

F!

Stockholm

Feministiskt initiativ
förslag till budget för
Stockholms stad 2021

Feministiskt initiativs förslag till budget för år 2021 för Stockholms stad och inriktning för 2022 och 2023

EN VÄLFÄRDSSTAD SOM SATSAR PÅ KVINNOR OCH BARN	3
INRIKTNINGSMÅL FÖR STADENS NÄMNDER OCH BOLAG.....	7
SKATTESATS	27
KOMMUNSTYRELSEN M.M.....	28
VALNÄMNDEN	39
STADSDELSNÄMNDER	40
Förskoleverksamhet.....	47
Barn, kultur och fritid	53
Äldreomsorg	57
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	62
Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri	67
Stadsmiljöverksamhet	75
Ekonomiskt bistånd	79
Arbetsmarknadsåtgärder	83
ARBETSMARKNADSNÄMNDEN	87
AVFALLSNÄMNDEN	93
EXPLOATERINGSNÄMNDEN	94
FASTIGHETSNÄMNDEN	101
IDROTTSNÄMNDEN	104
KULTURNÄMNDEN	111
KULTURNÄMNDEN: STADSARKIVET	118
KYRKOÅRDSNÄMNDEN	119
MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN	120
SERVICENÄMNDEN	123
SOCIALNÄMNDEN	125
STADSBYGGNADSNÄMNDEN	137
TRAFIKNÄMNDEN	142
UTBILDNINGSNÄMNDEN	147
ÄLDRENÄMNDEN	163
ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN	169
CENTRAL MEDELRESERV.....	172
FINANSFÖRVALTNINGEN	174
BOLAG INOM STOCKHOLMS STADSHUS AB.....	177
Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB.....	177
Bostadsbolagen.....	180
AB Svenska Bostäder	184
AB Familjebostäder.....	184
AB Stockholmshem.....	185
Micasa Fastigheter i Stockholm AB.....	186
Bostadsförmedlingen i Stockholm AB	188
Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB).....	190

(Fi):2

Stockholm vatten och avfall AB.....	192
Stockholms Hamn AB	195
AB Stokab.....	197
Stockholms Stads Parkerings AB	198
Kulturhuset Stadsteatern AB	200
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	202
Stockholm Business Region AB.....	203
S:t Erik Försäkrings AB.....	205
S:t Erik Livförsäkring AB	206
S:t Erik Markutveckling AB.....	207
INTRESSEBOLAG I STOCKHOLMS STADSHUS AB	208
Stockholm Exergi Holding AB.....	208
Mässfastigheter i Stockholm AB	210
STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUND ..	212
Storstockholms brandförsvaret (SSBF)	212
STOCKHOLMS STADS KOMMUNALA STIFTELSEER.....	214
SHIS Bostäder – Stiftelse hotellhem i Stockholm.....	214

Feministiskt initiativs förslag till budget för år 2021

En välfärdsstad som satsar på kvinnor och barn

Feministiskt initiativ föreslår kommunfullmäktige följande budget för Stockholms stad år 2021.

Feministiskt initiativs vision är ett Stockholm som är helt: En stad som håller ihop och där makt och resurser fördelas jämlikt och jämställt. En öppen och solidarisk stad där alla ges förutsättningar att leva ett bra liv med frihet från våld och förtryck. Segregationen ska minska genom en aktiv omfördelningspolitik och satsningar på de skolor, områden och grupper som drabbas värst av segregationen. Genom att satsa på kvinnor, barn och ungdomar i förorter kan segregationen minska och jämställdheten öka. Genom att inte ge efter för krafter som vill sprida misstro och hat kan vi få en trygg, levande och sammanhållen stad.

Stockholm står inför stora utmaningar till följd av pandemin och samhället befinner sig i en allvarlig kris. Sedan den allmänna smittspridningen blev ett faktum i våras har rapporter om skenande arbetslöshet och inbromsad ekonomi avlöst varandra. Många oroar sig för hur de ska försörja sig, sitt arbete och för sina äldre. Kulturarbetare i staden har efterfrågat stöd för att förhindra att branschen blir helt uttraderad under kommande år. För många människor kommer nu stadens verksamheter att spela en avgörande roll för hur bra man tar sig genom pandemin. Dessa verksamheter som redan innan arbetade under svåra förutsättningar med strama budgetar och effektiviseringskrav har under det senaste året verkat under ännu hårdare press. Därför lägger Feministiskt initiativ en budget med stora satsningar på högre löner inom omsorgsyrcen, mer pengar till skolan och kulturbranschen. För att Stockholm ska vara en välfärdsstad som satsar på kvinnor och barn.

Arbetslösheten i Stockholm har stigit till höga nivåer, särskilt illa är det för unga, utrikesfödda och kvinnor. Grupper som redan innan pandemin hade en svår situation hamnar ännu längre från arbetsmarknaden. Kvinnor är de som drabbas hårdast i en lågkonjunktur, vilket kommer ställa ännu högre krav på stadens jämställdhetsarbete. Att kvinnor redan från början har en lägre lön, osäkra arbetsförhållanden och generellt arbetar färre avlönade timmar än män, kommer i och med en pandemi, riskera att öka den ekonomiska ojämställdheten i Stockholm och Sverige. I vår budget satsar vi på kvinnor genom en utökning av stadsdelsmammor, uppsökande arbete mot nyanlända kvinnor och förkorta etableringstiden. Vi förstärker också det uppsökandearbetet riktat till unga som varken har arbete eller studier samt inför ett Jobbtorg profilerat mot personer med funktionsvariationer.

Mäns våld mot kvinnor tar inte paus under en pandemi, tvärtom finns det starka signaler om att det ökar när offer isoleras med förövare. Våldet mot kvinnor finns i alla åldrar och samhällsklasser. Socialtjänsten utgör inom den kommunala verksamheten grunden i att säkra skyddsbehoven hos våldsutsatta kvinnor och därför satsar vi i denna budget på en stärkt socialtjänst och stora resurser i arbetet mot våldet. Kvinnojourerna varnar för att de kommer se en ökning av kvinnor som söker skydd från våldsamma män ju längre ifrån det initiala krisläget vi kommer, därför säkrar vi upp medel för att kunna möta och hjälpa de kvinnor som är i behov av skydd och stöd. Vi inför också en bostadsgaranti för våldsutsatta kvinnor, för att ingen ska behöva välja mellan gatan och att gå tillbaka till sin förövare.

I en tid när nationer sluter sig och demokratiska friheter är under hot ska Stockholm visa att det går att välja en annan väg. Staden ska förbli öppen mot världen, människor och förändring och utsatta grupper ska få sina rättigheter stärkta, i stället för begränsade. Stockholm ska vara ett föredöme i världen när det gäller jämställdhet, demokrati och mänskliga rättigheter. Rasism och extremism ska aldrig få fäste i vår stad.

Stockholm ska vara en stad där tjejer kan drömma stort, vara med och påverka samhället och bestämma fullt ut över sina egna kroppar. Kvinnor ska ha möjlighet till egen försörjning med bra arbetsvillkor i ett starkt välfärdssamhälle. Ingen ska behöva leva med rädsla för våld och förtryck, vare sig på gator och torg eller bakom hemmets stängda dörrar. Hot, hat och våld mot kvinnor, flickor, hbtq-personer, minoriteter och andra utsatta grupper ska aktivt motarbetas. Stockholm ska vara en trygg stad att leva i för alla. Kvinnor som behöver lämna en våldsamt relation eller familj ska få skydd och möjlighet att leva sitt liv fullt ut. Stadens gator och torg ska byggas med människors trygghet i fokus.

Pandemin har drabbat kultursektorn hårt och kulturbranschen befinner sig i en kris. Viktiga kulturverksamheter går på knäna, tvingas stänga eller flytta sina verksamheter. Tyvärr har majoriteten endast velat satsa 10 miljoner på ett krisstöd vilket knappast kommer täcka de stora behov som branschen vittnar om. Utöver riktade satsningar har vi i den här budgeten avsatt 45 miljoner i krisstöd. Nu behöver vi tillföra mer resurser för att kulturen, och kulturarbetarna, ska ta sig genom krisen.

Stora delar av skolundervisningen har bedrivits på distans under året och många barn har varit hemma från förskolan med symptom. Detta kommer onekligen påverka såväl skolresultat som psykiskt och fysiskt mående hos unga. Redan innan pandemin har skolan och förskolan utsatts för stora besparingar och styrets budget för 2021 är inget undantag med en generell effektiv-

sering på 200 miljoner. Feministiskt initiativ vill istället se en satsning på skolan och tar därför bort besparingen och höjer schablonbeloppen för samtliga delar av skolan och förskolan. Vi menar att alla barn och unga i Stockholm ska växa upp med framtidstro och lika stora drömmar, oavsett vilken stadsdel man råkar bo i.

Det råder en bostadskris i Stockholm och snittet för att få en bostad genom den kommunala kön är över 11 år. Byggnadstakten i staden är låg och det som byggs har orimligt höga hyror. Dessutom säljer det blågröna styret ut allmännyttan vilket ytterligare minskar tillgången till bostäder med billiga hyror. I årets budget har man dessutom sänkt målen för allmännyttan till endast 600 bostäder för att premiera privata byggherrar. Den förda bostadspolitiken bidrar till ökad segregation och drabbar våldsutsatta kvinnor, studenter och pensionärer. Feministiskt initiativ vill istället se en stad som håller samman och byggs för behoven av vanligt folk. En stad där kvinnor som lever i våldsamma relationer kan lämna den man som slår utan att riskera att hamna på gatan för hon inte har råd med en bostadsrätt. Där en barnfamilj kan få tag på en tillräckligt stor bostad med en dräglig hyra. I vårt Stockholm har varje människa, oavsett legal status, rätt till ett värdigt liv och tak över huvudet. Vi vill att staden ska höja andelen hyresrätter för att bygga ikapp det som sålts av och genast slutar rea ut vår gemensamma allmännytta. Stockholm behöver fler hyresrätter med låga hyror, inte färre.

Inom äldreomsorgen har krisen synliggjort brister som är konsekvenserna av oansvariga politiska beslut. När vi nu fortsatt kommer befinna oss i en pandemi under en längre tid, är det hög tid att åtgärda detta genom satsningar på de äldre och äldreomsorgens personal. Många har slitit hårt för att hålla Stockholm under armarna när vi isolerades och försökte begränsa smittan. Det är främst kvinnodominerade yrken som fått ställa upp och som nu behöver kompenseras för den höga belastning de haft. Omsorgens personal måste få omsorgen besvarad för att vi inte ska riskera att förlora stora delar av personalstyrkan. Det är dags att omsorgspersonalen får mer än applåder, de förtjänar en god arbetsmiljö och en rättvis lön. Därför föreslår vi ett låglönelyft för omsorgens personal i vår budget.

Gängkriminalitet och skjutningar på öppen gata skapar stor otrygghet i staden, inte minst för barnen. Särskilt stor otrygghet kan vi se bland kvinnor, barn och personer med funktionsnedsättningar i trygghetsundersökningar. Det är alarmrande att det grova vapenvåldet ökar, särskilt i en stad med mål om halverad otrygghet och minskad brottslighet. Vi oroar oss också för att ökningen kommer att bli bestående när ojämlikheten och fattigdomen riskerar att bre ut sig

(Fi):6

efter pandemin. Staden har ansvar för det brottsförebyggande arbetet och därför vill Feministiskt initiativ att staden genast inför metoden “Sluta skjut” i Stockholm.

I vår budget vill vi understryka vikten av att tillföra de resurser som krävs i stället för att sätta ytterligare press genom ideologiskt motiverade besparingskrav. Om staden ska stå rustad för framtida kriser behöver vi en stark välfärd och en politik för ökad jämställdhet och jämlikhet, och en stad fri från våld.

Inriktningsmål för stadens nämnder och bolag

1. Ett Stockholm som är helt
2. Ett demokratiskt Stockholm som respekterar mänskliga rättigheter
3. Ett öppet och levande Stockholm
4. En välfärdsstad som satsar på kvinnor och tjejer
5. Ett jämställt Stockholm fritt från våld och förtryck

1. Ett Stockholm som är helt

Segregation och ojämlika livsvillkor är en av Stockholms största utmaningar. I flera delar av vår stad råder ekonomisk utsatthet, trångboddhet och arbetslöshet. Den nuvarande politiken med en försämrad välfärd och mindre pengar till förskolan, mindre bostadsbyggande och färre satsningar inom arbetsmarknadsområdet kommer öka segregationen i Stockholm.

Feministiskt initiativ har en vision om en stad som är hel. Vi löser inte problemet med segregationen genom att människor ställs mot varandra. När de grönbåa partierna vill fortsätta ombildningarna, satsar vi i stället på fler hyreslägenheter och sätter alla människors lika värde i centrum av politiken. Diskriminering och rasism ska inte hindra människor, vi ska vara en stad som håller ihop. Våra förslag bygger på att varje människa ska få så bra förutsättningar som möjligt att skapa ett bra liv.

För att uppnå ett Stockholm som är helt ska stadens nämnder och bolagsstyrelser bidra till nedanstående mål för verksamhetsområdena:

Barn ska ha jämställda och jämlika livsvillkor

Alla barn ska ha lika goda möjligheter oavsett kön eller bakgrund. Stadens verksamheter ska bidra till att skapa uppväxtvillkor som ger alla barn samma chans och därigenom värnar barns rättigheter. Satsningar på att höja kvaliteten i skola och förskola är grundläggande för detta, men även beslutsfattande inom andra politikområden påverkar möjligheten att nå målet. Stadens program för barns rättigheter ska vara en utgångspunkt för verksamheterna.

Barnen i Stockholm har rätt till ett rikt liv med jämlika villkor, i jämställdhet och god tillgång till lek, kultur och idrott. Barns miljöer, som förskole- och skolgårdar, ska förbättras, avgifter hållas låga och hinder för deltagande i aktiviteter tas bort. Staden ska aktivt verka för minskad barnfattigdom med såväl generella insatser som genom det sociala arbetet. Stockholm behöver fler mötesplatser för barn och unga. Stockholm ska vara en stad där alla familjer, oavsett konstellation, ska behandlas jämlikt. Genom att införa kommunala barn-

vakter för ensamstående föräldrar ökar vi möjligheten för både barn och föräldrar att få bättre fritid och mer jämlika uppväxtvillkor.

Skolan och förskolan ska prioriteras. Takten i utbyggnaden av nya förskolor och skolor ska fortsatt öka. En av de viktigaste uppgifterna för Stockholm är att öka andelen elever som klarar grundskolan och blir behöriga till gymnasieskolan. Därför ska staden genomföra satsningar i en tidig ålder för att alla barn ska klara skolans grundläggande mål. Likvärdigheten i skolan ska öka och insatserna för språkutveckling samt modersmål ska förstärkas redan i förskolan. Introduktionsgrupper/förberedelseklasser ska finnas på skolor över hela staden.

Förskolan har visat sig vara en viktig del i arbetet för likvärdighet i utbildning senare i livet. För barn i utsatta hemmiljöer är förskolan dessutom ofta en fristad. Därför var Feministiskt initiativ glada att få vara med och fatta beslut om att alla barn har rätt till att vara på förskola, oavsett föräldrarnas sysselsättning, vilket är en satsning vi vill återinföra. Barngruppernas storlek ska också minska och personalens arbetsvillkor förbättras. Antalet barn i Stockholm ökar och det krävs fler förskoleplatser. Nya förskolor behöver byggas och andra byggas ut. Men behovet att ta fram nya förskoleplatser får inte skymma de pedagogiska ambitionerna och vikten av att barnen är trygga och har det lugnt och bra i sin förskola.

Det är viktigt att minska barngrupperna. Riktmärket för antalet barn i förskolegrupperna ska minska och barn ska ha tillgång till fast personal i förskolan för att skapa nära och trygga relationer. Det arbetet ska innefatta bättre arbetsvillkor med mindre administrativa krav, bättre löner, närvarande ledarskap och insatser för att intressera pedagoger att arbeta i Stockholms stads förskolor och skolor.

Trygga anställningar och goda arbetsvillkor är viktiga för att höja kvaliteten i arbetet med barn med stora behov. Fritidsverksamheten fyller en viktig roll för barnets bildning och utveckling. Verksamheten behöver ges förutsättningar för att klara sitt uppdrag. Målet är mindre barngrupper i fritidshemmen och att barn i utsatta områden ska få bra pedagogisk närvaro på fritidsklubbarna upp till årskurs 6 för att där ta del av sport, kultur och läxhjälp. Det är skolans ansvar att alla barn känner trygghet och mår bra under sin skolgång. Den psykosociala ohälsan bland Stockholms elever ska minska och för det behövs fler vuxna i skolan, förstärkt elevhälsa och insatser mot kränkande behandling. Elevhälsan ska bidra till att bryta tabun kring menstruation genom att erbjuda gratis mensskydd.

Sociala rättigheter ska tillgodoses

För att förhindra sociala problem behöver stadens verksamheter fokusera på det förebyggande arbetet och tidiga insatser. Den sociala barn- och ungdomsvården och missbruksvården ska vara tillförlitlig och socialsekreterarnas arbetssituation förbättras. Stadens handlingsplan för utveckling av socialpsykiatri ska genomföras. Staden ska förstärka sina insatser mot hemlöshet ytterligare och även inkludera EU-medborgare. Bostadsbolagen har en central roll i att skapa förutsättningar för såväl akutboenden som varaktiga lösningar som innebär att människor kan ta sig ur hemlöshet. Barn i osäkra boendeförhållanden och kvinnor som blivit hemlösa som en konsekvens av våld i nära relation ska vara särskilt prioriterade inom hemlöshetsarbetet. Staden ska sänka trösklarna för att få fast bostad, genom bland annat ett utvecklat förebyggande arbete, fler hyresrätter till rimliga hyror och fler genomgångsbostäder.

Stockholm ska vara en stad som utvecklar insatser för att nyanlända ska kunna etablera sig genom stöd till bostad, utbildning och jobb. Målet är att nyetablerade får möjlighet att fullt ut delta i samhällslivet. Inte minst måste kvinnor ges förutsättningar för en god etablering och möjligheter till egen försörjning. Staden ska utveckla sitt arbete för ensamkommande barn. Särskilt fokus är på etableringsinsatser, insatser för ökad psykisk hälsa samt uppsökande arbete riktat mot ensamkommande barn och unga i stadens riskmiljöer. Utsatta EU-medborgare ska också ha rätt till tak över huvudet.

Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Rätten till bostad är en mänsklig rättighet och till stor del en förutsättning för en trygg tillvaro. En stor utmaning för Stockholm är den bostadssegregation vi ser i staden, i kombination med bostadsbrist och trångboddhet. Den hindrar unga från att flytta hemifrån, den drabbar våldsutsatta som behöver lämna sina hem, den leder till att stora familjer trängs på liten yta. Det finns ett stort behov av hyresrätter med rimliga hyror i Stockholm. Takten i bostadsbyggandet måste återigen öka med fokus på klimatsmarta hyresrätter med rimliga hyror. Det långsiktiga målet är fortsatt 140 000 lägenheter till 2030 och ett delmål om 80 000 bostäder fram till 2025.

Befintliga bostadsområden ska förtätas och markpolitiken syfta till att det ska byggas fler bostäder med en god stadsplanering och arkitektur till en rimlig kostnad. Ett hållbart och innovativt byggande uppmuntras och tydligare krav ställas på byggföretagen.

Stadsplaneringen ska genomsyras av ett barn- och jämställdhetsperspektiv och skapa långsiktigt hållbara stadsmiljöer som bidrar till jämlika förutsättningar för stockholmarna. Stadsplaneringen ska också ta hänsyn till viktiga grönområ-

den och ekosystemtjänster. Nyproduktion och upprustning ska utgå från högt ställda krav på energianvändning, miljö och tillgänglighet.

Allmännyttans huvudsakliga uppgift ska vara att bygga och förvalta bra bostäder till en rimlig kostnad. Stockholmshusen är en viktig satsning och syftar till att pressa kostnader och tidsåtgång för byggandet av hyresrätter. För att sänka trösklarna till bostadsmarknaden har stadens bostadsbolag sänkt inkomstkraven. Våldsutsatta kvinnor ska ha förtur i bostadskön.

Bostadspolitiken måste utgå från att segregationen ska minska och tryggheten öka. Alla, oavsett inkomst, ska ha råd att bo i en nybyggd hyreslägenhet i allmännyttan oavsett var i staden bostaden ligger. Stockholm anses vara en av de städer i Europa som har allvarliga problem med socioekonomisk segregation. De som inte har kapital för att köpa sig en bostad i innerstad eller närförort har ofta inte heller råd att bo i en nybyggd hyreslägenhet i dessa områden på grund av allt för höga hyror för nybyggnation. Bostadssegregations stärks för varje dag som går. Vi vill bryta den socioekonomiska segregationen. Därför ska vi införa Helsingforsmodellen, det vill säga införa social stadsplanering för de kommunala bostadsbolagen med målet att reglera hyror för en andel av de nybyggda hyresrätterna. Pensionärer, låginkomsttagare och ensamstående föräldrar ska kunna dela trappuppgång med grannar som har högre inkomster. Barn från hem med olika ekonomiska förutsättningar ska få leka på samma gård.

Stockholm har ett rikt och jämställt utbud av fritid, mötesplatser och idrott

Föreningslivet är en fantastisk tillgång för alla stockholmare och ska stödjas och ges förutsättningar att växa. Arbetet mot diskriminering ska stödjas och en demokratisk grundsyn ska vara en förutsättning för att ideella organisationer ska få kommunala bidrag. Jämställdhet och mångfald ska främjas.

Att ha platser att mötas på, organisera sig och göra saker tillsammans är centralt för det civila samhället och för demokratin. Trygga rum har alltid varit viktigt för grupper som genom historien har diskriminerats och utsatts för förtryck. De kan bidra till att stärka människors egenmakt. Därför ska staden fortsätta skapa fler mötesplatser för unga tjejer och hbtq-personer så att det finns i varje stadsdel. Ett allaktivitetshus för kvinnor och tjejer ska utredas. Befintliga mötesplatser och fritidsgårdar ska fortsätta göras mer tillgängliga och attraktiva för alla oavsett kön och bakgrund, samt utgå från ungas egna villkor och önskemål. Kompetensen kring jämställdhet och antidiskriminering ska fortsätta höjas bland personal som jobbar med barn och unga.

Arbetet med att stärka ungas organisering med fokus på feminism och antirasism ska fortsätta och utvecklas till att även omfatta unga med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar.

Ett sommarlovslofte ska införas som innebär säkerställandet av olika kostnadsfria kultur- och idrottsaktiviteter, i synnerhet under loven. Sommarkolloverksamheten behöver utvecklas så att den passar fler. Avgifterna till kollo ska inte hindra någon från att delta. Parklekar och lekplatser ska utvecklas och byggas ut.

Stockholms stads idrottspolitik utgår från ett folkhälsoperspektiv. Idrott och motion i unga år lägger grunden för en god hälsa genom hela livet, och ska vara tillgänglig för alla. För äldre är motion och rörelse en källa till fysisk och mental hälsa och nödvändig för att behålla självständighet i vardagslivet. Satsningar på idrotten ska vara jämställda och fokus ska ligga på barn-, ungdoms-, och motionsidrott. Stadens satsningar ska rikta sig särskilt mot de som i dag rör sig minst. Det betyder riktade satsningar i ytterstaden och ett ökat fokus på unga tjejer, i synnerhet tjejer med utländsk bakgrund, hbtq-personer och personer med funktionsnedsättningar.

Stockholmarna ska kunna idrotta oavsett ekonomiska förutsättningar och kostnaderna för att utöva idrott ska hållas låga. Simkunnighet är livsviktigt och ger ökad livskvalitet. Målsättningen är därför att fler stockholmare ska lära sig att simma, inte minst flickor och kvinnor.

Investeringar och utformning av idrottsanläggningar ska göras med jämställdhet och normkritik som utgångspunkt. Flickor och hbtq-ungdomar ska göras delaktiga och lyssnas in i planeringen. Där det finns könsuppdelade omklädningsrum ska även könsneutrala rum finnas.

Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

Stockholm står inför en stor demografisk utmaning när gruppen äldre i staden på sikt ökar kraftigt. Detta kräver en långsiktig planering och samverkan mellan stadens alla delar. Ett äldreperspektiv ska finnas med i stadsplanering och nybyggnation. Äldreombudsmannen har en viktig roll i det arbetet. Stockholm ska vara en äldrevänlig stad och det långsiktiga arbetet strävar därför till att äldre ska kunna leva ett självständigt liv med hög livskvalitet och god hälsa.

Äldreomsorgen ska vara personcentrerad och jämställd. Alla äldre ska ha rätt till regelbundna utevistelser, näringsrik och vällagad mat samt möjligheter till sociala aktiviteter och gemenskap. Otrygghet och oro ska motverkas och det brottsförebyggande arbetet stärkas. Specialiserade mottagningsteam i hemtjänsten ska öka tryggheten och stärker möjligheten till rehabilitering efter utskriv-

ning från sjukhus. Kompetensutvecklingen inom psykisk ohälsa, missbruk och våld i nära relationer ska fortsätta stärkas.

Stockholmarna ska kunna känna trygghet inför ålderdomen. All äldreomsorg ska vara bra, oavsett utförare. Det ställs hårda kvalitetskrav på kontinuitet, bemanning, utbildningsnivå och goda arbetsvillkor för personalen. Utvecklingsarbetet inom hemtjänsten fortsätter med målet att öka den äldres inflytande, förbättra samverkan runt den äldres behov samt öka handlingsfriheten för hemtjänstpersonalen att tillmötesgå den äldres dagsaktuella behov och önskemål.

Alla äldre har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Staden ska erbjuda olika typer av boendialternativ. För att långsiktigt motsvara behoven kommer äldreanpassade boenden att öka. Samordnade informationsinsatser ska göra det lättare att hitta ett anpassat boende och uppmana äldre att tidigt planera för förändrade behov. Servicenivån i seniorboenden höjs genom att fler aktivitetscenter öppnar och ger äldre ökad tillgång till social samvaro, gemenskap och aktiviteter. Utemiljön kring äldres boende ska bidra till trivsel och fysisk aktivitet.

Fler äldre har i dag en bakgrund i ett annat land och ett annat språk än svenska som modersmål. Det är vanligt att inlärd språk tappas. Det gäller också äldre som har ett nationellt minoritetsspråk som modersmål. Äldreomsorg på andra språk än svenska ska därför främjas för att bättre kunna möta äldre på deras villkor. Även möjligheten till ett socialt liv som håller kulturen levande kan vara viktig för äldre med minoritetsbakgrund. Därför ska minoriteters initiativ till mötesplatser stödjas. Fler äldre har också i dag erfarenheter av att ha levt öppet som hbtq-personer och staden behöver därför se över hur äldreomsorgens bemötande kan förbättras för att möta den målgruppens behov.

Medarbetare i staden ska ha en god arbetsmiljö och ges möjlighet att utvecklas i yrket. Förutsättningarna för chefer i äldreomsorgen att utöva närvarande ledarskap ska förbättras. För att öka yrkenas attraktivitet och klara framtida rekrytering ska staden fortsätta förbättra arbetsvillkoren genom rätt till heltid och trygga anställningar, rimliga scheman och en god löneutveckling. Det ska finnas rutiner för hur sexuella trakasserier, kränkande behandling och diskriminering hanteras. Målet är att alla anställda ska ha grundläggande vård- och omsorgsutbildning. Vård- och omsorgsutbildning ska vara attraktiv såväl på gymnasienivå som på Komvux.

För att uppnå ett Stockholms som är helt krävs satsningar

Feministiskt initiativ vill bryta segregationen och det görs inte genom fler utbildningar och utförsäljningar av allmännyttan. Vi vill satsa på fler hyreslägenheter. Takten i bostadsbyggandet ska därför fortsätta öka med fokus på klimatsmarta hyresrätter med rimliga hyror. Det långsiktiga målet är fortsatt 140 000

lägenheter till 2030 och ett delmål om 80 000 bostäder fram till 2025. Vi vill också omfördela skolpengar till skolor med störst behov samt rita om skolans upptagningsområden för att motverka skolsegregationen. Att arbetet med att stärka ungas organisering med fokus på feminism och antirasism ska fortsätta och utvecklas till att även omfatta unga med fysisk och psykisk funktionsnedsättningar. Vi vänder oss starkt emot de nedskärningar som gjorts och som fortsätter göras inom barn, kultur och fritid på stadsdelsnämnds nivå och på stadsdelarnas demokratiarbete.

2. Ett demokratiskt Stockholm som respekterar mänskliga rättigheter

I en tid då mänskliga rättigheter är under hot runt om världen, även i Sverige, behöver vi se till att de värden som bygger vår demokrati värnas och inte tas för givna. Under de år Feministiskt initiativ var med och styrde tog staden stora kliv när det gäller arbete med demokrati och mänskliga rättigheter. Rådet för mänskliga rättigheter var ett viktigt forum där sakkunniga bidrog med värdefull rådgivning till politiker, chefer, förvaltningar och verksamheter. Rådet och kansliet för mänskliga rättigheter satsade på viktiga satsningar och rullade igång ett systematiskt arbete för jämställdhet, barns rättigheter, hbtq-kompetens, tillgänglighet, antirasism och nationella minoriteters rättigheter.

Den kritik som FN riktat mot att Sverige inte lever upp till de konventioner vi skrivit under faller till stor del på det kommunala ansvaret att åtgärda. Det är ett arbete som inte händer av sig självt utan kräver kompetenshöjning, organisationsutveckling och resurser.

För att uppnå ett Stockholm som är helt ska stadens nämnder och bolagsstyrelser bidra till nedanstående mål för verksamhetsområdena:

Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter

Stockholm ska i den egna verksamheten säkerställa respekt för mänskliga rättigheter och ta ansvar för de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig till. Rådet för mänskliga rättigheter är en resurs i detta arbete som ska ge råd till verksamheterna för att säkerställa att staden lever upp till de mänskliga rättigheterna. Exempel på detta kan vara hur staden kan utveckla ett jämställt, normkritiskt, antirasistiskt, icke-diskriminerande och tillgängligt arbetssätt. Arbetssätt ska ta hänsyn till hur olika maktordningar samverkar och förstärker utsattheten för de som drabbas av diskriminering på flera grunder.

Stockholm ska vara en stad där de nationella minoriteterna och urfolket samer har en stark ställning. Rätten till sitt språk, sin identitet, sin kultur och sin historia ska säkerställas och stadens riktlinjer efterlevas. Samråd och samverkan med det civila samhället är fortsatt en central utgångspunkt. Ett föreningsbidrag

till nationella minoriteters organisationer ska återinrättas. Arbetet som förvaltningsområde för finska, samiska och meänkieli ska stärkas. Arbetet som romsk utvecklingskommun ska fortsätta utvecklas, bland annat genom ett romskt demokratocenter. Staden ska också införa ett särskilt säkerhetsbidrag som kan ges till minoritetsgrupper som drabbas av hot, till exempel judiska församlingen. Ett stadsövergripande program mot rasism ska tas fram.

Stockholm är en stad fri från diskriminering och hatbrott

En viktig del i att vara en stad som lever upp till mänskliga rättigheter är att synliggöra och motverka diskriminering. Arbetet mot diskriminering ska vara systematiskt och utmärkas av lärande inom och utanför stadens organisation. För att uppnå detta behöver staden bli bättre på att kartlägga och analysera verksamheterna. Genom att inkludera frågor om upplevelser av diskriminering i brukarundersökningar och medborgarenkäter synliggörs förekomsten av diskriminering och arbetet blir möjligt att följa upp.

Antidiskrimineringsklausulen i stadens upphandlingspolicy ska följas upp systematiskt för att försäkra att skattepengar inte går till företag som brister i de åtaganden som regleras i diskrimineringslagen. Yrkesgrupper som möter arbetssökande i både kommunal och privat sektor ska få utbildning i antidiskriminering och likabehandling och reflektionstid på schemat ska avsättas för frågor kring detta på arbetsplatsen.

För att förebygga och ge stöd till elever som utsatts för exempelvis diskriminering, kränkande behandling eller sexuella trakasserier ska diskrimineringsombud inrättas i stadens skolor. På så sätt säkerställs ett strategiskt arbete med likabehandling på varje skola.

Arbetet mot hatbrott ska prioriteras och kunskapen om vad hatbrott är höjas inom stadens verksamheter. Staden ska i samverkan med polisen ta fram och följa upp statistik kring hatbrott och hets mot folkgrupp. Stockholms stads mark, lokaler och anläggningar ska aldrig hyras ut till nazistiska eller andra organisationer som inte respekterar demokrati och alla människors lika värde.

Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barns rättigheter

Barns rättigheter ska vara centrala för alla politikområden. För att garantera barnrättsperspektivet ska stadens barnombudsman vara verksamheterna behjälpliga och ge förslag till förbättringar. Med ökade resurser och ambitioner inom skola och välfärd förstärks förutsättningarna att se varje barns behov. Barns rättigheter ska säkras för alla barn i staden oavsett medborgarskap eller legal status, det gäller också papperslösa barn och EU-medborgares barn och deras rätt till skolgång. Staden ska verka för att skolor och verksamhet för barn

och unga är fredade zoner från polisens jakt på papperslösa. Unga ensamkommande som hunnit rota sig i Stockholm ska kunna bo kvar i staden.

Varje barn har rätt att göra sin röst hörd. Stadens verksamheter ska lyssna till barns erfarenheter och använda dessa när verksamheterna utvecklas. Arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor ska fortsätta.

Det ska inte spela någon roll var du kommer ifrån. Inom verksamheter som riktas till barn och unga ska kompetens inom genus, normkritik och antirasistiska perspektiv öka och arbetet med likabehandlingsplaner ska stärkas.

Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Stockholm ska vara en tillgänglig stad för alla dess invånare. Alla, oavsett funktionsförmåga, ska ha rätt till full delaktighet. Stockholms stad ska ha höga ambitioner för att bygga bort enkelt avhjälpna hinder. Alla invånare ska kunna leva likvärdiga liv, ha lika möjligheter och kunna ta del i stadens utbud, oberoende av funktionalitet. Byggnader, offentlig miljö och kollektivtrafik ska vara tillgängliga så att alla kan delta på lika villkor. En bristande tillgänglighet hindrar människor från att utvecklas, leva ut sin fulla potential och bidra till samhällsutvecklingen.

Samhällsinformationen ska finnas tillgänglig för alla. Nya bostäder ska vara tillgängliga och äldre bostäder ska vid renovering rustas för ökad tillgänglighet. Stöd och service till personer med funktionsnedsättningar ska hålla hög kvalitet och stora möjligheter till inflytande ska garanteras. Samhällets stöd till personer med funktionsnedsättningar ska vara utformat utifrån en grund i antidiskriminering och jämlikhet, så att insatserna ska kunna leda till ökad självständighet, delaktighet, inflytande och bättre levnadsvillkor. Likvärdig utbildning är en rättighetsfråga.

Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Demokrati är inte bara vad som sker när det är val, utan något som måste hållas levande varje dag under hela mandatperioden. Genom stöd till stadens civila samhälle, genom att förmedla en demokratisk värdegrund som slår vakt om mänskliga rättigheter i skolan, genom närhet mellan stadens invånare och de som fattar beslut.

Stadsdelsnämnderna är ett viktigt verktyg i lokaldemokratin och ska ha resurser för att utveckla och följa upp verksamheten med invånarna, verksamma i området och medarbetare. Staden ska skapa förutsättningar för en meningsfull lokal demokrati. Facknämnderna ska också se över hur de kan öka tillgängligheten och utöka kontakterna med de invånare i staden vars röster inte hörs i dag, kvinnor och barn i ytterstaden är prioriterade grupper att nå. Successivt ska

fler medborgarkontor öppnas för att närma stadens verksamheter till dess invånare. Alla ska vara väl informerade om hur de kan delta i och påverka demokratin genom ökat deltagande, såväl i vardagen som på valdagen.

Stockholmarnas inflytande över sin närmiljö ska stärkas och inflytandet vid exempelvis samhällsplanering ska stärkas. Arbetet med att stärka kvinnor och ungas organisering ska fortsätta och utvecklas. Mötesplatser och föreningsbidrag för föreningslivet ska finnas.

3. Ett öppet och levande Stockholm

Stockholm ska vara en stad som är öppen för världen, för människor och för nya influenser. Öppenheten ska också bestå av öppna ytor för människor att vistas på utan krav på konsumtion. Staden ska vara trygg och inkluderande med plats människor och kultur. Det är detta som gör staden levande och välkomnande.

Stockholm är en växande stad med fantastiska möjligheter att ta del av konst och kultur, vatten och natur, nöjen och nya möten. Genom en progressiv kulturpolitik, visionär stadsplanering och radikal miljö- och klimatpolitik ska Stockholm fortsätta att utvecklas till en myllrande stad med närhet till naturupplevelser och öppna och tillgängliga aktiviteter för alla smaker, inriktningar och åldrar.

För att uppnå ett Stockholm som är helt ska stadens nämnder och bolagsstyrelser bidra till nedanstående mål för verksamhetsområdena:

Stockholm är öppet mot omvärlden

Stockholm ska vara en stad som välkomnar nya människor. Oavsett om en person eller familj flyttar till Stockholm för att studera eller jobba eller för att de har tvingats fly, ska staden vara inkluderande och hjälpa till med bostad och vägar till försörjning. Kvinnor med små barn ska få särskilt stöd för att etablera samhällskontakter och hitta en egen försörjning. Barn ska snabbt komma i kontakt med förskolor och skolor.

Ensamkommande barn behöver särskilt stöd och ska kunna få trygghet oavsett var i asylprocessen de befinner sig. Papperslösa har enligt våra internationella åtaganden ett minimiskydd med grundläggande rättigheter som inte är kopplade till deras rätt att vistas i landet utan i egenskap av just människa. Därför ska staden vara en fristad för papperslösa personer i behov av stöd.

Stockholm ska attrahera turister både genom vår unika stadsmiljö, kulturutbud och för att vi ligger i framkant när det gäller synen på jämställdhet mellan kö-

nen. Vi ska också attrahera människor från hela världen tack vare att vi är en trygg och öppen stad för alla hbtq-personer.

Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Stockholm ska vara en inkluderande och levande stad som håller ihop. Hur staden planeras har betydelse för om vi får en ökad eller minskad jämställdhet, och om vi får en sammanhållen eller en segregerad stad. Stadsplanering ska ske med jämlikhet och jämställdhet i åtanke där trygghetsperspektivet vägs in redan från start.

För att kunna säkerställa levande och trygga stadsdelar är det viktigt att ta tillvara på lokalsamhällets krafter genom samarbete med föreningsliv och sociala företag i utvecklingen av stadsmiljön och staden. Alla boende ska ges möjlighet att involveras i samhällsplaneringen redan vid ett tidigt skede så att utrymme för påverkan finns. De offentliga rummen bör skapas tillsammans med de människor som berörs för att uppnå trygga, jämlika och inkluderade miljöer.

Genom ett feministiskt perspektiv i stadsplaneringen synliggörs olika gruppers behov och förutsättningar. Tjeje- och kvinnors livsmönster inkluderas i hela planeringsprocessen och utvecklandet av stadsmiljön. Stadens offentliga rum ska vara av hög kvalitet och erbjuda parker och torg som är inbjudande och trygga för alla.

Barnperspektivet ska genomsyra detta arbete så att barns behov av lek och rörelse prioriteras. Arbetet med att flytta ut stadens förvaltningar och bolag ska fortsätta. Stockholm ska dessutom garantera tillgänglig och fungerande samhällsservice i alla stadsdelar. Arbetet med Levande Stockholm ska fortsätta och tillämpas i fler delar av vår stad.

Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Konst och kultur ska kunna vara en stor del av alla människors liv i Stockholm. Stadens kulturliv ska vara mångtydigt och föränderligt, ett fält för öppensinnade processer och möten mellan kunskaper och kvaliteter, erfarenheter och uttryck. Stockholmare ska ha tillgång till ett demokratiskt, jämlikt och inkluderande kulturliv. Kulturen ska ge utrymme för en mångfald av idéer och möjlighet till både identifikation, överskridande och olikhet.

Kulturlivet ska erbjudas barn från tidig ålder och vara inkluderande och tillgängligt för alla som lever i Stockholm. Alla barn ska ha möjlighet att ta del av Kulturskolan, att vistas på rum för barn och skolorna ska regelbundet erbjuda eleverna kulturupplevelser. Genom ett bibliotekslyft ska biblioteken som demokratisk arena stärkas över hela staden och genom produktionshus för unga ska ungas eget skapande främjas. Stadens museer ska vara avgiftsfria och kvin-

nor som tidigare utelämnats ur historieskrivningen ska ta plats genom Kvinnohistoriska museet.

Stockholm ska vara en fristad för förföljda författare, journalister, kulturarbetare och människorättsförsvarare. Genom en särskild satsning på ett Litteraturhus i Stockholm ska fler möten mellan författare och deras läsare äga rum, samtalen utifrån litteraturen bli fler och kunskapen om situationen i olika delar av världen öka. Det finns ett stort behov av en central mötesplats för litteratur där exempelvis författarsamlat, poetry slam-tävlingar eller besök från exilförfattare ska få plats.

En stad byggd för människor framför bilism

Staden ska finnas till för människorna som bor här. Stockholm ska sträva efter att ha en tät, levande, cykelvänlig och kollektivtrafikbaserad stad framför en utspridd och bilberoende. Alla invånare ska kunna nå samhällsservice, mataffärer, förskola och skola, bibliotek, rum för kultur och föreningsliv, grönområden och vårdcentral på mindre än 15 minuter, utan att behöva ta bilen. Därför måste det finnas många lokala stadskärnor med fullständig service och goda kommunikationer.

Under den förra mandatperioden har vi varit med och inrättat sommargångator som har varit mycket uppskattade och som visar den levande och attraktiva stad som Stockholm skulle kunna vara under fler årstider. Feministiskt initiativ vill fortsätta arbetet med sommargångator, men vi vill också gå längre. Vi vill satsa på permanenta gångator och bilfria områden och dagar. I denna budget vill vi ta fram en strategi för att inrätta fler zoner som är fria från privatbilism. En bilfri stad skulle frigöra stora ytor som tidigare har upptagits av parkeringsplatser och som skulle kunna omvandlas till parker, stadsodlingar och sociala mötesplatser.

Feministiskt initiativ vill komma ifrån den bilcentrerade synen på kommunikationer och i stället sätta gång-, cykel- och kollektivtrafiken som utgångspunkt för planering, utformning och utbyggnad. Ett sätt är att arbeta med shared spaces och specifikt gångfartsområden, där de gående sätts först. Den bil- och cykeltrafik som behöver ta sig in på området får anpassa hastighet och kurs efter gångtrafiken. Gångfartsområden kan komplettera större zoner helt fria från privatbilism.

I våra centrum ska det finnas möjlighet för människor att mötas, leka, ordna offentliga möten eller på annat sätt synas och engagera för lokala intressen. Stockholm ska verka för det öppna centrumet, med en blandning av butiker, restauranger, offentlig service och rum för kreativt skapande och föreningsliv.

Offentliga ytor ska vara tillgängliga för konst och samhällsinformation och reklamen ska på sikt försvinna ur det offentliga rummet. Riktlinjerna för att stoppa sexistisk, rasistisk och annat slags kränkande reklam i staden ska skärpas.

Stockholm är en hållbar stad med höga ambitioner för miljö och klimat

Klimatkatastrofen vi befinner oss i kräver genomgripande åtgärder i hela staden. Kommunstyrelsen ska därför utlysa klimatnödläge och göra en akut översyn av stadens verksamheter för att de ska bli koldioxidneutrala snarast, dock senast 2025. Under året ska Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040 omarbetas så att den får måläret 2030.

Vi vill genast starta planprocesser på Bromma flygplats så att vi kan bygga nya bostäder i stället för att underlätta för flygtrafik.

Staden ska främja cirkulär ekonomi och återbruk genom inrättandet av en återbruksgalleria och genom att införa lösningar för återbruk av byggmaterial inom byggbranschen. Vid ny- och ombyggnation inom stadens egna bolag ska återanvändning av byggmaterial vara utgångspunkten så långt det går.

En viktig del för att minimera stockholmarnas koldioxidavtryck är att minska köttkonsumtionen genom att införa vegetarisk norm inom stadens verksamheter och sträva efter en hög andel vegansk mat. Såvida det inte finns särskilda skäl ska verksamheterna övergå till att framför allt erbjuda vegansk eller vegetarisk mat. Det ska också gälla personalrestauranger och matservering till anställda och politiker. Utöver det ska staden minska utsläppen från maten som serveras i stadens verksamheter genom obligatorisk matavfallsinsamling för både verksamheter och hushåll.

Stockholm måste göra mycket mer än vad som görs i dagsläget för att möta klimatkatastrofen. Vi vill se en radikal politik för omställning på alla nivåer i samhället, där vi hittar nya sätt att leva inom ramen för planetens gränser.

4. En välfärdsstad som satsar på kvinnor och tjejer

Stockholm är en öppen och trygg stad som är tillgänglig för alla. Makt och resurser delas lika oavsett kön, ålder och bakgrund. Kvinnor och tjejer är delaktiga i samhällsutvecklingen och har lika möjligheter att styra över sina liv. Jämställdhet, jämlikhet och frihet från diskriminering genomsyrar stadens all verksamhet och politik.

För att uppnå ett Stockholm som är helt ska stadens nämnder och bolagsstyrelser bidra till nedanstående mål för verksamhetsområdena:

Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Stockholm ska vara en jämställd stad där makt, möjligheter och resurser fördelas jämnt oavsett kön. Arbetet med jämställdhetsbudgetering ska fortsätta med målet att våra gemensamma skattepengar fördelas jämställt mellan kvinnor och män, flickor och pojkar i hela staden.

I vår budget satsat vi stort för att utjämna ojämlika livsvillkor i Stockholm mellan kvinnor och män, flickor och pojkar. Satsningarna görs inom en rad verksamheter, nämnder och bolag där det finns behov av jämställdhetsinsatser. Exempelvis inom arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och i stadsdelsnämnderna. Vi ser behov av bättre arbetsvillkor för anställda inom staden kvinnodominerade välfärdsyrken som barnskötare, mer omfattande satsningar för att nyanlända kvinnor ska få jobb, mer avlastning i vardagen för kvinnor genom utökad barnomsorg, större satsningar inom skolan för att motverka sexuella trakasserier och motarbeta mäns våld mot kvinnor, ökad kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck och starkare stöd till kvinnors organisering i egna sammanslutningar.

Genusperspektiv och antirasistiskt perspektiv ska fortsätta integreras i stadens alla verksamheter, genom bland annat könsuppdelad statistik och jämställdhetsanalyser som utgår från en intersektionell perspektiv. Det innebär att ta hänsyn till skillnader beroende på exempelvis socioekonomisk status, funktionsvariation, ålder, sexuell läggning, könsuttryck, religion och etnicitet.

Utredningen om kvinnors makt och inflytande som gjordes i staden under föregående mandatperiod synliggör påtagliga klyftor mellan olika grupper av kvinnor och män, i synnerhet mellan utrikes- och inrikesfödda. För att öka kvinnors makt och inflytande behöver staden stärka kvinnors möjlighet till egenförsörjning, skapa vägar in i arbete och studier, inkludera kvinnors och tjejjers erfarenheter i allt trygghetsarbete och prioritera arbetet mot våld. Staden behöver också utveckla målgruppsanpassad information om demokratiska processer och stödja kvinnors organisering. Det är viktigt att stadens jämställdhetsarbete utvecklas tillsammans med kvinnoorganisationer för att bidra till träffsäkra åtgärder som bygger på kunskap om hur livsvillkoren ser ut. Kvinnor i hela staden ska ha lika möjligheter att styra över sina liv och påverka samhället.

Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Stora delar av stadens välfärd består av kvinnodominerade arbetsplatser som traditionellt haft sämre villkor och löner än de mansdominerade. Forskning visar också att lönegap och skillnader i arbetsvillkor är påtagliga mellan inrikes- och utrikesfödda. Det är prioriterat att staden arbetar för att undanröja de skillnader som finns bland stadens anställda genom att höja statusen i välfärds-

yrken, kartlägga osakliga skillnader i löner och arbetsvillkor samt åtgärda dessa.

Medarbetarna ska ges möjlighet att vidareutvecklas i sitt yrke och mötas av ett öppet och respektfullt klimat på arbetsplatsen. Heltid och fasta anställningar ska vara norm och allmänna visstidsanställningar fasas ut. Den som arbetar i Stockholms stad ska kunna leva på sin lön. Bra arbetsförhållanden, med utgångspunkt i de villkor som formuleras i kollektivavtal, ska vara lika självklara i upphandlad verksamhet. Stadens personalpolicy ska vara ett konkret stöd för alla verksamheter i staden.

Jämställdhet, jämlikhet och frihet från diskriminering ska genomsyra personalpolitiken med fokus på förebyggande arbete. Arbetsmiljön ska vara fri från diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling. Årliga lönekartläggningar ska genomföras och osakliga löneskillnader åtgärdas. Det ska vara möjligt att kombinera arbete i staden med föräldraskap. Det hälsofrämjande arbetet fortsätter för yrkesgrupper med hög sjukfrånvaro och låg faktisk pensionsålder. Helhetslösningar för ökad hälsa ska utvecklas för yrkesgrupper med särskilt utsatta arbetsvillkor. Ett aktivt arbete ska bedrivas för att sänka sjukskrivningstalen och formerna för en generell arbetstidsförkortning ska utredas.

Chefers förutsättningar i kvinnodominerade yrken behöver förbättras, genom bland annat stärkt ledarutbildning och ökade möjligheter till ett närvarande ledarskap.

Chefer ska ha god kunskap om stadens kompetensbaserade rekryteringsprocess för att undvika diskriminering. Åtgärder vidtas för att fler personer med funktionsnedsättningar ska erbjudas anställning i staden. En aktiv planering för breddad rekrytering ska finnas. Det är prioriterat att öka andelen utrikes födda i chefspositioner.

För att behålla, utveckla och rekrytera medarbetare ska staden ha en långsiktig planering för kompetensutveckling och kompetensförsörjning. Det är angeläget att de särskilda satsningar som gjorts för att öka kompetensutvecklingen i stadens verksamheter kan fortsätta under kommande år. Gymnasiet och vuxenutbildningen har en strategisk roll i stadens egen kompetensförsörjning. Medarbetarnas delaktighet och inflytande ska stärkas. Staden mår bra av medarbetare som vågar och vill bidra till utveckling av stadens verksamhet. Stockholm ska ha en styrmodell som vägleds av välfärdsprofessionens kunnande och yrkesetik. Arbetet med Stockholms stads handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare ska fortsätta. Stockholms barnskötare är bland de lägst betalda yrkesgrupperna som dessutom arbetar under väldigt hög press. Därför behövs ett löneyft för barnskötare i staden.

I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

Utbildning är den enskilt viktigaste faktorn för att kunna träda in och stanna kvar på arbetsmarknaden. Betydligt fler elever ska klara grundskolan och gymnasiet. Det uppsökande arbetet för att nå unga som varken arbetar eller studerar ska intensifieras, inte minst arbetet för att nå tjejer. Fler stockholmare ska ges möjlighet att utbilda sig på högskolor och universitet. Därför ska staden arbeta hårt för att få fler utbildningsplatser till Stockholmsregionen.

Vägarna till utbildning ska alltid stå öppna och nå såväl kvinnor som män. Det ska aldrig vara för sent att lära sig läsa och skriva, att lära sig svenska, att läsa upp sina betyg eller att byta yrkesbana. Satsningar på vuxenutbildningen är avgörande för minskad arbetslöshet och förbättrad matchning på arbetsmarknaden samt för fortbildning av personal som saknar adekvat utbildning. Detta gäller både utbildning på grundläggande nivå och utbildning som är riktad mot bristyrken. Kvaliteten i Svenska för invandrare (SFI) ska höjas och undervisningen i större utsträckning individanpassas. Möjligheter att läsa svenska under föräldraledighet ska förbättras. Utbudet inom Komvux ska utökas och kombinationsinsatser för personer som står långt från arbetsmarknaden prövas. Stockholm ska även erbjuda papperslösa och EU-medborgare att läsa SFI.

Stockholm är en stad med vägar in i arbete och egenförsörjning

Ett eget arbete som känns meningsfullt är viktigt för människors utveckling, delaktighet och egen försörjning. För att uppnå ekonomisk jämställdhet ska kvinnor ges lika goda förutsättningar som män att få ett arbete och en egen försörjning. Arbetsmarknaden ska vara jämställd och fri från diskriminering. Segregation efter kön och bakgrund mellan olika yrkesgrupper ska motverkas.

Många arbeten skapas på Stockholms växande arbetsmarknad och arbetslösheten sjunker kraftigt. Behovet av försörjningsstöd är det lägsta i modern tid och ska fortsätta ligga på en låg nivå. Särskilt glädjande är att ungdomsarbetslösheten i det närmaste halverats sedan 2014. Det finns dock fortfarande utmaningar i form av en hög arbetslöshet i vissa grupper och en arbetskraftsbrist i många yrken.

För att möta en arbetsmarknad som växer och efterfrågar kompetens, och för att bryta arbetslöshet, utökas antalet platser på bristyrkesutbildningar, nya platser bidrar till att fler kan gå till ett jobb samtidigt som flaskhalsar på arbetsmarknaden motarbetas. Insatserna mot ungdomsarbetslöshet ska fortsätta genom att unga erbjuds jobb, utbildning eller praktik senast inom 90 dagar. Fler lokala insatser ska etableras i områden med hög ungdomsarbetslöshet. Satsningen på att personer som uppstår försörjningsstöd på grund av arbetslöshet ska erbjudas anställningar inom staden i upp till ett år, så kallade Stockholmsjobb, fortsätter.

Målet är ett hållbart arbetsliv med trygga anställningar och möjlighet till livslångt lärande. Alla som har behov av det ska ha lika tillgång till arbetsmarknadsinsatser och dessa ska utgå från individens behov. Riktade insatser till grupper som står långt från arbetsmarknaden ska intensifieras och långtidsarbetslösheten ska minska kraftigt. Särskilda insatser ska vidtas för att nyanlända ska komma i arbete snabbt. Arbete är en väsentlig del av möjligheten till integration i Stockholm. Särskilt fokus för åtgärderna ska vara att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden

5. Ett jämställt Stockholm fritt från våld och förtryck

Stockholm ska vara en stad där män, kvinnor och icke-binära personer har lika rättigheter, makt, resurser och möjligheter att forma sina egna liv. Ett liv fritt från våld är en grundläggande mänsklig rättighet. Staden ska ha ett aktivt arbete med att motverka ojämställdhet, våld och förtryck. Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska upphöra.

För att uppnå ett Stockholm som är helt ska stadens nämnder och bolagsstyrelser bidra till nedanstående mål för verksamhetsområdena:

Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

För att säkerställa alla människors rätt till ett liv utan våld ska staden ha ett aktivt våldsförebyggande arbete såväl som ett väl utbyggt socialt skyddsnät som hjälper den som utsatts för våld och skyddar den som är hotad. Dessutom ska trygghetsarbetet i det offentliga rummet fortsätta och förstärkas med såväl sociala verksamheter som åtgärder som rör den situationella tryggheten. Feministisk stadsplanering ska utvecklas och införas i fler stadsdelar. Ökad samverkan ska ske med polis, lokalt näringsliv och lokala föreningar. Staden ska också initiera fler samarbeten med lokala föräldraföreningar som arbetar trygghetskapande i sina områden.

Unga tjejer upplever ofta det offentliga rummet som mer otryggt än unga killar. Även platser som fritidsgårdar, festivaler och badhus kan upplevas otrygga av rädsla för sexuella ofredanden. Programmet RoS, Respekt och Självrespekt, ska återupptas och spridas på skolor, fritidsgårdar och till personal i verksamheter som haft problem med sexuella trakasserier och ofredanden bland besökare.

För att förebygga våld i hemmet, sexuellt våld och trakasserier samt hatbrott ska stadens medarbetare fortsatt utbildas i genus, normkritik och antirasism. Med ett genusmedvetet, antirasistiskt och normkritiskt arbetssätt kan personal upptäcka och förebygga våld och trakasserier.

Staden ska arbeta aktivt mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Detta sker både i stadens egna verksamheter

samt i samarbete med organisationer som arbetar mot våld. Staden ska arbeta nära civilsamhället och kvinno- och tjejjourer för att kunna säkerställa långsiktiga samarbeten och finansiering så att fler får skydd från våld. Skydd från våld kan aldrig begränsas och därför ska alla kvinnor och barn, oavsett legal status, kunna få skydd på kvinnojourer. Det gäller även personer som utsatts för trafficking och människohandel. Staden ska arbeta särskilt med att detta blir känt hos kvinnojourer som tar emot våldsutsatta. Det uppsökande arbetet mot människohandel ska fortsätta och förstärkas. Nya riskgrupper som ensamkommande ungdomar och papperslösa ska särskilt uppmärksammas. För att våldsutsatta som bott på skyddat boende inte ska bli hemlösa när skyddsbehovet upphört ska nya riktlinjer tas fram för att våldsutsatta ska få förtur i bostadskön och fler genomgångsbostäder skapas.

Alla stockholmare får det stöd de behöver för ett liv i säkerhet

Alla människor har rätt till ett liv fritt från våld, men för den som utsätts för våld ska hjälpen och skyddat finnas tillgängligt, vara effektivt och rättssäkert. Både personer som utsätts för våld i hemmet och de som utsätts för våld i kriminella miljöer kan behöva skydd när de väljer att lämna ett destruktivt liv. Alla kvinnor, tjejer, barn och hbtq-personer som flyr våld i hemmet ska garanteras plats på skyddat boende där skydd från våld säkerställs, men där den utsatte också erbjuds stöd för att kunna gå vidare i ett liv fritt från våld och förtryck.

För den som lämnar en kriminell livsstil är det ofta de före detta vännerna eller rivalerna som utgör hotet. Här ska staden fortsätta utveckla arbetet med sociala insatsgrupper, men också initiera nya metoder som stärker samverkan med andra aktörer som polisen och det lokala civilsamhället. Den som väljer att vittna mot någon som har begått brott eller brukat våld ska alltid veta att samhället erbjuder skydd. Samverkan mellan polis och socialtjänst för skydd av vittnen ska stärkas. Genom mer satsningar på skyddade boenden för utsatta målgrupper kan staden säkerställa att alla stockholmare får det stöd de behöver för ett liv i säkerhet.

I Stockholm har unga makten att forma sina egna liv

Att ha makt och frihet att forma sina egna liv är en grundläggande förutsättning för ett liv utan förtryck där varje person ges möjlighet att uppnå sin fulla potential. Därför är det viktigt att barn och unga ges möjligheter att forma sina egna liv och göra sina egna livsval. Undersökningar har visat att det finns unga i Stockholm i dag som begränsas i sina val av utbildning, fritidsaktiviteter och val av partner. Många av dem lever under förtryckande strukturer och i en hederskontext. Staden ska därför fortsätta att arbeta intensivt mot machoideal och förtryckande strukturer.

Fritidsgårdarna ska arbeta med att få fler tjejer som besökare genom riktade aktiviteter, men också genom fortsatta kunskapshöjande insatser kring jämställdhet, antirasism och normkritik.

Att veta sina rättigheter är avgörande för att kunna kräva sin rätt och många ungdomar vet i dag inte vad de har för skyldigheter eller rättigheter i samhället. Arbetet med ungas organisering ska återupptas och utvecklas till att också omfatta ungdomar med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning som är en särskilt utsatt grupp som kan ha svårt att bli lyssnade till och få sina rättigheter tillvaratagna.

Socialtjänsten har ett viktigt uppdrag i att stödja och hjälpa den som får sina rättigheter kränkta och behöver hjälp och skydd. Hedersrelaterat våld och förtryck är våld som ofta drabbar unga, där förövarna ofta är föräldrar och släkt. För att kunna ge rätt hjälp krävs också rätt kunskap och därför ska en särskild certifiering införas som garanterar att socialsekreterarna har adekvat kunskap och utbildning rörande hedersrelaterat våld och förtryck. Det länsgemensamma centret mot hedersrelaterat våld och förtryck, Origo, ska stärkas och samarbetet mellan skolan ska fortsätta. Skolan är den aktör som ofta upptäcker när unga far illa eller utsätts för våld. Det är också ofta till lärare eller elevhälsa man vänder sig när det är svårt hemma. Därför ska de kunskapshöjande insatserna fortsätta så att både skolpersonal och elever vet hur man upptäcker och agerar när någon utsätts för hedersrelaterat våld.

I Stockholm är rätten till sin egen kropp och sexualitet en självklarhet

I Stockholm ska alla ha friheten att bestämma över sina kroppar och uttrycka sin sexualitet utan risk för utnyttjande och diskriminering. Ingen människa ska begränsas i sitt liv eller utsättas för våld, trakasserier och övergrepp. Kvinnor och tjejer ska få kraft och mod att fullt ut leva det liv som de önskar, drömma stort och påverka samhället. Därför ska staden satsa på ett sexlyft i skolan, förbättrad sexualundervisning och stärkta insatser för sexuella och reproduktiva rättigheter och hälsa för alla grupper av människor ur ett mångfaldsperspektiv, som bejakar alla delar av sexualiteten och alla människors särskilda behov. Staden ska aktivt arbeta med att höja kunskapen kring samtycke och arbeta våldsförebyggande i skolan. På varje skola i Stockholm ska det finnas ett diskrimineringsombud som kan samla in vittnesmål om sexuella trakasserier, övergrepp och hantera skolans arbetsmiljö. Arbetet ska innefatta ett hbtq- och antirasistiskt perspektiv.

I Stockholm finns ett aktivt arbete mot vapenvåldet

Stockholm har under flera år haft ett eskalerande problem med vapenvåld. Under föregående mandatperiod gjordes stora satsningar på att minska vapenvåldet och öka tryggheten i staden. Trots detta ser vi fortfarande stora behov av ett

aktivt arbete mot vapenvåldet där satsningar gör både på förebyggande arbete, men också på riktade insatser mot det fåtal som står för det grova våldet. Staden ska initiera arbetet med den amerikanske metoden Group Violence Intervention (GVI) där socialtjänst, polis och lokala civilsamhällets aktörer arbetar sida vid sida. Sociala Insatsgrupperna ska få mer resurser och samordnas tydligare. Staden ska också inrätta ett centralt antivåldscenter för att samla olika verksamheter som både förebygger våld och hjälper den som vill hoppa av kriminella gäng att göra det. Centret ska samla olika funktioner under ett tak samt ha en utbildande och stödjande funktion för medarbetare i staden. Under 2021 ska särskilda resurser läggas på att nå tjejer och kvinnor med en kriminell livsstil vilken är en grupp som tidigare inte nåtts av befintlig verksamhet. Staden ska också se, uppmärksamma och ge stöd till anhöriga offer för vapenvåldet, men också anhöriga för de som vill lämna en kriminell livsstil.

Skattesats

Feministiskt initiativ föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Kommunal inkomstskatt utdebiteras år 2021 med 18 kronor per skattekrona.
2. Begravningsavgift utdebiteras år 2020 med 7,5 öre per skattekrona.

Stockholm 22 november 2020

Lisa Palm

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 för **Direktiv till samtliga nämnder och bolag** godkänns.

Kommunstyrelsen m.m

Feministiskt initiativs vision är en stad fri från våld och förtryck där makt och resurser fördelas jämställt och jämlikt. I en feministisk stad är social och ekologisk hållbarhet vägledande och mänskliga rättigheter respekteras. Det är ett Stockholm som är till för alla som lever här och präglas av en öppenhet mot omvärlden. I tider av kris och oro har staden ett skyddsnät som fångar upp den som behöver stöd.

Kommunstyrelsen har ett strategiskt ansvar för att staden ska utvecklas i denna riktning. Kommunstyrelsen ska samordna samt ge stöd och goda förutsättningar för nämnder och bolagsstyrelser att uppfylla uppställda mål. Arbetet ska ske i nära samverkan med berörda verksamheter men också med relevanta externa aktörer.

Nämndens uppgifter

Kommunstyrelsen m.m. omfattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, stadsledningskontoret samt ersättningar till utomstående organisationer och föreningar. Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för uppföljning av kommunfullmäktiges budget i sin helhet och arbetar med samtliga av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsåret. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolagsstyrelser. Under kommunstyrelsen finns borgarrådsberedning, ekonomiutskott, personal- och jämställdhetsutskott, demokrati och ytterstadsutskott, råd för mänskliga rättigheter, råd för funktionshinderfrågor, pensionärsråd, funktionshinderombudsman, barnombudsman och äldreombudsman.

Stadsledningskontoret är kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förvaltning. Kontoret har en central, strategisk och stödjande roll och bistår med väl underbyggda och allsidigt belysta beslutsunderlag. Uppdrag och ansvarsområden framgår av kommunallagen, reglemente för kommunstyrelsen, stadsledningskontorets instruktion samt denna budget. Stadsledningskontoret har främst ett övergripande ansvar för styrning, utveckling och uppföljning av:

- ekonomistyrning, finansstrategi och jämställdhetsbudgetering
- övergripande och strategiska personal- och arbetsgivarfrågor
- strategiska välfärdsfrågor samt kvalitetsutveckling
- strategiskt arbete för demokrati och delaktighet

- strategiskt arbete för att stärka närsamhälle och föreningsliv i socioekonomiskt utsatta områden
- strategiskt arbete för mänskliga rättigheter, jämställdhet, barnrätt, funktionshinderfrågor och nationella minoriteters rättigheter
- strategiskt arbete mot rasism i enlighet med ECCAR:s tiopunktsprogram
- stödja berörda nämnder i stadens arbete med nyanlända och ensamkommande barn och unga
- strategiska stadsutvecklingsfrågor och näringslivsfrågor
- styra och samordna bostadsbyggandet samt ansvara för att stadsplaneringen skapar långsiktigt hållbara, jämlika och jämställda stadsmiljöer som tar hänsyn till viktiga grönområden
- strategiskt ansvar för att stärka stadens miljö- och klimatarbete
- stadens trygghets- och säkerhetsarbete, däribland arbetet mot döds-skjutningar, arbetet mot sexuella ofredanden i offentliga miljöer, arbetet mot våldsbejakande extremism och arbetet mot hatbrott. Inklusivt stöd till stadsdelsnämnderna och ansvariga facknämnder samt samverkan med polis, andra externa aktörer och civilsamhället.
- strategisk fastighets- och markutveckling samt hyres- och lokalfrågor inklusive strategisk lokalförsörjning och processer för en övergripande lokalresursplanering med kontroll och styrning av fastighetshanteringen och lokalutnyttjandet
- upphandlings- och inköpsverksamheten i kommunkoncernen
- stadsövergripande kommunikation och information gentemot stadens medarbetare och invånare
- stadsövergripande internationella relationer och besök
- digital utveckling, it-strategier och informationssäkerhet
- se över stadens engagemang och ersättningar till utomstående organisationer och föreningar

Bidrag till information och utbildning av nämndemän

Nämndemannaföreningar som organiserar nämndemän utsedda av Stockholms stad kan få bidrag för nödvändig utbildning av nämndemän. Bidraget beräknas på antalet nämndemän inom föreningen som utsetts av Stockholms stad och per mandatperiod. Det ska vara samma nivå för alla nämndemannaföreningar. Bidraget är maximalt 1000 kronor per nämndeman och mandatperiod.

Arvoden för förtroendevalda

Arvoden för borgarråd i staden sänks till en nivå om 60 tkr per månad oavsett funktion eller antal år som borgarråd. Effektiviseringsvinsten används för att finansiera löneökningar inom välfärdsyrken.

Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till utomstående organisationer och föreningar. Jämfört med finansborgarrådets förslag till budget avvecklas ersättningen om 2 mnkr per år till Handelshögskolan.

Stockholm Business Region AB och dess verksamhet finansieras via ersättning från stadens budget. Bolaget beslutar om marknadsföring av evenemang och hanterar utbetalningar för detta. Bolagen handlägger även entreprenörstöd inom en årlig ram om xx mnkr. Medlen är avsatta under kommunstyrelsen m.m. och utbetalas efter styrelsebeslut i Stockholm Business Region AB.

Kommunförsäkring

Stadens nämnder får genom S:t Erik Försäkrings AB en kommunförsäkring som omfattar försäkringsskydd för lös egendom, utställningar, entreprenad, terrorism, ansvar, tjänsteresor, VD- och styrelseansvar, förmögenhetsbrott samt olycksfall för volontärer. Premien för år 2021 är xx mnkr för stadens samtliga nämnder och finansieras av medel avsatta under kommunstyrelsen m.m.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Styrning för en jämställd ekonomi

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att verksamheterna bidrar till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar. Kommunstyrelsen har ett övergripande och strategiskt ansvar för att fortsätta utveckla stadens arbete med jämställdhetsbudgetering. Som ett led i arbetet ska kommunstyrelsen tillsätta en utomstående granskning av budget. På så sätt synliggörs hur stadens resurser fördelas utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Kommunstyrelsen ska fortsätta stödja nämnder och bolagsstyrelsers arbete med könsuppdelad statistik och jämställdhetsintegrering, bland annat genom det stadsövergripande jämställdhetsnätverket och jämställdhetsstrategier. Alla uppföljningar av stadens budget och finanser ska innehålla en jämställdhetsanalys.

Staden som arbetsgivare

Stadens personal ska ha goda arbetsvillkor med heltid och trygga anställningar som norm. Ingen ska bli sjuk eller utsliten av att arbeta. Under pandemin har den utsatta situationen som personalen inom omsorgsyrken befinner sig i. Därför ska staden försäkra sig om att all personal som arbetar med patient och bru-

karnära yrken har ett fullgott skydd mot smitta och att goda rutiner för att begränsa smittspridning upprättas och efterföljs. En utredning om arbetstidsförkortning ska genomföras under året som ytterligare ett led i att förbättra arbetsvillkoren i välfärden.

Medarbetarenkäter ska kompletteras med frågor om diskriminering och sexuella trakasserier. Kommunstyrelsen ska vara ett stöd i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen ska stärkas och följas upp, fortlöpande utbildning av chefer ska ske som ett stöd i arbetet och goda exempel spridas inom staden. Den etniska segregationen mellan och inom arbetsplatser ska brytas. Andelen utrikesfödda chefer ska öka, bland annat genom tydligt uppsatta mål och riktade insatser. Skillnader mellan kvinnodominerad och mansdominerad sektor ska motverkas. Löneskillnader mellan kvinnor och män samt mellan inrikes och utrikes födda ska kartläggas och utjämnas. Ett låglönelyft ska genomföras inom omsorgen med 3,5 procent. Staden ska vara en tillgänglig arbetsplats för medarbetare med funktionsnedsättning.

Medel för kompetensutveckling ska fortsätta finnas i syfte att upprätthålla en god kvalitet i verksamheterna. Ledarskapet är centralt i en god personalpolitik, liksom medarbetarnas delaktighet och ett öppet och respektfullt klimat på arbetsplatserna. Chefer och medarbetare ska ha goda förutsättningar att upprätthålla hög kvalitet i verksamheterna. Särskilt viktigt är att förbättra villkoren för chefer inom välfärden. Kommunstyrelsen ska stödja berörda nämnders arbete med att främja det närvarande ledarskapet och pedagogiska ledarskapet i förskolan samt det närvarande ledarskapet i äldreomsorgen.

Mänskliga rättigheter och en jämställd stad

Kommunstyrelsen ska stärka stadens arbete för mänskliga rättigheter, jämställdhet, barnets rättigheter, hbtq-personers rättigheter, tillgänglighet och arbete mot rasism och diskriminering. Kommunstyrelsen ansvarar för att alla nämnder och bolag arbetar i enlighet med program för barnets rättigheter och inflytande, program för ett jämställt Stockholm, program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning och program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck.

Kommunstyrelsen ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och det civila samhället stärka ungas organisering och öka kunskaperna om bland annat mänskliga rättigheter, antirasism och feminism. Kommunstyrelsen ska även vara ett stöd i stadsdelarnas arbete med att skapa fler mötesplatser för unga tjejer och hbtq-personer, samt fortsätta stärka kvinnors organisering med fokus på kvinnor i ytterstaden. Detta som ett steg i arbetet för att nå det jämställdhetspolitiska målet om lika makt att forma sina egna liv och samhället. Kom-

munstyrelsens råd för funktionshinderfrågor bistår kommunstyrelsen i arbetet med att göra Stockholm mer tillgängligt. Kommunstyrelsens pensionärsråd är rådgivande organ i allmänna frågor som rör äldres levnadsförhållanden.

Kommunstyrelsen har det stadsövergripande samordningsansvaret för frågor om nationella minoriteter och urfolk. Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljning av riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter och strategi för romsk inkludering. Arbetet med romsk inkludering ska fortsätta. Utöver det påbörjade arbetet ska ett föreningsbidrag inrättas för nationella minoriteters organisationer som verkar i staden. Arbetet som förvaltningsområde för finska, samiska och meänkieli måste innebära reella förbättringar i form av äldreomsorg, förskoleverksamhet, kultur, revitalisering, inflytande och myndighetskontakter på minoriteternas språk. Även efterfrågan på äldreomsorg och förskola för den judiska och den romska gruppen ska undersökas genom samråd och främjas.

Kommunstyrelsen ansvarar för att stadens egna hbtq-diplomering sprids inom stadens verksamheter och medel finns att söka för att genomgå diplomeringen som en del av verksamheternas kvalitetsutveckling.

Kommunstyrelsen ska fortsätta driva på stadens arbete med det våldsförebyggande programmet MVP i samverkan med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnder och andra berörda nämnder. Det ska spridas till fler skolor och förskolor och utvidgas till fritidsverksamhet för barn och unga. Även arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, samt arbetet mot rasism och extremism i skolan ska fortsätta i samverkan med utbildningsnämnden. Satsningen för sexuella och reproduktiva rättigheter som påbörjades i samarbete med ungdomsmottagningar, utbildningsnämnden och stadsdelarna ska fortsätta och utökas.

Som ett led i stadens arbete mot diskriminering ska ett stöd ges till diskrimineringsbyråer som hjälper stadens invånare i diskrimineringsärenden. Kommunstyrelsen ska i samverkan med utbildningsnämnden driva arbetet med att införa diskrimineringsombud i stadens skolor.

Offentlig upphandling för en hållbar utveckling

Kommunstyrelsens uppgift är att leda, stödja och följa upp tillämpningen av Stockholms stads program för upphandling och inköp. Vid uppföljning ska det särskilt belysas hur nämnder och bolagsstyrelser jobbat med kvalitetskrav, miljökrav, sociala krav och antidiskrimineringsklausulen. Kommunstyrelsen ska också samverka med andra upphandlande myndigheter för att hitta gemensamma strategier i syfte att tydligt öka andelen upphandlingar med krav på socialt ansvar och arbetsvillkor i nivå med kollektivavtal.

En stad där rasism och extremism inte får fäste

Kommunstyrelsen har ett strategiskt ansvar för att motverka hatbrott och stävja hot mot minoriteter. Ett säkerhetsbidrag ska inrättas till organisationer som riskerar att utsättas för hatbrott och som behöver resurser för att kunna skydda sin verksamhet. Kunskapen om vad ett hatbrott är ska öka i stadens verksamheter, statistik föras och samverkan ske med såväl polis som civilsamhälle. Arbetet mot hatbrott ska vara en självklar del av arbetet mot våldsbejakande extremism. Kommunstyrelsen ska ta fram riktlinjer för att förhindra uthyrning av kommunal mark till nazistiska organisationer. Kommunstyrelsen ska under året ta fram ett stadsövergripande program mot rasism.

En stark välfärd för att bryta segregationen

Kommunstyrelsen har strategiskt ansvar för en sammanhållen och jämlik stad. Sociala hållbarhetskommisionens rapporter från förra mandatperioden är fortsatt viktiga i arbetet för att utjämna livsvillkor och bryta segregationen. Även utredningen om kvinnors makt och inflytande som togs fram våren 2018 visar på utmaningar som kvarstår för att uppnå en jämlik och jämställd stad. Kommunstyrelsen ska samverka med berörda facknämnder och stadsdelsnämnder för att fortsätta kartlägga och åtgärda socioekonomiska skillnader och skillnader i livsvillkor. En prioriterad grupp är kvinnor med utländsk bakgrund och deras barn.

Stadens arbete för nyanlända och ensamkommande barn och unga

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för att stadens mottagande av nyanlända består av hållbara lösningar på kort och lång sikt som förstärker likställigheten i staden och ger nyanlända en bra start i sin nya hemstad. Kommunstyrelsen ska tydliggöra roller och ansvar samt stödja berörda nämnder och bolagsstyrelser att strategiskt utveckla stadens arbete med integrations- och flyktingfrågor för att på bästa sätt skapa förutsättningar för ett bra mottagande och för väl fungerande etablering i arbetsliv, bostadsmarknad och i samhället. Medvetenhet om kvinnors, hbtq-personers, minoriteters och barns särskilda utsatthet och rättigheter ska vara en integrerad del av arbetet.

Ensamkommande barn och unga som rotat sig i Stockholm ska kunna leva kvar i Stockholm, samverka med det civila samhället ska fortsätta för att erbjuda boende och stöd. EU-medborgare som lever i Stockholm ska erbjudas vägar in i samhället genom boende, skolgång och yrkesutbildning. Stockholm ska också vara en fristad för papperslösa.

Klimatarbete för en hållbar stad

Kommunstyrelsen ska erkänna att vi befinner oss i ett klimatnödläge som kräver genomgripande förändringar. Stockholms stads miljöprogram och Strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm ska uppdateras utifrån målet att Stockholms stad som organisation ska vara fossilfritt 2025 och hela staden 2030.

Kommunstyrelsen leder stadens arbete med klimatanpassning som är processinriktat. Staden har ett särskilt ansvar för att samordna insatser inom klimatområdet och samordnar även insatserna med externa aktörer, inte minst regionala. Kommunstyrelsen samordnar stadens särskilda satsning på klimatinvesteringar och riktar insatser mot projekt som ger största möjliga klimatnytta, exempelvis energieffektivisering, förnybar energi och åtgärder inom hållbara transporter. Kommunstyrelsen ska även uppmuntra stadens verksamheter till att söka extern finansiering för klimatarbetet.

Kommunstyrelsen ska implementera den stadsövergripande matstrategin för bättre folkhälsa och minskad miljö- och klimatpåverkan. Kommunstyrelsen ska i samverkan med Trafiknämnden ta fram en strategi för fler bilfria zoner och minskad bilism. Stockholmarnas hela avtryck på klimatet ska kartläggas i syfte att minska utsläppen som sker genom privata resor och konsumtion. För att minska de utsläpp som orsakas av stockholmarnas privatkonsumtion och ställa om till cirkulär ekonomi ska staden främja återbruk genom att inrätta en återbruksgalleria med inspiration från Retuna i Eskilstuna. Staden ska även skapa möjligheter för återbruk av byggmaterial. Kommunstyrelsen ska i samverkan med Stockholm Vatten och Avfall och Miljö- och hälsoskyddsnämnden samverka kring dessa frågor.

Trygghetsarbete

Kommunstyrelsen ansvarar för att strategiskt utveckla det trygghets- och säkerhetsskapande arbetet. Alla stockholmare ska kunna känna sig trygga i alla delar av staden, dygnet runt och året om. Ett jämställdhetsperspektiv och motverkande av maskulinitetsnormer ska integreras i allt trygghetsarbete.

Kommunstyrelsen ska i samverkan med berörda nämnder vidta de åtgärder som krävs för att öka den upplevda tryggheten för kvinnor och tjejer i staden. Hbtq-personer och andra minoriteters upplevelser av trygghet ska också vara en integrerad del av arbetet.

Kommunstyrelsen ska ha en samordnande och drivande roll i arbetet mot vapenvåldet och tryggheten i de offentliga rummen. Arbetet med sociala insatsgrupper ska utökas för att hjälpa unga ur kriminella miljöer och metoden Sluta skjut ska införas. Fler fältassistenter ska anställas och det våldsförebyggande

arbetet stärkas. Kommunstyrelsen har ansvar att samordna arbetet med de verksamheter som berörs, med polis, externa aktörer och civilsamhälle. Kommunstyrelsen ska följa upp arbetet. Kommunstyrelsen ska också arbeta strategiskt för att motverka de förutsättningar som skapar grogrund för kriminalitet, att bryta segregationen och bygga ut välfärden är en viktig del i det arbetet. Fritid, jobb och studier ska ersätta våld och vapen.

Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för att stärka det sociala investeringsperspektivet i stadens centrala processer. Stadens arbete med sociala investeringar ska ha en tydlig koppling till det stadsövergripande arbetet med social hållbarhet.

Medborgardialoger och medborgarbudget är viktiga verktyg för att det trygghetsskapande arbetet ska kunna utgå från invånarnas upplevda otrygghet samt bidra till att öka invånarnas delaktighet i sitt områdes utveckling. Det är viktigt att arbeta uppsökande för att nå grupper som vanligtvis är underrepresenterade, såsom kvinnor och barn.

Kommunstyrelsen ska undersöka hur samverkan med föreningar och folkrörelser kan stärkas framöver.

Kommunstyrelsens samordnare mot våldsbejakande extremism ska stödja stadsdelsnämnderna och ansvariga facknämnder i det lokala arbetet för att kunskap och arbetssätt i stadens verksamheter utvecklas för att kunna möta de problem och utmaningar som skapas av våldsbejakande extremism. Samordnaren samverkar med polis och andra externa aktörer där det krävs en samordnad och övergripande kontakt in i staden.

Bostadsbyggande och strategiskt stadsutvecklingsarbete

Kommunstyrelsen har ett utökat ansvar för ledning och samordning av stadens bostadsbyggande i nära samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser. De höga ambitionerna för bostadsbyggandet kräver effektiva arbetssätt i staden. För att säkerställa ett långsiktigt hållbart bostadsbyggande krävs ett stabilt och högt årligt tillskott av bostäder, framförallt hyresrätter med rimliga hyror. Därför behöver nya stadsutvecklingsprojekt startas och pågående stadsutvecklingsprojekt vidareutvecklas. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska i sin produktionsplanering samråda med kommunstyrelsen. Detta liksom en planering för den arbetsplatspotential som finns i Söderort ska säkerställas genom en stadsövergripande styrning av större projekt. Stadens översiktsplan och stadens investeringsstrategi utgör viktiga styrdokument i detta arbete.

Den fysiska planeringen av staden och förbättringar i befintliga stadsmiljöer är en viktig faktor för den sociala sammanhållningen, jämställdheten, tryggheten

och för att minska skillnaderna mellan stadens delar. Ett socialt perspektiv behöver ingå i ett tidigt skede i planeringen.

Kommunstyrelsen ansvarar vidare för övergripande strategiska trafikinfrastrukturfrågor som berör staden och för att leda och samordna förhandlingar och avtal för trafikinfrastrukturprojekt med externa parter, i samarbete med trafiknämnden och andra berörda nämnder. Trafikinfrastrukturlösningar är en viktig förutsättning för stadens mål om ett fossilbränslefritt Stockholm till 2030.

Kommunstyrelsen har huvudansvaret att samordna stadens arbete med bostadsutbyggnad med utbyggnad av trafikinfrastruktur, i samarbete med andra berörda nämnder, Stockholms läns landsting och övriga parter. Kommunstyrelsen ansvarar för att hålla ihop stadens genomförande av projekt inom Sverigeförhandlingen, Storstad Stockholm, och 2013 års Stockholmsöverenskommelse och ska tillsammans med berörda nämnder ta fram relevanta underlag och avtal för att möjliggöra projekten inom dessa överenskommelser.

Länsstyrelsen mål om livsmedelsstrategi är att öka länets primärproduktion och öka kunskapen hos kommunerna om jordbruksmarkens användning och värde. En utredning ska genomföras för att se över hur vi kan öka andelen mikrojordbruk för att möta Länsstyrelsen mål. Stockholm har förutsättningarna att förvandla bortglömd åkermark, nedtrampade gräsmattor och övergivna parker till produktiva och estetiskt tilltalande mikrojordbruk.

I Stockholm finns många kompetenta och innovativa odlare som skulle stå på kö för att få chansen att driva ett stadsnära mikrojordbruk. Här finns landets kanske starkaste intresse för hållbarhet och en uppsjö av restauranger, skolor, förskolor, andra företag och privatpersoner som efterfrågar närproducerad mat. Ett stadsnära mikrojordbruk på friland förstärker de urbana ekosystemtjänster, vilket också skulle stärka Stockholms matsuveränitet, minska transporten och erbjuda arbeten för lokalbefolkningen.

Parklekarna utgör en väsentlig del av stadens parkliv och är en värdefull möjlighet till lek och rörelse hos stadens barn. Många av stadens parklekar är i behov av upprustning. Kommunstyrelsen ska i samverkan med berörda nämnder planera för detta.

Särskilda prioriteringar under det kommande året:

- Avveckling och nedläggning av Bromma flygplats
- Initiera arbetet med metoden ”Sluta skjut”
- Starta Changers hub i Stockholm – arbetsmarknadsinsatser för unga från förorter
- Vidare arbete med heltid som norm och fler med tillsvidareanställningar

- Etablera en återbruksgalleria
- Förstärkt arbete med jämställdhet och mänskliga rättigheter
- Stärkt arbete mot hatbrott och säkerhetsbidrag till minoriteter
- Övergripande insatser mot barnfattigdom
- Strategiskt arbete för miljö och klimat utifrån rådande klimatnödläge
- Ta fram ett program mot rasism

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

2. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Kommunstyrelsen m.m** godkänns.

Revisorskollegiet

Stadsrevisionens uppgifter

Stadsrevisionen ska granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden inklusive bolag och stiftelser med mera i den omfattning som följer av god kommunal revisionsred. Stadsrevisionens ansvar följer av kommunallagen, lagen om kommunal redovisning, aktiebolagslagen samt revisionsreglementet för stadsrevisionen i Stockholms stad och andra av kommunfullmäktige utfärdade föreskrifter såsom denna budgets mål och indikatorer. Förslaget till budgetram för 2021 har enligt god revisionsred beretts av kommunfullmäktiges presidium.

Kommunstyrelsen förslag till kommunfullmäktige

2. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Revisorskollegiet** godkänns.

Valnämnden

Nämndens uppgifter

Valnämnden ansvarar för organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige. Nämnden ansvarar också för val till Europaparlamentet. Nämnden ska dessutom genomföra eventuella extraval och folkomröstningar. Omfattningen av nämndens uppgifter är reglerad i lag, både ansvarsområdet som sådant och i viss utsträckning den organisation som ska användas för att lösa uppgifterna.

Utgångspunkten för nämndens arbete ska vara att alla röstberättigade ges goda chanser att använda sig av sin demokratiska rättighet att rösta. Nämnden ska de år då det är val planera för att valen kan organiseras och genomföras på ett sådant sätt att alla röstberättigade ges goda förutsättningar att rösta. I detta avseende ska nämnden särskilt beakta förutsättningarna att rösta i områden med historiskt lågt valdeltagande och att nå grupper med lågt valdeltagande.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

3. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 för **Valnämnden** godkänns.

Stadsdelsnämnder

Stadsdelsnämnderna fyller en viktig funktion och har ansvar för merparten av stadens välfärdsverksamhet. Oavsett var i staden du bor ska du erbjudas en samhällsservice av hög kvalitet. Det våldspreventiva arbetet är prioriterat för stadsdelsnämnderna. Arbetet innefattar såväl sociala förebyggande insatser som investeringar och fysiska åtgärder i närmiljön. En nära samverkan med lokala organisationer, lokalpolisen, lokala näringslivet och fastighetsägare är en förutsättning för trygghetsarbetet. Det lokala trygghetsarbetet har en central betydelse för att skapa en öppen stad fri från våld och förtryck. Flickor och kvinnors trygghet ska prioriteras och att bekämpa mäns våld mot kvinnor är särskilt prioriterat för stadsdelsnämndernas uppdrag.

Äldreomsorgen, förskoleverksamheten och socialtjänsten är centrala verksamheter för stadsdelarna, och har under covid-19-pandemin varit synnerligen påverkade. Pandemin har både visat den viktiga roll som dessa institutioner spelar i Stockholms välfärd, men också hur decennier av politiska nedskärningar och besparingar skapat en ohållbar situation för medarbetare och brukar.

Alla barn i Stockholm ska ha goda uppväxtvillkor. Jämlikhet och jämställdhet är vägledande i stadsdelarnas arbete för barn, kultur och fritid. Barns möjlighet till upplevelse och utövande av kultur ska stärkas och en meningsfull fritid, med en variation av aktiviteter och mötesplatser, ska erbjudas.

Stadsdelsnämndernas uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- kommunal förskoleverksamhet
- äldreomsorg
- stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- individ- och familjeomsorg
- socialpsykiatri
- barn, kultur och fritid
- ekonomiskt bistånd
- arbetsmarknadsåtgärder och samverkan med jobbtorg
- mottagande och integration av nyanlända
- stadsmiljöarbete
- lokalt näringslivsarbete
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete

- tillsyn av försäljning av alkohol och tobak samt e-cigarett
- medborgarkontor
- konsumentvägledning
- bostadsanpassning för bostäder enligt SoL och LSS

Ett antal stadsdelsnämnder tillhandahåller kommunövergripande verksamheter som återfinns inom verksamhetsområdena förskola, barn, kultur och fritid, stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt äldreomsorg. Syftet är bland annat att kunna erbjuda verksamheter till personer med särskilda behov, vilket gör att flera av verksamheterna är av unik karaktär. Karakteristiskt för stadens kommunövergripande verksamheter är att de är tillgängliga för invånarna i stadens samtliga stadsdelsnämnder. Kommunövergripande verksamheter återfinns inom stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Bromma, Kungsholmen, Norrmalm, Södermalm och Enskede-Årsta-Vantör.

Systemet för fördelning av resurser utgår från stadsdelsnämndernas verksamhetsansvar och befolkningsstruktur. Stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det förväntade behovet och inte utifrån faktiska kostnader. I fördelningen ingår löpande kostnader för att bedriva en verksamhet inkluderat personal, lokaler, administration och övriga kostnader. Stadsdelsnämnderna får sina medel tilldelade som ett anslag. Inom ramen har stadsdelsnämnderna frihet att omdisponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.

Stadsdelsnämnderna beslutar själva om en ändamålsenlig organisation utifrån uppdraget och invånarnas behov. Stadsdelsnämnderna ska klara framtida volymförändringar med hög kvalitet i takt med att Stockholm växer. Stadsdelsnämnderna ska samverka inom sina verksamhetsområden och med varandra, i syfte att lära av varandra, sprida goda exempel och utveckla effektiviteten och vid behov ska regionvisa verksamheter övervägas. Stadsdelsnämnderna ska i detta syfte samverka med varandra samt med kommunstyrelsen och för verksamheten berörda nämnder.

Kommunfullmäktiges inriktning för stadsdelsnämnderna

Samtliga stadsdelsnämnder ska arbeta utifrån följande övergripande mål och riktlinjer i budgeten:

1. Ett Stockholm som är helt

- Utveckla samverkan med berörda nämnder samt relevanta externa aktörer exempelvis inom ramen för lokala brottsförebyggande råd (BRÅ) för att stärka det brottsförebyggande arbetet
- Fortsätta att utveckla, vidta och följa upp insatser för att minska antalet brott och öka tryggheten för boende, besökare och företagare
- Arbeta utifrån metoden ”Sluta skjut” – för att förebygga gängkriminalitet och dödsskjutningar
- Prioritera samarbete med lokalpolisen samt utveckling och uppföljning av samverkansöverenskommelser
- Utveckla samverkan med stadens bostadsbolag för att bland annat höja kunskapen kring oriktiga hyresförhållanden på bostadshyresmarknaden och på vilket sätt sådan kan undvikas
- Arbeta med lokalt demokrati- och utvecklingsarbete med utgångspunkt i lokala lägesbilder
- Fördela föreningsbidrag utifrån en jämställdhetsanalys
- Arbeta aktivt med att låta utsatta barn och unga delta i de demokratiska processerna
- Säkerställa effektiva processer för en generellt hög takt i bostadsbygandet och tillkommande samhällsservice
- Starta och vidareutveckla större stadsutvecklingsprojekt för att säkerställa ett långsiktigt, stabilt och högt årligt tillskott av bostäder
- Planera för en mångfald av boende- och upplåtelseformer och för fler hyresrätter i hela staden, minst 60% av det som byggs ska vara hyresrätter
- Utveckla satsningen på sommar-, höst-, och vinterjobb i samverkan med arbetsmarknadsnämnden för att främja goda och jämlika uppväxtvillkor med särskild uppmärksamhet mot socioekonomiska förhållanden i stadsdelsnämndsområdena

2. Ett demokratiskt Stockholm som respekterar mänskliga rättigheter

- Öka tillgängligheten till och kvaliteten i samhällsvägledning till nyanlända i ett tidigt skede i etableringsprocessen
- Samverka både inom staden och externt med näringsliv och civilsamhälle för att ge nyanlända stockholmare hjälp med etablering på arbetsmarknaden
- Prioritera och ge särskilt stöd till kvinnors etablering på arbetsmarknaden
- Främja och stärka nationella minoriteter och utsatta grupper

- Utifrån befintlig kunskap, lokala lägesbilder och aktiviteter i handlingsplanerna utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism i samverkan med kommunstyrelsens centrala samordnare, socialnämnden, idrottsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden, kulturnämnden och polis
- Stärka medarbetarnas inflytande och delaktighet på arbetsplatsen för att skapa en god arbetsmiljö i linje med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggares arbetssituation
- Trygga en god kompetensförsörjning inom socialtjänsten och erbjuda nya medarbetare en gedigen introduktion samt stöd till medarbetare med kort erfarenhet i form av handledning och mentorskap
- Stödja tillåtande, tillgängligt och öppet ledarskap på alla nivåer inom socialtjänsten
- Uppmärksamma nyanlända flickors och kvinnors erfarenheter och särskilda utsatthet

3. Ett öppet och levande Stockholm

- Bidra till att uppfylla stadens mål om ett klimatsmart Stockholm och beakta de styrdokument som syftar till att uppnå detta mål
- I samarbete med trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar
- Främja kollektivtrafik, gångtrafikanter och cykelvägar
- Främja ett vitalt kulturliv med möjligheter för fler att utöva kultur samt konstnärers möjligheter att utöva sin profession
- Arbeta aktivt mot rasism både inom stadens verksamheter och i lokalsamhället
- Arbeta för en fossilbränslefri organisation senast 2025 genom att fasa ut användningen av fossil energi i egen och upphandlad verksamhet
- Säkerställa att målen hållbart resande och miljöeffektiva transporter med minskad biltrafik genomsyrar all stadsutveckling i Stockholms stad, egna och upphandlade transporter samt taxor och avgifter
- Initiera projekt och åtgärder med hög klimatnytta och breda synergieffekter, och utnyttja möjligheter till utökad finansiering via stadens särskilda klimatinvesteringsåtgärder samt externa medel såsom Klimatklimatet
- Utifrån stadens skyfallsmodell prioritera och åtgärda översvämningssrelaterade risker i befintlig och planerad bebyggelse för att reducera stadens sårbarhet
- Identifiera andra klimatrelaterade risker såsom värmeböljor och stärk stadens möjlighet att hantera dessa

- Integrera dagvattenfrågor och miljö kvalitetsnormer i stadsutvecklingsprocesser
- Intensifiera insatserna att nå kommunfullmäktiges mål för insamling av matavfall
- Minska kommunkoncernens klimatpåverkan genom ekologiska, vegetabiliska och klimatsmarta livsmedel i verksamheterna samt genom att minska matsvinnet
- Minska mängden avfall som uppkommer i verksamheterna. Där det är möjligt ska avfallet återanvändas, materialåtervinnas eller energiåtervinnas
- Bistå Stockholms Stadshus AB i arbetet med att utveckla Stockholms fjärrvärme med utgångspunkt att de fossila bränslena i kraftvärmeverket i Värtan ska fasas ut, med ambitionen att vara avvecklade år 2022

4. En välfärdsstad som satsar på kvinnor och tjejer

- Skapa goda arbetsvillkor och jämställda löner
- Arbeta mot värdediskriminering inom välfärdsprofessioner
- Fortsätta att stärka den långsiktiga planeringen till år 2040 av både bostandsbedömda boenden och satsning på nyproduktion av seniorboenden, för att möta behoven av anpassade bostäder för äldre, i såväl offentlig som privat regi
- Intensifiera arbetet för att få fram fler bostäder för grupper som staden har ett särskilt bostadsförsörjningsansvar för. Fler genomgångsbostäder för prioriterade grupper ska tillskapas i SHIS regi
- I bostadsexploateringsprojekt ska projekten innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning på boenden inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri och våldsutsatta kvinnor
- Vidareutveckla möjligheterna till introduktions-, praktik- och lärlingsverksamhet
- Bidra till ett ökat antal Stockholmsjobb och öka antalet jobb med finansiering genom extratjänster
- Ta fram arbetsplatser för Stockholmsjobb där anställningarna ska vara möjliga att kombinera med utbildning, vilket är särskilt prioriterat för kvinnor och unga som saknar gymnasiekompetens
- Öka samarbete med näringslivet och andra externa aktörer under samordning av arbetsmarknadsnämnden för att skapa fler möjligheter till praktik eller anställning
- I planering och byggande säkerställa behovet av erforderliga verksamhetslokaler, till exempel förskolor och särskilda boenden, till rimliga

villkor genom förbehåll i markanvisnings – och exploateringsavtal. I samband med detaljplanearbete ska alternativa ändamål begränsas

- I stadsbyggnadsprojekt ha som utgångspunkt ett riktvärde om minst 25 förskoleplatser respektive minst 50 grundskoleplatser per 100 nya lägenheter, då annan planeringsgrund saknas
- Öka samplanering vid utbyggnaden av skolor och nya idrottshallar. Aktuella skolor måste i förekommande fall säkras tillgång till sådana idrottshallar under skoltid genom ett separat hyresavtal mellan utbildningsnämnden och idrottsnämnden. Avsteg kan därmed ske från den närhetsprincip som annars gäller vid upplåtelse av idrottshallar under skoltid
- Stadsdelsnämnderna/regionerna ska årligen ta fram ett gemensamt förslag till plan för att klara behovet av vård- och omsorgsboende. Arbetet samordnas av äldrenämnden som bearbetar förslagen och föreslår beslut om åtgärder utifrån en långsiktig bedömning för staden som helhet. Äldrenämnden ska även beakta behovet av seniorbostäder. Planen ska godkännas av kommunstyrelsen och är vägledande för nämnderna gällande förändringar av äldreboendebeståndet. Kommunfullmäktige ger enligt planeringen nämnderna uppdrag om igångsättning av konkreta utbyggnadsprojekt.
- Stadsdelsnämnderna/regionerna ska årligen ta fram en plan för att klara behovet av särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. Arbetet samordnas av socialnämnden som bearbetar förslagen utifrån ett stadsövergripande perspektiv. En samlad plan ska därefter godkännas av kommunstyrelsen som är vägledande för nämnderna

5. Ett jämställt Stockholm fritt från våld och förtryck

- Integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla led av beslutsfattande, planering och utförande av verksamheten. För att visa hur kommunkoncernens fördelning av resurser och utformning av verksamheter kommer stockholmarna till del, ska nämnder och bolagsstyrelser redovisa individbaserad statistik uppdelad efter kön. Statistiken ska, där eventuella skillnader synliggörs, analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv samt leda till att nödvändiga åtgärder vidtas
- Utveckla arbetet för att våldsutsatta kvinnor ska erbjudas långsiktigt och sammanhållet stöd genom hela uppbrottsprocessen och i stabiliseringsfasen
- I samverkan med andra berörda nämnder och bolag säkerställa en bostadsgaranti för våldsutsatta kvinnor och barn

- Säkerställa att stockholmarna som kommer i kontakt med kommunkoncernen ska behandlas och bemötas likvärdigt och respektfullt
- Erbjudna grundförutsättningar som trygga arbetsvillkor och kompetensutveckling
- Säkerställa att rutiner för anmälan och utredning av diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller represalier är väl kända av medarbetare och chefer
- Ha en långsiktig planering för att behålla, utveckla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens
- Arbeta med kompetensbaserad rekrytering och säkerställa att kommunkoncernens chefer har god kunskap om rekryteringsprocessen
- Prioritera långsiktig kompetensförsörjning för yrkesgrupperna inom äldreomsorgen där alltmer omfattande omvårdnadsbehov och digitaliseringen ställer nya krav på kompetens
- Säkerställa rimliga förutsättningar för chefer att utöva ett närvarande ledarskap
- Säkerställa en tydlig lönepolitik som stödjer förmågan att behålla, attrahera, rekrytera och utveckla önskvärd kompetens och som utgör ett verktyg att nå önskvärda jämställda lönestrukturer
- Prioritera stöd till chefer i det systematiska arbetsmiljöarbetet liksom kompetensutveckling för både medarbetare och chefer för att öka kunskapen om organisatorisk och social arbetsmiljö
- Prioritera stöd till verksamheter med hög sjukfrånvaro och/eller hög personalrörlighet
- Arbeta i enlighet med handlingsplaner för att öka takten i att göra heltid till norm vid nyanställning och erbjuda ofrivilligt deltidsarbetande heltid. Användningen av allmän visstidsanställning (AVA) och andra former av otrygga anställningar ska användas på sakliga grunder
- I det ordinarie arbetet fortsätta integrera den särskilda handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare
- Arbeta förebyggande mot hatbrott och diskriminering
- Stödja kvinnors egenorganisering för att stärka kvinnors och flickors egenmakt

Förskoleverksamhet

Alla barn ska ha goda och jämlika uppväxtvillkor. Förskolan är en grundbult i Stockholm som välfärdsstad. Alla barn ska ha goda möjligheter att utvecklas och lära oavsett var i staden de bor, vilken bakgrund eller vilka förutsättningar de har. Stadsdelsnämnderna ska garantera en likvärdig utbildning, oavsett elevernas kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning eller ålder.

I förskolan lägger vi grunden för ett jämställt Stockholm. Sexism, rasism och diskriminering ska motverkas. Genom våldspreventivt arbete redan i förskolan får barn lära sig att lösa konflikter med andra medel än med våld. Förskolan ska bidra till att skapa villkor som ger alla barn samma chans att utveckla sin fulla potential och värna barnets rättigheter. Det ska vara en utvecklande, lekfull och trygg plats för alla barn där kroppslig integritet är en självklarhet.

En stark välfärd kräver att kvinnodominerade yrkesområdets status höjs. Den strukturella värdediskrimineringen av kvinnors arbete ska brytas och barnskötare, förskolelärare och annan personal ska ha bra lön, god arbetsmiljö och trygga anställningar. Att arbeta inom förskolan ska vara utvecklande och undervisande personal ska garanteras en arbetsmiljö som möjliggör att de kan fokusera på undervisning och omsorg.

Många föräldrar arbetar kväll, natt eller helg. För ensamstående föräldrar, en grupp där kvinnor med låg inkomst är överrepresenterade, är behovet av en tillgänglig barnomsorg avgörande för familjens försörjning. Det är viktigt att stadsdelen kan erbjuda en god omsorg för barnet på obekväma arbetstider för att nå målet om goda och jämlika uppväxtvillkor. Alla stockholmare ska kunna lita på att det finns förskolor av hög kvalitet nära hemmet. Ingen ska mot sin vilja behöva pendla ut från sin stadsdel i jakten på en lärmiljö som präglas av trygghet och en stimulerande undervisning. En likvärdig utbildning ska också syfta till att uppfylla skolans utjämnande uppdrag.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- att driva och utveckla kommunala förskolor, pedagogisk omsorg, flerfamiljssystem och allmän förskola
- att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till förskoleverksamhet
- att stadens platsgaranti uppfylls och att ramöppettiderna hålls

- tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn i förskoleåldern från ett till fem års ålder till familjer med ett sådant omsorgsbehov

Utbildningsnämnden ansvarar för att godkänna och utöva tillsyn av fristående förskolor, samordna barnomsorg på obekvämt arbetstid samt för att samordna stadens förskoleverksamhet i egen regi. Principen om lika villkor ska råda mellan kommunal och fristående förskola.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En förskola som lägger grunden för ett jämställt Stockholm

I förskolan lägger vi grunden för ett jämställt Stockholm. Alla förskolor i Stockholms ska vara fria från diskriminering, sexism och rasism. Det finns ett tydligt samband mellan genuspedagogik och frihet från våld och trakasserier. Staden har under den senaste mandatperioden satsat på utveckling av våldspreventivt arbete, genuspedagogik och normkritik i förskolan. Ett arbete som ska fortsätta.

Stadsdelsnämnden ska arbeta systematiskt med en jämställd förskola i syfte att flickor och pojkar ska ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar av stereotypa könsroller. Forskning visar att unga killar med stereotyp syn på manligt och kvinnligt tenderar att använda tre gånger mer våld än andra. Det våldspreventiva arbete som påbörjats i förskolan ska permanentas, utvecklas och spridas till fler delar av stadens förskolor.

Personal i förskolan ska ha kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck, våld i nära relationer och sexualiserat våld för att tidigt upptäcka signaler hos barn som lever under sådana förhållanden. Förskolan ska arbeta normkritiskt och stadsdelarna ska under budgetåret ta fram en checklista för förskolor som kan användas för att utveckla den egna verksamhetens normkritiska arbete.

Barnomsorg på obekvämt arbetstid

Många barn har föräldrar som arbetar kväll, natt och/eller helg. Förskolorna ska vara tydliga i sin information till vårdnadshavare om ramöppettiderna samt rätten till annan omsorg om förskolan har stängt. För de föräldrar som arbetar obekväma arbetstider är det viktigt att förskolorna är tillgängliga för barn under de tider då vårdnadshavarna arbetar. Stadsdelsnämnderna i Stockholms stad ska tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn i förskoleålder från ett till fem års ålder till familjer med ett sådant omsorgsbehov.

Utbildningsnämnden ansvarar för att administrera och hantera vårdnadshavares ansökningar om omsorg på obekvämt arbetstid för Stockholms stads alla verksamheter som bedriver omsorg på obekvämt arbetstid oavsett regiform. Utbild-

ningsnämnden ska tillhandahålla omsorg på obekvämt arbetstid för barn från sex år till vårterminen året när de fyller 13 år.

En god arbetsmiljö

Förskolan är en grundbult i välfärden. En stark välfärd kräver en uppvärdering av kvinnodominerade yrkesområden. Den strukturella värdediskrimineringen av kvinnors arbete ska brytas och barnskötare och förskollärare ska ha bra lön, god arbetsmiljö och trygga anställningar. Barnskötarnas specifika roll i arbetslaget behöver uppvärderas och stärkas och de ska erbjudas kompetensutveckling, inte enbart vidareutbildning. Under året ska en särskild satsning på barnskötarens löner genomföras för att minska löneklyftorna mellan kvinno- och mansdominerade yrken.

Stadsdelsnämnderna ska verka för en god tillgång till barnskötare och förskollärare. För att alla elever ska ha goda förutsättningar för sitt lärande krävs tillgång till bra lärare. Rekryteringsbehovet av barnskötare och förskollärare är stort i Stockholm, vilket är en utmaning som vi delar med övriga landet. Det stora behovet ställer krav på att fler väljer att utbilda sig till barnskötare och förskollärare och att fler stannar inom stadens skolväsende. Staden måste därför skapa förutsättningar för en god arbetssituation så att dessa stannar i stadens förskoleverksamhet.

Pedagogisk personal med språkkunskaper och kompetens för att möta elever vars föräldrar kommer från andra länder än Sverige är ett viktigt kvalitetshöjande mål i förskolan. Papperslösa barns rätt att gå i grundskolan regleras av skollagen och stadsdelarna ska aktivt arbeta för att nå denna grupp med information om rätten till förskola och förskolans verksamhet

Utbildningsnämnden ska stärka samverkan med stadsdelsnämnderna i frågor som är gemensamma för stadens förskolor, det gäller samordning av kompetensförsörjningsinsatser, vidareutbildning och verksamhetsutveckling, samt erfarenhetsutbyte av metoder och arbetssätt som gynnar barnens lärande och utvecklingen av förskolan som en trygg plats för lärande och omsorg.

Att förbättra arbetssituationen för förskolans samtliga yrkesgrupper samt att minska den administrativa bördan är högt prioriterat. Utbildningsnämnden ska säkerställa att barnskötarens och förskollärares arbetstid i första hand kan ägnas åt pedagogiskt arbete och omsorg om barnen samt ha gott om tid för individuella barn.

En ökad digitalisering ska inte innebära att nya uppgifter åläggs pedagogisk personal. Mindre och fasta barngrupper har i forskning visat sig vara en av de

mest effektiva åtgärderna för att pedagogisk personal ska få en bättre arbetsmiljö och kunna känna sig mer tillfreds med det arbete de genomför.

En förskola som respekterar och lever upp till barns rättigheter

Förskolan ska bedrivas med ett barnrättsperspektiv och i enlighet med FN:s barnkonvention som nu blivit lag. I Stockholm ska alla barn ha rätt till förskola eller förskoleverksamhet. Papperslösa barns rätt att gå i grundskolan regleras av skollagen och även denna grupp ska omfattas av rätten till förskola eller förskoleverksamhet i staden. Stadsdelsnämnden ska säkerställa att papperslösa barn får plats på stadens förskolor eller tillgång till förskoleverksamhet i samarbete med civilsamhällesorganisationer.

Många barn befinner sig tillsammans med sin mamma på skyddat boende för våldsutsatta. Att fly undan våld och förtryck ska inte förhindra barns möjlighet till pedagogisk utveckling. Det är kommunens ansvar att tillgodose barns rätt till utbildning och det ska finnas tydliga rutiner för att barn ska få tillgång till förskoleverksamhet eller förskolan. Placerade barn som bor i skyddat boende ska erbjudas undervisning i förskoleklass, förskola eller annan pedagogisk verksamhet.

Pedagogisk personal med språkkunskaper och kompetens för att möta elever vars föräldrar kommer från andra länder än Sverige är ett viktigt kvalitetshöjande mål i förskolan. I arbetet med att nå nyanlända familjer med barn i förskoleålder ska stadsdelsnämnderna arbeta med uppsökande informationssättningar.

Stockholm är sedan 2010 förvaltningsområde för finska, och sedan 2019 även för samiska och meänkieli, vilket betyder att finska, samiska och tornedalska barn har rätt till förskoleverksamhet som bedrivs helt eller till väsentlig del på sitt språk. Stadsdelsnämnderna behöver därför utveckla former för att tillvarata medarbetarnas kompetens i de nationella minoritetsspråken, rekrytera språkkunnig personal och sprida kunskap om rätten till förskola på de språk som staden är förvaltningsområde för.

Alla barn ska ha goda och jämlika uppväxtvillkor

Förskolans organisation ska säkerställa en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller en hög kvalitet. För att ge personalen tid att interagera med varje enskilt barn ska små och fasta barngrupper vara en prioriterad åtgärd. Småbarnsavdelningar ska ha max 12 inskrivna barn/avdelning och syskongrupper eller grupper med barn 3-5 år ska ha max 15 barn. Arbetet med höjd personaltätthet ska fortsätta.

Likvärdigheten i förskolan ska stärkas genom en ökad omfördelning av resurser beroende på barngruppernas sammansättning, så att alla barn, oavsett bakgrund och funktionsvariationer får en likvärdig förskoletid. Extra insatser ska göras i de stadsdelsnämndsområden som har lägst andel barn i förskolan och i förskoleklass i syfte att skapa högt förtroende för verksamheten hos ännu fler familjer. Sådana insatser kan omfatta bland annat uppsökande verksamhet, kommunikationssatsningar samt utveckling av konceptet introduktionsförskolor.

Förskolans ska vara tillgänglig både fysiskt och psykosocialt. Barn med behov av särskilt stöd eller funktionsvariationer ska få rätt stöd i sin utveckling. Arbetet med att göra skolor tillgängliga för barn med funktionsvariationer ska intensifieras, vilket bland annat innebär att det vida tillgänglighetsbegreppets innebörd, som inkluderar såväl fysisk som psykosocial lärandemiljö samt undervisningsformer, ska tillämpas.

Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna förenkla informationsöverföring om stödinsatser mellan förskola och skola för att främja tidiga insatser i skolan. Personal i förskolan ska ha kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck och våld i nära relationer för att tidigt upptäcka signaler hos barn som lever under sådana förhållanden.

Förskolan ska samarbeta med vårdnadshavare, skolor, socialtjänst, barn- och ungdomspsykiatri med flera i de fall barn behöver extra stöd. Mellan stadens egna nämnder är det därför av stor vikt att söka samverkansformer för att ge så tidiga insatser som möjligt för en likvärdig förskola. Den samlade kompetensen hos bland andra utbildningsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna ger olika perspektiv på barnets behov, som vid en god samverkan kan komma till nytta.

En förskola med plats för lek och rörelse

Alla barn i Stockholm har rätt till en bra kommunal förskola nära hemmet. Stockholm växer kraftigt och behovet av att både bygga ut befintliga förskolor samt att bygga nya är stort. Det är viktigt att klara av att ta emot stora årskullar och hitta väl fungerande lokallösningar i hela staden.

Utemiljön ska ses som ett av förskolans pedagogiska rum och när nya förskolor byggs ska utemiljön planeras för i god tid. Under mandatperioden ska utbildningsnämnden i samverkan med stadsdelsnämnderna revidera riktlinjer för utemiljön, såväl gårdar som omgivningar. De nya riktlinjerna ska omfatta både riktlinjer för storlek på gårdarna och så kallad lekvärdesfaktor. Arbetet med en samordnad skolplanering i Stockholm, SAMS, ska också bistå stadsdelsnämnderna i deras långsiktiga planering av förskolelokaler, med fokus på områden med särskilda utmaningar.

En förskola med höga ambitioner för miljö och klimat

Miljön i både förskolan och dess närområde ska vara giftfri och ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse. Arbetet med kemikaliesmarta förskolor ska fortsätta. Förskolgårdarna ska vara stora och planerade så att de uppfyller barnets behov av lek, rörelse och lärande. Det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa grundläggs redan i förskoleåldern.

Alla barn ska få god, varierad och näringsriktig mat i förskolan i linje med stadens måltidspolicy. Stadsdelsnämnderna ska ta fram en plan för hur skolmaten ska ställas om till en helt vegetarisk och ekologisk kost för att minska klimatpåverkan.

Förskolorna ska ha ett klimat- och miljömedvetet pedagogiskt förhållningssätt. Stadsdelsnämnderna ska verka för att fler förskolor ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse ”Skola för hållbar utveckling” och att goda exempel på hur förskolorna kan arbeta med hållbar utveckling sprids inom staden.

Under året ska nämnden:

- erbjuda barn som bor i skyddat boende undervisning i förskoleklass, förskola eller annan pedagogisk verksamhet
- Säkerställa att papperslösa barn får plats på stadens förskolor eller tillgång till förskoleverksamhet i samarbete med civilsamhällesorganisationer
- systematisera förskolornas jämställdhetsarbete och kontinuerligt erbjuda kompetensutveckling för barnskötare och förskollärare
- Stadsdelarna ska under budgetåret ta fram en checklista för förskolor som kan användas för att utveckla den egna verksamhetens normkritiska arbete
- säkerställa att personal i förskolan har kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck och våld i nära relationer för att tidigt upptäcka signaler hos barn som lever under sådana förhållanden
- tillsammans med utbildningsnämnden ta fram nya riktlinjer för att minska barngruppernas storlek
- i samråd med stadsdelen ta fram en handlingsplan för att minska barngruppernas storlek.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

4. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Förskoleverksamhet** godkänns.

Barn, kultur och fritid

Ett levande kultur- fritids- och föreningsliv som är tillgängligt för invånare i alla åldrar har en viktig funktion för att skapa gemenskap inom stadsdelarna. I en tid när många såväl unga som äldre tvingas isoleras under längre tid måste staden skapa möjligheter för möten mellan stockholmare från olika områden. Det ideella engagemanget är av stor betydelse för ett levande civilsamhälle och staden ska skapa förutsättningar för långsiktighet i dessa verksamheter. Alla barn och unga ska ha rätt till en meningsfull fritid med tillgång till trygga och jämställda mötesplatser oavsett ekonomiska förutsättningar och legal status.

Tillgängliga och öppna mötesplatser och fritidsverksamheter med ett utbud av aktiviteter som svarar mot olika behov hos barn och unga ska vara självklara inslag oavsett var i Stockholm man bor. Särskilt ska grupper som inte nås av dagens verksamheter prioriteras och resurser ska fördelas jämställt. De senaste årens neddragningar på det förebyggande arbetet och barn, kultur och fritid har slagit hårt mot stadens invånare, i synnerhet mot ytterstaden. Det förebyggande arbetet är grunden för att vi ska minska våld och kriminalitet i vår stad. Alla barn och unga ska drömma lika stort oavsett var i staden man bor.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- tillhandahålla fritidsverksamhet för barn och ungdomar
- upplåtelse av allmänna samlingslokaler
- lokal kulturverksamhet
- bidragsgivning till föreningar
- sommarkoloniverksamhet
- konsumentrådgivning
- medborgarkontor
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete
- öppna förskolan

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Sommarlovsloftet och sommarkoloniverksamheten

För att säkerställa en meningsfull fritid för alla barn och unga under sommaren, oavsett deras föräldrars ekonomiska förutsättningar, ska staden införa ett sommarlovslofte. Inom ramen för det avsätts resurser till stadsdelarna och idrotts-

förvaltningen för att organisera kostnadsfria aktiviteter för barn och unga i alla åldrar under sommarlovet.

Kollon för hela familjer ska vidareutvecklas. Familjer med ekonomisk, social och psykisk utsatthet ska prioriteras. Barn och unga med funktionsnedsättning ska erbjudas möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet. Inom verksamhet för LSS-kollo finns därutöver kollogårdar med olika inriktningar och anpassningar beroende på deltagarnas ålder och typ av funktionsnedsättning. Staden ska arbeta med att utveckla utbudet av kolloverksamheter så att det finns alternativ även för barn som inte har stabila familjeförhållanden. För barn som lever med en sjuk förälder kan ett sommarkollo innebära en välbehövlig paus och andrum. Därför ska staden i samverkan med civila aktörer säkra att det finns kollo för denna grupp under lov och helger.

En öppen kultur och det offentliga rummet

Lokala mötesplatser för kultur och samhällsengagemang är en grundbult i det demokratiska samhället, och behöver finnas i såväl offentligt ägda som föreningsdrivna och självorganiserade former. Stockholms ska ha en mångfald av trygga mötesplatser, samt prioritera olika lokala, fria och småskaliga initiativ framför storskalig arenakultur och regionala varumärkesstrategier. Efter pandemin är det särskilt mindre aktörer som drabbats hårt ekonomiskt varför det behövs en satsning på att stärka upp aktörer som bedriver verksamhet som fri-lansande kulturskapare.

Vem som får ta plats och synas i det offentliga rummet är i grunden en demokratisk fråga. Stockholm ska stärka kulturens position i det offentliga rummet. Reklamen begränsar inte bara möjligheten för kulturella uttryck i våra gemensamma rum, utan skapar också en stad som är långt ifrån öppen och tillgänglig för alla invånare.

Tillgängliga mötesplatser

Kulturnämnden ska förstärka arbetet med stadens kultursekreterare. Målsättning ska vara att varje stadsdelsområde har en anställd kultursekreterare som arbetar heltid med att tillgodose framförallt barn och ungas, men också nyanländas, rätt till kultur. Tidigare har kultursekreterarna framförallt arbetat med barn för att garantera att alla som växer upp i Stockholm har samma tillgång till kultur, oavsett socioekonomiska faktorer. Framöver ska kultursekreterarna även ges ett uppdrag som är riktat mot nyanlända, såväl barn och unga som vuxna, då tillgången till kultur och eget skapande är en viktig del i arbetet med att etablera sig här och skapa en meningsfull tillvaro.

Stadsdelsnämnderna ska genom kontroll och uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag, tillgång till lokaler eller uthyrning av mark inte går till någon aktör som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism.

Stärk kvinnors och ungas demokrati- och utvecklingsmöjligheter

Det lokala demokrati- och utvecklingsarbetet syftar till att öka det demokratiska deltagandet, såväl i vardagen som på valdagen. Det innebär att utveckla och utöka former för demokratiskt deltagande såsom exempelvis medborgarförslag och medborgardialoger men även att stärka det civila samhället genom att stödja och tillhandahålla resurser för organisering och påverkansarbete, såsom exempelvis demokratisamordnare och mötesplatser.

Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med kommunstyrelsen stärka kvinnors organisering och fortsätta att satsa på att främja kvinnors organiserande i demokratiska processer och i samhällslivet. För att ytterligare stärka de krafter som arbetar för kvinnors rättigheter och för jämställdhet, ska stadsdelarna få resurser till att inrätta kvinnoföreningshus. Där kan aktiviteter som stärker kvinnors och tjejs egenmakt ordnas och lokala kvinnoföreningar få möjlighet att hyra in sig under ett och samma tak.

Förebyggande arbete

Stadsdelsnämndernas fältassistenter ska arbeta lokalt med preventiv och uppsökande verksamhet för stadens unga. I det uppsökande arbetet ingår samarbete med barn, ungdomar, föreningsliv och ideella krafter kring stadsdelsnämndens trygghets-, trivsel- och värdegrundsarbete. Det behövs ett ökat förtroende för ungas inställning till socialtjänsten, därför vill vi inleda en satsning på att öka ungas medvetenhet om socialtjänsten uppdrag och på vilket sätt som man kan få stöd och bli hjälpt.

Staden ska återuppta arbetet för att stärka ungas organisering och egenmakt med fokus på mänskliga rättigheter, feminism och antirasism. Barn och unga behöver få mer kunskap om sina rättigheter för att bli stärkta i makten att forma sitt eget liv. I pandemins spår ökar arbetslöshet, ekonomisk osäkerhet och fattigdom. Det här är faktorer som påverkar barns situation och de som redan innan hade det svårt riskerar att fara än mer illa. Därför är det viktigt att arbetet med att stärka barns röster trappas upp. Vi vet att många unga upplever att de inte lyssnas på i kontakt med till exempel socialtjänsten. Därför vill vi se ett barnstödsprogram där alla unga får mer kunskap om sina rättigheter i kontakter med myndigheter.

Som ett led i arbetet att stärka unga behöver också föräldrar få kännedom om barn och ungdomars rättigheter. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta sitt arbete med föräldrastödsprogram för att öka föräldrars kunskaper om barn och ungas

mänskliga rättigheter. Satsningen är särskilt viktig för att förebygga att unga tjejer, killar och hbtq-personer drabbas av hedersnormer och begränsat livsutrymme.

Under året ska nämnden:

- arbeta för att stärka kunskaperna om barn och ungdomars rättigheter hos fler föräldrar och barn
- fortsätta stödja ungas organisering
- skapa mötesplatser för unga tjejer och hbtqi-ungdomar
- varje stadsdel ska ha en heltidsanställd kultursekreterare
- sommarkoloniverksamheten ska erbjudas familjer och barn med föräldrar som inte har möjlighet att delta själva
- sommarkoloniverksamheten ska erbjudas alla barn under 2021. För att möjliggöra platser ska samverkan med stadens föreningsliv stärkas.
- främja kvinnor och tjejers egenorganisering genom särskilt föreningsstöd
- utveckla arbetet för fler kulturhus, i fokus på medborgarinitiativ
- fritidsledare ska få kompetensutveckling i genus, antirasism och mänskliga rättigheter
- Stockholms parklekar är ska eftersträva längre öppettider och erbjuda läxhjälp och tillgång till datorer
- verka för att framför allt unga, oavsett bakgrund och förutsättningar, ska ha större möjligheter att komma i kontakt med föreningslivet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

5. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Barn, kultur och fritid** godkänns.

Äldreomsorg

Alla stockholmare ska känna trygghet inför ålderdomen. Äldreomsorgen ska vara fri från diskriminering, jämställd, tillgänglig och likvärdig. Alla äldre har rätt till tryggt boende och en vardag med hög livskvalitet. Rätten till självbestämmande är grundläggande och de äldre ska kunna påverka både innehåll i omsorgen och utförare. Trygga villkor för personalen är en förutsättning för en verksamhet med hög kvalitet.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- ledning av äldreomsorgen och den kommunala hälso- och sjukvården för personer över 65 år
- biståndsbedömning
- särskilt boende för äldre samt hemtjänst och dagverksamhet.
- äldrenämnden ansvarar för övergripande samordning av stadens äldreomsorg.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett äldrevänligt Stockholm

För att uppnå målsättningen att Stockholm ska vara en äldrevänlig stad krävs det att ett äldreperspektiv finns med i planeringen av såväl verksamhet som den fysiska omgivningen som torg, parker och grönområden. För att möta behovet av olika boendeformer för äldre planeras både nyproducerade biståndsbedömda boenden och seniorboenden under de kommande åren. Öppnandet av aktivitetscenter i stadsdelsnämnderna bidrar till ökad social gemenskap och fysisk aktivitet bland äldre.

En trygg ålderdom

Alla äldre har rätt till en bra och trygg ålderdom. Äldre ska själva kunna välja om de vill bo hemma eller flytta till ett seniorboende. Oavsett val av boende ska äldre kunna känna sig trygga och det ska det finnas möjlighet att delta i sociala aktiviteter. För äldre utan stora hälso- och sjukvårdsbehov är seniorboenden ett alternativ. Staden ska under budgetåret satsa på att bygga fler seniorboenden, så att äldre har möjlighet att flytta till ett anpassat boende i god tid. Vidare ska stadsdelarna genomföra övergripande kommunikationsinsatser för att informera om seniorboenden, vilken service som finns, särskilda förmedlingsregler, vikten av att stå i bostadskö och regler om bostadstillägg.

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att skapa aktivitetscenter i anslutning till så många seniorboenden som är möjligt, utifrån lokala förutsättningar. Satsningarna på aktivitetscenter som startade 2017 ska fortsätta under 2021. Aktivitetscentren ska bidra till social gemenskap och vara en social mötesplats för äldre. Stadsdelsnämnderna ansvarar för att bedriva sociala aktiviteter, erbjuda möjlighet till gemensamma måltider, kulturaktiviteter och bidra till fysisk aktivitet samt utveckla verksamheten tillsammans med de boende. Aktivitetscentren ska också vara öppna för boende i stadsdelen som valt boende i egen lägenhet.

Utbyggnad av nya vård- och omsorgsboenden

Samordningen mellan stadsdelar ska stärkas ytterligare på stadsövergripande nivå och varje stadsdelsregion ska årligen ta fram ett förslag till plan för att klara vård- och omsorgsboendebehovet. I detta arbete ska planering av boenden för de nationella minoriteterna tas i beaktande, som ett led i stadens arbete som förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska, där de äldre har rätt att prata och bemötas på sitt eget språk. Detta kräver således rekrytering av personal med sådan språkkunskap.

Den viktigaste resursen för att skapa ett bra boende på vård- och omsorgsboenden är personalen. Satsningar på löneförbättringar för de lägst avlönade såsom köksbiträden och vårdbiträden samt förbättrad arbetsmiljö är därför centralt. För att stärka medarbetarna i sin yrkesroll och skapa möjligheter till kollegialt lärande ska staden erbjuda schemalagd tid för reflektion.

Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet är avgörande för att äldre ska kunna leva ett självständigt liv så länge som möjligt. För att motverka ensamhet och isolering ska stadsdelsnämnderna öka antalet och utveckla befintliga sociala mötesplatser, öppna dagverksamheter och träffpunkter för äldre. Mötesplatserna ska främja social gemenskap, goda matvanor, fysisk träning och såväl eget skapande som tillgång till kultur. Verksamheten ska bygga på ett hälsofrämjande förhållningsätt. Basen i nämndernas egna verksamheter ska vara tillsvidareanställd personal, för att främja kontinuitet i kontakterna för de äldre och bra arbetsvillkor för de anställda.

Nämnderna ska genomföra riktade insatser för att nå äldre med större behov, till exempel de som lider av psykisk ohälsa, missbruksproblematik, funktionsnedsättning, inte talar svenska eller är socioekonomiskt svaga. Uppsökande verksamhet ska erbjudas personer över 80 år. De biståndsbedömda dagverksamheterna verkar förebyggande och ska tillgodose behovet av en trygg verksamhet och möjligheten att bo kvar hemma, även för äldre med annat modersmål än svenska. Olika former av äldreboenden, samt kommunal hemtjänst, även i upphandlade verksamheter, ska eftersträva att anställa personal med

olika språkkompetenser för att äldre i så hög utsträckning som möjligt ska kunna kommunicera med personalen på sitt modersmål.

Ökad livskvalitet och trygghet

Stadsdelsnämnderna ska möjliggöra för äldre att ha en vardag med hög livskvalitet genom att exempelvis erbjuda utevistelse, sociala aktiviteter, mötesplatser och kulturupplevelser. Nämnderna ska integrera folkhälsoperspektivet i biståndsbedömningen och i omsorgsverksamheterna. Boende i vård- och omsorgsboende har rätt till utevistelse och stadsdelsnämnderna ska med stöd av äldrenämnden utveckla tillämpningen av utevistelserättigheten. Promenader är en viktig förebyggande insats som kan motverka ökat vårdbehov. Stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet och registreringen i Senior Alert och Svenska Palliativregistret i syfte att få fram underlag för att kunna arbeta fram förebyggande åtgärder mot bland annat fallskador.

Den sociala situationen kring måltider är avgörande för äldres hälsa. För äldre som vill, oavsett om de bor hemma eller i seniorboende, bör det därför finnas möjlighet till billig lunch i gemensamhetslokaler i anslutning till seniorboenden eller aktivitetscenter. Stadens måltidspolicy för äldreomsorgen syftar till att göra måltiderna för äldre trevliga, förbättra hälsan och minska klimatpåverkan. De äldre ska kunna påverka vad som serveras och dialogen med de äldre om deras önskemål ska utvecklas på stadens boenden. Maten ska ha ett bra näringsinnehåll och i så stor grad som möjligt vara ekologisk. Fler tillagningskök på servicehus och vård- och omsorgsboenden ska inrättas vid ny- och ombyggnation. Våringskök ger de äldre möjlighet att känna dofter och delta i matlagningen, som i detta koncept i huvudsak sköts på boendet, samtidigt som det ger en hemlik miljö. Micasa Fastigheter i Stockholm AB tar fram förslag på lösning efter beställning från stadsdelsnämnderna.

I syfte att öka tryggheten är det angeläget att stadsdelsnämnderna stärker personalkontinuiteten genom bland annat ett fokus på schemaläggning. Stockholms stads gemensamma värdegrund för äldreomsorgen ska vara vägledande och den äldre personen och närstående ska bemötas på ett värdigt sätt.

Äldres utsatthet ska motverkas och stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden, lokala brottsförebyggande råd och Polismyndigheten arbeta för att stoppa våld och andra brott som drabbar äldre. Personalen inom äldreomsorgen ska utbildas i att upptäcka och hjälpa personer som blir utsatta för våld i nära relation. Kompetens i frågor som rör psykisk ohälsa och missbruk ska också öka bland personalen. Information om alla stadsdelsnämnders aktiviteter för äldre ska finnas lättillgänglig via Äldre direkt.

Olika målgrupper och arbetssätt i äldreomsorgen

Äldrenämnden ska ha beredskap för att tillgodose olika målgruppers särskilda behov inom äldreomsorgen. Kunskapen kring genus och hbtq-personers livsvillkor behöver fördjupas. Många äldre i Stockholm är födda i länder utanför Sverige. Personalens kunskap i språk, antidiskriminering och interkulturell kompetens blir därför allt viktigare och behöver beaktas vid utbildningssatser och vid rekrytering. Kompetens kring posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) som drabbar äldre på grund av trauman tidigare i livet behöver öka. Stora framsteg inom forskning och behandling har bidragit till att fler personer som lever med kronisk sjukdom eller funktionsnedsättningar blir äldre och kan komma att behöva stöd och hjälp av äldreomsorgen utifrån sina egna behov.

Anhörigstöd

Många anhöriga utför ett omfattande och viktigt arbete för att vårda och stödja en äldre närstående. Staden ska erbjuda anhöriga ett preventivt stöd och insatserna ska vara likvärdiga i hela staden. I alla stadsdelar finns en anhörigkonsultent som kan informera om olika typer av stöd och hjälp samt vägleda i kontakten med kommunen, landstinget eller andra myndigheter.

Uppföljning

Stadsdelsnämnderna ska genom tillsyn, kontroll och ett utvecklat kvalitetsarbete bevaka och främja kvalitet och jämlik tillgång till god äldreomsorg. Fokus i uppföljningen ska vara kvalitetsbegrepp som kontinuitet, livskvalitet, flexibilitet, bemötande och tid. Alla kvalitetsbegrepp ska vara möjliga att följa upp och granska ur ett jämställdhetsperspektiv.

Nämnderna ska uppmuntra de äldre att lämna synpunkter på äldreomsorgen. I syfte att motverka att den individuella behovsbedömningen påverkas av att individen fyller 65 år ska en utredning genomföras med målsättningen att öka samverkan och handläggningen kring äldre inom socialtjänsten. Rutiner ska säkerställas kring fördelning av ansvar för gemensamma ärenden mellan olika enheter inom socialtjänsten och mellan socialtjänst och äldreomsorg.

Stadens kvalitetsobservatörer ska utgöra stöd till stadsdelsnämnderna gällande metodutveckling. Stadsdelsnämnderna ska genom kvalitetsobservatörernas besök och rapporter lära av varandra och ta till vara på goda exempel, såväl inom Stockholms stadsdelsnämnder som av andra kommuner. Nämnderna ska ha som målsättning att i så stor utsträckning som möjligt delta i stadens kvalitetsutmärkelse och goda exempelmässa.

Stadsdelsnämnderna ska arbeta aktivt för att underlätta för icke vinstdrivande verksamheter och lära av goda exempel inom den idéburna sektorn inom äldre-

omsorgen. Möjligheten för mindre resursstarka äldre att söka information ska öka.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

6. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Äldreomsorg** godkänns.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Alla stockholmare ska oavsett funktionsvariation tillförsäkras integritet, självbestämmande och möjligheten att delta på lika villkor i samhällets gemenskap. Utgångspunkten för stöd och service till personer med funktionsnedsättningar är att funktionsnedsättningarna inte är en egenskap hos individen, utan att de orsakas av hur samhället ser ut.

Ingen ska hindras från att delta i samhällsutvecklingen eller att nå sin fulla potential på grund av en funktionsnedsättning. Biståndsbedömningen ska vara rättssäker, likvärdig och jämställd och alla insatser ska vara anpassade till den enskildes behov. Stadsdelsnämnderna ska identifiera och avlägsna det som förhindrar eller motverkar delaktighet i samhället. Av särskild vikt är att verksamhet i stadens regi är tillgänglig och att bemötandet från anställda i staden är god, saklig och fri från diskriminering.

Uppgifter

Inom verksamhetsområdet ansvarar stadsdelsnämnderna för att tillhandahålla behovsprövade och individuellt utformade stödinsatser till personer med funktionsnedsättningar.

Insatser som beslutas enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är:

- personlig assistans
- ledsagarservice
- kontaktperson
- avlösarservice
- korttidsvistelse utanför det egna hemmet
- korttidstillsyn för skolungdom över 12 år
- boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar
- bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
- daglig verksamhet

Insatser som beslutas med stöd av socialtjänstlagen (SoL) är bland annat:

- hemtjänst
- bostad med särskild service
- boendestöd
- kontaktperson
- avlösning

- ledsagning

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Alla stockholmare har rätt att kunna delta i samhälls- och arbetslivet oavsett funktionsvariation. Som arbetsgivare har staden också ett ansvar att göra arbetslivet tillgängligt, och att anställa fler personer med funktionsnedsättningar. Staden ska genom ett systematiskt arbete löpande förbättra stadens tillgänglighet, vilket innebär att arbeta för att byggnader och det offentliga rummet ska vara tillgängliga och att stadens verksamheter ska möjliggöra för alla att delta.

Det är viktigt att alla som har rätt till service och stöd vet om att den finns att tillgå. Inom gruppen nyanlända stockholmare ska man säkra att information om vad staden har att erbjuda görs tillgänglig och att informationen finns på flera språk. Detta inte minst mot bakgrund av att funktionsnedsättningar ofta är vanliga i grupper som kommit till Sverige som kvotflyktingar.

Oavsett vem du är eller om du har en normbrytande funktionsvariation har du samma rätt till skydd och stöd vid utsatthet för våld, kränkningar och diskriminering. Därför är det särskilt viktigt att socialtjänstens handläggning, insatser och verksamheter som syftar till att hjälpa och skydda utsatta personer är anpassade så att alla kan få tillgång till dem och att de som i sitt arbete möter personer med funktionsvariationer har hög kunskap i att uppmärksamma utsatthet för våld och kränkningar.

Rätt till inflytande och ett gott bemötande

Brukarperspektivet ska genomsyra alla insatser som görs för målgruppen och den enskildes inflytande ska öka. Rekryteringen av personal och andra stödfunktioner ska ske utifrån individens behov och den enskilde ska ges möjlighet till att tidigt kunna påverka vem som blir utsedd som exempelvis ledsagare, avlösare och kontaktperson eller kontaktfamilj. Personer med funktionsnedsättningar ska ges ett värdigt bemötande i sina kontakter med medarbetare inom förvaltningen, bolag och samarbetspartners. Stadsdelsnämnderna ska ta fram mål, åtaganden och aktiviteter som bidrar till att förbättra kvaliteten i verksamheten. Därtill ska stadsdelsnämnderna stärka sitt samarbete för att säkerställa att likvärdigheten och samordningen mellan dem fungerar på funktionshinderområdet.

Delaktighet i staden

I en tid när stöd och service till personer med funktionsvariationer försvagas genom urholkning av LSS ska staden kompensera där den nationella politiken brister. Alla som lever och verkar i staden ska ha möjlighet till full delaktighet i samhällslivet med jämlika levnadsvillkor. Stockholm ska vara ett föredöme i skyddet av mänskliga rättigheter där barnkonventionen och FN konventionen alltid efterföljs i beslut som fattas kring rätten till insatser och stöd. Stödet ska vara flexibelt och utgå från brukarens individuella behov och önskemål. På så vis försäkras att alla stockholmare som har behov av stöd och service får det på ett sätt som möjliggör ett aktivt liv.

Möjligheten för personer med funktionsnedsättningar att kommunicera med kommunen eller att utnyttja e-tjänster ska vara lika god som för övriga invånare. Information som publiceras på Stockholms stads webbplats ska alltid vara tillgänglig för personer med funktionsvariationer. Förbättringsförslag ska tas fram i dialog med kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor och funktionshinderrörelsen.

Öka möjligheterna för LSS-bostäder

För att alla ska ha rätt och möjlighet till en bostad som är anpassad efter den enskildes behov och förutsättningar behöver staden öka antalet anpassade bostäder. Utbyggnadstakten av bostäder för personer inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri ska öka. Det gäller bostäder för grupper som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, så kallade LSS-bostäder, samt av socialtjänstlagen, så kallade SoL-bostäder. Detta är ett stadsgemensamt ansvar och stadsdelsnämnderna ska säkerställa att behovet av bostäder till rimlig kostnad tillgodoses, bland annat i samverkan med bostadsbolagen, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och fastighetsnämnden. Nämnderna ska fortsätta planera för att tillgodose behovet av dessa bostäder och löpande redovisa arbetet till stadens genomförandegrupp för utbyggnad av särskilda boendeformer inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri, som leds av socialnämnden.

Stockholms stad har ett särskilt kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättningar (KBF) som är bosatta inom staden. KBF kan erhållas för merkostnader som orsakas av att någon i familjen har funktionsnedsättningar och familjen måste flytta till en annan anpassad och tillgänglig bostad. Antalet som ansöker om KBF har minskat de senaste åren och därför ska en utredning om anledningen till detta genomföras under året som mynnar ut i förslag för hur siffran kan förbättras. För att skapa bra incitament för stadsdelsnämnderna till att bygga grupp- och servicebostäder kommer de att få möjlighet att söka ersättning från kommunfullmäktige för de faktiska kostnader de har för KBF.

I samband med bostadsexploateringsprojekt ska berörda nämnder pröva om projekten kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning på boenden inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri.

Hälsofrämjande arbete för personer med funktionsnedsättningar

Personer med funktionsnedsättningar har statistiskt sett sämre fysisk och psykosocial hälsa än övriga befolkningen något som befaras förstärkas av rådande pandemi. Därför ska stadsdelsnämnderna i samarbete med idrotts- och socialnämnden utveckla hälsofrämjande insatser för personer med funktionsnedsättningar. Detta ska ske i samarbete med civilsamhällets aktörer där brukarföreningar och andra intresseorganisationer har stor kunskap och är viktiga samarbetspartners. Det ska finnas tillgång till heminstruktörer för synskadade och hörselskadade i alla stadsdelsnämnder. För barn och unga är ledsagarservice och kontaktperson angelägna hälsofrämjande insatser, både på kort och på lång sikt, bland annat mot bakgrund av de skillnader i fysisk aktivitet som uppmärksammas vid jämförelser med övriga befolkningen.

Barn och unga

Barnperspektivet ska stärkas och barns situation inom verksamhetsområdet ska särskilt uppmärksammas, både för barn med funktionsnedsättningar och för barn till vuxna som ansöker om stöd och service för funktionsnedsättningar. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta att utveckla och implementera rutiner för att säkerställa barnperspektivet samt barns delaktighet i handläggningen.

Alla stadsdelar ska verka för att det finns idrotts-, kultur- och fritidsverksamheter för barn med funktionshinder i stadsdelen samtidigt som samverkan mellan stadsdelar ska öka. Då många barn och unga med funktionsnedsättningar inte går i skola i den egna stadsdelen är det viktigt att staden beaktar restider och föräldrars möjligheter att förvärvsarbeta i planeringen av idrotts- och kulturaktiviteter.

Behovet av ledsagarservice behöver tillgodoses för att barn och unga vuxna med funktionsnedsättningar regelbundet ska kunna delta i fritidsaktiviteter, bland annat i de anpassade fritidsaktiviteter som staden anordnar.

Arbete mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Personer med funktionsnedsättningar är en särskilt utsatt grupp när det handlar om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Många är i stark beroenderelation till familj och partner och kan ha svårare att be om hjälp eller själv lämna en våldsamt miljö. I stadens program mot våld i nära relationer och

hedersrelaterat våld och förtryck pekade personer med funktionsnedsättningar ut som en grupp som är särskilt utsatt. Med utgångspunkt i stadens program ska stadsdelsnämnderna motverka att det förekommer våld på de verksamheter som riktar sig mot målgruppen, genom kunskapshöjande insatser riktade både mot personalen och brukarna själva.

Stadsdelsnämnderna ska med stöd av socialnämnden även utveckla arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Socialsekreterare och biståndshandläggare som arbetar med målgruppen ska utbildas i hur hedersrelaterat våld och förtryck specifikt kan drabba personer med funktionsnedsättning. I samarbete med Origo och andra berörda nämnder ska ett utvecklingsarbete inriktat på att utreda målgruppens utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck med sikte på konkreta förslag om hur stödet kan stärkas upp genomföras.

Upplevelse av diskriminering är särskilt vanlig bland personer med funktionsnedsättningar. För att alla ska kunna åtnjuta full delaktighet i samhället behöver arbetet mot diskriminering ständigt pågå och förstärkas. Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att man har ett kontinuerligt och aktivt arbete mot diskriminering.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

7. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 för **Stöd och service för personer med funktionsnedsättning** godkänns.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Alla stockholmare ska ha rätt och möjlighet att utvecklas och nå sin fulla potential. För den som behöver samhällets hjälp ska socialtjänsten finnas nära och tillgänglig, vara likvärdig över staden och ha ett respektfullt bemötande. Stadsdelsnämnderna ska arbeta uppsökande, förebyggande och med skydd, stöd och insatser för barn och unga som lever i riskzon med barnperspektivet i fokus för arbetet.

Fokus ska ligga på att den som lämnar ett kriminellt liv ska få ett samlat stöd för att bygga ett nytt liv. Socialtjänsten har ett stort ansvar för att den som utsatts för mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck får akut skydd och stöd, men också långsiktig hjälp med att starta ett liv fritt från våld. Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att den som lider av missbruk av spel, alkohol och droger får den vård och behandling som krävs.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- Insatser för vuxna med missbruksproblematik
- Insatser för barn och unga
- Insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning
- Insatser för personer i hemlöshet
- Insatser för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- Insatser för personer som är på väg att radikaliseras till eller är en del av våldsbejakande miljöer samt personer som drabbats av extremism
- Kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris

Stöd till barn och unga

Barn och unga i Stockholm ska ha goda och jämlika uppväxtvillkor. När pandemin slår ut inkomster och trygghetsnät för många människor i vår stad ska det finnas ett skyddsnät som tar emot, särskilt i de familjer där det finns barn och unga. Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att barn och unga som lever i riskzon för missbruk, kriminalitet eller annan ogynnsam utveckling får rätt stöd och hjälp. Barnperspektivet ska vara vägledande i socialtjänstens arbete och stadsdelsnämnderna ska säkerställa att hänsyn också tas i ärenden där en förälder eller vårdnadshavare aktualiseras hos socialtjänsten. Stadsdelsnämnderna ansvarar för att adekvata behandlingsmetoder finns att tillgå för de barn och familjer som har behov av detta.

Skolan är ofta den aktör som upptäcker att ett barn mår dåligt eller behöver stöd. Därför är det viktigt att bra samverkan finns mellan skolan och andra aktörer. Samverkan mellan skola, förskola, socialtjänst och fritidsverksamheter ska stärkas och arbetet med SkolFam och skolsociala team utvecklas och stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden se över behovet av flera sociala insatser i skolan.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla uppföljningen av placeringar i jour- och familjehem och utöka den egna rekryteringen av jour- och familjehem och minska användandet av externa aktörer. Barn och unga som är placerade i familjehem eller i institutionsvård ska ges tillgång till stödgrupper som Stella – det tredelade föräldraskapet och Mina båda världar. Även föräldrar till placerade barn ska få stöd i sitt föräldraskap både under och efter placeringstiden. Barn som tillhör nationella minoriteter ska ha möjlighet och stöd i att behålla sitt kulturella ursprung och identitet även vid placering i familj utanför den egna minoritetsgruppen.

Stadens ungdomsmottagningar

Stadens ungdomsmottagningar ska arbeta med rådgivning och socialt förebyggande insatser bland unga. Arbetet ska ske med ett normkritiskt förhållningssätt och personalen ska ha god kunskap om hbtq-personers livsvillkor och hälsa. Mottagningarna ska prioritera åtgärder för att upptäcka och motverka psykisk ohälsa bland barn och unga, särskilt unga tjejer, unga hbtq-personer och ensamkommande barn och unga. Nära samverkan ska ske med BUP och landstingets övriga verksamheter. Ungdomsmottagningarna ska också utveckla arbetet för att nå unga som skadar sig med sex och har sex mot ersättning.

Stöd till föräldrar

Ensamstående föräldrar som bedöms ha stora behov av praktiskt stöd för att stärka sin föräldraförmåga ska kunna få en ny form av boendestöd som beviljas utifrån barnens behov. Särskild vikt ska läggas vid om det är en kvinna som flytt med sina barn för att undkomma våld och av den anledningen saknar nätverk eller har levt isolerat eller har kortvarig anknytning till Sverige. Boendestödet kan beviljas av barn eller ungdomsenheten och är en insats som kan innehålla praktisk hjälp med handling, kortvarig barnpassning för att tex gå på arbetsintervju eller lägga särskild tid på ett barn som bedöms behöva särskild tid med förälder. Utformning och riktlinjer för boendestöd för ensamstående med behov av särskilt stöd tas fram i samråd med socialnämnden under 2021. Familjerättens stöd till barn som är föremål för vårdnadstvist ska stärkas. Familjerätten ska när det anses nödvändigt träffa barnet och väga in barnets tankar och känslor. Särskilt viktigt blir detta när det finns uppgifter om våld under barnets uppväxt och en riskbedömning ska alltid göras. Medel kommer 2021

avsättas för att stärka kompetensen hos familjerätten om barn som upplevt våld.

Stöd till ensamkommande barn och unga

Ensamkommande barn och unga ska få stöd att leva ett självständigt liv med boende, studier och arbete. Stadsdelsnämnderna ska utveckla mottagandet för ensamkommande unga som inte har ett stadigt boende i Stockholm. Fokus ska ligga på långsiktighet och stabilitet för att ge bästa möjliga förutsättningar för ungdomens utveckling. En del av de ungdomar som får tillfälligt uppehållstillstånd har tidigare levt under mycket utsatta förhållanden och hänsyn ska tas till att särskilt stöd kan behövas för att klara vardagen. Stadsdelsnämnderna ska också utveckla samverkan med civilsamhället, näringslivet och arbetsgivare för att bidra till etablering i samhället och på arbetsmarknaden för gruppen ensamkommande barn och unga.

Utveckla samarbetet med civilsamhället för att fler ska få hjälp

I Stockholm finns ett rikt civilsamhälle med både små och stora organisationer och föreningar som gör ovärderliga sociala insatser. Många gånger har de stort förtroende och möjlighet att nå personer som inte gärna vänder sig till socialtjänst eller andra myndigheter. Stadsdelsnämnderna ska under året utveckla samarbetet med lokala föreningar i stadsdelarna och utreda möjligheterna för organiserat samarbete och samverkan för att nå barnfamiljer och unga i riskzon som inte ännu är föremål för socialtjänstens insatser.

Förebygga och motverka missbruk

Den som riskerar att hamna i eller har utvecklat ett missbruk ska få hjälp att bli fri från det. Från 2018 har socialtjänstens uppdrag med spelmissbruk likställts med uppdraget att arbeta med alkohol och drogmissbruk. Stadsdelsnämnderna ska därför utveckla sitt arbete för att nå och arbeta med spelmissbrukare.

I samarbete med utbildningsnämnden och ungdomsmottagningarna ska stadsdelsnämnderna arbeta förebyggande mot missbruk bland unga samt sätta in insatser för dem som utvecklat ett missbruk. Arbetet för att förebygga missbruk hos unga som riskerar att värvas till kriminella miljöer ska stärkas och göras i samarbete med fältassistenter och sociala insatsgrupper.

Barnperspektivet ska beaktas även när det är vuxna som är föremål för insatser. Det är viktigt att ta hänsyn till barnperspektivet även när den vuxne inte bor tillsammans med barnet, men har vårdnad eller umgänge. Barn till missbrukare ska alltid erbjudas möjlighet att delta i stödgrupper eller andra stödjande insatser. Många som har ett missbruk lider också av psykisk ohälsa och risken är stor att de hamnar mellan stolarna hos olika aktörer. Arbetet för att de ska få rätt hjälp måste utvecklas med särskilt fokus på samarbete mellan kommun och landsting.

En central del i det arbetet är att utveckla användandet av samordnad individuell plan (SIP) samt länken mellan beroendevårdens slutenvård och socialtjänsten och öppenvården. För den grupp som inte klarar ett eget boende ska stadsdelsnämnderna i samarbete med socialnämnden utreda behovet av mer långsiktiga boendelösningar med omfattande stöd. Arbetet för att nå unga kvinnor i missbruk ska fortsätta utvecklas och prioriteras.

Arbetet med socialpsykiatri

Socialpsykiatrin ska ha ett aktivt arbete med brukarinflytande för att säkerställa individens möjlighet att påverka sitt liv och sin situation. I detta arbete är det viktigt att stadsdelsnämnderna har ett nära samarbete med brukar- och intresseorganisationer för att tillvarata deras erfarenhet och kunskap i utvecklingen av arbetet med målgruppen. Nära samarbete ska ske med socialtjänstens övriga delar för att fånga upp de som själva inte söker sig till socialpsykiatrin. Särskilt samarbete ska ske med stadsdelarnas relationsvårdsteam för att säkerställa att våldsutsatta med behov av socialpsykiatrins insatser får sina behov tillgodosedda.

Arbetet med att erbjuda sysselsättning och arbetsmöjlighet för personer med psykiska och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska fortsatt prioriteras och utvecklas för att möjliggöra egen försörjning eller studier. Stadsdelsnämnderna ska arbeta med Peer support och tillgodose tillgången av personligt ombud för de som har behov av stöd och hjälp i kontakt med myndigheter och andra aktörer. Särskild vikt ska läggas i att ge stöd för personer som varit föremål för slutenvård. En del av dem kan stå inför en osäker boendesituation och i dessa fall ska stadsdelsnämnderna samarbeta med landstinget för att lösa boendesituationen och framtida planering. I detta arbete är SIP ett viktigt verktyg.

Insatser mot hemlöshet

Att ha någonstans att bo är en grundläggande förutsättning för att kunna leva och utvecklas på ett gynnsamt sätt och kunna tillgodogöra sig övrigt stöd och hjälp. Stadsdelsnämnderna ska arbeta aktivt mot hemlöshet, både i förebyggande och akut skede. Det vräkningsförebyggande arbetet ska utvecklas. Budget och skuldrådgivning ska ges skyndsamt där barnfamiljer är en särskilt prioriterad målgrupp.

Arbetet med bostad först ska fortsätta och utökas och stadsdelsnämnderna ska i nära samarbete med SHIS fortsätta arbetet med att tillgodose behovet av genomgångsbostäder för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden där kvinnor och barn som bott på skyddat boende utgör en stor grupp. I samarbete med socialnämnden, bostadsbolagen, SHIS och bostadsförmedlingen ska stadsdelsnämnderna tillgodose behovet av bostäder för våldsutsatta som varit place-

rade i skyddade boenden. Här ska stadsdelarna utveckla arbetet med så kallade mellanboende för att undvika att kvinnor som bott på skyddat boende hamnar i akut hemlöshet efter avslutad placering. Vikt bör läggas vid att boenden finns i hela staden.

Det är viktigt att socialtjänsten uppmärksammar behoven hos barn som lever i osäkra boendeförhållanden och strävar efter att hjälpa familjerna att skapa stabilitet och förutsägbarhet för barnen. Arbetet med bolotsar ska fortsätta.

Äldre personer med eller utan missbruk som riskerar hemlöshet ska få den hjälp som de behöver för att få ett stadigvarande boende. Arbetet med att skapa fler akuta och långvariga boendeplatser för äldre i hemlöshet ska fortsätta i samarbete med äldrenämnden. För att nå målgruppen ska det uppsökande arbetet mot äldre i hemlöshet utvecklas.

Arbete mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Stockholms senaste kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck visar att många som utsätts för våld och förtryck vänder sig till skolans personal i första hand. Därför ska stadsdelsnämnderna ha nära samarbete med skolans personal och elevhälsa för att säkerställa att elever som berättar om utsatthet snabbt kan få stöd och skydd av socialtjänsten.

Stadsdelsnämnderna ska fortsätta arbeta med stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck samt utveckla en certifiering av socialtjänstens personal för att säkerställa att socialsekreterare som arbetar med handläggning av ärenden som rör hedersrelaterat våld och förtryck har kunskap om det hedersrelaterade våldet särskilda mekanismer. Ökade resurser ska ges till stadsdelarnas relationsvåldsteam för att säkerställa att alla som söker socialtjänstens hjälp kan få det. Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med de unga som tvingats bryta upp från sina familjer utifrån hedersrelaterat våld och förtryck.

Det är viktigt att unga får fortsatt stöd efter placeringar för att klara boende, studier, arbete men också att bygga upp ett nytt nätverk och socialt stöd för ett fortsatt självständigt liv fritt från våld och förtryck. I detta arbete är stadens läns gemensamma resurscenter Origo en viktig samarbetspartner som ska bistå stadsdelsnämnderna med kunskap och råd i enskilda ärenden.

Kunskapen om särskilt utsatta målgrupper som hbtq-personer, personer med funktionsnedsättningar och personer med osäker legal status ska fortsatt utvecklas för att kunna ge rätt stöd och hjälp.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden kartlägga placeringar på skyddat boende och analysera eventuell nedgång i placeringar samt jämföra detta med ansökningar och behov av skydd och stöd för att säkerställa att alla

som har behov av placering på skyddat boende får det. Stadsdelsnämnderna ska även utveckla arbetet med en fungerande boendekedja för våldsutsatta som placerats på skyddat boende så att den som inte kan återvända till sin bostad ska kunna flytta vidare till en långsiktig boendelösning. Särskild satsning kommer göras för en bostadsgaranti för våldsutsatta kvinnor. I detta arbete ska socialnämnden och SHIS bistå stadsdelsnämndernas arbete. Även papperslösa kvinnor och utsatta EU-medborgare ska ha rätt till skydd från våld och förtryck.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och utbildningsnämnden säkerställa rätt till skola och förskola för barn som lever på skyddat boende.

Arbete mot våld och kriminalitet

Stadsdelsnämnderna ska ha ett aktivt förebyggande arbete för att motverka att ungdomar hamnar i missbruk och kriminalitet. Allt yngre personer rekryteras till kriminella gäng och fältassistenter ska fortsatt arbeta för att nå yngre ungdomar. Stadsdelsnämnderna ska särskilt utveckla arbetet för att nå unga 10–13 år för att motverka kriminalitet och missbruk. Arbetet med sociala insatsgrupper ska utvecklas och permanentas. Socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna ska koordinera och samordna sitt arbete med sociala insatsgrupper för målgruppen 15–29 år och särskilt utveckla förutsättningarna att nå den yngre målgruppen 15–19 år.

Forskning visar att fler tjejer och kvinnor än man tidigare vetat är del av kriminella och extrema miljöer och särskilt fokus ska ligga på att nå dem. Samarbetet med polis och lokala organisationer ska stärkas och arbetet med att erbjuda skydd till avhoppare som lever under hot ska utvecklas och förstärkas. Kunskapen om arbete med kriminella och avhoppare ska stärkas inom hela socialtjänsten och samverkan mellan socialtjänstens enheter och sociala insatsgrupperna ska utvecklas.

Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna inrätta en avhopparenhet där man samordnar professioner samt arbetar med kunskapsspridning kring arbetet med målgruppen. Stadsdelsnämndernas sociala insatsgrupper ska utveckla arbetet med att erbjuda skyddat boende på annan ort för de som bedöms ha behov av att flytta från Stockholm.

Anhöriga till personer som befinner sig i kriminella miljöer som utsätts för hot och påtryckningar från tredje part ska få enklare vägar in till stöd, skydd och hjälp.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

8. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri** godkänns.

(Fi):74

Stadsmiljöverksamhet

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att den gemensamma stadsmiljön är välkött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm och ger alla stockholmare möjligheter till möten och rekreation. Att arbeta för parker och naturområden med hög kvalitet och förbättrade förutsättningar för vistelse, gående och cyklister är särskilt prioriterat. Barns upplevelser och trygghet av stadsmiljön ska vara i fokus i stadsdelarnas utveckling av stadsmiljön. Stadsdelsnämnderna ska delta i arbetet utifrån sin kunskap om lokala förhållanden och kontakt med invånarna i respektive stadsdelar. Den biologiska mångfalden och bevarandet av våra ekosystem ska vara av högsta prioritet i utvecklingen av stadsmiljöverksamheten.

Nämndens uppgifter

Stadsdelsnämnderna hanterar investeringar samt drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, i den mån det inte avser investeringar som utgör en del av en exploatering.

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, inklusive barmarksrenhållning och vinterväghållning
- naturområden
- naturreservat
- strandbad

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En stad där gång- och cykel prioriteras

Stadens offentliga platser, parker, grönområden och trafikmiljöer ska vara tillgängliga för alla. De offentliga rummen ska vara inkluderande och fungera som en mötesplats för alla stockholmare oavsett kön, ålder, sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck, etnicitet, religion eller funktionsvariation. Utgångspunkten ska vara jämlikhet, jämställdhet och barnperspektiv. Stockholm ska vara en stad där gång- och cykeltrafikanter ska prioriteras..

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att tillgänglighetsanpassa gångytor på stadsdelsmark, och stödja trafiknämnden i inventering av framkomligheten på stadens gångytor för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Det gäller också nya tillgänglighets- och säkerhetsproblem som uppstår till följd av bland annat elsparkcyklar.

Många av de cyklande stockholmarna, och särskilt kvinnor, gör korta turer i grannskapet, till kollektivtrafik och till skola och förskola, och något längre resor till närliggande stadsdelar. Barn går och cyklar till skola och på fritiden, vilket kräver god trafiksäkerhet i lokalområdet. För att öka trafiksäkerheten på vägarna ska stadsdelsnämnderna i samarbete med trafiknämnden identifiera farliga vägsträckor och områden där insatser behövs för att motverka olyckor.

Stora delar av det lokala cykelnätet går på parkmark, framförallt i ytterstaden. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med trafiknämnden i arbetet med att utforma, underhålla och sköta lokala cykelvägar och cykelstråk, utanför huvud- och pendelstråken, så att de håller en god standard. I det arbetet ska också ingå att motverka olovlig trafik på gångbanor och se till att hastighetsbegränsningar respekteras, med hjälp av verktyg som tydligare skyltning och farthinder. Under året ska nämnderna ta fram en plan för det. Stadsdelsnämnderna ska också tillsammans med trafiknämnden säkerställa att gång- och cykelstråk är trafiksäkert utformade, och med ett barnperspektiv. Stadens Gångplan ska användas av stadsdelsnämnderna, trafiknämnden och andra berörda nämnder för att samordna sina insatser och prioritera resurser för gemensamma åtgärder för förbättrade förhållanden för gående, i synnerhet i ytterstaden.

Barn i fokus

När stadsdelsnämnderna anlägger nya lekparker och fritidsytor ska de utformas så att de är tillgängliga för barn, ungdomar och föräldrar med funktionsnedsättningar, och gamla ytor och parker ska upprustas utifrån ett tillgänglighetsperspektiv. Också badplatser ska tillgänglighetsanpassas och rustas upp.

För barn och ungdomar är tillgängliga ytor för lek och spel viktiga för en meningsfull fritid. Ju mer vi bygger, desto mindre oplanerat utrymme för lek finns. Därför är lekparker och fritidsytor prioriterade, och särskild hänsyn ska tas till barn och unga när parker och grönområden utvecklas. I stadens centrum ska fler lekparker anläggas för att skapa trivsamma miljöer och ge barn mer utrymme i den offentliga miljön.

Levande trygga centrum

Levande lokala centrum är viktiga för att stadens invånare ska känna trygghet och gemenskap i närområdet, och är en prioriterad fråga för stadsdelsnämnderna. Därför ska stadsdelsnämnderna i samarbete med trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser fortsätta arbetet med att stärka lokala centrum, och även arbeta för att koppla ihop ytterstadens stadsdelar med varandra. Stadens centrum ska rustas upp och ska behållas inom stadens egen regi.

Exkluderande design ska avlägsnas. För tryggare omgivningar ska belysningen på i parker och annan stadsdelsmark vara god, och buskar och träd som skymmer sikten ska beskäras.

I arbetet för trygghet och gemenskapskänsla är idén i feministisk stadsplanering en viktig del, där frågor ställs om vilka grupper som utnyttjar det offentliga rummet och vilka gruppers rörelsefrihet som begränsas på grund av otrygg stadsmiljö. Där spelar medborgardialogen en viktig roll, och stadsdelsnämnderna ska genomföra dialoger på ett sätt som säkerställer att kvinnor, barn och personer med funktionsnedsättning kommer till tals för att uppnå en tillgänglig, barnvänlig och jämställd stad. Även stadens våldspreventiva arbete ska vara en utgångspunkt i stadsdelsnämndernas arbete med den offentliga miljön.

En grön stad med möjligheter

När staden växer och blir tätare är det parker och grönområden som utgör allt fler invånarens enda kontakt med grönt och natur, för rekreation och lek, men också för egen odling. I arbetet med stadsutvecklingsområden ska anläggning av nya parker vara en naturlig del, och stadsdelsnämnderna ska arbeta med att utveckla de parker som redan finns. Högsta prioritet ska vara ytterstadsdelarna.

Stadsdelsnämnden ska erbjuda möjligheter till stadsodling, såväl i parker och kolonilotter som på kvartersgårdar och tak. En utredning ska genomföras för att se över hur vi kan öka andelen mikrojordbruk. Stockholm har förutsättningarna att förvandla bortglömd åkermark, nedtrampade gräsmattor och övergivna parker till produktiva och estetiskt tilltalande mikrojordbruk. I Stockholm finns många kompetenta och innovativa odlare som skulle stå på kö för att få chansen att driva ett stadsnära mikrojordbruk. Här finns landets kanske starkaste intresse för hållbarhet och en uppsjö av restauranger, skolor, förskolor, andra företag och privatpersoner som efterfrågar närproducerad mat. Ett stadsnära mikrojordbruk på friland förstärker de urbana ekosystemtjänster, vilket också skulle stärka Stockholms matsuveränitet, minska transporten och erbjuda arbeten för lokalbefolkningen.

För nära naturupplevelser finns stadens naturreservat, och stadsdelsnämnderna ska arbeta med att göra dem tillgängliga för alla oavsett funktionsvariation, och locka invånarna till besök. Stadsdelsnämnderna ska också, i samarbete med miljö- och hälsoskyddsmyndigheten, stärka den biologiska mångfalden i naturreservaten, och utveckla och stärka parkernas ekologiska värden.

Parker, grönområden och grönytor har en viktig roll för stadens miljö, den biologiska mångfalden och hantering av klimatförändringarna. Stadsdelsnämnderna ska därför utveckla arbetet med att tillvarata grönytors möjligheter att mot-

(Fi):78

verka och lindra effekterna av extrema klimatrelaterade händelser, som intensiva värmeböljor och skyfall.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

9. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Stadsmiljöverksamhet** godkänns.

Ekonomiskt bistånd

Stadsdelsnämnderna ska ge människor stöd att ta tillvara sina resurser och bli självförsörjande genom individuellt utformade insatser utifrån en helhetssyn. All utredning inom ekonomiskt bistånd, liksom bedömning och tillgång till insatser, ska ske med hög rättssäkerhet och utifrån likabehandlingsprincipen. Arbetet ska ske i nära samverkan med stadens arbetsmarknadsverksamheter. Barnperspektivet ska vara fortsatt prioriterat i arbetet med ekonomiskt bistånd och stadsdelsnämnderna ska i samverkan med socialnämnden utveckla arbetet med nyanlända och ensamkommande ungdomar som nyligen fått uppehållstillstånd.

Biståndstagarna inom ekonomiskt bistånd kan ha olika försörjningshinder. Det vanligaste försörjningshindret är arbetslöshet, och därefter personer som är sjukskrivna och personer med sociala/medicinska skäl (t ex missbruk eller psykisk sjukdom). Stadsdelsnämnderna ska fortsätta att prioritera arbetet med att utveckla insatser för dessa grupper för att undvika att personer fastnar i långtidsberoende av ekonomiskt bistånd. Under 2021 ska särskilt fokus ligga på insatser för de som behöver ekonomiskt bistånd till följd av covid-19-pandemin så att de snabbt åter kan bli självförsörjande och undgå risken att hamna i långvarigt försörjningsstödsberoende.

Nämndens uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- myndighetsutövning gentemot enskilda som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen
- insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Fler insatser för ett minskat behov av ekonomiskt bistånd

Den som står inför en situation i livet där den på grund av arbetslöshet, sjukdom, beroendesjukdom eller andra omständigheter inte kan tillgodose sin egen försörjning ska på ett lättillgängligt och enkelt sätt kunna vända sig till socialtjänsten för stöd och hjälp med ekonomiskt bistånd. Ekonomiskt bistånd är den sista utposten när alla andra möjligheter uttömts och det är viktigt att den som söker hjälp får information och hjälp att förstå och uppfylla de villkor som socialtjänsten ställer.

Under 2020 drabbades många stockholmare av oväntade inkomstbortfall och arbetslöshet till följd av covid-19-pandemin. För att förhindra att fler stock-

holmare får ett långvarigt beroende av försörjningsstöd samt att rätt åtgärder sätts in snabbt får stadsdelarna ett uppdrag att särskilt satsa på åtgärder för att skyndsamt hjälpa personer som hamnat i ekonomisk kris utifrån corona, men bedöms ha nära tillbaka till arbetsmarknaden eller annan egen försörjning. Särskild vikt ska läggas vid att hjälpa personer som riskerar att bli bostadslösa.

Varje persons situation är unik och ska bedömas därefter och socialtjänsten ska arbeta med individuella bedömningar och lösningar som på kort och lång sikt gagnar individen. Särskild hänsyn ska tas till barnperspektivet och barnets bästa ska alltid beaktas i de ärenden barn berörs.

Stadsdelsnämnderna ska aktivt arbeta tillsammans med Jobbtorg för att fler ska komma ut i arbete, men också utveckla arbetet med det lokala civilsamhället i synnerhet när det gäller unga mottagare av försörjningsstöd. Även samarbetet med Sociala insatsgrupperna ska utvecklas för att på ett snabbt sätt kunna tillgodose behovet av ekonomiskt stöd till den som valt att lämna ett kriminellt liv.

Arbetet med de så kallade FUT-handläggarna ska utvecklas. Arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar ska fortsättningsvis ingå i det ordinarie arbetet med ekonomiskt bistånd.

Barnperspektiv i handläggning av ekonomiskt bistånd

Barn är inte ansvariga för sina föräldrars ekonomi. Ändå drabbas ofta barn hårdast när föräldrar eller andra vårdnadshavare inte får ekonomin att gå ihop. Pandemins effekter på ekonomin riskerar leda till att fler barnfamiljer hamnar i akut fattigdom. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att alla barn i Stockholm ska få jämlika uppväxtvillkor även under rådande pandemi. Arbetet med ekonomiskt bistånd ska utgå från barnperspektiv med barnets bästa i främsta rummet även när det är vuxna som söker ekonomiskt bistånd. Det innebär att särskild hänsyn ska tas till barnets situation och barnets bästa, och barnfamiljer med långvarigt försörjningsstöd ska kunna beviljas sommarlovspeng för aktiviteter eller andra utgifter under sommaren.

Hemlösheten bland barnfamiljer i Stockholm har ökat under de senaste åren och detta riskerar nu att eskalera som konsekvens av pandemin. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att tidigt fånga upp barnfamiljer som lever i osäkra boendeförhållanden och tillgodose behov av stöd. Budget och skuldrådgivning ska skyndsamt erbjudas barnfamiljer och ett aktivt vräkningsförebyggande arbete ska tillämpas. För att tillgodose barnens behov av trygghet och stabilitet samt främja en gynnsam utveckling för barnen är det viktigt att socialtjänsten stödjer barnfamiljer i att hitta långsiktiga boendeanternativ. I de fall tillfälliga

boenden beviljas ska korta placeringstider undvikas och barns möjlighet till att gå kvar i förskola och skola säkerställas. Stadsdelsnämndernas samarbete med SHIS ska stärkas för att kunna tillgodose behovet av boendelösningar för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden.

Särskilt arbete med extra utsatta grupper

Sedan 2017 har papperslösa barnfamiljer möjlighet att söka ekonomiskt bistånd. Detta arbete ska fortsätta och även utsatta EU-medborgare med barn som vistas i Stockholm utan uppehållsrätt ska kunna ansöka om ekonomiskt bistånd för att tillgodose barnperspektivet.

Kvinnor är i högre grad än män i behov av ekonomiskt bistånd. Den som utsätts för mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck hamnar ofta också i en ekonomiskt utsatt situation och stöd kan behövas såväl akut som långsiktigt. Här ska stadsdelsnämnderna arbeta utifrån stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck och ta hänsyn till de ekonomiska svårigheter som våldet kan skapa.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden arbeta för att nå och hjälpa kvinnor som står långt från arbetsmarknaden. Arbetet med stadsdelsmammor har visat sig framgångsrikt då kvinnor som är långtidssjukskrivna eller inte tidigare haft kontakt med myndigheter har nåtts och fått stöd i att skriva in sig på Jobbtorg. Samarbetet mellan socialtjänsten och stadsdelsmammorna ska utvecklas för att fler kvinnor som står långt från arbetsmarknaden ska komma i kontakt med socialtjänsten.

En grupp som drabbats hårt till följd av pandemin är unga stockholmare. Branscher där det tidigare har funnits arbete drar ner på personal. Många ungdomar kvalificerar sig inte till a-kassa och vägen tillbaka till arbetsmarknaden är svårare för den med mindre erfarenhet. Stadsdelarna ska arbeta för att fånga upp unga som riskerar att hamna utan försörjning och vara särskilt uppsökande mot unga föräldrar.

Stärkt arbete med nyanlända stockholmare

Under kommande år väntas antalet nyanlända stockholmare som söker ekonomiskt bistånd öka. Även ungdomar som fått uppehållstillstånd utifrån nya gymnasielagen kan förväntas vända sig till stadsdelsnämnderna för stöd med boende och ekonomiskt bistånd. Stadsdelsnämnderna ska med stöd av socialnämnden utveckla arbetet med nyanlända och ensamkommande unga som kan förväntas ha behov av ekonomiskt bistånd. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna arbetar med informationsspridning och hög tillgänglighet för att nå dem som är i behov av stöd och ha ett aktivt arbete med att hjälpa nyanlända

och ensamkommande unga med att komma in i och fortsätta med arbete och studier.

Stadsdelsnämnderna ska utveckla det interna samarbetet mellan de olika enheterna inom socialtjänsten med fokus på grupper som riskerar att hamna mellan stolarna. Särskilt prioriterade grupper är barnfamiljer, unga vuxna och avhoppare från kriminella och extrema miljöer. Dessa grupper kan ha olika former av stöd- eller vårdbehov som bör beaktas även i handläggningen av ekonomiskt bistånd. Avhoppare från kriminella eller extrema miljöer kan dessutom ha ett skyddsbehov som behöver tillgodoses med stöd av ekonomiskt bistånd. I dessa fall ska behovet av skydd och stöd vara vägledande i handläggningen.

Hög tillgänglighet inom arbetet med ekonomiskt bistånd

Socialtjänstens arbete med ekonomiskt bistånd ska präglas av ett respektfullt bemötande, tillgänglighet och likvärdighet. Stadsdelsnämnderna ska aktivt arbeta med att information kan ges på flera språk och på ett tillgängligt sätt både muntligt och skriftligt. Den enskilde ska ha möjligheter att påverka och ha inflytande kring de insatser som ges och kunna föra en dialog med sin handläggare under utredningstiden.

Särskild hänsyn ska tas till behov av språk eller teckentolk samt om det finns fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar som påverkar den enskilde och dennes förutsättningar att bli självförsörjande.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

10. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Ekonomiskt bistånd** godkänns.

Arbetsmarknadsåtgärder

Arbetslösheten i Stockholm har nått väldigt höga nivåer under pandemin särskilt bland grupper som redan innan stod långt ifrån arbetsmarknaden. Situationen förväntas förvärras när de statliga stöden eventuellt upphör i årsskiftet. Stockholm ska ha en struktur på plats för att hjälpa alla in i arbete och egenförsörjning, även den som möter höga trösklar in på arbetsmarknaden. Makt och kontroll över sin egen försörjning är en grundläggande förutsättning för alla människors möjlighet att leva ett bra liv. Fortfarande är kön, klass, etnicitet och funktionsvariationer de mest avgörande faktorerna för hur dessa möjligheter ser ut för en individ på arbetsmarknaden. Pandemin har även skapat en situation där unga och utomeuropeiskt födda kvinnor har hamnat ännu längre ifrån arbetsmarknaden. Stadsdelen ska genom ökade satsningar på arbetsmarknadsåtgärder verka för att fler kommer tillbaka i arbete.

Ofta är stadsdelen bland de första instanser som personer i arbetslöshet möter, oavsett om man är ny i sin situation eller långvarigt arbetslös. Det är viktigt att det finns kompetens hos den som tar emot arbets sökande att kunna erbjuda olika satsningar utifrån individuella behov och förutsättningar hos den sökande. För att öka den ekonomiska jämställdheten och motverka segregation och diskriminering måste alla få en chans att arbeta.

Dessa satsningar riktade mot individer måste kombineras med arbete för att minska segregation och diskriminering även på strukturell nivå. Stadens egna verksamheter ska vara föredömliga i fråga om jämställda löner, arbetsmiljö och inflytande över arbetssituationen.

Nämndens uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- arbetsförberedande insatser för arbetslösa som inte omfattas av arbetsmarknadsnämndens verksamhet inom Jobbtorg
- stödinsatser i form av lönebidrags- och OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete)
- rekrytering och anställning av feriearbetande ungdomar samt Stockholmsjobb
- Community center i de stadsdelar där det finns

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ingen ung ska halka efter

En allt större andel av Jobbtorgs målgrupp har social problematik och lider av fysisk och psykisk ohälsa. Under covid-19-pandemin kan vi se att den psykiska ohälsan har ökat. För att möta målgruppens utmaningar krävs ett ökat samarbete mellan stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnden. Det uppsökande arbetet för att nå unga i ytterstaden ska stärkas upp med lokala Jobbtorgsfilialer.

Unga med funktionsvariation är en prioriterad grupp där en hög andel är arbetslösa. För att skapa meningsfullt arbete och sysselsättning ska arbetsmarknadsnämnden i samverkan med andra berörda nämnder utveckla arbetet för att fler unga med funktionsvariation har möjlighet till arbete eller fortsatta studier inom vuxenutbildning.

Staden ska erbjuda ungdomar i Stockholms stad feriearbeten under sommar-, höst- och vinterlov. Det är arbetsmarknadsnämnden som samordnar arbetet med feriejobb. Stadsdelen ska erbjuda meningsfulla och lärorika feriejobb. Som ett led i att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden ska tjejer och killar uppmuntras till feriejobb som går utanför traditionella könsmönster. Satsningen på feriejobben ska främja goda och jämlika uppväxtvillkor vilket innebär att extra hänsyn bör tas till de socioekonomiska förhållandena i stadens stadsdelsnämndsområden.

Stockholm är ska vara en tillgänglig stad för alla

Stadsdelsnämnderna ska, exempelvis inom ramen för sina olika verksamhetsområden, öka möjligheterna för personer med funktionsvariationer att komma i arbete. I stadsdelsnämndernas uppdrag ingår även att erbjuda offentligt skyddat arbete (OSA-anställningar) som syftar till att ge personer med funktionsvariation och nedsatt arbetsförmåga möjlighet till anställning med rehabiliterande inslag, för att sedan ta sig vidare till arbetsmarknaden. För att lyckas är det viktigt att det finns välfungerande samverkan både inom stadsdelsnämndernas verksamheter, och med jobbtorgen och arbetsmarknadsnämndens verksamheter.

Arbetsmarknadsåtgärder för ekonomisk jämställdhet

Stadsdelsnämnderna ska särskilt prioritera insatser för kvinnor som har en svag ställning eller står långt från arbetsmarknaden. Covid-19-pandemin har medfört konsekvenser där de som redan har en svag ställning på arbetsmarknaden, försvagas ytterligare. Inom ramen för de kommunala visstidsanställningarna kan kvinnor få utbildning och handledning för att ge invånare i närområdet kun-

skaper som underlättar i vardagen, sprida samhällsinformation och bryta social isolering.

Stadsdelsnämnderna ska utöka det uppsökande arbetet för att nå fler kvinnor och stödja dessa för att nå egenförsörjning. Flera stadsdelar har under senaste åren arbetat uppsökande mot kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden inom ramen för arbetet med ”stadsdelsmammor”. Under året ska stadsdelarna i samverkan med arbetsmarknadsnämnden öka antalet stadsdelsmammor.

Stadsdelsnämnderna har det centrala ansvaret för det sociala stödet i mottagandet av nyanlända. Etableringstiden för nyanlända kvinnor är längre än motsvarande för män, vilket medför att det tar längre tid för nyanlända kvinnor att nå egenförsörjning. Därför har stadsdelsnämnderna en central roll, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, att systematisera och ge stöd för nyanlända kvinnors inträde på arbetsmarknaden och i studier. Att finnas närvarande på stadens modulbostäder för nyanlända är synnerligen viktigt.

Ett jämställt Stockholm fritt från våld och förtryck

Trygghet på arbetsplatser är en lagstadgad rättighet men ändå förekommer såväl sexuella trakasserier som våld inom arbetslivet. En stor majoritet av de som är anställda inom stadens verksamheter har så kallade kontaktyrken vilket innebär att man har en kontakt med olika former av brukare såsom elever eller vårdtagare. Inom dessa yrken är andelen som utsatts högre än i andra branscher vilket är oacceptabelt. I spåren av pandemin kommer många nya att börja arbeta inom omsorgen som inte har tidigare erfarenheter av kontaktyrken. Staden ska verka för att alla som är anställda inom omsorgsyrken får ta del av en informationskampanj om trakasserier och våld på arbetsplatser.

En rad rapporter pekar på att nyanlända kvinnor inte till fullo kan nyttja de åtgärder som erbjuds, likaså tyder uppföljningar från arbetsmarknadsförvaltningen på att åtgärder nyttjas olika av olika grupper och får olika utfall. Detta indikerar att de arbetsmarknadsåtgärder som finns kan få olika konsekvenser för olika grupper. Under året bör därför arbetet med att följa upp vem som tar del av vilka åtgärder och hur åtgärderna faller ut intensifieras. Intersektionella effekter ska inkluderas i arbetet. I detta arbete ska också beaktas hur olika grupper erfar arbetsmarknaden efter lyckad åtgärd, bland annat ska erfarenheter av sexuella trakasserier, diskriminering och rasism på arbetsplatsen ingå i studien. Även unga som är nya på arbetsmarknaden ska omfattas av av detta arbete.

Nämnden ska under året:

- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden stärka arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden
- utöka det uppsökande arbetet mot nyanlända kvinnor för att påskynda processen för etablering på arbetsmarknaden
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden arbeta uppsökande i samarbete med lokala föreningar med fokus på ytterstaden för att nå unga som varken arbetar eller studerar
- i samverkan med Arbetsmarknadsnämnden erbjuda feriearbete för unga under sommar-, höst- och vinterlov
- i samverkan med stadsdelsnämnderna erbjuda handledare på arbetsplatser som tar emot feriearbetande ungdomar utbildning i antirasism, jämställdhet och hbtq-frågor
- studier av vem som använder vilka åtgärder och hur utfallet blir för olika grupper ska utvidgas och analyseras
- informationsinsatser på andra språk än svenska.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

11. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Arbetsmarknadsåtgärder** godkänns.

Arbetsmarknadsnämnden

Att ha makt och kontroll över sin egen försörjning är grundläggande för människors självbestämmande och en viktig förutsättning för att människor ska kunna delta aktivt i samhället. Samtidigt är arbetet som människor utför basen för vår gemensamma välfärd. En förutsättning för att staden ska kunna erbjuda god service och omsorg är att det finns personer med rätt kompetens och utbildning att anställa. Covid-19-pandemin har varit djupt påfrestande för Stockholms och Sveriges ekonomi och har lett till stor arbetslöshet. Arbetsmarknadsnämnden har ett ansvar för att genom insatser och verksamheter bidra till invånarnas makt och kontroll över sin egen försörjning och verka för ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män.

Det finns idag ett stort behov av kompetent personal inom välfärden. Staden ska ta en aktiv roll i arbetet att stärka i personalförsörjningen för framtiden och nämnden ska utveckla arbetet med vuxenutbildning för att skapa utbildningsspår för att stärka upp inom bristyrken. Med goda arbetsvillkor, fler kollegor, bra lön och inflytande över det egna arbetet kan välfärden fortsätta utvecklas.

Kön, klass, rasifiering och funktionsvariationer är några av de mest avgörande faktorerna för i vilken utsträckning en person har makt och kontroll över sin egen försörjning. Generellt sett har inkomstklyftorna i Sverige ökat de senaste decennierna, vilket blir särskilt tydligt i en segregerad stad som Stockholm. Under de senaste åren har arbetslösheten sjunkit, men har under covid-19-pandemin åter stigit till nya historiska nivåer. Särskilt är det personer som redan har en svag ställning på arbetsmarknaden som riskerar en ännu svårare situation. Därför är det viktigt att arbetsmarknadsnämnden prioriterar utrikesfödda kvinnor, äldre, funktionshindrade och unga i ytterstaden.

Nämndens uppgifter

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för kommunövergripande arbetsmarknadsfrågor och för stadens samlade arbetsmarknadsinsatser.

Nämndens ansvar omfattar bland annat:

- verksamheten vid stadens jobbtorg
- vuxenutbildning inklusive svenska för invandrare (SFI)
- lagstadgad samhällsorientering för nyanlända
- samordning av stadens arbete med mottagande och etablering av nyanlända

- samordning och utveckling av stadens arbete med feriejobb för ungdomar
- det kommunala aktivitetsansvaret för 16–19-åringar
- samordningsansvar för stadens samverkan med Arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknadsnämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen med särskilt fokus på personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En ekonomiskt jämställd stad

Arbetsmarknadsnämnden har en central roll i arbetet med att uppnå ekonomisk jämställdhet i enlighet med stadens jämställdhetsprogram och Agenda 2030-målen. Särskilt fokus för nämnden ska vara att nå kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden och se till att alla människor oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation eller sexuell läggning har möjlighet till makt och kontroll över sin egen försörjning.

Många utrikesfödda kvinnor står långt ifrån arbetsmarknaden, delvis förklarad av brist på utbildning, arbetslivserfarenhet, kunskaper i svenska eller på grund av psykisk eller fysisk ohälsa. Men en rad undersökningar pekar också på strukturella problem för just den här gruppen som generellt verkar få del av färre arbetsmarknadsåtgärder än både svenska kvinnor och utrikes födda män. Rapporter pekar på förekomsten av könsstereotypa föreställningar hos de som administrerar åtgärderna; att åtgärdsprogrammen framför allt sätts in för nyanlända, trots att många nyanlända kvinnor är föräldralediga; svårigheter att nå ut till de kvinnor som har rätt till insatserna.

Dessutom riskerar dessa kvinnor att drabbas av diskriminerande strukturer som gör det svårare att hitta arbete och skapar problem när de väl tagit sig in på arbetsmarknaden. Dessa kvinnor är därför en nyckelmålgrupp för att främja ökad delaktighet, jämställdhet och integration och nämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta aktivt för att hitta modeller för att nå dessa kvinnor med effektiva åtgärder, samt motverka diskriminering på arbetsmarknaden.

Utomeuropeiskt födda kvinnor är en grupp med hög arbetslöshet och som redan innan pandemin brottades med svårigheter på arbetsmarknaden. Situationen för dessa förväntas förvärras när ekonomin nu bromsar in. Grupper som vi sedan tidigare slagit larm om men som nu får se fötterna undanslagna och en nedgång i ekonomin har inte haft positiva effekter på jämställdheten.

Utbilda för jämlikhet och makt över den egna försörjningen

Vuxenutbildningen erbjuder stockholmare en viktig chans att få behörighet till eftergymnasiala studier och att kvalificera sig för förvärvsarbete. I takt med att arbetslösheten har ökat under covid-19-pandemin, har också behovet av vuxenutbildning ökat. Dessutom är gymnasieutbildning en allt viktigare faktor för att få tillträde till arbetsmarknaden. Vuxenutbildningen behöver därför utvecklas för att på ett bra sätt kunna ta emot alla grupper som behöver vuxenutbildning. Nämnden ska utveckla vuxenutbildningen för att möta behoven hos målgrupper med kort utbildningsbakgrund, bristande svenskkunskaper, sammansatt problematik eller som på annat sätt behöver extra stöd. Vid behov ska särskilda stödformer utredas.

Vuxenutbildningen är också en stor tillgång för staden, då den bidrar till den egna kompetensförsörjningen, med möjligheter att rekrytera och utbilda personer till yrken där staden bedöms ha stora behov av personal. Vuxenutbildningen ska även ge fler av stadens medarbetare möjlighet att bli behöriga i sina yrken. Det finns ett stort behov av personal inom välfärden så som barnskötare och undersköterskor.

Staden ska sätta en personalförsörjningsplan där särskilda utbildningsspår inom bristyrken som kombinerar praktik och vid behov SFI-undervisning. Arbetsmarknadsnämnden som ansvarig för vuxenutbildningen ska samordna arbetet med personalförsörjningsplanen och samverka med stadsdelsnämnder för att skapa ett sammanhållet arbete för att stärka personalförsörjningen inom välfärdsyrken.

Ingen ung ska halka efter

Det krävs tidiga insatser för att nå unga som varken arbetar eller studerar. Ingen ung person ska behöva starta sitt vuxenliv i arbetslöshet. Insatser för unga som varken arbetar eller studerar ska prioriteras, och arbetet ska utvecklas för att nå fler unga kvinnor. Det krävs ett samordnat arbete mellan socialtjänst och Jobbtorg för att den unga ska känna stöd och möjlighet att komma in i arbete eller återgå till studier.

Arbetet med 16 till 19-åringar i enlighet med det kommunala uppföljningsansvaret ska fortsätta att prioriteras. Det uppsökande arbetet mot målgruppen 20–29 år ska utökas. Jobbtorgen för unga ska arbeta för att kvinnor och män har lika goda förutsättningar att komma ut i jobb genom stadens insatser.

Jobbtorg Stockholm erbjuder stöd och coachning till arbetslösa med ekonomiskt bistånd. En allt större andel av Jobbtorgs målgrupp har social problematik och lider av fysisk och psykisk ohälsa. För att möta målgruppens utmaningar krävs ett ökat samarbete mellan stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnden. Det uppsökande arbetet för att nå unga i ytterstaden ska stärkas upp med lokala Jobbtorgs-filialer.

Unga med funktionsnedsättningar är en prioriterad grupp där en hög andel är arbetslösa. För att skapa meningsfullt arbete och sysselsättning ska arbetsmarknadsnämnden i samverkan med andra berörda nämnder utveckla arbetet för att fler unga med funktionsnedsättningar får möjlighet till arbete eller fortsatta studier inom vuxenutbildning

Ett Stockholm som respekterar mänskliga rättigheter

Arbetet som romsk utvecklingskommun ska fortsätta utvecklas, bland annat genom ett romskt democraticenter. Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med den romska minoriteten arbeta för romers etablering på arbetsmarknaden. Nämnden ska arbeta aktivt med stadens nya strategi för romsk inkludering där rätten till arbete är ett fokusområde. Arbetsmarknadsnämndens arbete med romska brobyggare ska förstärkas och nämnden ska arbeta för att fler romer kan ta del av Stockholmsjobb. Kvinnor och unga är en prioriterad grupp.

Nämnden ska vidare vara pådrivande i arbetet för att öka antalet anställningar av personer med funktionsnedsättningar i stadens verksamheter. I detta arbete är det angeläget att öka kunskapen i staden om möjligheten att använda Arbetsförmedlingens insatser för gruppen. Under året ska arbetsmarknadsnämnden skapa ett särskilt jobbtorg med inriktning mot denna grupp. I utformningen av jobbtorget ska särskild vikt läggas vid att säkerställa att verksamheten blir jämställd. I arbetet som riktas mot denna grupp ingår även att samverka med företag och andra organisationer för att skapa fler praktikplatser, feriearbeten och möjlighet till arbete för personer med funktionsnedsättningar, samt verka för minskad diskriminering mot personer med funktionsnedsättningar på arbetsmarknaden.

Staden ska aktivt arbeta med kompetensutveckling och reflektionstid för frågor som berör mänskliga rättigheter, jämställdhet och antidiskriminering för personal anställd inom arbetsmarknadsnämndens ansvarsområden, och detta skall även beaktas vid upphandling av verksamheter.

Under året ska nämnden:

- i samverkan med stadsdelsnämnderna utveckla det uppsökande arbetet för att nå nyanlända kvinnor genom ökad samverkan med lokala kvinnoorganisationer

- i samverkan med stadsdelsnämnderna öka verksamheten stadsdelsmammor
- intensifiera arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden
- arbeta för att nyanlända kvinnor får del av arbetsmarknadsinsatser i samma utsträckning som män, bland annat genom att förlänga tiden för etableringsinsatser genom att räkna bort tid för föräldraledighet, graviditet och sjukdom
- arbete med romska brobyggare ska förstärkas och nämnden ska arbeta för att fler romer kan ta del av Stockholmsjobb
- utöka antalet platser för SFI under föräldraledighet
- inrätta en samordnande funktion för utbildning om och utveckling av icke-diskriminerande och jämställt bemötande för yrkesgrupper som möter arbetsökande
- Utveckla en modell för kompetensutveckling och reflektion kring frågor om MR, jämställdhet och antidiskriminering för personal som arbetar i verksamheter inom nämndens ansvarsområde
- utveckla riktlinjer för hur verksamheter som möter unga som varken studerar eller arbetar ska utveckla sitt arbete för att nå fler unga kvinnor
- utveckla SFI-verksamhet för papperslösa och EU-medborgare
- i samverkan med socialnämnden utveckla en uppsökande verksamhet för att erbjuda papperslösa och EU-medborgare SFI-undervisning
- ta fram en personalsförsörjningsplan för att möta de ökade behoven inom välfärdsyrkena
- utveckla arbetet med vuxenutbildning för att skapa utbildningsspår för att stärka upp inom bristyrken
- i samverkan med stadsdelsnämnderna arbeta uppsökande i samarbete med lokala föreningar med fokus på ytterstaden för att nå unga som varken arbetar eller studerar
- aktivt kommunicera med arbetsgivare om hur diskriminering kan motverkas
- i samverkan med stadsdelsnämnderna erbjuda handledare på arbetsplatser som tar emot feriearbetande ungdomar utbildning i antirasism, jämställdhet och hbtq-frågor
- utveckla den lagstadgade samhällsorienteringen för nyanlända till att omfatta information om sexuella och reproduktiva rättigheter, om kvinnors, barns och hbtq-personers rättigheter, samt om rättigheter till SFI-undervisning, föräldraledighet och förskola
- utveckla ett informationsmaterial inför ansökningar om feriejobb som syftar till att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden och uppmuntar till val av feriejobb som går utanför traditionella könsmonster.

(Fi):92

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

12. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Arbetsmarknadsnämnden** godkänns.

Avfallsnämnden

Nämndens uppgifter

Avfallsnämnden har verksamhetsansvaret för de uppgifter som enligt miljöbalken eller andra författningar vilar på staden i fråga om avfallshantering. Nämnden ansvarar för:

- upprättande av förslag till renhållningsordning
- upprättande av förslag till avfallsplan
- upprättande av förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall.

Omfattningen av nämndens uppgifter är därmed reglerad i lag och författning. Utförandet av den faktiska avfallsverksamheten åligger Stockholms Stadshus AB:s dotterbolag Stockholm Vatten och Avfall AB. Verksamheten bedrivs inom dess dotterbolag Stockholm Avfall AB.

Nämndens ledamöter utgör genom personunion även styrelse för Stockholm Avfall AB. Budget för nämndens verksamhet upprättas därför inom Stockholm Avfall AB.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Stadens nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Avfallsnämndens verksamhetsplanering upprättas genom nämnda personunion av styrelsen för Stockholm Avfall AB. Styrning av verksamheten sker därmed genom ägardirektiv till bolaget inom Stockholms Stadshus AB.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

13. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Avfallsnämnden** godkänns.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden förvaltar stockholmarnas gemensamma markresurser som är för dagens och morgondagens hållbara samhällsbyggande. Vägledande är målet om en sammanhållen, jämlik, jämställd och klimatsmart stad med en god offentlig miljö. Nämnden ska genom ett långsiktigt helhetsperspektiv bidra till ett växande Stockholm i dag vilket samtidigt ger framtidens invånare goda möjligheter till stadsutveckling. En hög takt i bostadsbyggandet är fortsatt viktig och hyresrätter med rimliga hyror prioriteras. Utgångspunkten är att få en god balans mellan bostäder av olika storlek, upplåtelseform och boendetyper, samhällsservice och arbetsplatser i alla delar av staden.

Stadens markinnehav ska fortsatt vara stort och möjliggöra strategiska satsningar i framtida kollektivtrafikutbyggnad och utvidgning av staden. Exploateringsnämndens arbete ska sträva efter att minska sociala klyftor och ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden genom den fysiska planeringen bidra till att bryta den socioekonomiska segregationen. Översiktsplanens fokus på strategiska samband och fokusområden och stadsbyggnadsnämndens områdesplanering ska vara vägledande i detta arbete. Särskilt fokus ska läggas på stadsmiljön i ytterstaden. Mötesplatser, kultur, natur och parkområden ska vara en del av stadens offentliga rum som bidrar till en levande stad. I en levande stad finns möjligheter för kulturutövande och kulturupplevelser, därför är det avgörande komponenter i stadens planering av markanvändningen.

Nämnden ska bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt, bidrar till att realisera visionen om 15-minutersstaden och minskar fossila utsläpp.

Nämndens uppgifter

Exploateringsnämnden ansvarar för:

- markförvaltning och markexploatering inom stadens gräns
- mark som staden äger utanför stadens gräns
- frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter
- genomförande av detaljplaner för gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser på stadens mark och på annan mark som nämnden förvaltar
- realisering av stadsbyggnadsnämndens områdesplanering på mark som staden äger
- myndighetsutövning i hamnfrågor

- markförvaltningen genererar betydelsefulla intäkter för staden varav huvuddelen utgörs av tomträtsintäkter

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En stad där alla kan bo

Stockholm ska vara en stad där alla människor kan leva och bo. Ett hem är en grundläggande rättigheter som möjliggör för barn och vuxnas välmående, trygghet och möjligheter att utvecklas, och det gör ett högt bostadsbyggande till en av stadens viktigaste prioriteringar. Målet är att 140 000 bostäder byggs till 2030, och 40 000 bostäder byggs mellan åren 2014 och 2020. Andelen hyresrätter ska vara 60 procent. Arbetet för att få fram fler bostäder för grupper som staden har ett särskilt bostadsförsörjningsansvar för ska intensifieras. Nämnden ska arbeta för låga byggkostnader i dessa projekt.

I en tid av bostadsbrist är det viktigt med ett stort tillskott av bostäder och väl planerade offentliga rum som hänger samman med en stadsplanering som utgår från att skapa samband mellan områden, bidra till nya rörelsemönster och fler möten mellan människor i olika delar av staden, för att minska den ökande segregationen i Stockholm.

Exploateringsnämnden ska bidra till att det finns en blandning av upplåtelseformer i hela staden. Att bygga nya hyresrätter i områden som i dag domineras av bostadsrätter eller äganderätter är prioriterat. Det är även viktigt att planera för områden med blandade lägenhetsstorlekar och bostadstyper. Exploateringsnämnden ska i markanvisningar prioritera byggaktörer som vill ta ett långsiktigt förvaltningsansvar, särskilt viktigt är det vid markanvisningar för hyresrätt.

Förändringstrycket inom Stockholms villa- och radhusområden är stort. Därför ska exploateringsnämnden tillsammans med stadsbyggnadsnämnden ta fram arbetssätt för att säkerställa att stadens villa- och radhusområden kan kompletteras med ny bebyggelse, särskilt i kollektivtrafiknära lägen.

I samband med bostadsexploateringsprojekt ska berörda nämnder pröva om projekten kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning på boenden inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri. Exploateringsnämnden ska delta i stadens arbete med att säkerställa behovet av bostäder för äldre med rimliga boendekostnader. Exploateringsnämnden ska också vara en aktiv part i stadens samverkan kring att hitta platser för och möjliggöra lämpliga akuta boendelösningar i mottagandet av

nyanlända, samt öka ambitionen och tillskapa fler genomgångsbostäder för prioriterade grupper.

Ett demokratiskt Stockholm som respekterar mänskliga rättigheter

Markutveckling med helhetsperspektiv

Exploateringsnämnden ska ha ett långsiktigt helhetsperspektiv då staden planeras. För att säkerställa att markutvecklingen möter de långsiktiga behoven ska exploateringsnämnden, i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser, säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar för offentlig service, boenden inom LSS och socialpsykiatri, förskolor, skolor, idrottsanläggningar, omsorg, kultur, föreningsliv, näringsliv och rekreation i hela staden. Barnkonsekvens- och jämställdhetsanalyser ska vara en integrerad del av arbetet. Staden ska i ökad omfattning säkerställa att det finns kultur- och föreningslokaler genom att i markanvisnings- och exploateringsavtal villkora detta. Det är i synnerhet viktigt i ytterstaden.

Exploateringsnämnden ska i samarbete med berörda nämnder utveckla rutiner och arbetssätt i syfte att säkerställa utbyggnad av offentlig service. Stadsövergripande styrgrupper för skolplanering, äldreboendeplanering och liknande övergripande projekt ska bidra till kvalitetssäkring av arbetet. Stadens investeringsstrategi ska vara en bärande del. För att säkerställa en god framkomlighet ska exploateringsnämnden samverka med trafiknämnden från ett tidigt skede i samtliga stora exploateringsprojekt, samt i mindre exploateringsprojekt som berör platser med större flöden av gång-, cykel-, kollektiv eller biltrafik. Den samverkan ska öka förutsägbarheten och samordningen av stadens investeringsplanering, och leda till ökad hänsyn till behov av ytor för teknisk infrastruktur som återvinningscentraler, krossanläggningar, masshanteringsytor och snöupplag, på kort och lång sikt. Samordningen med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser avseende logistik och teknisk infrastruktur i alla skeden av planering och genomförande ska stärkas, och leds av exploateringsnämnden. I detta arbete ska hanteringen av schakt och återfyllningsmassor inom staden samplaneras i syfte att minska transporter.

För att säkerställa behovet av stadens verksamhetslokaler som förskole- och grundskoleplatser ska exploateringsnämnden vid markanvisning av större områden alltid samråda med berörd stadsdelsnämnd och utbildningsnämnden, och mark för skolbyggnation ska reserveras i enlighet med den planeringsinriktning som läggs fram i SAMS. Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska utveckla former för att effektivisera processen kring byggnation av skolor och förskolor i samverkan med stadsdelsnämnderna, fastighetsnämnden, utbildningsnämnden och SISAB. Lokaliseringen av skolor ska bidra till att mot-

verka skelsegregation. Stockholm har ett stort behov av skolor. Vid markanvisning av förskolor och skolor är det särskilt angeläget att beräkningarna bygger på ett reellt behov, således ska de elever som går i de paviljonger som numera ibland ses som fasta skollokaler med säkerhet även utgöra elevunderlaget.

Utemiljön i såväl skola som förskola är en del av det pedagogiska rummet och ska därför vara med i byggprocessens tidiga skeden. Generösa friytor och välplanerade lekmiljöer bidrar till en god hälsa, stimulerande lek, bättre inläring och samspel mellan barn. I den fortsatta utvecklingen av Stockholms förskolegårdar ska lekvärdesfaktorer vara en utgångspunkt samt att hänsyn ska tas till den nationella rekommendationen om en friyta för barn på 30 kvm per barn. Ett framtidsprogram ska tas fram som tydliggör ambition, samordning och på vilket sätt staden ska säkerställer barnkonventionens efterlevnad i planering av stadens markanvändning. Nämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Business Region AB intensifiera det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i Stockholms södra delar, och för att skapa goda förutsättningar för utveckling av högre utbildning och forskning. Förutsättningarna för arbetsplatser ska tydliggöras i nämndens planeringsunderlag, och där marknadsförutsättningar i söderort finns ska kontorsarbetsplatser prioriteras högt. I större stadsutvecklingsprojekt ska näringslivets möjligheter och förutsättningar analyseras i syfte att få med detta perspektiv i planeringen. Dessa analyser ska göras i samverkan med kommunstyrelsen, Stockholm Business Region AB och berörd stadsdel.

Effektiva processer för ett högt bostadsbyggande

Effektiva och transparenta processer med god dialog i ett tidigt skede är en nyckelfaktor för att nå stadens mål. Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med trafiknämnden och andra berörda nämnder och bostadsstyrelser fortsätta utveckla sin samlade produktionsplanering. Planeringen ska ha ett genomförandeperspektiv och beakta målen för allmännyttans nyproduktion. Nämnden ska i produktionsplaneringen samråda med kommunstyrelsen. Exploateringsnämnden ska i samverkan med stadsbyggnadsnämnden utveckla och tillämpa metoder, inom ramen för stadens markanvisningspolicy, i syfte att minska boendekostnader för hyresrätter. Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska verka för att en hög bostadsbyggnadstakt ska kunna bibehållas genom konjunkturcykler, bland annat genom ett ökat tillskott av hyresrätter och genom att planera för större stadsutvecklingsprojekt. Nämnden ska säkerställa kompetens och organisation för stora stadsutvecklingsprojekt.

Planering för en hållbar stad

Stockholm ska växa som en sammanhängande, jämställd, klimatsmart och tålig stad, med en god offentlig miljö. Staden ska byggas tätare på ett smart sätt genom att exempelvis använda ytor som parkeringsplatser, snarare än stadens grönytor, med en blandning av bostäder, arbetsplatser, service och icke-kommersiella mötesplatser. Exploateringsnämnden ska verka för trygga, attraktiva, tillgängliga och inkluderande offentliga rum. Särskild fokus ska läggas på jämställdhetsanalyser, barnkonsekvensanalyser och att förbättra stadsmiljön i ytterstaden. Att satsa på de områden som har en befolkning som lever i stor socioekonomisk utsatthet handlar om att ge boende en tryggare närmiljö men också möjligheter att känna stolthet över sitt område och därmed framtidshopp. Exploateringsnämnden ska tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser intensifiera arbetet med att stärka lokala centrum. Nämnden ska också bidra till arbetet med de samband som påbörjats som kopplar samman ytterstadens stadsdelar med varandra och med omgivande kommuner. Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden utveckla processen för socialt värdeskapande. Arbetet ska beakta stadsdelsnämndernas lokala utvecklingsprogram.

Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska fortsätta sitt arbete med fokusområden i syfte att korta processerna, öka kvaliteten och helhetsperspektiv i planeringen och skapa förutsättningar för byggnation där detta tidigare saknats. I fokusprojekten har större bostäder markanvisats, vilket är ett bra sätt att möjliggöra boenden för alla familjer, detta ska göras i fler projekt. Även generationsboenden ska markanvisas för att möjliggöra för unga och äldre invånare att mötas samt att möjliggöra för stockholmare som vill bo ihop med anhöriga. Projektet Fokus Skärholmen och Fokus Hagsätra-Rågsved fortsätter, och metoden utvecklas och används i de fokusområden och samband som pekas ut i den aktuella översiktsplanen. Den strategiska styrningen och samordningen av dessa projekt är särskilt viktig i syfte att uppnå stadsövergripande mål och en socialt hållbar utveckling. Exploateringsnämnden ska arbeta med att involvera privata aktörer i arbetet med en socialt sammanhållen stad, bland annat genom aktiv tillämpning av markanvisningsförfarande för att främja social hållbarhet. Nämnden ska även säkerställa forum för gemensamt lärande kring social hållbarhet med privata aktörer och sprida goda exempel. I enlighet med stadens program för upphandling och inköp ska exploateringsnämnden genom exploateringsavtal och upphandlingar ställa sociala krav.

I den växande staden behövs strategisk planering för viktiga grönytor och grönområden. Parker och natur ska vara en del av stadens offentliga rum som bidrar till en levande och trygg stad. Goda rekreativsmöjligheter och en rik biologisk mångfald ska tryggas genom en livskraftig grönstruktur i hela staden. Exploate-

ringsnämnden ska ha ett stadsövergripande perspektiv vid investeringar i park och naturmark. Investeringarna ska samordnas med stadens övriga gröna investeringar, och beslut om relevant grönkompensation ska ske i samverkan med stadsdelsnämnderna, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden. Medel för grönkompensation ska även inriktas på relevanta ekologiska åtgärder som förstärker biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Exploateringsnämnden ska tydligt redovisa sina gröna investeringar i beslutsunderlag och uppföljning. Uppföljning av gröna investeringar ska vara möjlig såväl projektvis som kategorivis. En mer jämlik fördelning av satsningar på offentlig miljö ska åstadkommas genom att utgifterna i lönsamma projekt prövas. Nämnden ska medverka i utredning och planering av naturreservat, och ha utgångspunkt i reservatens ekologiska och rekreativa kärnvärden och i samspel med närliggande stadsutveckling. Nämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnder och miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta med att tillgängliggöra naturreservaten för stockholmarna samt hur rekreativa och ekologiska värden kan utvecklas och stärkas i reservaten.

Klimatsmart användning och utveckling av stadens mark

Exploateringsnämnden har en viktig roll i planeringen av en klimatsmart stad. Nämnden ska sträva efter att förenkla miljövänligt byggande och skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva miljövänligt och bidra till målet om fossilbränslefritt till 2030. Viktiga delar i detta är att nämnden bidrar till och stimulerar lösningar för förnyelsebar energi och ekosystemtjänster. Exploateringsnämnden är ansvarig för arbetet att utveckla stadens miljöprofilområden.

Nämndens arbete ska syfta till ett mer hållbart resande och hållbara transporter och planeringen ska syfta till att minska biltrafiken och främja andra färd sätt. Byggande i goda befintliga kollektivtrafiklägen och lägen där planering av nya kollektivtrafikförbindelser pågår ska prioriteras. Målet är att minska behovet av nya parkeringsplatser och *Strategin för ökad cykling i Stockholms stad* ska beaktas i planering och utveckling av nya och befintliga områden. Att bygga i trä är ett sätt att minska klimatpåverkan i byggskedet. Exploateringsnämnden ska därför pröva att öka antalet markanvisningar med bostadsprojekt med trähus i syfte att minska klimatpåverkan. Därför fastställs mål för antalet markanvisningar för trähus.

Exploateringsnämnden ska i sitt arbete beakta effekter av ett förändrat klimat och bistå kommunstyrelsens arbete med klimatanpassning. Den skyfallsmodell som Stockholm Vatten och Avfall AB tagit fram ska beaktas vid planering av bebyggelse. Anläggningar för lokalt omhändertagande av dagvatten ska anläggas. Exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB ska utgå från riktlinjerna och åtgärds måttet

vid planering och projektering av dagvattenhantering vid nybyggnad och större ombyggnationer.

Exploateringsnämnden ska, i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden, uppmuntra och skapa förutsättningar för bilpools- och laddinfrastruktur vid nya exploateringar. Nämnden ska verka för en fossilbränslefri organisation 2025 och fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter och entreprenader/arbetsmaskiner. Nyproduktion ska utgå från högt ställda krav på energianvändning. I nyproducerade byggnader, på av staden markanvisad mark, ska energianvändningen som allra högst vara 55 kWh/m² med sikte mot 45 kWh/m². Nämnden ska i bruksskedet systematiskt följa upp och rapportera energikraven. Exploateringsnämnden ska utveckla stadens kravställning gällande livscykelanalys vid byggnation.

Ett jämställt Stockholm fritt från våld och förtryck

Jämställd och demokratiskt hållbar stadsutveckling

För att stadens fysiska miljö ska utvecklas med bästa resultat ska invånarnas lokalkunskap, åsikter och idéer tas tillvara. Exploateringsnämnden ska tillsammans med berörda nämnder stärka stockholmarnas inflytande över sin närmiljö genom en utökad dialog på lokal nivå och utvecklade former för dialog med barn och unga, flickor och kvinnor liksom andra grupper som är underrepresenterade i stadsutvecklingsprocesser. Dialoger ska följas upp och utvärderas med särskilt fokus på vilka grupper som deltar samt vilka effekter delaktigheten har. Återkoppling till deltagarna är en viktig del av arbetet.

I planeringen av nya stadsdelar såväl som kompletteringsbebyggelse ska ett jämställdhetsperspektiv inkluderas och redovisas. Det är också viktigt att barnets perspektiv säkerställs i stadsplaneringen. Planeringen av staden ska ha barnets bästa som en av sina utgångspunkter och barnkonsekvensanalyser ska användas inför varje beslut som rör stadsutveckling. Nämnden ska också inkludera ett äldreperspektiv i planeringen. Vid ianspråktagande av mark för idrottsutövande eller idrottsanläggning för exploatering ska nämnden alltid samverka med idrottsnämnden för att identifiera behov av kompenserande åtgärder.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

14. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Exploateringsnämnden** godkänns.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden har en viktig roll i lokalförsörjningen för stadens nämnder. Nämndens uppdrag är i första hand att förvalta lokaler för stadens egna behov och interna hyresgäster. Nämnden ska ha fokus på att stadens lokalkostnader för de egna verksamheterna hålls nere genom effektiv fastighetsförvaltning med låga administrativa kostnader och med driftoptimeringar och energieffektiva lösningar.

Nämnden ska bedriva en aktiv fastighetsförvaltning i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy. Detta innebär både strategiska försäljningar och förvärv av fastigheter liksom att inför nya investeringar pröva en ökad andel inhyrda lokaler. Nämnden ska äga och utveckla byggnader som långsiktigt behövs för stadens olika verksamheter.

Nämndens uppgifter

Fastighetsnämnden ansvarar som stadens fastighetsförvaltande resurs för lokaler som inte naturligt passar in i stadens fastighetsförvaltande bolag samt naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns. Uppdraget omfattar förvaltningsbyggnader, kulturfastigheter, idrottsanläggningar, vissa kommersiella fastigheter, vissa naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns samt inhyrningar och bostadsrätter.

Nämndens ansvar omfattar:

- tillhandahålla och förvalta egna och inhyrda lokaler primärt för stadens egna verksamheter men i vissa fall även med externa hyresgäster
- planering för en effektiv användning av stadens lokaler med utgångspunkt från invånarnas intressen och behov utifrån ett långsiktigt perspektiv
- aktiv fastighetsförvaltning och kontinuerlig översyn av lokalbeståndet i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy
- upplåtelse av torgplatser och tillsyn av torghandeln vid salutorgen
- hantering av ärenden om tvångsförvaltning, samordnas av AB Svenska Bostäder
- svara för stadens hyresförhandlingar för andrahandsuthyrning av bostäder där det idag saknas förhandlingsordning
- samordna hyresbildningen för de bostadslägenheter som hyrs ut i andra hand där bakomliggande hyresförhandlingsordning saknas

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Under året ska nämnden:

- utveckla hyresmodeller med utgångspunkt i att både värna eftersträ- vansvärd kultur- och idrottsverksamheter samt vara ekonomiskt hållbar vid ombyggnation och renoveringar
- ha en proaktiv planering, tillsammans med idrottsnämnden, för till- kommande idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som ett tidsmässigt perspektiv
- ta fram en upprustningsstrategi för att säkerställa att stadens lokaler som är i behov upprustning och renovering inte förfaller och åtgärdas i tid
- genomföra energieffektiviserande åtgärder och satsningar på solenergi kontinuerligt i befintliga byggnader
- aktivt arbeta med ekosystemtjänster
- i utgångspunkt från målet om en fossilbränslefri organisation 2025 och rådande klimatnödläge ta fram plan för skyndsamt utfasning av icke för- nybara energikällor såsom fossil olja
- förvalta naturreservaten utanför stadens gräns med ambitionen att öka tillgängligheten samt förstärka och utveckla de gröna värdena
- medverka till att uppnå en klimatneutral byggsektor till 2030
- leverera en sund inomhusmiljö som är fri från miljö- och hälsostörande ämnen
- identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sitt bestånd och ta fram kost- nadseffektiva förebyggande åtgärder
- planera underhållsåtgärder långsiktigt för att undvika kapitalförstöring
- utveckla processerna för investeringsbeslut och förbättra styrningen av större investeringsprojekt genom att säkerställa tillräckliga resurser och kompetens för att på så sätt uppnå bättre projektekonomi, riskhantering och prognossäkerhet
- tillsammans med idrottsnämnden utreda alternativa strategier såsom re- novering, nyproduktion, sammanslagning eller omlokalisering i syfte att garantera en långsiktigt hållbar strategi för upprustning av idrottsan- läggningarna
- på uppdrag av stadsdelsnämnderna köpa bostadsrätter för nämndernas behov av lokaler för LSS-boende och för pedagogiska ändamål
- arbeta med att tillgängliggöra publika lokaler för personer med funkt- ionsnedsättning
- medverka aktivt i stadens lokalresursplanering och forum för samver- kan och samplanering
- förbättra beståndets driftnetto genom att minimera tomställda lokaler, omförhandla externa hyror, utveckla användningen av nyckeltalsana-

lyser och ta fram en modell för kategoristyrning och intäktsprognoser som möjliggör uppföljning per fastighetskategori

- stärka organisationen kring evakueringsfrågor.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

15. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Fastighetsnämnden** godkänns.

Idrottsnämnden

Flickor och kvinnor med utländsk bakgrund lider av sämre hälsa jämfört med män generellt och med flickor och kvinnor födda i Sverige. Under 2020 drabbade covid-19-pandemin Stockholm och påverkar möjligheter till inomhusidrottande, samtidigt som vi ser en ökad psykisk ohälsa. Många föreningar och klubbar går med underskott på grund av bortfall av publikintäkter. Idrottsnämndens uppdrag kommer vara viktig för att stödja föreningars fortsatta verksamhet och minska skillnaderna i tillgång till utomhusaktivitet i staden.

Sommarlovsloftet ska införas i Stockholm för att garantera alla barn och unga ett meningsfullt sommarlov. Alla barn och unga ska få möjlighet att få ett sommarlov fyllt med positiva minnen och upplevelser oavsett vilket ekonomin ens föräldrar har. Motion, friluftsliv och rekreation förbättrar folkhälsan och stockholmarnas välbefinnande. Stadens idrottspolitik ska ha ett tydligt folkhälsooperspektiv. Allt färre ägnar sig åt fysisk aktivitet och det finns ett tydligt samband mellan ekonomisk och social utsatthet och god hälsa.

Att besöka stadens olika idrotts- och simhallar ska vara säkert och ingen ska behöva vara rädd för att bli utsatt för sexuella trakasserier eller diskriminering. Både förebyggande insatser och akuta åtgärder krävs för att skapa trygghet för stadens invånare. Staden ska prioritera att fler unga tjejer ska ha möjlighet att bli fysiskt aktiva, och få ökad tillgång till idrotten på lika villkor. Det handlar såväl om plantider, möjlighet till idrottsutövande som möjlighet till spontanidrottande. Ett mångsidigt och rikt föreningsliv är avgörande för stockholmarnas idrottande och motionerande. Genom ett ömsesidigt samarbete och med stöd från staden kan idrottslivet i Stockholm växa.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar att:

- främja stockholmarnas folkhälsa genom att erbjuda möjligheter till idrott och friluftsliv
- ansvara för bidragsgivning och stöd till idrottsföreningar och andra sammanslutningar
- vara stadens kontaktyta gentemot friluftslivet, båtklubbar och fritidsfiske vara den primära samtalspartnern med alla idrottsföreningar och regionala idrottsförbund, i såväl bredd- som elitidrottsfrågor
- ansvara för ärenden som rör taxor och subventioner för upplåtelse av anläggningar för idrottsverksamhet
- anordna fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar

- ansvara för fiskevård inom stadens vatten samt för båtplatser och fri-luftsverksamhet
- ansvara för att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar
- genom bokningssystemet ansvara för uthyrning av skolidrottshallar och skollokaler.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Satsa på kvinnor och flickors folkhälsa

Folkhälsoperspektivet som ska genomsyra idrottsnämndens arbete ska ha ett tydligt antirasistiskt perspektiv och jämställdhetsperspektiv. Det är viktigare än någonsin att öka välmående och främja en god folkhälsa när covid-19-pandemin drabbat Stockholm så hårt. Kvinnor med utländsk bakgrund lider av sämre hälsa, samt livslängd, jämfört med män generellt och med kvinnor födda i Sverige. Nämnden ska mot bakgrund av detta prioritera arbetet med att nå fler kvinnor för att skapa vägar in i idrott- och föreningslivet. Fler utegym ska planeras i ytterstaden för att skapa möjlighet till spontanidrott. Idrottsnämnden ska stödja verksamheter och föreningar som arbetar uppsökande gentemot nyanlända, i synnerhet hbtq-personer, flickor och kvinnor. Barn och unga som lever i en hederskontext är särskilt viktiga att nå.

Nämndens resurser, såväl investeringsmedel som medel för verksamheten, ska fördelas jämställt och jämlikt. Idrottsnämnden ska fortsätta arbetet med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering. Nämnden ska i sin prioritering av nya anläggningar och i övrig planering särskilt styra resurser till områden där den fysiska aktiviteten bland invånarna i dag är låg.

En jämställd och jämlik folkhälsa

Alla barn oavsett bakgrund, förutsättningar eller funktionsvariation ska ha möjlighet att idrotta i Stockholm. I dag ägnar sig allt färre personer åt motion och fysisk aktivitet. Stadens idrottspolitikiska arbete ska ha ett tydligt folkhälsoperspektiv. Idrottsnämndens ska särskilt prioritera de grupper som idag har sämre folkhälsa, genom att skapa goda förutsättningar för idrottsrörelsen och genom att samverka med andra aktörer. Nämnden ska arbeta för att nå flickor med utländsk bakgrund, personer med funktionsnedsättningar samt barn och ungdomar som i dag inte idrottar.

Sommarlovslöftet ska införas i Stockholm för att garantera alla barn och unga ett meningsfullt sommarlov. Alla barn och unga ska få möjlighet att få ett sommarlov fyllt med positiva minnen och upplevelser oavsett vilket ekonomins föräldrar har. Under året ska idrottsnämnden i samarbete med stadsdels-

nämnderna genomföra en särskild satsning under sommaren med badbussar så att fler barn och unga får möjligheten att bada och få ett meningsfullt sommarlov samtidigt som barn och unga från olika delar av Stockholm får mötas.

Nämnden ska arbeta aktivt för att utveckla utbudet av idrotts- och fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar. Nämnden ska verka för att stadens idrottsanläggningar är tillgängliga och ska undanröja hinder som finns i såväl anläggningar som badplatser.

Nämnden ska verka för att kostnaderna för att utöva idrott i Stockholm ska hållas så låga som möjligt. Idrottsbonusen ska stötta föreningar som arbetar långsiktig med att nå personer som tillhör de prioriterade grupperna och är ett viktigt medel för att nå barn och ungdomar som inte nås genom den traditionella föreningsidrotten. Idrottskoordinatorer är ett verktyg för att stötta det lokala föreningslivet och stimulera ökad samverkan mellan skolan, föreningsidrott och spontanidrott för de prioriterade målgrupperna.

Simkunnighet som en livsviktig kunskap

Simkunnigheten i Stockholm ska öka. Simskolor som riktar sig till de elever som inte klarar godkänt i ämnet idrott och hälsa ska fortsätta. Nämnden ska också i samverkan med skolan arbeta för att öka simkunnigheten och erbjuda simskola på schemat redan i förskoleklass. Gratis sommarsimskola ska erbjudas till barn. Idrottsnämnden ska även i samverkan med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta uppsökande mot barn och grupper med låg simkunnighet för att informera om stadens insatser.

Nämnden ska samverka med föreningar som syftar till att öka simkunnigheten hos allmänheten, med fokus på kvinnor som i dag har låg simkunnighet. Simhallar ska erbjuda simskola för kvinnor som ett led i förbättrad hälsa och ökad simkunnighet. En viktig grupp att nå i detta arbete är nyanlända kvinnor.

Föreningslivet är motorn för stockholmarnas idrottande

Idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse. Men covid-19-pandemin har haft stor påverkan på rörelsen med inkomstbortfall och inställda aktiviteter. De ideella krafter som är engagerade i idrottsföreningar, och andra föreningar som nämnden ger bidrag till, skapar med sitt engagemang stora värden. De ger barn och unga chansen till en aktiv och meningsfull fritid. Nämnden ska vara föreningslivet behjälpligt och stötta satsningar på att få fler unga att vilja engagera sig ideellt, inte minst som ledare. Stadens 4H-verksamhet är en viktig och uppskattad verksamhet och ger många av stadens barn möjligheten att komma i kontakt med djur och natur.

Stadens invånare har olika möjligheter att köpa den utrustning som krävs för att kunna utöva vissa idrotter. Det ska inte vara ekonomisk styrka som avgör om barn och ungdomar har möjlighet att utöva idrott. Idrottsnämnden ska tillsammans med föreningslivet utveckla arbetet med så kallade sportotek för ökad möjlighet att låna utrustning.

Det är för stora skillnader i staden för barns möjligheter att få ett lov fyllt med glädje och meningsfulla aktiviteter. Under sommaren ska idrottsnämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna inom ramen för sommarlovslöftet erbjuda aktiviteter för att öka livskvalitén för barn och unga som lever i ekonomisk och social utsatthet under sommarlovsmånaderna. Nämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna erbjuda badbussar som ger barn och unga möjlighet att uppleva nya miljöer, nya intressen och besöka stranden. Nämnden ska öppna vissa idrottshallar för barn och unga under lov, för att i samverkan med föreningslivet kunna erbjuda en meningsfull fritid för barn och unga även under ferieleddighet. Genom satsningen kan möjligheter till jämlikt idrottande stärkas i ytterstaden och samverkan med föreningslivet och fritidsgårdar stärkas.

Friluftslivet bidrar till en levande stad

Idrottsnämnden är stadens kontaktyta gentemot friluftslivet, båtklubbar och fritidsfiske. Allt fler väljer att spendera fritid och semester i sitt närområde på grund av att man vill minska sin klimatpåverkan, men också på grund av de restriktioner som råder och eventuellt fortsätter råda under 2021. Det är positivt att fler stockholmare får upptäcka

Nämnden ska tillvarata och underlätta stockholmarnas intressen av ett rörligt friluftsliv- och båtliv. I detta uppdrag ligger exempelvis att samarbeta med närliggande kommuner för att skapa lämpliga lösningar för det rörliga friluftslivet på land och till sjöss. Idrottsnämnden ska under året fortsätta satsningen på stadens friluftsområden och naturreservat enligt gällande riktlinjer och stadens strategi för ett rörligt friluftsliv, för att förenkla för stockholmarna att ha ett aktivt friluftsliv. Samtidigt ska nämnden arbeta för en utökad öppen verksamhet med målet att få fler att upptäcka nöjet av friluftaktiviteter. Friluftslivet är av stort intresse för stockholmarna, både under sommar- och vintertid. Stadens naturreservat är en uppskattad miljö, som ska fortsätta tillgängliggöras. Stockholm ska vara en stad med många möjligheter till ett rikt friluftsliv bland annat genom motion och rörelse i olika motionsleder, för exempelvis löpning, cykling och längdskidåkning. Stadens närhet till vattnet berikar Stockholms friluftsliv och är en värdefull tillgång för stadens invånare.

Ett friluftsliv och idrottsrörelse med minskad miljö- och klimatpåverkan

Det är angeläget för både miljön och stadens långsiktiga ekonomi att energianvändningen minskar. Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden

säkra att energieffektiviserande åtgärder i stadens idrottsanläggningar genomförs kontinuerligt och att exempelvis uppvärmning av bassänger och konstfrysning av isytor sker under optimala förhållanden. Energianvändningen och miljöpåverkan ska minska.

I arbetet med att nå målet om en fossilfri stad 2030 ska nämnden fortsätta satsningar på energieffektivisering. Vid ny- och reinvesteringar ska nämnden tillsammans med fastighetsnämnden planera för klimatinvesteringar i idrottsfastigheter i linje med stadens övergripande klimat- och miljömål. Nämnden ska också verka för att användning av skadliga kemikalier minskar. Arbetat syftar till att stödja fristående aktörer och stadens egna verksamheter.

En växande stad som bygger ikapp

Idrottsnämnden ska tillgodose och tillgängliggöra idrotts- och fritidsverksamhet i den växande staden i enlighet med det idrottspolitiska programmet. En viktig del i planeringen av nya idrottsanläggningar är att det ska ske i samplanering med skolutbyggnad för att kunna användas av föreningar även efter skoltid.

Det långsiktiga målet är att bygga ikapp den anläggningsbrist av idrottsytor som råder för att sedan kunna bygga i takt med en växande stad. När nya bostadsområden byggs behöver det planeras för motion och rörelse. Det ska vara enkelt att träna, röra på sig och ägna sig åt rekreation i sitt närområde.

Ett idrottsliv fritt från sexuella trakasserier och diskriminering

Nolltolerans mot sexuella trakasserier och diskriminering ska råda i stadens anläggningar. Genom att ha öppna och välkomnade anläggningar för alla ska exempelvis tjejer och hbtq-personers trygghet säkerställas. Nämnden ska säkerställa ett gott bemötande av olika gruppers behov i stadens anläggningar, exempelvis genom en aktiv kompetensutveckling av personalen i bemötandefrågor och förtydligande av riktlinjer för att hantera situationer då diskriminering eller trakasserier har skett. Alla som motionerar och idrottar eller besöker idrottsevenemang i Stockholm ska göra det utan risk att bli utsatta för våld och utan att behöva uppleva otrygga miljöer. Även idrottsplaner och spontanidrottsytor ska vara upplysta för att skapa en välkomnande känsla.

Arbetet med ”program supporter” löper vidare för att nå unga och bidra till ett positivt och långsiktigt förändringsarbete av supporterkultur i staden. Även idrottsföreningar som får stöd av staden ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, sexuella trakasserier, kränkande behandling, och deras verksamhet ska vila på demokratisk grund. Nämnden ska motverka alltför tidiga elitsatsningar och arbeta för att barn ska kunna idrotta med glädje. I enlighet med stadens riktlinjer mot våldsbejakande extremism har idrottsnämnden

ett ansvar att säkerställa att personal som kan komma i kontakt med invånare som befinner sig i riskmiljöer har kunskap och utbildning om hantering av sådana situationer. Nämnden ska genom kontroll och uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag eller uthyrning inte går till någon aktör som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism.

Aktiviteter

Idrottsnämnden ska:

- fortsätta arbetet med jämställdhetsintegrering idrottsnämndens ansvarsområden
- i samarbete med utbildningsnämnden genomföra vidare satsningar för ökad simkunnighet hos barn och unga
- stödja föreningar som drabbats av inkomstbortfall under covid-19-pandemin genom hyreslättnader och bidrag
- utveckla satsningen för ökad simkunnighet och möjliggöra för att fler kvinnor i ytterstaden får tillgång till simskola
- i samverkan med utbildningsnämnden säkerställa att alla elever som behöver erbjuds gratis sommarsimskola
- i samarbete med stadsdelsnämnderna införa sommarlovslöftet
- i samarbete med stadsdelsnämnderna arrangera utflykter under sommaren med badbussar för att fler barn och unga ska få möjlighet till ett aktivt och meningsfullt sommarlov
- ta fram en handlingsplan för hur staden ska arbeta för jämlik och jämställd folkhälsa
- genomföra insatser för förbättrad folkhälsa för kvinnor och flickor i ytterstaden med exempelvis särskilt ritat föreningsstöd
- stödja föreningar och initiativ som arbetar med social inkludering av nyanlända vuxna och barn
- vidareutveckla konceptet sportotek för att fler barn och unga som lever i ekonomisk utsatthet kan låna utrustning
- säkerställa att föreningsstöd, anläggningstider och tillgång till idrottsplatser fördelas jämställd
- genom kontroll och uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag eller uthyrning inte går till någon aktör som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism
- planera och skapa fler spontanidrottsplatser i ytterstaden
- genomföra insatser för att stadens sim- och idrottshallar ska vara fria från sexuella trakasserier, rasism och diskriminering
- erbjuda stadens anställda kompetensutveckling i bemötandefrågor, sexuella trakasserier och diskriminering
- i samarbete med fastighetsnämnden minska energianvändningen i stadens idrottshallar

(Fi):110

- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden genomföra en översyn hur stadens anläggningar kan minska sin klimat- och miljöpåverkan samt ta fram handlingsplan för detta
- stödja föreningar som särskilt riktar in sig på social verksamhet, integration och gemenskap
- i samarbete med SISAB arbeta för att idrottsanläggningar samplaneras vid utbyggnad av skollokaler
- i samarbete med SISAB öppna upp för skolidrottshallar för föreningar
- verka för att avgifter kan hållas låga och minska ekonomiska hinder för barn och ungas möjlighet till idrottande genom idrottsbonusen
- genomföra en översyn av stadens anläggningar och verksamheter är fysiskt tillgängliga samt åtgärda dessa för att tillgängliga idrotten för personer med funktionsnedsättningar.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

16. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning 2023 för **idrottsnämnden** godkänns.

Kulturnämnden

Kulturen kittet mellan oss människor. I Stockholm bedriver vi en kulturpolitik som uppmuntrar en mångfacetterad och föränderlig kultur. Kulturlivet i staden ska präglas av öppensinnade processer och möten mellan kunskaper och kvaliteter, erfarenheter och uttryck. Det ska finnas utrymme för nyskapande och konsten måste vara fri.

Stockholmarna ska ha tillgång till ett demokratiskt, jämlikt och inkluderande kulturliv. Kulturen ska ge utrymme för en mångfald av idéer och möjlighet till både identifikation, överskridande och olikhet. De segregera maktstrukturer som kan bygga exkluderande och homogena rum och (åter)skapa diskriminering och marginalisering ska motverkas. Alla ska kunna utöva och ta del av konst och kultur oavsett bakgrund, kön, klass, etnicitet, funktionalitet, sexualitet eller ålder.

När nu halva mandatperioden har gått ser vi en kulturbransch i kris. Det började med hårda besparingskrav och nedskärningar som drabbade personal och verksamheter men i förlängningen också alla stockholmare som dagligen kommer i kontakt med stadens kulturutbud. Våren 2020 har mycket ställts på ända genom pandemin som har slagit särskilt hårt mot Stockholms kulturliv. Feministiskt initiativ ser såväl det fria kulturlivets behov som stadens egna kulturverksamheters potential, och vill därför investera för att rädda stadens kulturliv. Vi är övertygade om att kulturen fortlevnad och utveckling är fundamental för en levande demokrati.

Nämndens uppgifter

Kulturnämnden ansvarar för kommunövergripande kulturpolitiska frågor och för stadens kulturliv.

Nämndens ansvar omfattar:

- ansvar för huvuddelen av stadens kulturverksamhet, vilket inbegriper Stadsmuseet med Medeltidsmuseum samt Stockholmsforskningen, Stockholms stadsbibliotek, Liljevalchs konsthall/Stockholm konst, Kulturskolan Stockholm samt vissa evenemang
- skapa goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet så att kulturupplevelser av hög kvalitet och bredd erbjuds och den konstnärliga friheten värnas
- följa och främja utvecklingen av kulturlivet i staden och inom sitt verksamhetsområde sköta stadens bidragsgivning till kulturell verksamhet samt stödet till de allmänna samlingslokalerna och hemgårdarna bevara,

levandegöra och pedagogiskt förmedla stadens kulturhistoriska värden till dagens och framtidens stockholmare och besökare utgöra stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor

- Utgöra stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Kultur som får frodas

De två första åren av mandatperioden med grönblått styre har varit mörka för kulturen i Stockholm. Det började med hårda besparingskrav och nedskärningar. Under 2020 drabbades staden av covid-19 och kulturbranschen belades i praktiken med ett näringsförbud. Den grönblå politikens initiativ har varit otillräckliga och framför allt handlat om att flytta befintliga medel till nya budgetposter. Såväl stockholmarna som verksamheterna har drabbats mycket negativt av den politik som förts. I tider av kris är kulturen extra viktig -som kan ge hopp och tilltro. Kultur skapar förutsättningar för människor att växa och känna tillhörighet. Feministiskt initiativ vill nu göra en rejäl satsning på kulturen eftersom vi är övertygade om att den är fundamental för att samhället ska kunna återhämta sig från kris.

För att möta den kris Stockholm nu går igenom behövs såväl kortsiktiga och snabbfotade insatser som långsiktiga. Det kommer finnas ett före och ett efter pandemin. I ett kort perspektiv behövs intäkter som gör att kulturarbetare kan fortsätta verka och på lång sikt krävs investeringar, men inte minst att vi rustar människor för att vilja ta del av och kanske i ännu större utsträckning se värdet av kultur. För att rusta oss och kommande generationer för framtidens kultur behövs riktade uppdrag till stadens förvaltningar att på olika sätt främja samtal mellan barn och unga och kulturskapare om kulturvanor, digitala plattformar, urbant kulturliv. Inte minst behövs samtal mellan staden och yrkesverksamma kulturskapare.

I ett något mer kortsiktigt perspektiv kan staden stimulera kulturskapare på olika sätt och därigenom säkerställa att så många som möjligt kan fortsätta verka inom sitt fält. Ett sätt att göra detta är genom att stadens ökar sin inköpsbudget för konst och ser till att, om möjligt, tidigarelägga inköpen.

Kultur för alla

Som i alla samhällsområden finns ojämna maktförhållanden och strukturell diskriminering, även inom kulturområdet. Kulturnämnden ska verka för att alla ska ha rätt till medskapande och deltagande. Fördelningen av resurser ska vara jämlik och oberoende av kön, klass, föreställningar om ras/etnicitet, sexuell läggning, funktionalitet, religion eller trosuppfattning, könsuttryck, könsidenti-

tet, ålder eller medborgarskap. En viktig del i arbetet med att öka representationen inom kulturområdet kretsar kring att skapa möjligheter för unga vuxna att ta sig in i en värld som ofta framstår som stängd och svåråtkomlig.

I tider av kris är det särskilt viktigt att kulturnämnden stärker demokratiska gräsrotsinitiativ som organiseras av unga och marginaliserade grupper, och rikta särskilda insatser mot kvinnor, tjejer och hbtq-personer. I tider av åtstramningar riskerar dessa grupper att hamna i skymundan. Genom en särskild satsning på kulturproduktion för unga vuxna, där unga med ett kreativt och konstnärligt intresse får möta professionella utövare inom olika fält för att få råd och tips ska Kulturnämnden bidra till att fler kommer in i kulturlivet. Snösätra i Rågsved är en viktig aktör i det fria kulturlivet. Staden ska skyndsamt upprätta kontakt med föreningar verksamma i området för att bevara Snösätra som det kulturcentrum som det är.

Den kulturella näringen behöver stimulans och Stockholms äldre befolkning behöver möjligheter att bryta sin isolering. För många kvinnor räcker inte pensionen till mer är det mest nödvändiga. Vi vet från forskning att samvaro med andra och aktivitet i vardagen bidrar till en känsla av större mening och längre livslängd. För att stimulera möten mellan äldre och kulturen behövs satsningar på tillgänglighet och resurser för att nyttja och utöva kulturverksamheter.

Utveckla stadens kulturesekreterare

Kulturnämnden ska förstärka arbetet med stadens kulturesekreterare. Målsättning ska vara att varje stadsdelsområde har en anställd kulturesekreterare som arbetar heltid med att tillgodose framförallt barn och ungas, men också nyanländas, rätt till kultur. Kulturesekreterarna har en viktig uppgift som bland annat handlar om att skapa förutsättningar för en meningsfull fritid för barn och unga, framförallt genom att garantera att alla som växer upp i Stockholm har samma tillgång till kultur, oavsett socioekonomiska faktorer.

Framöver ska kulturesekreterarna även ges ett uppdrag som är riktat mot nyanlända, såväl barn och unga som vuxna, då tillgången till kultur och eget skapande är en viktig del i processen att förstå sig själv och sin omvärld, och inte minst dela sin berättelse med andra. Processer som skapar mening barn och vuxnas liv.

Mer yta för kulturverksamhet

Kulturnämndens stöd till de lokalförvaltande organisationerna ska ökas. Stockholm behöver fler platser och offentliga rum som är öppna för alla, oavsett socioekonomiska förutsättningar, då många kulturinstitutioner i dag är stängda för ett stort antal människor. Det här är ett behov som finns i hela Stockholm

men särskilt i ytterstaden. Därför vill Feministiskt initiativ utreda ett kultur-nyckeltal som innebär att ett visst antal kvm per invånare i nya stadsdelar öronmärks för kulturverksamhet. Under rådande pandemi är det ännu mer viktigt att kultur och konst tar plats i utomhusmiljöer och det offentliga rummet, därför ska staden genomföra en särskild satsning på kultur i det offentliga rummet. Vi föreslår att kommunen, tillsammans med regionen, ser över möjligheten att inte bara säkerställa att 1%-regeln tillämpas fullt ut – utan också fram till 2022 avsätta 2% av kostnaden för ny-, om- och tillbyggnation till gestaltungsuppdrag

För att möta morgondagens behov och hålla fanan om en rik kulturhuvudstad i högt, behövs nya initiativ som driver stad- och kultur utvecklingen framåt. Vi vill satsa på ett litteraturhus. En ytterligare arena där språket, litteraturen, det kreativa skrivandet, barn och ungas berättande kan ta plats.

Stockholms stadsbibliotek och museer

I en tid där brist på källkritik, desinformation och ökade klyftor spår på konflikter mellan olika människor är det angeläget att lyfta fram både de fysiska biblioteken såväl som den digitala verksamheten som motvikt mot den utvecklingen. Biblioteken ska utvecklas tillsammans med stockholmarna och anpassas efter deras behov och önsningar. Biblioteken ska ha en välfungerande arbetsmiljö och bra arbetsvillkor för de anställda. Om biblioteken ska fortsätta vara en viktig lokal mötesplats samtidigt som de ska kunna tillgodose stockholmarna med litteratur och läsfrämjande insatser så måste mer resurser läggas på bibliotekarierna och den personal som bidrar till levande och fungerande bibliotek

Generellt minskar den dagliga läsningen ju äldre barnen är. Få ungdomar tar sig till biblioteket. Enligt Statens medieråd läser cirka en av tio böcker eller tidningar varje dag. Detta jämför med dubbel så många som 2012. Därför ska staden lyssna in vad barn och unga själva ser behövs för att främja positiva läsoplevelser.

I takt med att restriktionerna fortsätter behövs nya initiativ som möter dagens utmaningar kring minskad läsning med den kunskap bibliotekarier och stadens författare har. Tidigare under mandatperioden drogs Bibblan Berättar in. Broschyren om satsningen stoltserar med Skolan + Biblioteket = sant. I tider av minskat läsande är denna samverkan en viktig del för att rusta dagens barn. Under 2021 bör därför detta initiativ utvecklas och återinföras för att kunna stötta skolans personal med läsfrämjande insatser som också möjliggör författarmöten i större utsträckning än tidigare

Majoritetens satsningar på tillgänglighet är väldigt begränsade trots att funktionshinderrådet synliggör förbättringar som behöver genomföras. Exempelvis för att tillgängliggöra stadens bibliotek. Därför behövs en satsning som gör det enkelt för personer med olika typer av funktionsnedsättningar att veta förutsättningarna på varje enskilt bibliotek. Detta bidrar till att fler kan ta plats i staden och nyttja biblioteken som den resurs de är.

Stadens museer ska vara avgiftsfria och arbeta aktivt för att sprida information och kunskap om verksamheten till breda målgrupper. Verksamheter som Stockholms stadsmuseum, Medeltidsmuseet och Stockholmsforskningen är viktiga för att öka kännedomen om Stockholm och stockholmarnas historia vilket breddar perspektiv. Stockholms Kvinnohistoriska framgångsrika arbete för att tillgängliggöra berättelser om kvinnor i Stockholm ska fortsätta.

Staden ska genomföra satsningar som *Stockholm berättar* och *Unga berättar* genom en större sommarjobbssatsning. Kulturförvaltningen har genomarbetade metoder som fler förvaltningar kan dra nytta av och satsningen möjliggör nya uppdrag för stadens kulturskapare. För att bidra till ett Stockholm som är öppet och levande behöver röster från olika delar av staden ges utrymme. På detta sätt ökar kunskapen om brister och begränsningar inom stadens förvaltningar. Det finns hos vissa förvaltningar ren svårighet med rekrytering, inte minst breddad rekrytering, där denna satsning på unga kan vara en väg in.

En feministisk kulturpolitik

Ofta missar de oflexibla kulturpolitiska strukturerna att fånga upp experimentella uttryck som inte är så lätta att kategorisera. Dessutom är en stor del av de kulturpolitiska medlen uppbundna till på förhand bestämda ändamål, vilket också är hämmande för bredd, spets och omvandling. Kulturnämnden ska därför satsa på nya kulturpolitiska bidrag till tvärkonstnärliga och svårplacerade konstnärliga praktiker, samt till fria medel som flexibelt kan användas till projekt och verksamheter som har potential, men som i utvecklingsfasen inte är så lätta att kategorisera

Konstnärlig frihet

Politiken måste ovillkorligen följa principen om en armlängds avstånd. Den har ett särskilt ansvar för en stark demokrati och yttrandefrihet, inte minst i tider då antidemokratiska och främlingsfientliga krafter växer sig allt starkare i politiken och utgör ett direkt hot mot demokratin. I dag finns flera exempel på kulturarbetare och kulturevenemang i Sverige som bromsats av politiker och myndighetsutövare enbart på grund av budskap som de ansett vara kontroversiella eller för politiska. Hot, hat och trakasserier mot kulturarbetare och journalister ökar i vår tid och leder till självcensur och kulturarbetare som inte vågar, orkar eller kan vara en del av den offentliga debatten.

En relaterad problematik är att antidemokratiska krafter strategiskt och framgångsrikt missbrukat begrepp som yttrandefrihet och konstnärlig frihet för att skapa utrymme i offentligheten för att sprida hat och hot mot särskilda grupper, och för att manipulera den breda opinionen i riktning mot en normalisering av rasism och sexism. Ifråga om konstnärlig frihet och juridiska påföljder är det viktigt att skilja på aktörer som talar fritt och kritiskt, och aktörer som strävar efter att undergräva grundläggande mänskliga värden genom att hetsa, skada och hota.

Kulturarbetares villkor

Pandemin har blottat en problematik som Feministiskt initiativ tidigare har lyft. När nästan samtliga verksamheter fick helt eller delvis ställa in sina verksamheter hamnade många kulturarbetare i arbetslöshet. De sociala trygghetssystemen är generellt uppbyggda utifrån tanken om en fast anställning men kulturområdet präglas av kombinationer av korta projektanställningar, egenföretagande och föreningsverksamhet, vilket har lett till att många kulturarbetare fallit utanför systemen. Redan prekära förhållanden har förstärks, inte minst inom det fria kulturlivet.

Trygghetssystemen måste omfatta alla verksamma inom kulturområdet, från administratörer till upphovspersoner. Osäkra ekonomiska förhållanden utgör nu ett direkt hot om att förlora en hel generations kulturutövare om inte staden säkrar finansieringen för våra scener, klubbar, konsthallar och annan kulturverksamhet. Därför är ett träffsäkert krisstöd viktigt för att minska risken att stadens kulturliv går förloras.

Kulturskolan och El Sistema

Kulturskolan och El Sistema är grundpelare när det gäller kultur för barn och unga i Stockholm. Kulturnämnden ska öka satsningen på Kulturskolan och El Sistema, samt utöka antalet elevplatser. Kulturskolan ska ha platsgaranti och vara avgiftsfri. Arbetet med att nå nya målgrupper kan också behöva kompletteras med andra typer av insatser, som riktade informationssatsningar men också mer flexibilitet i när och var undervisningen bedrivs.

För att fler ska ha möjlighet att anmäla sig till kulturskolan behöver kösystemet reformeras så att fler har möjlighet att anmäla till kurser med stor efterfrågan. Under året 2021 ska det tas fram en plan för att motverka den snedfördelning av platser som dagens ansökningssystem skapar.

Kulturskolan ska fortsätta att arbeta med kompetensutveckling inom genus, normkritik och likabehandling. Kulturskolans Resurscenter för barn och unga med funktionsnedsättningar och särskilda behov ska också stärkas. Som ett led i stadens arbete med de nationella minoriteterna ska Kulturskolan genomföra

en satsning på verksamhet med fokus på de nationella minoriteterna och dess olika kulturuttryck.

Under året ska nämnden:

- involvera de nationella minoriteterna i utveckling av kulturskolans kursutbud
- verka för att så stor del som möjligt av kulturutbudet i staden är avgiftsfritt
- genomföra en särskild satsning på kultur i det offentliga rummet
- se över möjlighet att utöka 1 %-målet till att bli ett 2 %-mål
- i samarbete med föreningar och verksamma i Snösätra utveckla Snösätra kulturområde
- i samverkan med äldregruppen införa kulturcheckar för äldre för att främja Stockholms kulturbranscher och öka äldres välbefinnande
- i samverkan med kommunstyrelsen införa ett krisstödspaket för att stötta konst- och kulturbranschen under covid-19-pandemin
- ta fram ett utbildningsprogram i kulturproduktion för unga vuxna
- Starta ett litteraturhus i Stockholm
- genomföra ett bibliotekslyft för att främja barn och ungas läsande och stärka bibliotekens roll i Stockholm som välfärdsstad
- genomföra riktade satsningar för att fånga upp nyanlända kulturarbetare
- fortsätta arbetet med att skapa fler ateljéer och andra produktionslokaler för konst och kultur - möjliggöra nedsättning av hyror
- i samverkan med bland annat stadsdelsförvaltningarna fortsätta arbetet med att skapa fler öppna väggar i varje stadsdelsområde
- öka inköpet av konst
- utveckla *Stockholm berättar* som en sommarjobbssatsning för stadens samtliga förvaltningar
- öka tillgängligheten till biblioteken
- i samverkan mellan biblioteken och skolan stärks genom att Bibblan berättar återinförs och förstärks för att öka kontakten mellan bibliotekari-er, författare och skolelever
- se över och förändra nuvarande kösystemet till kulturskolan så att det blir enklare för stadens alla invånare att anmäla sig till kurser med stor efterfrågan

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

17. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Kulturnämnden** godkänns.

Kulturnämnden: Stadsarkivet

Stockholms historia är en del av stockholmarnas gemensamma identitet. Förankring i historien bidrar till stadens sammanhållning. En enkel och jämlik tillgång till stadens information stärker stockholmarnas möjligheter att agera, påverka och vara delaktiga i stadens utveckling. Stadsarkivet är en central resurs i stadens informationsförsörjning och en av förutsättningarna för att offentlighetsprincipen ska fungera. Tillgång till arkivinformer ger dagens och framtidens stockholmare insyn i de offentliga beslutsprocesserna och stadsarkivet ska underlätta för forskning kopplat till materialet.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Stadsarkivet ska samarbeta nära med stadens övriga nämnder i arbetet med att utveckla stadens informationshantering. Utvecklingen av arkivets publika verksamhet ska ske i nära samarbete med Stadsmuseet och stadens bibliotek. Stadsarkivet ska publicera allt sitt upphovsrättsskyddade material, som staden själv är legal upphovsperson till, under en licens som tillåter vidareanvändning. Stadsarkivets verksamhet är lagstyrd och lyder under arkivlagen. Stadsarkivet ska ta ett centralt ansvar för stadens arkivfunktioner och bidra till andra nämnders verksamhet inte bara genom tillsyn utan också med expertkunskap och rådgivning. En ökad digitalisering ska bidra till snabbare processer, tillgänglighet och effektivisering.

Tillgängligheten till stadsarkivets material och kunskap ska på bästa sätt komma alla stockholmarna till del. E-arkiv Stockholm är stadens gemensamma digitala arkiv. Kulturnämnden: stadsarkivet, ansvarar för och förvaltar e-arkivet. Alla verksamhetssystem ska successivt anslutas till e-arkivet. Stadsarkivets karaktär av öppen publik institution ska fortsätta att förstärkas med särskilt fokus på att nå nya grupper som i dag sällan använder arkivets resurser. Utöver samarbetet med Stadsmuseet och stadens bibliotek vill Feministiskt initiativ att Stadsarkivet samarbetar med andra kulturinstitutioner och aktörer för att skapa gränsöverskridande möten och på så sätt locka en ny publik till arkivets värdefulla resurser.

Stadsarkivet ska arbeta aktivt utifrån ett könsperspektiv för att synliggöra kvinnor och kvinnors livsvillkor i Stockholm.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

18. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Kulturnämnden: stadsarkivet** godkänns.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden har en viktig roll för att erbjuda stockholmarna vackra och rofyllda begravningsplatser. På stadens begravningsplatser och vid ceremonilokaler ska möjlighet och utrymme ges för olika begravningsstraditioner så att alla oavsett livsåskådning kan få den begravningsceremoni som önskas. Stadens begravningsplatser är en del av kulturarvet, men fyller samtidigt en funktion som park- och naturmiljö. Dessa kvaliteter ska bevaras och utvecklas.

Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltning av begravningsplatser. Verksamheten är finansierad via begravningsavgiften. Nämndens ansvar omfattar:

- stadens egna begravningsplatser
- åt staden upplåtna begravningsplatser
- frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen

Begravningsverksamheten ska i sin helhet finansieras av begravningsavgiften, som fastställs av kommunfullmäktige. Över- och underskott ska i sin helhet balanseras till nästkommande budgetår i en begravningsfond. Begravningsavgiften för år 2021 är 7,5 öre.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

19. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **kyrkogårdsnämnden** godkänns.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden utgör en kommunal myndighet med ansvar för den lokala tillsynen av lagar som rör miljö och hälsa. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i stadens arbete att skapa en miljö- och klimatsmart stad, och vara drivande i arbetet kring det klimatnödläge staden och världen befinner sig i. Stockholm ska vara fossilbränslefritt senast 2030 och stadens organisation ska vara fossilbränslefri 2025. Det ska vara lätt för stockholmarna att leva hållbart och invånarnas ekologiska fotavtryck ska minska.

De viktigaste lagarna är miljöbalken och livsmedelslagstiftningen. Nämndens myndighetsutövning och tillsynsarbete ska utvecklas i syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt lika och rättvisa regler för företag inom Stockholms stad. En god service och tillgänglighet gentemot stadens invånare och företag ska stå i fokus för verksamhetsutvecklingen.

Nämnden bidrar med underlag i stadsutvecklingen och har en samordnande roll i stadens arbete för att uppnå en god vattenstatus i stadens alla vattenförekomster. Nämnden bidrar även genom expertkunskap inom klimat- och energifrågor och luft- och kemikaliefrågor. Stockholmarnas hälsa ska gynnas genom ett långsiktigt arbete med att säkerställa en ren och säker stadsmiljö samt en sund inomhusmiljö.

Nämndens uppgifter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för det övergripande miljö- och hälsoskyddet i staden. Nämnden ansvarar för

- tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels-, foder-, strålskydds-, smittskydds- och tobakslagstiftningen samt lagen om sprängämnesprekurser
- prövning av tillstånd för vissa av de verksamheter som omfattas av nämnda lagstiftningar
- klimat-, miljö- och luftövervakning samt bullerbekämpning
- planering och samordning av stadens åtgärder inom klimat-, miljöskydds- och naturvårdsområdet
- stöd till stadens bolagsstyrelser och nämnder i deras klimat- och miljöarbete
- information om klimat-, miljö- och hälsofrågor till stadens invånare och företag

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett levande och öppett Stockholm

Det miljö- och hälsoskyddsarbete som nämnden utövar är av stor vikt för både stockholmarnas hälsa och för att minska den påverkan på miljö och klimat som staden och dess invånare har. Tillsyn, tillståndsgivning, information och klimat- och miljöarbete är likvärdiga delar av Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag.

Nämndens uppdrag för klimat- och miljöarbetet riktas mot stadens organisation och verksamheter och mot invånare och näringsliv, i form av styrande och stödjande åtgärder. Stöd ska ges till övriga nämnder och bolag för att upprätta, utvärdera och följa upp klimat- och miljökrav vid upphandling. För att säkerställa att alla invånare ska veta vad de kan kräva av sin inne- och utemiljö, och vilka möjligheter det finns att få hjälp av staden, ska information riktas särskilt mot grupper som sällan söker kontakt med staden i sådana frågor.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska samarbeta med kommunstyrelsen för att göra en akut översyn av stadens verksamheter för att de ska bli koldioxidneutralla snarast, dock senast 2025, och snarast omarbete *Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040* så att den får målfåret 2030. I det ingår att ta fram en koldioxidbudget med beting för nämnder och bolag, och noga följa och analysera hur fossilbränsleanvändningen utvecklas i Stockholm.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska även stödja övriga nämnder och bolag i att analysera organisationens och invånarnas klimatbelastning och omgående vidta de åtgärder som nödläget kräver genom en snabb omställning.

I det klimatnödläge staden befinner sig i ska invånarnas kunskap öka om den egna klimatpåverkan, och information och stöd ska finnas för att reducera den. Energi- och klimatrådgivningen ska arbeta aktivt mot fastighetsägare, bostadsrättsföreningar och företag, för att uppmärksamma nödläget och ge verktyg för att minska klimatpåverkan.

Nämnden ska verka för att minska plastanvändningen i staden och samtidigt öka återvinningen av den befintliga plasten såväl i de egna verksamheterna som i övriga staden. Tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB ska nämnden ta fram en plan för att starta återvinning och återbruk av byggnadsmaterial för byggbranschen.

Ett sätt för att minska invånarnas klimatbelastning är att minska konsumtionen av nyproducerade varor. Nämnden ska därför verka för att öka återbruket, genom att planera för och inrätta fler stadsnära återvinningscentraler med åter-

bruk, och tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB inleda arbetet med att inrätta återbruksgallerior, med ReTuna i Eskilstuna som exempel.

Ett öppet och levande Stockholm

Stockholm är en grön stad, med parker, grönområden och naturreservat. Den nära naturen är viktig för bevarandet av den biologiska mångfalden och för ekosystemtjänster. Den bidrar till att dämpa effekterna av det förändrade klimatet, genom att ta upp vatten vid kraftiga regnväder och att skapa svalka vid värmeböljor. För stadens invånare ger den möjlighet till rekreation och naturupplevelser. Men den möjligheten utnyttjas inte jämlikt. Stadens senaste miljöenkät som genomfördes 2016 visar att invånare i socioekonomiskt utsatta områden mer sällan går ut i nära parker och naturområden än de som bor i välbärgade områden.

Därför ska Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillsammans med berörda stadsdelsnämnder utarbeta metoder för att informera om och tillgängliggöra naturen. Nämnden ska delta i samordningsgruppen för Grönare Stockholm med fokus att stärka arbetet med grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden, med prioritet på ytterstaden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden fortsätta arbetet med att utvidga naturreservatet i Årstaskogen och att inrätta nya reservat i Hagsätraskogen och Kyrkhamn, och utreda reservatsbildning i Fagersjöskogen och Storskogen/Ålstensskogen. För de befintliga naturreservaten ska nämnden tillsammans med övriga berörda nämnder utveckla och stärka arbetet för att tillgängliggöra dem för alla invånare, med särskilt fokus för personer med funktionsnedsättningar och grupper som sällan besöker naturreservat och grönområden.

För att skydda vattenförsörjningen och kvaliteten på vattnet ska nämnden fortsätta arbetet med lokala åtgärdsprogram, delta i regionala vattensamarbeten och samverka med olika forskningsinstitut.

I samarbete med stadsbyggnadsnämnden ska nämnden utreda lämpliga biotopskyddsområden i staden, och bistå berörda nämnder med underlag om biologisk mångfald och ekosystemtjänster i stadsbyggnadsprocessen.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

20. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Miljö- och hälsoskyddsnämnden** godkänns.

Servicenämnden

Stockholm ska vara en jämställd, jämlik och hållbar stad som tillhandahåller god service till invånarna, med ett långsiktigt ansvarstagande för gemensamma resurser. Stadens egna verksamheter ska ges goda förutsättningar att driva sina kärnverksamheter. Servicenämnden ska säkerställa arbetsrättsliga villkor och etiska krav i upphandlingar och avtal. Utveckling av stadens inköps- och upphandlingsverksamhet ska användas som ett medel för att driva utvecklingen i socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar riktning.

Nämndens uppgifter

Servicenämndens kärnverksamhet är administrativa tjänster. På uppdrag av kommun-styrelsen och andra nämnder eller bolag ska servicenämnden svara för genomförandet av gemensamma administrativa processer. Nämndens ansvar omfattar:

- ekonomiadministration
- löneadministration
- upphandlingsstöd, samt genomförande av centralupphandlingar
- stöd för användning av arbetsrättsliga villkor vid upphandling
- e-handelsstöd
- stöd i att lägga egen-regi anbud
- rekryteringsstöd
- kontaktcenter Stockholm
- gemensam växel
- lokalplanering
- hyresförhandlingsfunktion
- beställningscentral persontransporter
- hantera kommunkoncernens handel av el i enlighet med elhandelspolicyn inklusive kommunkoncernens gemensamma inköpskategori för elkraft

Under året ska nämnden:

- i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna kontinuerligt se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt för att förbättra information och kontaktvägar inom staden samt för stockholmare och brukare i äldrefrågor
- fasa ut fossila bränslen i upphandlingar med särskilt fokus på transporter, entreprenader och arbetsmaskiner
- fortsätta arbetet med att hitta lösningar för att skapa möjlighet för Stockholms stads verksamheter att lätt kunna återanvända möbler och inventarier

- I samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta för att minska inköpen av plastprodukter och plastförpackningar i stadens verksamheter
- i samråd med stadens bolagsstyrelser skapa förutsättningar för att öka bolagens engagemang i tjänster som beställs från servicenämnden.
- fortsätta arbetet med att utreda robotiseringens effekter på uppdrag och personal genom att ta fram en strategi och plan för framtida robotiseringsarbete och där så är lämpligt påbörja arbetet med att implementera robotiserade processer
- tillhandahålla utbildning, support och stöd inom upphandling och inköp
- tillhandahålla konsultativt stöd kring tillämpningen och uppföljningen av arbetsrättsliga villkor och etiska krav i upphandlingar och avtal
- ansvara för kommunkoncernens inköpskategori el
- i samarbete med kommunstyrelsen bidra till ökad e-handel med stadens leverantörer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

21. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Servicenämnden** godkänns.

Socialnämnden

Alla stockholmare ska kunna lita på att det finns ett socialt skyddsnät som fungerar och fångar upp den som är i behov av hjälp och stöd. Socialtjänsten i Stockholm ska vara tillgänglig, likvärdig och jämställd och arbetet ska präglas av ett normkritiskt och antirasistiskt förhållningssätt. Barn och ungas behov av stöd och hjälp ska särskilt beaktas inom alla områden av socialtjänsten. Våldsutsatta ska få hjälp och skydd, och kunskaps- höjande insatser ska göras för att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Under 2021 kommer socialnämnden utöka arbetet för att söka upp och stötta unga som har sex mot ersättning eller utsätts för sexuell exploatering.

Nämnden ska genom nya metoder utveckla arbetet mot vapenvåldet där tonvikten ligger på både det förebyggande arbetet och insatser för att hjälpa unga kriminella att bryta med ett destruktivt liv. Ett ökat stöd ska ges till anhöriga som drabbas av det dödliga våldet. Nämnden ska arbeta rättighetsbaserat med barn och unga där ensamkommande unga kommer att vara en prioriterad grupp. Socialnämndens arbete ska alltid utgå från och värna om de mänskliga rättigheterna och särskilt beakta och följa konventionen om barnets rättigheter. Utifrån den pandemi som drabbade världen under 2020 ska nämnden under 2021 säkerställa att fortsatt krisberedskap finns samt att särskilt utsatta grupper kan erbjudas lösningar för att minska smittspridning.

Nämndens uppgifter

Nämnden ska genom sin samordnande och övergripande roll bidra till utvecklingen inom stadens socialtjänst och funktionshinderomsorg och medverka till att invånarna får likvärdiga och lika tillgängliga insatser oavsett var de bor i staden. Nämnden ska bidra till att socialtjänsten bedrivs enligt vetenskap och beprövad erfarenhet. Nämnden ansvarar för att utarbeta riktlinjer för socialtjänsten i staden samt följa upp stadens samlade socialtjänstverksamhet. Genom att samordna, vägleda, följa upp och utbilda medarbetare skapar socialnämnden förutsättningar för socialtjänsten att möta stockholmare som är i behov av stöd.

Nämndens ansvar omfattar bland annat:

- kommunövergripande frågor rörande stöd och service till personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar
- socialtjänstens barn- och ungdomsfrågor
- insatser för barn och unga i öppenvård
- missbruksproblematik
- ekonomiskt bistånd
- hemlöshet
- samarbete med frivilligorganisationer inom det sociala området
- drog- och brottsförebyggande arbete

- tillståndsgivning vid utskänkning av alkohol
- dödsboutredningar
- forsknings- och utvecklingsverksamhet inom socialtjänstens område
- tillsyn av tobaksförsäljning på försäljningsställen som har serverings-tillstånd
- samordning av stadsdelsnämndernas tillsyn av folköls- och tobaksför-säljning
- familjerådgivning
- jourverksamhet
- skyddade boenden
- insatser mot prostitution och människohandel
- uppsökande verksamhet
- insatser för nyanlända, mottagande, bosättning och initial sam-hällsvägledning av personer som anvisas enligt bosättningslagen
- boende och insatser för ensamkommande barn
- boende för vuxna (hemlösa och personer med missbruksproblematik)
- tak över huvudet-garanti
- ansvarar för hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå inom LSS-insatserna daglig verksamhet och bostad med särskild service.
- samordning av planering av bostäder inom stadsdelsnämndernas sam-verkansområden
- stadsövergripande avhopparverksamhet
- insatser till personer med spelmissbruk
- råd- och stödverksamhet och härbärgesplatser till utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare
- förvaltning av stadens avtal med SHIS
- strategiskt ansvar för att omvärldsbevaka och leda implementeringen av välfärdsteknik och digitaliseringsarbetet inom individ- och familje-omsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättningar.
- bidrag till ideella föreningar som bedriver verksamheter inom social-tjänstens område

Socialnämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområde inklusive en analys av utvecklingen inom området.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Förebyggande och akuta insatser för att motverka våld i gatumiljö

Stockholm har under de senaste åren haft ett eskalerande problem med våld i det offentliga rummet. Omfattande trygghetsåtgärder gjordes under föregående mandatperiod, men förstärkningar på detta område måste fortgå. Inte minst måste det förebyggande arbetet fortsätta och intensifieras. Här har den stadsövergripande verksamheten Framtid Stockholm samt stadsdelsnämndernas verksamheter en viktig roll för att nå fler barn, unga och familjer samt arbeta uppsökande och erbjuda öppenvårdsbehandling. I många av de områden som drabbats hårdast av våldet finns ett starkt engagemang från det lokala civilsamhället i form av exempelvis föräldraföreningar och nattvandrande föräldrar. Dessa aktörer har en viktig roll och kan ofta ha lång kännedom och högt förtroende hos personer som inte vänder sig till socialtjänsten och kan därmed fungera som en brygga för att öka förtroendet mellan unga och socialtjänsten så att fler kan få hjälp. Socialnämndens verksamheter ska därför utöka samverkan med lokala aktörer för att på det sättet nå fler barn, unga och familjer i behov av stöd.

Anhöriga till personer som rör sig i kriminella miljöer riskerar att utsättas för hot, våld och skadegörelse i syfte att komma åt den egentliga måltavlan. Dessa personer har haft svårt att få stöd utan istället hamnat mellan stolarna hos polis och socialtjänst eftersom våldet avser att hota en tredje person. Under 2021 ska sociala insatsgrupperna få ett ökat uppdrag att tillsammans med polisen säkerställa att även anhöriga som utsätts för hot och våld ska få det skydd och det stöd som krävs.

De många skjutningar som drabbat framförallt Stockholms förorter har kostat många unga män livet och orsakat stort lidande, rädsla och otrygghet bland boende i de drabbade områdena. Trots tidigare satsningar finns ett behov av bättre samordning med andra aktörer för att arbeta mot gängrelaterat våld och våld i gatumiljö. Socialnämnden ska under 2021 initiera samarbete mellan de sociala insatsgrupperna, polis och civilsamhälle för att arbeta efter modellen ”Sluta skjut” i syfte att stoppa skjutningarna och erbjuda utökad stöd till personer som vill lämna en kriminell livsstil.

Barn och unga

Alla barn och unga har rätt till en trygg uppväxt fri från fattigdom, utsatthet, våld och övergrepp. När barn och unga behöver insatser från socialtjänsten ska barnperspektivet och barnets rätt att komma till tals vara vägledande i arbetet. Socialnämnden ska stärka stadsdelsnämndernas arbete för att säkerställa att barnets rättigheter tillvaratas i alla ärenden som rör barnet.

Barn som placeras i familjehem eller institution hamnar ofta efter i skolan. Samtidigt vet vi att skolan är en viktig skyddsfaktor för barn som lever i utsatthet. Skolan är den plats där man ofta först upptäcker ett barn som far illa därför ska samarbetet mellan skolan och socialtjänsten stärkas ytterligare. Arbetet med SkolFam som stöttar skolgången för familjehemsplacerade barn ska fortsätta.

Barn och ungas psykiska ohälsa blir ett alltmer utbrett problem och covid-19 kommer med stor sannolikhet visa sig ha en eskalerande effekt. Oro över framtiden, utsatthet för våld och försämrad ekonomi är faktorer som civilsamhälle och journaler har larmat för i pandemins spår. Särskilt flickor och unga hbtq-personer har i undersökningar och enkäter visat upp en ökad psykisk ohälsa. Den psykiska ohälsan är livshotande hög bland unga hbtq-personer, i synnerhet hos unga transpersoner. Därför ska Stockholm stad ska införa ett mentorsprogram för unga hbtq-personer för att bidra till att bryta isoleringen och ge stöd till unga som får sina liv kringskurna av diskriminering, hot och våld. Socialnämnden ska samverka med ungdomsmottagningarna samt med landstingets barn och ungdomspsykiatri för att förstärka tillgången till stöd och utföra ett uppsökande arbete för att kontrollera barn och ungas hälsa i pandemins spår.

Även om flickor oftare svarar att de lider av psykisk ohälsa vet vi att den är utbredd även bland pojkar. Under 2021 ska socialnämnden fördjupa arbetet med och stimulera insatser till pojkar som har en kriminell livsstil för att undersöka sambandet mellan kriminalitet, missbruk och psykisk ohälsa.

Ensamkommande unga i Stockholm

Gruppen ensamkommande unga i Stockholm är stor och har olika behov beroende på situation. Många har väntat länge på uppehållstillstånd och en del har levt som papperslösa eller i osäkra boendeförhållanden. En del har bott på gatan och många har levt länge under stark psykisk press. Andra har haft fungerande boenden och skolgång och är i mindre behov av hjälp och stöd. Socialnämnden ska fortsätta det uppsökande arbetet mot ensamkommande som vistas i riskmiljöer och samarbetet med civilsamhället för att främja målgruppens behov av stöd ska fortsätta.

Missbruksvård och drogförebyggande arbete

Socialnämnden ska erbjuda stöd och hjälp till den som har ett missbruk av alkohol, droger och spel. Det är viktigt att hjälpen erbjuds skyndsamt och att arbetet sker både uppsökande, akut och under lång tid för att förebygga återfall. Arbetet mot missbruk ska vara jämställt och likvärdigt över staden. Fler kvinnor och tjejer än tidigare har problem med missbruk och det är viktigt att insatserna för att nå dessa utvecklas. Många som lider av missbruk har även annan

problematik som psykisk hälsa, hemlöshet eller erfarenhet av våldsutsatthet och prostitution. Därför är det viktigt att socialnämnden stödjer stadsdelsnämndernas arbete i samverkan både med andra delar av socialtjänsten samt landstingets vårdinsatser för sprutbyte och behandling. Missbrukande kvinnor som utsätts för våld måste få hjälp både för sin våldsutsatthet och sitt missbruk. Även kvinnor som inte har bestämt sig för att sluta missbruka måste få hjälp och skydd mot våld. Socialnämnden ska intensifiera arbetet gentemot missbrukande kvinnor som också är utsatta för våld för att de ska få rätt stöd och hjälp. Föräldrar som söker stöd för sitt missbruk bör få stöd i sitt föräldraskap oavsett om de lever med sitt barn eller inte. Barnperspektivet i missbruksvården ska stärkas så att barn till missbrukande föräldrar får det stöd de behöver.

Insatser mot hemlöshet

Alla har rätt till ett eget hem. Därför är det viktigt att staden har ett intensivt och högprioriterat arbete mot hemlöshet. Hemlösheten i Stockholm ser olika ut för olika grupper och ställer därmed olika krav på insatser. Barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden ska prioriteras och i samarbete med SHIS så långt som möjligt erbjudas långsiktiga boendelösningar framför tillfälligt boende. Barnperspektivet i hemlöshetsarbetet ska fortsätta stärkas så att barns behov av trygghet och kontinuitet väger tungt när stöd ges.

Risken för smittspridning utifrån covid-19-pandemin ökar kraven på nämnden att bistå personer i hemlöshet med möjlighet att sköta hygien samt undvika smittspridning. Staden ska därför öka samarbetet med såväl civila organisationer som privata aktörer för att snabbt kunna tillgodose behov av boenden i enskilda rum samt rutiner för personer inom verksamheterna som behöver sitta i karantän på grund av symptom på covid-19 eller annan smittsam sjukdom.

Unga vuxna i hemlöshet ska få stöd att fortsätta sin skolgång även om de inte försörjs av sina föräldrar och en särskild samordnare ska utses för att se till att adekvata stödinsatser ges till unga vuxna i hemlöshet för att tillgodose skolgång samt social situation. Det förebyggande arbetet mot hemlöshet ska präglas av tidiga insatser och långsiktiga lösningar. Arbetet med budget- och skuldrådgivning ska fortsätta och socialtjänsten ska utveckla arbetet med att nå personer som befinner sig i riskzon för att bli hemlösa. Stockholm har en Tak över huvudet-garanti (TÖG) som är en viktig del i samarbetet mot hemlöshet. Tak över huvudet syftar ofta till att förhindra akut nöd och kan därför inte begränsas till vissa grupper. TÖG ska utvecklas till att omfatta alla invånare oavsett även personer med oklar legal status. Som ett led i detta ska staden utveckla arbetet med boendelösningar för utsatta EU-medborgare.

Utsatta EU-medborgare

Många utsatta EU-medborgare som kommit till Stockholm från främst Rumänien och Bulgarien lever i akut fattigdom och hemlöshet. Staden ska fortsätta att hjälpa och stödja utsatta EU-medborgare för att undvika akut nöd och ge möjligheter till tak över huvudet och främja bättre livschanser. EU-teamets uppsökande arbete ska fortsätta och fler boendialternativ för utsatta EU-medborgare ska utvecklas. Staden ska undersöka möjligheterna för uppställningsplatser för husvagnar och andra enklare boenden för att undvika flytt och avhysningskaruseller. I samarbete med utbildningsnämnden ska barn till utsatta EU-medborgare erbjudas skolgång i Stockholm. Utifrån risken för smittspridning av covid-19 ska utsatta EU-medborgare omfattas av samma stöd för att stoppa smittspridning som övriga stockholmare som lever i hemlöshet.

Mottagande av nyanlända

Staden ska ha ett välstrukturerat och inkluderande mottagande av nyanlända stockholmare som har anvisats till Stockholm enligt bosättningslagen. Här spelar Intro Stockholm en viktig roll och ska ge snabb praktisk hjälp och samhällsvägledning. Socialnämnden har tillsammans med stadsdelsnämnderna det övergripande ansvaret för mottagandet av nyanlända och kvotflyktingar. Det är viktigt att nyanlända snabbt får tillgång till boende och samhällsvägledning, men också socialt stöd och samhällsservice. Socialnämnden ska tillsammans med SHIS fortsätta arbetet med genomgångsbostäder för nyanlända.

Många nyanlända som kommer till Stockholm kommer som anhöriga till någon som invandrat tidigare eller väljer att självbosätta sig i Stockholm, s.k. EBO. Många av dem är kvinnor och barn. Undersökningar har visat att dessa inte får tillgång till insatser för nyanlända i samma utsträckning som män eller de som anvisats till staden. Dessutom återfinns denna grupp ofta bland barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden vilket tyder på att många behöver mer hjälp och stöd. Därför ska särskilda insatser göras för att nå kvinnor som är egenbosatta i Stockholm. Socialnämnden ska med hjälp av stadsdelsnämnderna arbeta för att nå ut till nyanlända kvinnor för att erbjuda samhällets stöd i de fall där det behövs.

Ekonomiskt bistånd

Socialnämnden har ansvar för de övergripande riktlinjerna för försörjningsstöd. De riktlinjer som antogs hösten 2017 ska kvarstå och nämnden ska bistå stadsdelsnämnderna i implementering och uppföljning av arbetet utefter de nya riktlinjerna. Uppföljning ska särskilt titta på hur de nya möjligheterna att få sommarlovspeng samt ekonomiskt bistånd till papperslösa barnfamiljer har fallit ut. Covid-19-pandemin kommer göra djupa avtryck på samhället och antalet personer i behov av ekonomiskt bistånd förväntas öka på grund av ökad arbetslöshet och försvårad situation på arbetsmarknad.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättningar

Stockholm ska vara en tillgänglig stad för alla invånare. Alla ska, oavsett funktionsförmåga, kunna delta i samhället och ta del av samhällsinsatser och försäkras integritet och självbestämmande. Stödet och servicen till personer med funktionsnedsättningar ska främja delaktighet och motverka det som kan stå i vägen för ett självständigt liv. Stödet ska vara jämställt och likvärdigt över staden. Då regeringen under föregående mandatperiod försämrade möjligheterna till assistans vilar ett allt tyngre ansvar på kommunerna att, utifrån de kommunala förutsättningarna, tillgodose den enskildes behov. Stockholms stad bör även uppvakta kommande regering för att ställa krav på att staten tar sitt ansvar gällande den personliga assistansen.

Många av de ej verkställda beslut som rapporteras beror på bristen av anpassade boenden varpå byggtakten av anpassade boenden behöver öka. Personer med funktionsnedsättningar måste kunna få bra anpassade boenden till en rimlig kostnad. Därför är det viktigt att boenden anpassade för personer med funktionsnedsättningar kommer in tidigt i planeringen av nya bostäder samt att krav ställs på byggherrar att bygga anpassade bostäder för att öka antalet anpassade bostäder i staden.

De nya riktlinjerna för ledsagning ska implementeras och utvärderas tillsammans med handläggare, brukare och intresseorganisationer för att se om önskad effekt om ökat handlingsutrymme för brukarna är uppnått. I annat fall bör nämnden överväga att återigen se över riktlinjerna.

Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna öka kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck mot personer med funktionsnedsättning. Detta ska ske genom kompetenshöjande utbildningsinsatser gentemot LSS-handläggare och biståndsbedömare. Socialnämnden ska även bistå utbildningsnämnden i arbetet med att utbilda lärare i särskolan om hur hedersrelaterat våld kan ta sig uttryck för elever med funktionsnedsättning. För att förebygga våld och förtryck ska socialnämnden bistå utbildningsnämnden i arbetet att skapa samtalsgrupper för elever i särskolan.

God arbetsmiljö inom socialtjänsten

Socialekreterare som arbetar i Stockholm ska ha en god arbetsmiljö som gör att fler söker sig till socialtjänsten och stannar länge på sitt arbete. Stockholm stad ska vara en attraktiv arbetsgivare med bra villkor för anställda. Det påbörjade arbetet för att förbättra socialekreterarnas och biståndshandläggarnas arbetssituation gav resultat och konsultanvändandet i staden har minskat. Det är viktigt att arbetet fortsätter och att kontinuerlig uppföljning görs för att säkerställa att den antagna handlingsplanen efterlevs och ger resultat.

Stöd till det civila samhället

Stockholm har en mängd föreningar och organisationer som genom djupt engagemang och stort arbete bidrar till det sociala arbetet i Stockholm genom verksamheter för grupper som behöver extra stöd och hjälp utöver den som ges av socialtjänsten, men också grupper som socialtjänsten har svårt att nå. Socialnämnden ska ha fortsatt nära samarbete och stärka stödet till organisationer som arbetar med nyanlända, ensamkommande, papperslösa, utsatta EU-medborgare, personer som har sex mot ersättning samt barnfamiljer som lever i osäkra boendeförhållanden. Under året ska Socialnämnden också stärka samarbetet med civilsamhällesorganisationer som arbetar mot vapenvåld där särskild vikt läggs vid organisationernas lokala förankring. Socialnämnden ska fortsätta utveckla arbetet med IOP som ett sätt att arbeta långsiktigt tillsammans med civilsamhället.

Arbetet mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck

Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem som måste tas på allvar. Våldet förekommer i alla åldrar, samhällsklasser och yrkesgrupper. Många blir utsatta för våld under lång tid och det är inte ovanligt att den som utsätts befinner sig i ett beroendeförhållande till sin förövare. Majoriteten av det våld som sker utövas av män och riktas mot kvinnor och barn och det är också där insatser måste riktas.

Våldet sker också i samkönade relationer, mot transpersoner och i viss utsträckning mot män. Det är därför viktigt att alla som söker skydd mot våld får hjälp och adekvat bemötande av kompetent personal.

Alla våldsutsatta ska ha rätt till skyddat boende om behov uppstår. Detta gäller oavsett legal status eller vistelsetid i Stockholm. Barn som bor på kvinnojourer ska ha rätt till skola och förskola eller annan pedagogisk verksamhet. Det är viktigt att barn som bevittnat våld får stöd att bearbeta sina upplevelser.

För att våldsutsatta ska få rätt hjälp krävs att socialtjänsten och andra kommunala aktörer som möter målgruppen har rätt kompetens. Socialnämnden ansvarar för att implementeringen av programmet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck fortsätter. Skolan, förskolan och delar av socialtjänsten ska arbeta förebyggande och socialtjänsten ska stödja utbildningsnämnden i fortsatt arbete med skolprogrammet MVP (Mentorer i våldsprevention).

Bostadsbristen i Stockholm drabbar särskilt kvinnor, barn och hbtq-personer som utsatts för våld. Det grönbåa styrets ombildningar gör det ännu svårare för unga att komma in på bostadsmarknaden. En förutsättning för att en kvinna ska kunna lämna en våldsam relation är att hon har egen bostad. Den pågående

bostadskrisen leder istället till att kvinnor och deras barn fastnar på kvinnojouren i årtal, eller att de återvänder till en våldsamt partner.

För att fler våldsutsatta ska få möjlighet till eget boende ska socialnämnden bistå bostadsförmedlingen med framtagandet av nya riktlinjer för förtur så att fler våldsutsatta kan ges förtur i bostadskön. Bland annat ska mer vikt läggas vid socialtjänstens bedömning av den våldsutsattas situation samt regler kring vistelsetiden i Stockholm slopas. I samarbete med SHIS ska också fler boenden av typen mellanboende med stöd för våldsutsatta tas fram. Framtagandet ska ske på det sättet att det finns boenden på ytterligare ställen i staden då våldsutsatta ofta behöver byta stadsdel för att leva ett liv fritt från våld.

Kvinnor som lever i missbruk är en grupp som löper hög risk att utsättas för våld. Det är också vanligt att missbrukande kvinnor lider av psykisk ohälsa eller psykisk sjukdom. Dessa riskerar dessutom att falla mellan stolarna mellan kommunernas ansvar för missbruksvård och skydd mot våld och landstingets psykiatriansvar. Därför ska socialnämnden initiera ett samarbete med landstinget för att gemensamt starta ett nytt skyddat boende för kvinnor med missbruk och psykisk ohälsa som behöver skydd från våld och förtryck.

Unga som utsätts för våld i nära relationer är en grupp som på senare tid uppmärksammas mer, men som inte alltid får det stöd de behöver. Vuxna som möter unga i stadens verksamheter behöver ha kunskap om våld för att stötta och vägleda de som utsätts så att de kan få rätt hjälp. Därför ska socialnämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna utbilda fritidsledare, fältassistenter samt vuxna inom kulturskolan som möter tonåringar i att bemöta, vägleda och stötta unga som utsätts för våld i nära relation.

Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck kräver särskild kompetens om det hedersrelaterade våldets mekanismer. Det kan vara livsavgörande att den som söker hjälp mot hedersrelaterat våld träffar någon som har rätt kunskaper. För att säkerställa detta ska en särskild certifiering införas inom socialtjänsten. Socialnämnden ska även tillsammans med utbildningsnämnden säkerställa att varje skola har en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck där särskild vikt läggs vid samarbetet mellan skola och socialtjänst. Stadens resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck, Origo, ska få utökade resurser för att kunna stödja stadsdelsnämnderna i arbetet mot våld. Under 2021 ska nämnden se över behovet av utbildning för att hjälpa vuxna kvinnor som lever i relationer som präglas av hedersrelaterat våld och förtryck. Nuvarande utbildningssatsningar har fokus på ungas utsatthet varpå en översyn bör göras om det finns kunskapsbrister rörande vuxna och äldre kvinnors behov av stöd.

Att bryta upp från ett liv av hedersrelaterat våld kräver ofta att den som är utsatt lämnar sin familj och sitt nätverk. Det innebär att behovet av stöd efter uppbrottet ofta är stort. Socialnämnden ska undersöka möjligheterna att inrätta ett IOP med civilsamhällesorganisationer för att ge ett långsiktigt stöd till personer som till följd av hedersrelaterat våld behöver bygga upp ett nytt liv och nya nätverk.

Även män och pojkar utsätts för våld. Inom en hederskontext är pojkar och män ofta både offer och förövare. Särskilt utsatta är homo- eller bisexuella pojkar och transpersoner som kan riskera tvångsäktenskap, hot och våld i syfte att ”omvända” deras könsidentitet, könsuttryck eller sexuella läggning. För att säkra skyddet för pojkar som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck ska staden inrätta ett nytt skyddat boende specifikt för målgruppen pojkar som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Personer med en funktionsnedsättning som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är en grupp som ofta osynliggörs och där stadens insatser inte kan möta upp behovet av skydd och stöd. Särskilt personer med intellektuell funktionsnedsättning riskerar att drabbas hårt av våld som konsekvens av att de bryter mot normer i större utsträckning. Staden ska genomföra en särskild satsning på att stärka upp det stöd som erbjuds genom en kompetenssatsning hos alla yrkesverksamma som möter funktionsnedsatta i sitt arbete.

Inför haverikommission för att utreda det dödliga våldet mot kvinnor

Trots att staden arbetar aktivt med att ge skydd och stöd till våldsutsatta kvinnor mördas varje år flera kvinnor i Stockholm av en närstående. Varje mord är ett stort misslyckande eftersom kvinnorna i många fall varit i kontakt med socialtjänst och polis. Feministiskt initiativ vill att Stockholm som första kommun i Sverige inför en haverikommission med uppdrag att förebygga, utreda och föreslå förbättringar för att stoppa mäns våld mot kvinnor. En haverikommission behövs för att se hur samverkan mellan polis, socialtjänst, sjukvård och andra samhällsinsatser fungerar och vilka insatser som behövs för kvinnor som är utsatta för hot, våld och trakasserier. Haverikommissionen behöver ta ett helhetsgrepp när det gäller våldsutsatta kvinnors livssituation, tillgång till bostad i kommunen och möjligheter att fortsätta leva sitt liv utan fortsatta trakasserier.

Arbete mot trafficking och prostitution

Personer som lever i prostitution eller är utsatta för människohandel lever ofta i stor utsatthet. Det kan handla om lång erfarenhet av våld, sexuellt våld och förtryck. Många lever också i ekonomisk utsatthet eller hemlöshet. Allt fler som hamnar i prostitution är utländska medborgare, till exempel ensamkommande unga, papperslösa eller utsatta EU-medborgare och stödet måste anpassas så att staden når fler ur dessa grupper. Offer för människohandel ska ha rätt

till skyddat boende och stöd genom eventuella rättsprocesser. Mikamottagningens uppsökande och stödjande verksamhet ska fortsätta och förstärkas. Samarbetet med landstinget och fristående organisationer ska intensifieras så att fler får tillgång till traumabehandling. Socialnämnden ska under året undersöka möjligheterna för en samlokalisering mellan Mikamottagningen och landstingets behandlingsverksamhet i syfte att göra hjälpen mer tillgänglig för målgruppen.

Fler och fler unga personer har sex mot ersättning eller använder sex som självskadebeteende. Här är det viktigt att samarbetet stärks mellan socialtjänsten, skolan, ungdomsmottagningar och civilsamhälle i syfte att nå unga som skadar sig med sex och erbjuda adekvat stöd. Framtid Stockholms arbete med unga som har sex mot ersättning ska fortsätta och utvecklas. Flera studier visar att det är vanligare att unga hbtq-personer har erfarenheter av sex mot ersättning än andra unga, därför är det viktigt att hbtq-kompetensen säkras i de verksamheter som möter målgruppen.

Under covid-19-pandemin uppmärksammades att allt fler unga har sex mot ersättning när de förlorat inkomst från arbeten såsom hotell och restaurangverksamhet som blev särskilt lidande av införda restriktioner. Nämnden ska därför under 2021 avsätta ytterligare medel för att söka upp och stötta unga som har sex mot ersättning. Detta ska ske genom Mikamottagningens stadsövergripande verksamhet, men också genom utbildningsinsatser riktade mot stadsdelarnas ungdomsenheter och Relationsvårdsteam som ska få utökade uppdrag att stötta målgruppen med nödvändiga insatser såsom skydd och stöd såväl praktiskt som emotionellt.

En central del i arbetet mot prostitution och människohandel är arbetet med män som köper sexuella tjänster. Socialnämnden ska fortlöpande arbeta med köpare av sexuella tjänster och erbjuda hjälp och stöd för att sexköpen ska upphöra.

Under året ska nämnden:

- införa en bostadsgaranti för våldsutsatta kvinnor och barn
- i samverkan med kommunstyrelsen införa en haverikommission mot mäns våld mot kvinnor
- implementera metoden ”Sluta skjut” i staden
- utökat arbete mot unga som säljer sex mot ersättning
- insatser och öka kompetensen om våld i ungas relationer
- utökat uppdrag för Relationsvårdsteam att stötta unga som befinner sig i prostitution och säljer sex mot ersättning
- utveckla stadens sociala insatsgrupper för att snabbt kunna flytta en hotad person, ta fram centrala riktlinjer för likställighet i staden

(Fi):136

- arbeta uppsökande och stötta kvinnor och flickor som har eller riskerar att dras in i en kriminell livsstil
- kompetensutvecklingsåtgärder för att öka kunskapen om utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck inom gruppen personer med funktionsvariationen
- inrätta ett antivåldscenter som arbetar med att samordna och sprida kunskap mot våld och gängkriminalitet
- utveckla anhörigstöd för de som drabbas av vapenvåldets konsekvenser samt utarbeta riktlinjer till stadsdelarna för hur det ska utformas under 2021
- kompetenshöjande insatser för att öka kunskapen om vuxna som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck
- starta upp skyddat boende för pojkar som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

22. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Socialnämnden** godkänns.

Stadsbyggnadsnämnden

Stockholm är en stad med växande befolkning och stora bostadsförsörjningsbehov. Stadsbyggandet är nyckeln till att nå dessa mål och visionen om ett Stockholm som håller samman. Staden erbjuder rikt natur och kulturliv som värnas genom att låta staden växa på ett sätt som slår vakt om dess unika värden. Samhällsservicen behöver återuppbyggas i stora delar av staden och stadsplaneringen ska präglas av ett helhetsperspektiv i dialog med de boende.

Alla stockholmare ska leva ett bra liv i staden, oavsett i vilken stadsdel man bor. Socioekonomiska förutsättningar ska inte begränsa levnadsvillkor och segregationen måste brytas en gång för alla. Stadsbyggnadsnämnden har en central roll i uppfyllande av målet om ett Stockholm som håller samman. I ekonomiskt otrygga tider ska det finnas bostäder som stockholmare har råd att bo i, unga som gamla. I spåren av Covid-19 befaras en växande strukturell hemlöshet som motverkas genom en ansvarsfull stadsplanering.

Särskilt prioriterat är att planera för trygghet, nya bostäder och tillgängliga offentliga rum som möjliggör för alla stockholmare att ta del av staden. Arbetet ska präglas av medborgardialog, ett helhetsperspektiv, och i synnerhet ske med jämlikhet och jämställdhet i åtanke och utifrån perspektiv som könsmakt och genus, funktionalitet, ålder, klass, hbtq och antirasism. Världens städer står för omkring tre fjärdedelar av alla utsläpp och har en avgörande roll i arbetet för att skapa hållbar utveckling. Därför ska nämndens arbete alltid ha en helhetssyn på klimatpåverkan i byggnadsplaneringen.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar bland annat:

- övergripande fysisk planering för bland annat bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö, infrastruktur och skola
- myndighetsansvar för planprocess, bygglov, byggnämnan och namngivning
- stadens fristående mättnings- och kartläggningsverksamhet
- inrättande och upphävande av naturreservat, kulturresevat och djur- och växtskyddsområden enligt miljöbalken
- beslut om bidrag till bostadsanpassning för personer med funktionsnedsättning enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag
- handläggning av ärenden om anmälan från allmänheten om otillgänglig miljö, så kallat enkelt avhjälpna hinder.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

En feministisk stad är en tillgänglig stad. Därför införs visionen om 15minutersstaden, en stad där alla invånare har enkel tillgång till samhällsservice. Mataffärer, förskola och skola, bibliotek, rum för kultur och föreningsliv, grönområden och vårdcentral ska gå att nå på mindre än 15 minuter till fots. Därför måste det finnas många lokala stadskärnor med fullständig service och goda kommunikationer. För en levande stadsmiljö behövs kultur, handel och föreningsliv. Det ska finnas plats för att mötas: tillgängliga lokaler för föreningsverksamhet och aktiviteter, vilket planeras in i nya stadsdelar och bostadsområden redan från början.

Stockholm ska vara en öppen stad där alla människor kan leva och bo, bostäder är en mänsklig rättighet och inte en handelsvara. Stadsbyggnadsnämnden ska bidra till att det finns en blandning av upplåtelseformer i hela staden. Ett högt bostadsbyggande av minst 60 procent hyresrätter är en viktig prioritering.. Arbetet för att få fram fler bostäder för grupper som staden har ett särskilt bostadsförsörjningsansvar för ska intensifieras. Bostäder för grupper som står långt ifrån bostadsmarknaden och våldsutsatta kvinnor med skyddsbehov ska prioriteras. Bostadsmarknaden ska inte tvinga någon att stanna i en våldsam relation eller känna sig otrygg i sitt hem. Hyrorna ska vara låga och en renovering ska inte betyda en vräkning.

Allmännyttan ska vara stark och utförsäljningen av staden ska slutas. Stockholm ska vara en stad där beslut drivs av invånare och de förtroendevalda som representerar dem -- inte av privata aktörer och den globala fastighetsmarknaden. Den tillfälliga vinsten ska inte väljas över människors långsiktiga och akuta behov av tillgängliga bostäder och mötesplatser.

Medborgardialoger och andra utvecklade metoder skapar kunskap som möjliggör för politiker, ansvariga tjänstepersoner och byggaktörer att planera för en stad där alla människor kan leva sitt liv fullt ut. Stadsplaneringsprocessen ska vara kollektivt och bejaka invånarens lokala kunskap baserad på deras upplevelse och erfarenheter.

Barn i vår stad

En bra stad för barn är i längden en bra stad för alla. I stadsplaneringen ska alla stadens invånarens behov tillgodoses och en viktig del i stadens arbete blir därför att fånga upp synpunkter från grupper som inte per automatik gör sig hörda. En sådan grupp är barn och ungdomar. Plats för lek och kreativitet får inte förhandlas bort i jakten efter ekonomiska vinster.

Barn och unga behöver en god tillgång till byggda miljöer av hög kvalitet, natur och välplanerade utemiljöer för lek, aktiviteter och utveckling. En medveten användning av arkitektur kan bidra till att beslut som rör den fysiska miljön fattas utifrån barnets ögonhöjd och barns bästa. Staden ska fortsatt arbeta med barnkonsekvensanalyser i planering av nya skolmiljöer men likaväl i planering av torg, parker och offentliga rum. Unga tjejer ska särskilt prioriteras i utformandet av lekplatser och offentliga rum.

I arbetet med att skapa god kvalitet i samhällets olika miljöer är förskole- och skolmiljön ett prioriterat område. En fortsatt kompetensutveckling kring barnrätts- och jämställdhetsperspektivet behövs för utvecklingen av anpassade lärmiljöer. Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska utveckla former för att effektivisera processen kring byggnation av skolor och förskolor i samverkan med stadsdelsnämnderna, fastighetsnämnden, utbildningsnämnden och SISAB. Lokaliseringen av skolor ska bidra till att motverka skolsegregation.

En ekonomiskt och ekologiskt hållbar stad

Stockholm ska utvecklas mot att bli en grönare och tryggare stad där människor möts och innovationer skapas. I en grön stad finns tillgång till grönområden, parker, kollektiva stadsodlingar och gröna mellanrum bland bebyggelsen. I en innovativ stad finns det lokaler och offentliga utrymmen som uppmuntrar till gemensamt skapande. I en ekologisk hållbar stad är människan och den biologiska mångfalden i centrum.

I Stockholm är det stor konkurrens om mark. Den stadsnära naturen och parkerna bidrar till livskvalité och kan främja folkhälsan. Feministiskt initiativ ser ingen motsättning mellan att förtäta staden och att både bevara naturmark eller skapa nya parker; det är en viktig uppgift för stadsplaneringen att kombinera behovet av naturmiljö och bostäder. Vi anser att det finns redan i ianspråktagen mark som kan användas bättre. När biltrafiken nedprioriteras till förmån för kollektivtrafik försvinner de barriärer som bilvägarna skapar. Där frigörs plats för bostäder och stadsdelar knyts samman.

Vid upphandlingar av byggaktörer ska staden ställa krav på att denne har en policy och ett praktiskt socialt ansvar. Exempelvis genom att byggaktören vid nybyggnation eller upprustning i områden med hög arbetslöshet erbjuder arbete eller praktik.

Kvinnorna och staden – feministisk stadsplanering

Många av dagens stadsmiljöer har planerats utifrån behoven hos medelålders, välbeställda män med trygga arbetsvillkor. Män kör bil i högre utsträckning än

kvinnor och låginkomsttagare, som oftare åker kollektivt. Män har i större utsträckning möjlighet att äga bostadsrätter än kvinnor, som bor i hyresrätter. Mäns krav på trygghet och säkerhet i staden ser därför annorlunda ut än kvinnors. En stad som också utgår från tjejers behov – med trygg och välfungerande kollektivtrafik, säkra parker och gångvägar och fler platser och aktiviteter för barn och unga – fungerar för fler och är mer hållbar.

Att prioritera tjejers information, önskemål och synpunkter i stadsutvecklingen kommer att vara avgörande för att offentliga platser och städer ska bli mer inkluderande och hållbara. Från åttaårsåldern står pojkar för 80 procent användning av offentliga platser. För att insatser ska träffa rätt, och stärka tjejer och kvinnors plats i staden behövs mer kunskap om hur staden används av olika samhällsgrupper. Genom en utökad dialog på lokal nivå och utvecklade former för dialog med barn och unga, flickor och kvinnor liksom andra grupper som är underrepresenterade i stadsutvecklingsprocesser kan arbetet stärkas ytterligare.

Ett jämställt Stockholm fritt från våld och förtryck

En feministisk stad är öppen och tillgänglig för sina invånare. Att skapa en stad för tjejer och kvinnor innebär både kompensatoriskt och förebyggande arbete genom exempelvis belysning vid platser som tjejer och kvinnor beskriver som otrygga. Otrygghet kan gälla alla människor, men vad som upplevs som otryggt skiljer sig åt mellan olika grupper. Stadsplanering som involverar tjejer och kvinnor är avgörande för ökad jämställdhet.

Stadsbyggnadsnämnden ska verka för trygga, attraktiva och inkluderande offentliga rum. Särskilt fokus ska läggas på stadsmiljön i ytterstaden. Stadsplaneringen ska ta hänsyn till stadens våldspreventiva arbete och inkludera ett jämställdhetsperspektiv och planera för generationsövergripande mötesplatser. Trygghetsperspektivet ska finnas med i alla stadsbyggnadsprojekt och stadsdelsnämnderna ska kontinuerligt se över tryggheten i alla områden, både på gatorna och i parkerna.

Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med andra berörda nämnder och bostadsstyrelser intensifiera arbetet med att stärka lokala centrum. För att säkerställa att stadsutvecklingen möter de långsiktiga behoven ska stadsbyggnadsnämnden säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar för offentlig och kommersiell service. Stadsbyggnadsnämnden ska utveckla rutiner och arbets sätt i syfte att säkerställa utbyggnad av offentlig service och se över möjligheter att köpa tillbaka centrum eller delar av centrumområden som sålts ut.

Under året ska nämnden:

- i samverkan med stadsdelsnämnderna stärka lokala centrum och köpa tillbaka centrumområden som sålts ut
- ta hänsyn till hemlösas behov i utformningen av offentliga parker och torg, vilket bland annat innebär att tillhandahålla bänkplatser med närliggande belysning och offentliga toaletter, i samarbete med trafiknämnden
- fortsätta arbeta med medborgardialoger och utveckla metoder och former för detta som gör att människors många erfarenheter av staden tas tillvara
- genom utökad och utvecklade former för dialog med barn och unga, kvinnor, liksom andra grupper som är underrepresenterade i stadsutvecklingsprocesser för att öka möjligheter till delaktighet och kunskapen om dessa gruppers behov och intressen
- planera för platser där samhällsinformation kan delas och göra det tydligt hur man kan vara engagerad i stadsplaneringsprocessen
- kartlägga hur staden kan använda offentliga ytor till anpassade för barn och generationsövergripande mötesplatser
- i samarbete med exploateringsnämnden fortsätta utveckla arbetssätt och rutiner för att säkra att ett tillräckligt stort antal större bostäder kan byggas
- endast upphandla byggaktörer med socialt, etiskt och miljömässigt ansvar
- verka för 15minutersstaden, där alla invånare kan nå och nyttja samhällsservice på mindre än 15 minuter till fots
- arbeta för att främja kollektiva stadsodlingar och mikrojordbruk
- skapa nya och upprusta befintliga fysiska mötesplatser
- tillsammans med utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden arbeta för att kunna erbjuda betalda praktikplatser, workshops, utbildningar och mentorskap till unga från underrepresenterade grupper inom stadsplanering och arkitektur, för att de som planerar och designar vår stad ska vara representativ av dem som bor i den.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

23. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Stadsbyggnadsnämnden** godkänns.

Trafiknämnden

Trafiknämnden har som uppgift att se till att Stockholm har ett välfungerande transportsystem för alla trafikslag, med minimal klimatpåverkan. Biltrafiken ska minska kraftigt för att både målen i miljöprogrammet och de nationella klimatmålen för biltrafiken ska nås.

Nämnden arbetar för ökad framkomlighet, som bland annat innebär att kapacitetsstarka och miljö- och klimatvänliga transporter som gång-, cykel- och kollektivtrafik prioriteras framför biltrafiken. Särskilt viktigt blir det i spåren av pandemin, då lösningen att välja bilen av smittskyddsskäl inte är hållbart. Nämnden ska planera för de förändringar i stadens infrastruktur som krävs för att staden ska uppnå klimatmål, miljökrav och ökad trafiksäkerhet.

Stadens offentliga rum ska genom sina olika funktioner och kvaliteter bidra till en levande och trygg stad för alla stockholmare. Det innebär bland annat gemensamma ytor utan krav på konsumtion och god tillgänglighet för alla invånare oavsett funktionsförmåga.

Nämndens uppgifter

Nämnden är huvudman för allmänna platser och väghållare enligt väglagen.

Nämndens ansvar omfattar:

- skötsel av stads- och gatumiljön samt vissa parker (Kungsträdgården, Berzelii park, Norra Bantorget, Strömparterren, Årstafältet och Järva friområde)
- investeringar i gator och vägar samt ovan nämnda parker
- samordning och utveckling av stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet
- skötseln av stadens samtliga träd på gatumark
- markupplåtelse
- utveckling av stadens torg, med undantag för saluhallstorg, vilka ligger inom fastighetsnämndens ansvarsområde
- strategisk trafikplanering i staden
- utveckling av trafiksäkerheten
- trafik- och parkeringsövervakning

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Tillgänglighet byggd på kunskap och dialog

Trafiknämndens arbete ska ske utifrån ett tillgänglighets- och jämställdhetsperspektiv, och ta särskild hänsyn till barns och äldres behov av att ta sig fram i staden. De offentliga rummen ska vara inkluderande och fungera som en mötesplats för alla stockholmare oavsett vilken del av staden en kommer ifrån och oavsett kön, könsidentitet och könsuttryck, sexuell läggning, etnicitet, religion, ålder eller funktionsvariation. Exkluderande design ska avlägsnas.

I dag har personer med funktionsnedsättningar inte tillräcklig möjlighet att röra sig obehindrat i staden, på grund av dålig beläggning, smala trottoarer och olika hinder på trottoarer och gångvägar. Det gäller också nya tillgänglighets- och säkerhetsproblem som uppstår till följd av bland annat elsparkcyklar och elbilar. Därför ska trafiknämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna göra en inventering av framkomligheten på stadens gångytor.

Snöröjning och halkbekämpning ska ske med utgångspunkten att trottoarer, gångvägar, cykelbanor och cykelleder prioriteras framför vägar för motorburen privattrafik, eftersom i synnerhet fotgängare och cyklister begränsas av snö och is. Det krävs därför också att det sker regelmässig kontroll av hur snöröjningen utförs.

Nämnden ska inkludera medborgardialoger i sitt arbete, särskilt när det gäller att utveckla offentliga platser där många vistas och i anslutning till förskolor och skolor. Dialogerna ska genomföras på ett sätt som säkerställer att kvinnor, barn och personer med funktionsnedsättning kommer till tals för att uppnå en tillgänglig, trygg, barnvänlig och jämställd stad. För att kunna bidra till det lokala utvecklingsarbetet ska trafiknämnden regelmässigt medverka vid stadsdelsnämndernas medborgardialoger som rör stadsmiljö.

En stad för människor, inte för bilen

Stockholm har sedan mitten av förra seklet planerats och byggts för bilismen. Ojämligheten i trafiken syns då stora summor läggs på bilvägar och trafikleder, samtidigt som trycket på kollektivtrafiken blir allt större. I en tid då vi av både miljö- och klimatskäl måste dra ner på bilåkandet är det orimligt att på så sätt hålla ett ohållbart trafikslag under armarna.

Feministiskt initiativ vill komma ifrån den bilcentrerade synen på kommunikationer och i stället sätta gång-, cykel- och kollektivtrafiken som utgångspunkt för planering, utformning och utbyggnad. Trafiknämnden ska inventera möjliga platser för *shared spaces* som gångfartsområden, göra sommargångator perma-

nenta och utreda ytterligare gågator samt cykelgator. Gångytor och cykelbanor ska vara separerade såväl från biltrafiken som från varandra, och framkomligheten för kollektivtrafiken ska förbättras genom att gator stängs av för privatbilism. Hycleklar ska finnas överallt i staden, inte bara i innerstaden och i närförort. Detta ska säkerställas i upphandlingen.

Målet för Stockholmstrafiken är att privatbilismen ska begränsas kraftigt i hela staden. Trafiknämnden ska därför ta fram en strategi för att skapa större permanenta zoner fria från privatbilism, varav en i ett område som omfattar hela eller stora delar av Gamla stan och City, och några platser i ytterstaden. Som ett första steg ska bilfria helger i innerstaden införas.

Ett utökat utrymme för cyklister i gatumiljö ska inte påverka utrymmet för gångtrafikanter, utan det är bilarnas utrymme som ska anpassas. Parkeringsytorna för bilar ska minska, och gång- och cykeltrafik ska ges första prioritet vid nyanläggning och ombyggnad av gatumiljö. Bilparkering ska vara avgiftsbelagd i hela staden. Trafiknämnden ska fortsätta arbetet med att skapa cykelparkeringar i alla delar av staden, inklusive särskilda platser för lådcyklar. För att bredda gruppen vuxna som cyklar ska trafiknämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna tillhandahålla cykelkurser med särskilt fokus på ytterstaden och kvinnor.

Rum för möten och trafiksäkerhet

För Feministiskt initiativ handlar trygghet och säkerhet om att skapa miljöer där invånarna kan röra sig fritt i det offentliga rummet, inte om bevakning och auktoritära åtgärder. När människor i alla åldrar och med olika bakgrund möts på stadens gator, torg och i parker skapas en känsla av gemenskap, och därför är åtgärder som motverkar segregation viktiga trygghetsskapande faktorer. För allas trygghets skull ska stadens mark och anläggningar aldrig upplåtas till nazistiska organisationer.

Levande lokala centrum och sammanhängande stadsdelar är viktiga komponenter för tryggheten i närområdet. Därför ska trafiknämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna, andra berörda nämnder och bolagsstyrelser fortsätta arbetet med att stärka lokala centrum, och arbeta för att koppla ihop ytterstadens stadsdelar.

Nämnden ska arbeta för ökad säkerhet för oskyddade trafikanter, i synnerhet vid skolor, förskolor, olycksdrabbade gång- och cykelstråk i mötet vid biltrafiken och vid gatuarbeten. För att fler barn ska kunna gå och cykla till skolan och röra sig fritt i staden ska både barn och föräldrar vara trygga med att trafiksäkerheten i lokalområdet är hög, och särskilt utanför skolor och förskolor, idrottsplatser och idrottshallar. Trafiknämnden ska tillsammans med stadsdels-

nämnderna säkerställa att gång- och cykelstråk är trafiksäkert utformade, och med ett barnperspektiv, samt identifiera farliga vägsträckor och områden där insatser behövs för att motverka olyckor.

Trafiknämnden ska i samverkan med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och polisen ta fram ett säkerhetspaket för ökad cykling bland barn. Paketet ska innefatta skolundervisning i cykelsäkerhet, förbättrad cykelinfrastruktur och en informationssatsning riktad mot föräldrar och bilister.

Fossilfri omställning

Trafiknämnden har ett stort ansvar för stadens möjlighet att klara den akuta omställningen till en fossilbränslefri stad, och ska därför arbeta utifrån klimatnödläget och med frågan som övergripande mål. Det innebär bland annat att Trafiknämnden i alla lägen i första hand ska prioritera hållbara trafikslag som gång-, cykel- och kollektivtrafik framför biltrafiken, och i andra hand bilar drivna med hållbara bränslen framför fossilbränsleddrivna bilar. Nämnden ska också verka för en fossilbränslefri organisation 2025 och i snabb takt fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter, entreprenader och arbetsmaskiner.

Klimatförändringarna påverkar redan Stockholm, och trafiknämnden ska i sitt arbete ta hänsyn till effekterna av det förändrade klimatet. Där är risker för översvämningar och dagvattenhantering särskilt prioriterade.

EU:s miljökvalitetsnormer för partiklar och kväveoxid ska uppnås. Staden ska arbeta för att nå miljökvalitetsmålet för frisk luft, och trafiknämnden ska bedriva påverkansarbete mot Trafikverket för att luftkvaliteten längs de statliga vägarna ska förbättras.

Under året ska nämnden:

- införa bilfria helger i innerstaden med långsiktigt mål om bilfri innerstad
- i samverkan med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och polisen ta fram ett säkerhetspaket för ökad cykling bland barn
- arbeta för att tillgänglighetsanpassa gångytor på stadsdelsmark
- ta fram en plan för utformning, underhåll och skötsel av lokala cykelvägar och cykelstråk
- utifrån Gångplanen samordna sina insatser med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden och prioritera resurser för gemensamma åtgärder för förbättrade förhållanden för gående, i synnerhet i ytterstaden
- i samarbete med trafiknämnden se till att belysning på allmänna platser är god och beskära buskar och träd som skymmer sikten

(Fi):146

- i samarbete med trafiknämnden säkerställa att gång- och cykelstråk är utformade med hög kvalitet utifrån ett barnperspektiv
- i samarbete med trafiknämnden identifiera farliga vägsträckor och områden där insatser behövs för att motverka olyckor
- i samarbete andra berörda nämnder fortsätta arbetet med att stärka lokala centrum och att koppla ihop ytterstadens stadsdelar.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

24. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Trafiknämnden** godkänns.

Utbildningsnämnden

Alla barn och ungdomar ska ha goda möjligheter att utvecklas och lära oavsett var i staden de bor, vilken bakgrund eller vilka förutsättningar de har. Alla barn och ungdomar ska garanteras en likvärdig utbildning, oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning eller ålder. I Stockholm ska det inte finnas bra och dåliga skolor, alla skolor ska vara bra oavsett var du bor och vilken skola du går på.

Stockholms skolor präglas av en djup segregation som behöver brytas. Skolans kompensatoriska uppdrag ska värnas och utvecklas. För att nå målet om jämlika uppväxtvillkor behöver staden fortsätta det långsiktiga arbetet för att öka likvärdigheten i utbildning och uppfylla skolans utjämnande uppdrag. Oavsett i vilken av stadens förskolor, skolor och fritidshem en elev får sin utbildning ska utbildningen vara av god kvalitet och gynna elevens utveckling på hans egna villkor. Förskolan och skolan ska stimulera lust till lärande med det långsiktiga målet att alla ska få nödvändiga kunskaper för att utöva sina politiska rättigheter i en demokrati och kontroll över sin försörjning. Visionen är att alla barn har såväl rätt till som tillgång till förskola, deltar i förskoleklassen, uppnår gymnasiebehörighet och tar gymnasieexamen.

Corona-pandemin har visat på betydelsen av skolan även för barn och ungas sociala och psykologiska välfärd. Detta understryker skolans betydelse för barn- och ungas liv, och pekar på vikten av en välfungerande skola, där elevhälsoteam arbetar förebyggande och samverkar med skolans andra kompetenser. Nämndens ska stärka samverkan med stadsdelsnämnderna i frågor som är gemensamma för stadens förskolor, det gäller samordning av kompetensförsörjningsinsatser, vidareutbildning och verksamhetsutveckling, samt erfarenhetsutbyte av metoder och arbetssätt som gynnar barnens lärande och utvecklingen av förskolan som en trygg plats för lärande och omsorg.

Nämndens uppgifter

Utbildningsnämnden är nämnd för Stockholms stads skolväsende och fristående förskola med ansvar för drift av kommunal verksamhet inom fritidshem, fritidsklubb, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola.

Nämnden ansvarar även för samordning och utveckling av stadens förskoleverksamhet i dialog med stadsdelsnämnderna och fristående aktörer.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunens uppgifter som huvudman inom skolväsendet enligt skollagen eller annan författning för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, fritidshem och fritidsklubb
- att styra och stödja Stockholms stads skolors arbete mot de nationellt uppsatta målen för lärande och likvärdighet, samt Stockholms stads mål om lärande, stöd till elever och skolan som en trygg plats
- elevhälsans förebyggande, medicinska respektive behandlande insatser i stadens kommunala skolor
- stöd och vägledning vid skolval
- aktivitetsansvaret enligt skollagen, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, för ungdomar som inte fullföljt gymnasiet
- verksamhetsförlagd utbildning i skola och förskola
- att utöva insyn i fristående skolor i enlighet med skollagen samt att hålla sig informerad om hur den fristående verksamheten utvecklas
- att i nära samverkan med stadsdelsnämnderna samordna frågor som är gemensamma för stadens förskolor
- att i dialog med stadsdelsnämnderna och fristående aktörer samordna gemensamma frågor för förskoleverksamheten i staden, bland annat att vara systemförvaltare för kösystemet
- att godkänna och utöva tillsyn av fristående förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg enligt skollagen, vilket bland annat inbegriper att följa upp och säkerställa att fristående förskolor följer ramöppettiderna
- tillståndsprövning för och insyn i fristående verksamhetsutövare av barnomsorg på obekvämt arbetstid
- att godkänna och administrera ansökningar om barnomsorg på obekvämt arbetstid från vårdnadshavare
- att tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn från sex år och fram till vårterminen då de fyller tretton år
- administration av bidrag till utomstående organisationer som bedriver verksamheter inom skolans område
- att kontinuerligt följa upp stadens förskolor och skolors arbete med avseende på likvärdighet, lärande, stödåtgärder och skapandet av en trygg och säker arbetsmiljö för elever och personal
- att i samråd med kommunstyrelsen söka statsbidrag som gäller de pedagogiska verksamheterna, exempelvis grundskola och förskola.

Utbildningsnämnden ansvarar för fördelningen av strukturersättning vilket innebär att utbildningsnämnden beslutar om fördelningsmodell utifrån de principer som anges i skollagstiftningen. Strukturersättningen fördelas mellan ett tilläggsanslag för att öka likvärdigheten med ett utjämnande syfte, verksamhetsstöd samt ersättning för modersmål, medel för kommunövergripande verksamheter, elevförsäkringar och verksamhetsförlagd utbildning.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden samt främja alla barns och elevers utveckling, lärande och livslånga lust att lära. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag, dvs. att utjämna förutsättningar, så att alla barn får en jämlik start i livet kunskapsmässigt. Det betyder att det är viktigt att alla elever oavsett socioekonomisk bakgrund får den hjälp som behövs för att de ska uppnå lärandemålen. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Vidare ska samtliga skolformer motverka diskriminering och verka för elevers lärande och möjligheter oberoende av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning eller ålder.

Skolan har en viktig roll i arbetet för mänskliga rättigheter, demokratiska värderingar och likabehandling. Verksamheten ska bedrivas med ett barnrättsperspektiv och i enlighet med FN:s barnkonvention. Det våldspreventiva arbete som påbörjats tidigare ska permanentas och utvecklas. Normkritiska arbetsmetoder för skolan ska utvecklas och erbjudas enligt samma modell som det våldspreventiva arbetet.

Nämnden ska aktivt utöva insyn i fristående skolor för att säkerställa att de nationella målen och intentionerna följs och att alla skolor i staden är tillgängliga och håller en god standard på såväl inomhus- som utomhusmiljö.

När det gäller arbetet för en ekologiskt hållbar stad finns det tydliga mål för detta arbete såväl för staden som globalt genom FN:s Agenda 2030. Stockholms skolor ska utveckla lärande för hållbar ekologisk utveckling. Stadens naturskolor är en viktig del i detta arbete, och denna verksamhet ska fortsätta att utvecklas under den kommande budgetperioden.

Utbildningsnämnden ska verka för att fler skolor ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse ”Skola för hållbar utveckling” och att goda exempel på hur skolorna kan arbeta med detta sprids inom staden.

En likvärdig och jämlik skola

Alla elever ska erbjudas en god utbildning i närområdet. Stadens arbete med att minska bostadssegregationen är en viktig förutsättning för att minska skillnaderna mellan skolor och deras måluppfyllelse. Parallellt med stadens arbete mot bostadssegregationen ska utbildningsnämnden utreda möjligheter och utveckla strategier för att systematiskt skapa mer heterogena elevsammansättningar, dvs.

minska skolsegregationen och därmed öka likvärdigheten mellan skolor i staden. Nya skolbevakningsområden ska ritas, och den skolbevakande skolan ska också garantera plats för de elever som finns i området. Skolbevakningsområdena ska bana väg för ökad social bredd i klassrummen.

Arbetet med att göra skolor tillgängliga för barn med funktionsnedsättningar ska intensifieras, vilket bland annat innebär att det vida tillgänglighetsbegreppet, som inkluderar såväl fysisk som psykosocial lärandemiljö samt undervisningsformer, ska tillämpas. Arbetet med så kallade hemmasittare ska fortsätta och fokus ska läggas på både preventivt arbete med att tillgodose en skolmiljö som passar alla barn och stöd till de elever som inte är närvarande.

Samverkan för en bättre skola

En viktig grund för alla barn är relationen mellan skola och vårdnadshavare och det är angeläget att utveckla formerna för samverkan och dialog. Särskilt viktigt är det att utveckla formerna för kommunikation och samverkan med föräldrar som talar andra språk än svenska, har funktionsnedsättningar eller på grund av arbete eller omsorgsplikter inte har möjlighet att delta i de ordinarie samverkansformerna. Corona-pandemin har tvingat fram nya samverkansformer och nämnden ska dokumentera dessa, inhämta erfarenheter av att använda dem och undersöka om några av dem kan vara goda alternativ för att vidga samverkan med föräldrar.

Utbildningsnämnden har tillsammans med stadsdelsnämnderna ansvaret för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskolans och skolans verksamheter. Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta för att förbättra informationen inför val av förskoleklass, samt förbättra informationen om skolval för elever med särskilda behov eller funktionsnedsättningar.

För att poängtera vikten av organisering och det civila samhällets betydelse i en demokrati bör skolor aktivt arbeta för olika former av samarbeten med föreningar och organisationer med demokratiska värderingar.

Kulanpremien spelar en nyckelroll för att alla barn i stadens förskolor och skolor ska komma i kontakt med professionella kulturverksamheter. Arbetet inom ramen för Kulan och annan kulturverksamhet i förskola och skola ska utvecklas och anpassas efter elevernas behov och innefatta såväl att ta del av som att själva skapa kultur.

Samverkan med idrottsrörelsen bidrar till att elever kommer i kontakt med olika idrotter som kan leda till olika sätt att vara aktiv på sin fritid och att delta i föreningslivet. För barn med funktionshinder är det särskilt viktigt att få in-

formation genom skolan om vilka idrottsföreningar som har verksamhet anpassad till deras behov.

Skolan – en god lärandemiljö för alla

Skolan ska vara en trygg miljö för alla barn och präglas av respekt för varandra, inte bara i klassrummet utan överallt där eleverna vistas. Utbildningsnämnden ska stödja skolor att skapa en skolkultur som genomsyras av demokratiska värderingar där alla kan känna sig trygga.

För att intensifiera arbetet mot sexuella trakasserier, diskriminering och rasism ska utbildningsnämnden tillse att varje skola har en diskrimineringsombudsman som kan ta emot anmälningar om bland annat sexuella trakasserier och åtgärda dessa, samt att arbeta preventivt. Det antirasistiska nätverket för lärare som skapats i syfte att underlätta erfarenhetsutbyte ska få fortsatta och få utökade resurser.

Det våldsförebyggande arbete som utgår från en problematisering av kopplingar

mellan våld och normer för hur pojkar och män ska vara (maskulinitetsnormer) ska under året fortsätta och vidareutvecklas. Forskning och beprövade metoder som "Mentorer i våldsprevention" (MVP), som i Stockholm infördes på initiativ från Feministiskt initiativ, har visat att våldspreventivt arbete riktat mot unga ger goda resultat. Satsningarna på MVP ska permanentas och staden ska aktivt ta fram flera olika modeller för att arbeta med våldspreventivt arbete där normkritik och problematisering av könsnormer ingår. Utbildningsnämnden ska, i samarbete med kommunstyrelsen, fortsätta kunskapsatsningen till skolans personal och elever kring hedersrelaterat våld och förtryck och utveckla sin kompetens i frågor om könsstämpning.

Elevers rätt till stöd

I skolans ansvar ingår att skapa en arbetsmiljö där elever utifrån sina förutsättningar kan delta i verksamheten. Utbildningsnämndens funktionshinderråd bedömer att ca 15 procent av eleverna i en grundskole- eller gymnasieskolklass har någon form av funktionsnedsättning. Det betyder runt 3-5 elever i varje klass, och då är inte elever som har rätt att gå i specialskolor eller särskolan inräknade. För att säkra elevers rätt till stöd och bidra till alla elevers rätt till likvärdig utbildning ska utbildningsnämnden inventera skolors arbete med ett vidgat tillgänglighetsbegrepp samt utifrån denna ta fram en checklista och råd för så kallad bästa praktik (best practice). Skollagens stadgande om stöd innebär inte att en elev måste ha en diagnos, utan endast att eleven visar svårigheter att uppnå de nationella lärandemålen.

Utbildningsnämnden ska under kommande budgetperiod utveckla sina stödfunktioner gällande det vida tillgänglighetsbegreppet och erbjuda lärare kompetensutveckling och tillgång till relevant kunskap. En plattform för goda exempel och ett nätverk för erfarenhetsutbyte kring arbetet med olika lärandeaktiviteter för olika elever i samma klass ska initieras. Vid ny- och ombyggnad ska tillses att alla skollokaler är anpassade för mer varierade lärandeformer. Individuellt stöd ska ges både i ordinarie klasser men i fall där så behövs också i särskilda klasser eller grupper, på skolan eller i form av så kallade CSI-grupper. Staden ska utreda möjligheterna att starta egna specialskolor.

Att gå i särskolan innebär att följa särskolans läroplan och kursplaner, men det är elevens och föräldrarnas val om eleven ska gå i särskoleklass eller integreras i en ordinarie klass på skolan. Alla skolor i stadens regi ska ha en plan för hur de tar emot, bemöter och integrerar elever i särskolan, oavsett om eleven vill placeras i särskoleklass eller gå integrerat.

Under budgetperioden ska utbildningsnämnden undersöka hur särskoleelever och särskoleklasser på de skolor där sådana finns, integreras i skolans övergripande arbete och vilka möjligheter eleverna i särskoleklasser erbjuds att delta i ordinarie klasser under del av sin skoldag eller skolvecka.

För så kallade hemmasittare, då elever inte kommer till skolan, måste den fysiska och psykosociala miljön liksom lärandeformerna ses över i relation till det aktuella barnets situation. Skola, inklusive elevhälsoteam och socialtjänst har ett gemensamt ansvar för att utreda och genomföra åtgärder som möjliggör för elever att komma till skolan. I detta arbete ska föräldrar till minderåriga barn vara delaktiga. I detta arbete är det centralt att tidigt uppmärksamma och tillgodose elevers behov av särskilt stöd, elevhälsoinsatser och justeringar av den sociala miljön, inklusive rastverksamhet, på skolan.

För att elever och föräldrar lättare ska ha tillgång till information om rätten till stöd i skolan ska Stockholms stad inrätta en funktion dit elever och föräldrar kan vända sig för information och för hjälp till personer med funktionsnedsättningar att tillvarata sina rättigheter. Denna funktion ska nås via en särskild ingång på hemsidan för personer med funktionsnedsättningar. Där ska information om stadens arbete med stöd till personer med funktionsnedsättningar samlas, inklusive information om utbildningsområdet, möjligheter till stöd, olika skolformer etc.

Att stärka både den fysiska och psykiska hälsan är centralt. Elevhälsoarbetet ska vara förebyggande. Det är rektors ansvar att leda och utveckla elevhälsoarbetet på skolan. Ansvar och uppdrag för rektor, skolledning och övrig personal ska vara tydligt definierade. På varje skola ska det finnas kompletta elevhälso-

team med tillgång till fysiskt närvarande skolkuratorer, skolpsykologer, skolsköterskor och specialpedagoger. Det ska gå snabbt och lätt att få kontakt med skolhälsan på sin skola. Elevhälsoteamen ska ha kunskaper om frågor som rör genus, hbtq, våld och normkritik. För att stärka skolan i detta arbete ska utbildningsnämnden ge stöd genom central tillgång till genuspedagoger och annan erforderlig kompetens samt fortsätta arbetet med utvecklandet av hbtq-kompetens inom skolan.

Skolidrotten är mycket viktig för elevernas fysiska hälsa och bidrar till goda förutsättningar för studier och lärande. För att fånga upp de elever som inte nått upp till målen i den ordinarie simundervisningen ska skolan säkerställa att alla dessa elever erbjuds möjligheten till sommarsimskola.

Skolmåltiden har stor betydelse för hälsa och inläring. Stockholm ska vara en föregångskommun där elever och personal i skolan vet att de får en god, näringsriktig och säker mat i enlighet med stadens kostpolicy som också syftar till att minska klimatpåverkan. Skolmaten ska vara ekologisk och vegetarisk.

En god arbetsmiljö för personalen i skola och förskola

För att alla elever ska ha goda förutsättningar för sitt lärande krävs tillgång till bra lärare. Rekryteringsbehovet av barnskötare, förskollärare och lärare samt annan pedagogisk personal är stort i Stockholm, vilket är en utmaning som vi delar med övriga landet. Det stora behovet ställer krav på att fler väljer att utbildas till barnskötare, förskollärare och lärare och att fler stannar inom stadens skolväsende. Staden måste därför skapa förutsättningar för en god arbetsituation för lärarna så att dessa stannar i stadens skolverksamheter.

Utbildningsnämnden ska säkerställa att lärarnas arbetstid i första hand kan ägnas åt att förbereda, genomföra, utvärdera och utveckla sin undervisning samt ha gott om tid för det individuella stödet till sina elever. Utbildningsnämnden ska under året kartlägga de administrativa uppgifterna för den pedagogiska personalen i syfte att minska och rensa upp i sådana uppgifter.

Vidare ska nämnden verka för mindre och fasta elevgrupper i skolan. Forskning visar att små, fasta elevgrupper är en av de mest effektiva åtgärderna för att pedagogisk personal ska få en bättre arbetsmiljö och kunna känna sig mer tillfreds med det arbete hen genomfört. Samtidigt har en sådan åtgärd även goda effekter på elevers studiero och lärande.

Nämnden ska under året bidra till att minska kostnaderna för lärarvikarier från externa bemanningsföretag genom att öka grundbemanningen. En god arbetsmiljö har stor betydelse för att behålla och attrahera pedagogisk personal till

Stockholm. Möjligheter till kompetensutveckling är också en del av en god arbetsmiljö.

Lärande för miljö och ekologisk hållbarhet

Under den kommande mandatperioden ska utbildningsnämnden utöka verksamheten med naturskolor. Vidare ska lärare erbjudas kompetensutveckling i miljö- och hållbarhetsfrågor. För att göra skolväsendet i staden mer hållbart ska ny- och ombyggnader var energisnåla och miljöcertifierade. Nämndens inriktning mot likvärdighet bidrar också till miljön då fler elever kan gå eller cykla till skolan. I samverkan med trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och polisen ta fram ett säkerhetspaket för ökad cykling bland barn. Paketet ska innefatta skolundervisning i cykelsäkerhet, förbättrad cykelinfrastruktur och en informations-satsning riktad mot föräldrar och bilister.

Digitalisering och lärande

Stockholms stads skolor ska öka både den generella digitala kompetensen och den mer specifika kompetensen inom programmering. Digitalisering skapar förutsättningar för nya arbetssätt i förskole- och skolverksamheterna. Skolan har ett viktigt uppdrag att lära eleverna att använda IT som en resurs i sin utbildning vilket ställer krav på ständig utveckling av de pedagogiska metoderna.

Vidare har skolan ett ansvar för att lära elever hur man bemöter andra på nätet och att kraven på att behandla andra människor som jämlikar, bemöta varandra med respekt samt att upprätthålla en ton och verksamhet som inte är diskriminerande, sexistisk eller rasistisk även i digitala miljöer och sammanhang. Alla datorer som används i staden, det vill säga även datorer i skolan ska vara utrustade med porrfilter.

Vidare ställer ökad IT-användning nya krav på källkritik och granskning av olika uppgifter som sprids. Elevers förmåga att analysera bild och text i relation till hur normer för kön och könsrelationer är också en viktig uppgift. Dessa element ska ingå i lärandeuppdraget kring IT. Det digitala lyftet ska bidra till en mer jämlik skola, där alla får tillgång till digitala verktyg.

Skollokaler

Antalet elever och barn i Stockholms stads skolor och förskolor ökar i takt med att befolkningen i staden ökar. Alla stockholmare ska kunna lita på att det finns såväl förskolor av hög kvalitet som en bra kommunal grundskola nära hemmet. Till år 2040 behöver ytterligare hundratals förskolor, närmare femtio fullstora grundskolor samt ett antal nya gymnasieskolor byggas i Stockholm. Stockholms stad ska i alla 14 stadsdelar erbjuda ett attraktivt grundskoleutbud för att alla elever ska kunna välja en skola nära hemmet. Arbetet med en samordnad skolplanering i Stockholm, SAMS, ska stärkas ytterligare för att säkerställa att

berörda aktörer i staden har en gemensam bild av hur skolförsörjningen ska säkras i takt med befolknings- och elevtillväxten.

Riktlinjer för utemiljön ska tas fram för att säkerställa alla barns och elevers tillgång till en god utemiljö på raster och för ett utforskande lärande. Den så kallade lekvärdesfaktorn ska kompletteras med riktlinjer för att säkerställa att skolgårdar håller en rimlig storlek i förhållande till antalet elever, och hur skolor nära naturområden ska kunna nyttas bättre i skolan. Vid om- och nybyggnation ska förskolor och skolor i den mån det går utrustas tillagningskök. Vid nybyggnation ska skolor och förskolor certifieras med Miljöbyggnad, lägst nivå silver. Tillgången till mark är en stor utmaning i en växande stad och i planeringen av lokaler för skolverksamhet ska utbildningsnämnden, i samverkan med SISAB, ha en aktiv roll då flera alternativa lokaliseringar behöver utredas i ett tidigt skede.

Det utbud av idrottsanläggningar som finns i staden ska ses som en gemensam resurs. Utbildningsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden och SISAB föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skolidrottshallar och andra idrottsytor efter skoltid. Även andra typer av skollokaler behöver, vid sidan av undervisningstid, tillgängliggöras i högre grad än i dag för föreningslivet och civilsamhället. Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB föreslå och genomföra åtgärder även för detta.

Förskola

Förskolan är en viktig del av starten på det livslånga lärandet och ska samtidigt utgöra en trygg och omvårdande miljö under barnens tidiga år. Förskolan fungerar utjämnande och är för många föräldrar ett ovärderligt stöd i omsorgen och utvecklingen av deras barn samtidigt som förskolan möjliggör för föräldrar att förvärvsarbeta, något som blivit extra tydligt under corona-pandemin. Utbildningsnämnden ska i sin samordnande roll samverka med stadsdelsnämnderna i arbetet med att tillse att alla föräldrar har korrekt information om rätten till förskola och information om förskolans verksamhet.

Pedagogisk personal med språkkunskaper och interkulturell kompetens för att möta elever vars föräldrar kommer från andra länder än Sverige är ett viktigt kvalitetshöjande mål i förskolan. Förskolan får aldrig användas som en plats för assimilering, utan ska vara en plats där barn från alla kulturer och språk är välkomna. Papperslösa barns rätt att gå i grundskolan regleras av skollagen och målet är att även nå denna grupp med information om rätten till förskola och förskolans verksamhet. Det är även viktigt att det finns förskoleverksamheter där staden exempelvis i samarbete med civilsamhället bidrar till att papperslösa barn i förskoleåldern kan delta i förskoleverksamhet.

Utbildningsnämnden ska löpande kontrollera att fristående förskoleverksamhet följer ramöppettiderna. Fristående förskolor ska ge god information till föräldrar om ramöppettiderna samt rätten till annan omsorg om förskolan har stängt. Förskolan ska samarbeta med vårdnadshavare, skolor, socialtjänst, barn- och ungdomspsykiatri med flera i de fall barn behöver extra stöd. Mellan stadens egna nämnder är det därför av stor vikt att söka samverkansformer för att ge så tidiga insatser som möjligt för en likvärdig förskola.

Grundskola och grundsärskola, inklusive förskoleklass

Det är utbildningsnämndens ansvar att alla elever i stadens skolor får likvärdiga förutsättningar för att utveckla kunskaper och värden. Arbetet med att minska skillnaderna mellan olika skolor i staden har därmed fortsatt högsta prioritet. Forskning tyder på att skolor där barn med olika erfarenheter och bakgrunder studerar tillsammans skapar en god lärandemiljö och bidrar till att alla barn, med sina olika förutsättningar, lär sig bättre. För elever som riskerar att inte bli behöriga till gymnasiet ska skolan kunna redovisa en tydlig plan för vad skolan ska göra för att stödja elevens lärande.

Alla elever som behöver extra stöd för att nå kunskapsmålen ska fångas upp tidigt och ges relevant stöd. Utbildningsnämnden ska göra särskilda insatser för att säkerställa detta och göra uppföljningar av vilka insatser som satts in och om de är tillräckliga. Nämnden ska även följa upp och utvärdera i vilken grad och hur snabbt stödåtgärder sätts in och hur stödåtgärder skiljer sig mellan olika skolor.

Utbildningsnämnden ska vidare sammanställa goda exempel på hur skolor arbetar för att fånga upp och ge stöd till barn som har behov av extra hjälp i skolan. Alla skolor ska själva, eller i samverkan med andra aktörer, erbjuda sina elever den läxhjälp och eventuell extra undervisning som krävs för att ingen ska halka efter. Utbildningsnämnden ska ta fram åtgärder för att kunna öka andelen specialpedagoger på Stockholms stads grundskolor. Fokus för förskoleklassen ska vara stimulans av barnens lust till lärande. Samtliga skolbibliotek ska ha tillgång till utbildad personal och utbildningsnämnden ska under året arbeta för att öka andelen fackutbildade skolbibliotekarier.

Att ge alla elever kunskap om och inblick i arbetslivet och vägarna till framtida jobb är viktigt för att ge dem förståelse för sina möjligheter. Det bidrar till ökad motivation och är centralt för att stödja eleverna i valet av gymnasieprogram. I arbetet ingår att vägleda eleverna i deras val, vilket ska bidra till att minska andelen ungdomar som inte påbörjar eller hoppar av gymnasiet. Utbildningsnämnden ska också säkerställa att alla elever har god tillgång till studie- och yrkesvägledning på sina skolor. Som ett led i att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden ska studie- och yrkesvägledningen ha kunskaper om genus

och jämställdhet samt arbeta aktivt med att uppmuntra elever till val av gymnasieprogram som går utanför traditionella könsmonster. Det förebyggande arbetet och att snabbt vidta stödåtgärder vid frånvaro har fortsatt hög prioritet.

Utbildningsnämnden ska, i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna, säkerställa att implementeringen av arbetsätten från Pilotprojekt skola och socialtjänst (PPSS) i ordinarie verksamhet fortgår. Inom ramen för detta arbete ska nämnden, i samarbete med kommunstyrelsen och socialnämnden och i samråd med berörda stadsdelsnämnder utarbeta en modell för skolsociala stödteam.

De nyanlända elever som kommer till Sverige i de sena skolåren behöver i regel extra stöd. Varje elevs lärande och behov av särskilda insatser ska stödjas. Alla skolor i staden ska ta ett ansvar för mottagandet av nyanlända och introduktionsgrupper och förberedelseklasser ska finnas över hela staden. Elever som anländer i årskurs 7–9 ska även i fortsättningen placeras i skolor med förberedelseklasser i närförort och innerstad med syfte att sprida mottagandet till fler skolor i staden. Utbildningsnämnden ska arbeta för att en nyanländ elev ska kunna delta i den ordinarie undervisningen så tidigt som möjligt. Eleverna ska erbjudas stöd på sitt modersmål för förbättrat lärande.

Samverkan mellan ordinarie skolverksamhet, modersmålsundervisning, studiehandledning och hemmet är viktigt. För barn som far illa är det av stor betydelse att det finns en väl fungerande samverkan mellan skola och sociala myndigheter. För att uppmärksamma barns behov samverkar och samarbetar skolan med socialtjänsten och landstinget enligt den överenskommelse som finns (BUS-överenskommelsen) och enligt de samverkansöverenskommelser som finns mellan stadsdelsnämndernas verksamhet och skolan. För att förhindra att elever far illa ska det förebyggande samarbetet på lokal nivå mellan rektor och socialtjänsten uppmärksammas särskilt. Utbildningsnämnden ska verka för att minska andelen omotiverade skolbyten under läsåret med syfte att öka elevernas trygghet och skapa kontinuitet i verksamheten. Grundsärskolans uppgift är att ge eleverna möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar såväl kunskapsmässigt som socialt. Elever i grundsärskolan ska ha samma rätt som andra elever att välja skola. De ska också ha möjlighet att delta i undervisning tillsammans med grundskolans elever. Stockholms stad ska ställa höga krav på placerade barns skolgång och kräva att barnen får relevant stöd för att uppnå målen.

Det är stadens skyldighet att säkerställa att alla placerade barn får sin utbildning i en kommunal eller fristående skola med tillstånd från Skolinspektionen, eller genom avtal med en sådan skola. Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och socialnämnden säkerställa att barn i skolåldern som

bor på skyddat boende erbjuds skolundervisning inom en vecka samt att yngre barn så snart som möjligt erbjuds undervisning i förskoleklass, förskola eller annan pedagogisk verksamhet.

Fritidshem och omsorg på obekväm arbetstid

Under budgetperioden ska utbildningsnämnden verka för att alla barn i årskurs f–6 ska ha en plats på fritidshem om detta behov finns. Verksamheten ska i så hög grad som möjligt vara integrerad med grundskolan i övrigt. Fritidshem och fritidsklubbar ska präglas av höga pedagogiska ambitioner och bidra till ett likvärdigt lärande för alla barn, men även ge utrymme för att barnen får vistas utomhus efter ordinarie skolverksamhets slut samt kunna ta det lugnt, leka och vila. Möjligheterna till utevistelse, lek och vila är särskilt viktigt för elever i de lägre årskurserna. Riktlinjer för och säkerställa en medveten fritidspedagogik i de yngre åldrarna, som bidrar till att alla lär sig läsa, skriva och räkna samt träna sitt sociala samspel ska utvecklas av nämnden. Fritids ska erbjuda läxhjälp och studiehandledning, antingen i egen regi eller i samverkan med ideella organisationer.

För ett modernt arbetsliv är det viktigt att skolorna även är tillgängliga för barn under de tider då vårdnadshavarna arbetar. Utbildningsnämnden ska därför utöver fritidsverksamheten tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn från sex år fram till vårterminen det år de fyller tretton år till familjer med ett sådant omsorgsbehov. Stadsdelsnämnderna ska tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn från ett till fem års ålder.

Gymnasieskola och gymnasiesärskola

Alla barn och ungdomar i Stockholms stad ska ha möjlighet att studera på kommunala gymnasieskolor. Antalet ungdomar i gymnasieåldern ökar med cirka 33 procent fram till år 2026. Redan de närmaste årens växande elevkullar kommer att öka söktrycket till stadens gymnasieskolor avsevärt. Målet är att en ökad andel av Stockholms stads elever ska kunna såväl söka som beredas plats på en kommunal gymnasieskola i Stockholm. Det innebär att staden aktivt måste söka nya möjligheter för utbyggnad och nybyggnation av gymnasieskolor i egen regi.

Stockholms stads strategi för att minska skolsegregationen och skapa förutsättningar för en likvärdig gymnasieutbildning för alla elever i staden är att utöka antalet gymnasieplatser och att verka för att stadens gymnasier är attraktiva skolor på grund av den höga kvaliteten på utbildningen. Utbildningsnämnden ska verka för att det finns kommunala gymnasieskolor i alla delar av staden. Stockholms stad ska ta initiativ till en regional gymnasieplan i syfte att säkerställa den kraftfulla kapacitetsutbyggnad som är nödvändig och rimliga finansieringsmodeller för detta. Utbildningsnämnden ska arbeta för att den lä-

rarledda undervisningstiden i gymnasiet ökar samt att utbildningen planeras med sammanhållna och jämnt fördelade skoldagar.

Gymnasiesärskolans kunskapsuppdrag ska utvecklas och stärkas så att alla elever utmanas, motiveras och stimuleras att utveckla sina kunskaper. Elever i gymnasiesärskolan ska ha samma rätt till utveckling och lärande som andra elever och rätten att välja skola och program ska gälla alla. Studie- och yrkesvägledningen har stor betydelse för elever i grund- och gymnasiesärskolan. Utbildningsnämnden ska säkerställa att dessa elever inkluderas i arbetet med att utveckla och bredda detta område, och att de får kunskap och förståelse om sina möjligheter i arbetslivet så att de får goda förutsättningar att etablera sig på den ordinarie arbetsmarknaden. Ett individ- eller elevcentrerat arbetssätt ska vara en utgångspunkt i utbildningsnämndens arbete med gymnasieutbildningen.

Yrkesprogrammets attraktivitet ska stärkas i nära samverkan med branscher och arbetsliv för att ge eleverna goda förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden. Utbildningsnämnden ska också säkerställa att alla yrkesprogram erbjuder möjlighet att läsa in högskolebehörighet samt underlätta för eleverna att tillägna sig högskolebehörighet. Detta ska tydligt kommuniceras inför gymnasievalet tillsammans med yrkesprogrammets andra styrkor, för att tydliggöra alla möjligheter vid ett sådant val.

Gymnasieskolans yrkesprogram har även ett viktigt uppdrag i att bidra till stadens egen kompetensförsörjning och utbildningsnämnden ska fortsätta att utveckla inriktningar som svarar mot stadens egna verksamheter. En utvecklad studie- och yrkesvägledning redan i grundskolan ska bidra till att minska den könsuppdelning som finns i val av gymnasieprogram, och utbildningsnämnden ska arbeta för en större jämställdhet mellan olika program, inte minst vad gäller yrkesprogrammen.

Elever som inte är behöriga till ett nationellt program erbjuds introduktionsprogram. Utbildningsnämnden ska erbjuda bra utbildningsformer inom ramen för introduktionsprogrammen som ska leda till att eleverna kan fortsätta inom utbildningssystemet. Gymnasiets språkintruktionsprogramms uppdrag, organisation och struktur ska vara tydliga. Utbildningsnämnden ska fortsätta att stärka möjligheterna till ett väl fungerande mottagande oavsett när under läsåret eleverna anländer.

Utbildningsnämnden ska tillse att elever i gymnasiesärskolan får tillgång till praktisk arbetslivsorientering. Stockholms gymnasieskolor ska ge varje elev en god grund för fortsatta studier och yrkesliv. Utbildningsnämnden ska skapa förutsättningar för en god studie- och yrkesvägledning i samverkan med nä-

ringsliv, universitet, högskolor, föreningsliv, kulturliv och andra samhällsaktörer. En mötesplats för skolorna, akademien och ideella organisationer ska skapas i syfte att främja barn och ungdomars kunskapsutveckling.

Utbildningsnämnden ansvarar för att följa upp hur många ungdomar som inte fullföljer gymnasieskolan och har, tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, ett lagstadgat aktivitetsansvar för dessa.

En välfärdsstad som satsar på kvinnor och tjejer

Flickors psykiska ohälsa har ökat de senaste åren. Detta ställer särskilda krav på skolans elevhälsoteam, men också på skolans förebyggande arbete, där frågor om könsnormer, samhällets och skolans krav på flickor och unga kvinnor måste utvecklas. Under budgetåret ska nämnden initiera ett arbete där ett material tas fram som kan användas av skolor för att i ett första steg möjliggöra för personalen att lära om och reflektera kring hur krav på flickor och unga kvinnor förmedlas av skolan.

Skolan har ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Det är viktigt att sex- och samlevnadsundervisningen på Stockholms kommunala skolor fungerar bra. Därför ska utbildningsnämnden göra en särskild satsning för att samordna och stärka kvaliteten på undervisningen, ett så kallat sexlyft. Sex- och samlevnadsundervisningen måste innehålla frågor om samtycke, sexuella trakasserier, hbtq-frågor och hedersproblematik.

Lärare måste känna sig bekväma och ha rätt verktyg för att prata om de frågorna. Skola och socialtjänst ska ha ett tätt samarbete för att nå ut till unga med sex som självskadebeteende eller som har sex mot ersättning. Kunskap om sin egen sexuella och reproduktiva hälsa är viktig för barn och ungdomars fysiska och psykiska välmående. Utbildningsnämnden ska även i samarbete med kommunstyrelsen och ungdomsmottagningarna göra en särskild satsning för att öka kunskapen bland unga om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, ett sexlyft ska genomföras på Stockholms skolor. Ungdomsmottagningarna ska ha ett tätt samarbete med skolorna. Alla stadens skolor ska också tillhandahålla kostnadsfritt mensskydd för elever som går på skolan.

Schabloner

Utöver återförandet av generella effektiviseringar på utbildningsnämnden höjs även schablonen i samtliga delar av skolan och förskolan. Den totala höjningen blir enligt listan:

Förskolan - 4 procent

Grundskolan - 4 procent

Grundsärskolan – 4 procent

Fritidshem – 3 procent
 Fritidsklubb – 3 procent
 Gymnasium – 3,3 procent
 Gymnasiesärskolan – 3,3 procent

Under året ska nämnden:

- utveckla strategier för att systematiskt skapa mer heterogena elevsammansättningar, minska skolegregationen och därmed öka likvärdigheten mellan skolor i staden
- erbjuda kompetensutveckling för lärare i frågor om hedersrelaterat våld och förtryck samt könsstämpning
- införa frukost på schemat som pilotprojekt
- införa ett sexlyft på Stockholms skolor
- införa screening för ungas psykiska hälsa, inkluderat att upptäcka utsatthet för våld i hemmet och hedersrelaterat våld och förtryck
- i samverkan med trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och polisen ta fram ett säkerhetspaket för ökad cykling bland barn
- erbjuda kompetensutveckling för lärare i hur man identifierar och bemöter uttryck för sexism, rasism och diskriminering samt förekomst av våld i hemmet eller i relationer
- utveckla formerna för det antirasistiska nätverket för lärare
- utveckla riktlinjer för samt kommunicera vikten av att alla stadens skolor arbetar med ett vitt tillgänglighetsbegrepp
- skapa ett forum för erfarenhetsutbyte av arbete med olika lärandeaktiviteter i samma klassrum för att skapa tillgänglighet genom lärandeformerna
- utveckla riktlinjer för hur ett vitt tillgänglighetsbegrepp ska implementeras vid ny- och ombyggnad av skolor
- skapa en funktion i staden dit elever och föräldrar till barn med funktionsnedsättningar kan vända sig för att få råd och stöd i frågor om utbildnings-, samt få hjälp att tillvarata sina rättigheter
- skapa en egen ingång på stadens hemsida för personer med, eller föräldrar till personer med funktionsnedsättningar, samt tillse att adekvat information om skola, stöd mm finns lätt tillgängligt och samlat på stadens hemsida
- säkerställa att alla elever som behöver erbjuds gratis sommarskola
- revidera riktlinjerna för måltider i stadens grundskolor och i det arbetet även inkludera förskolan och gymnasiet med syfte att göra maten som erbjuds i huvudsak ekologisk och vegetarisk
- kartlägga de administrativa uppgifterna för den pedagogiska personalen i syfte att minska och rensa upp i sådana uppgifter
- utöka verksamheten med naturskolor

- erbjuda lärare kompetensutveckling i miljö- och hållbarhetsfrågor
- skapa en plattform för spridande av goda exempel och erfarenhetsutbyte på digitalisering och främja det av en demokratisk IT-kultur fri från diskriminering
- erbjuda lärare kompetensutveckling i hur man förebygger sexism, rasism och diskriminering i digitala miljöer, samt kompetensutveckling i fråga om programmering och datalogiskt tänkande
- tillsammans med socialnämnden och polisen uppmärksamma och förhindra att barn utsätts för tvångsäktenskap
- i planeringen av skolutbyggnad tillse att lokalisering och utformning bidrar till att motverka skolegregation
- ta fram riktlinjer som säkerställer att alla ny- och ombyggnationer tar hänsyn till ett vidgat tillgänglighetsbegrepp
- ta fram nya riktlinjer för skolgårdar och utemiljö
- utveckla former för information om rätten för barn till papperslösa att gå i grundskola, samt deras rätt till förskola
- utvärdera i vilken grad och hur snabbt stödåtgärder sätts in för barn som behöver dem och hur andelen och formen för stödåtgärder skiljer sig mellan olika skolor
- sammanställa goda exempel på hur skolor arbetar för att fånga upp, bemöta och ge stöd till barn som har behov av extra hjälp i skolan
- definiera innebörden av studie- och yrkesvägledning i grundskolan ur ett brett perspektiv
- utarbeta riktlinjer för och säkerställa en medveten fritidspedagogik i de yngre åldrarna
- tillse att alla barn i åldern 6–13 år i familjer som behöver barnomsorg på kvällen, nätter och helger har tillgång till god sådan verksamhet
- ta fram ett material som kan användas för att personal får lära och reflektera kring hur krav från skolan kommuniceras till flickor och unga kvinnor och hur detta tas emot, som ett led i arbetet med att motverka psykisk ohälsa.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

25. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Utbildningsnämnden** godkänns.

Äldrenämnden

Alla stadens äldre har rätt till en stimulerande, levande och värdig ålderdom. Äldrenämnden har en central roll i detta arbete och ska verka för att utveckla stadens äldreomsorg samt stärka medarbetarnas yrkesroll.

Nämnden måste utvärdera och åtgärda det som gick fel under våren 2020. Ett äldre- eller korttidsboende ska inte vara en dödsdom. Ett besök från hemtjänsten ska inte innebära fara för livet. Det är av yttersta vikt att personalen inom äldreomsorgen kan arbeta på ett säkert sätt. Den livsviktiga skyddsutrustning som många blev utan under den första vågen av covid-19-pandemin måste finnas tillgänglig vid behov. Det är kvinnorna som arbetar inom hem- och äldreomsorgen som blev utan munskydd, visir och skyddskläder. De äldre måste kunna känna trygghet och tillit till äldreomsorgen igen.

Gruppen äldre har olika behov och intressen och därför ser efterfrågan på insatser, stöd och aktiviteter olika ut. För att se till de äldres intressen krävs samverkan och långsiktig samplanering mellan stadens olika delar. De äldre ska kunna erbjudas olika typer av boendelösningar och ta del av en omsorg som anpassas efter behov.

Nämndens uppgifter

Äldrenämndens ansvar omfattar bland annat:

- samordning av planeringen av vård- och omsorgsboenden inom stadsdelsnämndernas samverkansområden
- uppföljning, utvärdering och utveckling av äldreomsorgen
- uppföljning av myndighetsutövningen inom äldreomsorgen i syfte att säkerställa likställigheten i hela staden
- inspektion av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- kvalitetsobservation av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- bidragsgivning till ideella organisationer inom äldreomsorgen
- samarbete med Stockholms läns landsting i gemensamma frågor samt inom Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum
- övergripande utbildning, fortbildning och kompetensutveckling av medarbetarna i äldreomsorgen
- stadens jourverksamhet inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättningar
- hantering av ansökningar om trygghetslarm samt installation och larmmottagning
- köhanteringsystemet för vård- och omsorgsboenden samt servicehus
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) och lagen om valfrihetssystem (LOV)

- förvaltning av stadsövergripande avtal avseende vård- och omsorgsboende, hemtjänst och dagverksamhet inom äldreomsorgen.

Äldrenämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Stockholm ska vara en bra stad att åldras i

Stockholm ska vara en stad där alla invånare färdas väl genom livet. Detta ska även genomsyra ålderdomen. Gruppen äldre omfattar också människor som kommit till Sverige och har svenska som andraspråk, vilket kräver särskilda insatser. Äldrenämnden ska bistå andra nämnder och bolag med strategier och verktyg för hur ett äldreperspektiv kan implementeras i stadens alla verksamheter som kommer i kontakt med äldre. Det sociala perspektivet inom äldreomsorgen ska stärkas för att se äldre som lever i olika typer av utsatthet som hemlöshet, missbruk eller är utsatta för våld. Vidare ska en jämställdhetsanalys av verksamheten alltid ingå och olika insatser ska följas upp så att de svarar mot stadens mål om jämställdhet.

En närvarande hemtjänst

Hemtjänsten ska fortsätta att utvecklas för att ge äldre mer inflytande i sin vardag. Äldre ska kunna vara delaktiga i hur deras egen hemtjänst planeras och genomförs. Därför ska arbetet med ramtid fortsätta att utvecklas. Detta skapar en bättre förutsättning för både beställare, hemtjänstpersonal och den äldre att få en mer behovsanpassad hemtjänst än tidigare. Nämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta med att stärka de förebyggande och rehabiliterande insatserna genom samverkan med arbetsterapeuter, fysioterapeuter och dietister inom hemtjänst och uppsökande verksamhet. Möjligheterna för äldre att med hjälp av hemtjänst eller personal på ett särskilt boende kunna vistas ute ska utvecklas och ökas. Stadens hemtjänstpersonal ska få kontinuerlig utbildning rörande informationsöverlämning. Arbetstidsförkortning ska genomföras som en pilot i minst tre stadsdelar.

Olika målgrupper och arbetssätt i äldreomsorgen

Äldrenämnden ska ha beredskap för att tillgodose olika målgruppers särskilda behov inom äldreomsorgen. Kunskapen kring jämställdhet och hbtq-personers livsvillkor behöver fördjupas. Många äldre i Stockholm är födda i länder utanför Sverige. Personalens kunskap i språk, antidiskriminering och interkulturell kompetens blir därför allt viktigare och behöver beaktas vid utbildningssatsningar och vid rekrytering. Kompetens kring posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) som drabbar äldre på grund av trauman tidigare i livet behöver öka.

Nämnden ska också tillsätta en utredning för att utvärdera de ihållande effekterna av pandemin i äldreomsorgens och hemtjänstens olika verksamhetsdelar. Både hos äldre brukare och omsorgspersonal måste eventuella psykiska men kartläggas och följas upp.

Fler äldre ska få boenden anpassade efter sina behov

Staden ska fortsätta utbyggnaden av fler vård och omsorgsboenden fram till 2040 för att fler äldre med vårdbehov ska kunna flytta till ett anpassat boende. Dessutom ska antalet seniorboenden byggas ut för att även den som inte har stora sjukvårdsbehov ska kunna få ett tryggt boende med möjlighet till gemenskap. Nämnden ska fortsätta att stödja stadsdelsnämnderna i arbetet med att skapa aktivitetscenter i anslutning till seniorboenden med målsättningen att fler aktivitetscenter ska öppna under mandatperioden.

Samordningen mellan stadsdelar ska stärkas ytterligare på stadsövergripande nivå och varje stadsdelsregion ska årligen ta fram ett förslag till plan för att klara vård- och omsorgsboendebehovet. I detta arbete ska planering av boenden för de nationella minoriteterna tas i beaktande, som ett led i stadens arbete som förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska, där de äldre har rätt att prata och bemötas på sitt eget språk. Detta kräver således rekrytering av personal med sådan språkkunskap.

Staden ska arbeta uppsökande samt med informationsspridning för att ge äldre mer information om vilken service som erbjuds dem i Stockholm. Det är av största vikt att staden har ett tydligt äldreperspektiv i arbetet med stadsplanering och planer för nybyggnation. Här ska särskilt beaktas att boendekostnaden inte får vara för hög, då många pensionärer, särskilt kvinnor, har mycket låga inkomster. I Boendeplanen ska nämnden i samarbete med exploateringsnämnden ta fram strategier samt bedömningar av behov och efterfrågan för icke biståndsbedömda äldre och seniorbostäder. Boendeplanen ska ligga till grund för kommande års markanvisningar för seniorbostäder.

Genom Stockholms Trygghetsjour hanteras stadens trygghetslarm, biståndsbedömning under jourtid och kön för vård- och omsorgsboende samt servicehus. Nämnden ansvarar för stadens inspektörer och kvalitetsobservatörer och genom dem ska kvaliteten säkerställas samt goda exempel inom äldreomsorgen spridas.

Personal inom hemtjänst och äldreomsorg

Medarbetare som arbetar inom hemtjänst och äldreomsorg ska ha en god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor. Särskilt inom hemtjänsten måste arbetet med arbetsmiljön ske i samverkan med de äldre, då det handlar om att både skapa en

trivsamt, säkert och igenkännbart hemmiljö för den äldre, och en god arbetsmiljö för personalen. Arbetsvillkoren och arbetsmiljön för stadens medarbetare är eftersatta och måste fortsätta att utvecklas och förbättras. Personalen ska ha trygga, fasta anställningar.

En plan för löneutveckling för vårdbiträden i hemtjänst och äldreomsorg ska utformas och pengar ska kontinuerligt avsättas i stadens budget. Staden ska också i upphandlingar tillse att arbetsvillkor och arbetsmiljö är god för personal som arbetar i upphandlade verksamheter.

Arbetet med reflektionstid ska fortsätta och utökas och nämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram och genomföra riktade utbildningar för att stärka medarbetarna inom äldreomsorgen i sin yrkesroll.

Äldrenämnden ska under året tillsammans med stadsdelsnämnderna arbeta för att säkerställa framtidens personal och kompetensförsörjning inom äldreomsorgen. Nämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna samt arbetsmarknadsnämnden se över möjligheten att inrätta så kallade Stockholmsjobb inom hemtjänsten särskilt avsatt för nyanlända kvinnor och kvinnor som står långt från arbetsmarknaden. Personal i stadens hemtjänst och äldreomsorg ska fortsatt ha kompetenshöjande utbildningar i genus, normkritik och antirasism.

Äldre som lever i utsatthet

Alla har rätt till en värdig ålderdom. Äldre personer som levt länge i utsatthet kan ha specifika behov och behöver bli bemötta utifrån sin specifika livssituation. Dessutom krävs kunnig personal som kan möta dessa behov i boenden och verksamheter. Äldrenämnden ska fortsätta att samverka med socialnämnden och stadsdelsnämnderna för att nå och utveckla arbetet med att ge insatser till äldre som lever i utsatthet. Det kan handla om personer som lever i hemlöshet, missbruk eller psykisk ohälsa. Äldrenämnden ska fortsätta det påbörjade arbetet med att skapa fler boendeplatser för äldre i hemlöshet och som har ett pågående missbruk.

Arbetet med akutplatser för äldre i hemlöshet ska utvecklas och det är viktigt att även de som lever i hemlöshet, men inte har ett pågående missbruk har möjlighet att få ett akut boende. Äldrenämnden ska i samverkan med socialnämnden bedriva uppsökande arbete särskilt mot gruppen äldre i hemlöshet. Det är viktigt att äldrenämnden utvecklar arbetet med att se äldre kvinnors särskilda utsatthet. Hemlösa kvinnor löper ofta stor risk för våld och sexuellt våld och risken för hemlöshet bland kvinnor ökar för de som flytt sina hem på grund av våld och förtryck. Arbetet med stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska fortsätta.

Äldrenämnden ska tillsammans med socialnämnden öka kunskapen bland biståndshandläggare och hemtjänstpersonal om mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Särskild vikt ska läggas vid utbildning om och hur våld mot äldre kan utövas av personal på äldreboende eller en närstående som vårdar den äldre. Under året ska nämnden också samverka med socialnämnden om att anpassa platser på stadens skyddade bostaden för att kunna ta emot äldre som flyr från våld och förtryck.

Mat- och måltidspolicy för äldreomsorgen

Mat- och måltidspolicyn för minskad klimatpåverkan som den rödgrönrosa majoriteten utvecklade ska följas i alla stadens verksamheter, vilket inkluderar verksamheter där mat lagas för äldre. Ätstörningar förekommer också hos äldre men uppmärksammas sällan, kunskapen behöver därför höjas för att upptäcka och behandla sådana svårigheter. Det är viktigt att mat som serveras äldre är god och näringsrik. Verksamheter som riktar sig till äldre ska sträva efter att laga rätter som äldre känner igen och tycker om. Det är viktigt att maten anpassas till den matkulturella miljö som brukarna kommer ifrån.

Veganer, vegetarianer och personer som äter viss kost på grund av livsåskådningsskäl ska självklart få dessa preferenser tillgodosedda. Miljön där maten serveras är också viktig. Det ska vara trevligt att äta och det ska finnas gott om tid att äta. I så hög utsträckning som möjligt ska måltiden också vara en stund av social samvaro. Personal i hemtjänsten ska ges möjlighet att sitta ner en stund och prata när brukaren äter. De krav som staden ställer på maten till äldre ska även ingå som krav vid upphandling av verksamheter för äldre.

Aktiviteter och kultur för äldre

Sociala aktiviteter, fysiska aktiviteter och kulturaktiviteter är viktiga i alla människors liv och staden är en viktig aktör som erbjuder sådana aktiviteter. Det ska vara självklart att kunna ha ett aktivt liv utifrån sina egna förutsättningar även för äldre. Konst och kultur ska vara en del av hela livet, även för äldre. Äldre ska både kunna utöva kultur, delta i skapande aktiviteter och ta del av stadens kulturutbud. Nämnden ska i samverkan med kulturnämnden införa kulturcheckar för äldre för att främja Stockholms kulturbranscher och öka äldres välbefinnande.

Äldreboenden ska, i den mån det är säkert att genomföra, ha regelbundna besök från professionella kulturutövare och det ska finnas möjligheter att anmäla sig till kurser. Personer som har hemtjänst bör bjudas in till evenemang som genomförs vid närbelägna äldreboenden, samt vid behov kunna få hjälp att ta sig till evenemangen. Äldrenämnden tillsammans med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna och i samverkan med lokala idrottsföreningar ska utveckla ett

program där äldre kan träffas för promenader eller annan lättare fysisk aktivitet.

Under året ska nämnden:

- initiera arbetet för att utöka och stärka äldres möjlighet till utevistelse när sådan kräver hjälp från hemtjänst eller personal på äldreboende
- upprätta en plan för långsiktig god löneutveckling för vårdbiträden i hemtjänst och äldreomsorg
- utveckla arbetet med ramtid samt se till att personalen har tid att sitta ner och prata en stund när den äldre äter
- arbeta för att heltid som norm och tillsvidareanställning är norm inom stadens verksamheter
- ställa krav kring arbetsvillkor och att stadens mat och måltidspolicy följs även i upphandlad verksamhet
- utveckla och intensivifiera arbetet mot våld mot äldre kvinnor
- förstärka kompetensutvecklingen av anställda inom socialtjänst, äldreomsorg och hemtjänst rörande våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck
- i samarbete med stadsdelsnämnderna, lokala brottsförebyggande råd och Polismyndighet arbeta för att stoppa våld och andra brott som drabbar äldre personer
- utveckla samarbetet med icke vinstdrivande verksamheter och lära av goda exempel inom den idéburna sektorn inom äldreomsorgen
- i samverkan med idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och lokala idrottsföreningar utveckla ett program där äldre kan träffas för promenader och annan lättare fysisk aktivitet
- möjliggöra för personer med hemtjänst att bjudas in till evenemang vid närbelägna äldreboenden, samt vid behov hjälpa dem att ta sig till evenemangen
- i samarbete med kulturnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra en satsning med program för seniorer på stadens bibliotek.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

26. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Äldrenämnden** godkänns.

Överförmyndarnämnden

I ett jämlikt, jämställt och hållbart Stockholm får alla som inte själva kan sköta sin ekonomi eller bevaka sina rättigheter en bra hjälp av en god man eller en förvaltare. Överförmyndar- nämndens huvuduppgift är att utöva tillsyn över godmanskap och förvaltarskap. Det innebär att nämnden kontrollerar hur gode män och förvaltare förvaltar sina huvudmäns tillgångar och bevakar huvudmännens rättigheter. Insatserna ska vara av hög kvalitet och trygga för den enskilde. För att uppnå detta är en väl fungerande tillsyn av ställföreträdarna grundläggande. Handläggningen ska vara rättssäker och effektiv, och det ska vara lätt att få kontakt med staden.

Nämnden har även tillsyn över förmyndarskap, det vill säga hur föräldrar förvaltar sina barns tillgångar. Syftet med tillsynen är att förhindra att barn eller myndiga personer som inte själva kan ta tillvara sin rätt, missgynnas ekonomiskt eller rättsligt. Nämnden ska särskilt se till att barnets tillgångar används för barnets nytta och att tillgångarna i övrigt är placerade på ett tryggt sätt som ger en rimlig avkastning.

Överförmyndarnämndens ska vara en arbetsplats fri från diskriminering och präglas av goda möjligheter till balans mellan arbete och fritid. Det är av största vikt att aktivt arbeta för en låg sjukfrånvaro, låg personalomsättning och regelbunden kompetensutveckling för personalen för att säkerställa kvaliteten i handläggningen.

Nämndens uppgifter

Överförmyndarnämnden uppdrag är reglerat i föräldrabalken.

Överförmyndarnämndens ansvar omfattar bland annat:

- rekrytering och byte av gode män och förvaltare
- tillsyn och arvodering av gode män och förvaltare
- information och utbildning av gode män och förvaltare särskilt stöd för rekrytering och arvodering av särskilt förordnade vårdnadshavare till ensamkommande flyktingbarn

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

För att säkerställa god kvalitet, rättssäkerhet och tillgänglighet i arbetet ska överförmyndarnämnden under året fortsätta prioritera arbetet med korta handläggningstider och utveckla den digitala ärendehantering

Arbetet med rekrytering ska utvecklas

För att säkerställa att den som får en god man eller förvaltare får sina rättigheter tillgodosedda på bästa sätt är det av stor vikt att nämnden lyckas rekrytera personer väl lämpade för uppdraget. Överförmyndarnämnden ska under året utveckla arbetet med rekrytering genom att bland annat fortsätta arbetet med att utveckla nischade rekryteringsinsatser mot grupper där det finns personer som har särskilda kunskaper, erfarenheter eller kompetenser som möjliggör att ta sig an mer komplicerande uppdrag. För att bredda rekryteringsmöjligheterna ska även samverkan med civilsamhället utvecklas. För att möjliggöra för fler att ta sig an komplicerande eller tidskrävande uppdrag ska nämnden utreda möjligheten att införa anpassade arvodeskostnader för gode män och förvaltare som tar sig an särskilt komplicerade och krävande uppdrag där det inte varit möjligt att rekrytera gode män och förvaltare till en normal arvodesnivå. För den som vill och anses lämpad ska nämnden också fortsätta att genomföra specialutbildningar som riktar sig till gode män och förvaltare som tar sig an särskilt komplicerade uppdrag.

Ökad möjlighet till utbildning

För att säkerställa en rättsäker och likvärdig handläggning ska överförmyndarnämnden fortsätta sin kunskapsatsning till medarbetare och chefer, såväl vuxen- som barnhandläggare, samt implementera verktyg och metoder som kan användas i arbetet med att systematiskt pröva barnets bästa. Vikt ska läggas på att arbeta med uppföljning och utvärdering ur ett barnrättsperspektiv och här ska stadens strategi för barns rättigheter och inflytande vara vägledande. Arbetet ska också präglas av ett normkritiskt förhållningsätt och kunskapsatningar ska göras för att säkerställa att handläggare har rutiner att följa vid misstanke om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck samt annan typ av våldsutsatthet. Det är också viktigt att prioritera kunskapsatsning för medarbetarna avseende förvaltningslagen för att säkerställa medborgarnas möjlighet att tillgodogöra sig sina rättigheter.

Anpassningar för en hållbar utveckling

För att överförmyndarnämndens arbete också ska ha, en miljömässigt, hållbar utveckling ska nämnden arbeta för att förebygga att avfall uppstår och verka för att en större andel produkter och material återanvänds. Nämnden ska även öka digitaliseringen för att minska pappersförbrukningen, säkerställa rättssäkerheten och förbättra ärendehantering och verka för en mer miljövänlig ärendehantering.

Arbete för att öka rättssäkerhet och samarbete med andra aktörer

Överförmyndarnämnden ska även framåt fortsätta arbetet med att ta fram metoder och nyckeltal för att mäta kvalitet, tillgänglighet, rättssäkerhet, effektivitet och brukarnas uppfattning om insatserna. Nämnden ska även fortsättnings-

vis arbeta med att utveckla prognossäkerhet och den interna kontrollen i enlighet med gällande lagstiftning och kommunstyrelsens anvisningar. Det är av största vikt att överförmyndarnämnden har ett gott och regelbundet samarbete med andra myndigheter och aktörer såsom Migrationsverket, SKL, Stockholms län, Länsstyrelsen, domstolar samt övriga överförmyndarnämnder för att säkerställa informationsöverföring, en likformig bedömning vid arvodering och ärendehandläggning samt stöd vid budget- och prognosarbete.

Arbete för en förbättrad arbetsmiljö

Nämnden ska ständigt sträva efter en god arbetsmiljö och under 2021 ska arbetet med arbetsmiljön vara fortsatt prioriterat. Nämnden ska säkerställa att framtagna rutiner följs samt att likabehandlingsarbete är en integrerad del av det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

27. Feministiskt initiativs förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Överförmyndarnämnden** godkänns.

Central medelreserv

I Central medelreserv: 1. Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov reserveras 5,0 mnkr.

I Central medelreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov reserveras 768,2 mnkr främst för följande ändamål.

- Insatser mot barnfattigdom
- Minskade barngrupper i förskolan
- Heltid som norm och tillsvidareanställningar
- Helsingforsmodellen
- Låglönesatsning inom välfärdsyrken
- Förkortad arbetstid i hemtjänsten - pilot
- Bemanning på biblioteken
- Klimatinvesteringar
- Åtgärder klimatnödläge
- Bilfria söndagar och zoner
- Tryggt mottagande i hemmet
- Giffri förskola
- Vattenförbättrande åtgärder
- Sommarkoloniverksamhet inkl. LSS-kollo
- Aktivitetscenter inom äldreomsorgen
- Skötsel av naturreservat
- Förskola – bidrag för hög hyra
- Särskilda boenden för äldre
- Särskilda boenden för personer med funktionsvariation
- Kompetensfond
- Medel för lönetillägg
- Lokalt trygghetsarbete
- Resultatenheter
- Oförutsedda behov

Omfördelning av CM till förstärkning av kärnverksamhet om 57,3 miljoner i Feministiskt initiativs budgetförslag jämfört med Finansborgarrådets budgetförslag.

Vidare reserveras 788,9 mnkr i Central medelreserv: 3. Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, komvux, grund- och gymnasiesärskola, svenskun-

dervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta, arbetsmarknadsnämnden samt arvoden med mera inom överförmyndarnämnden.

I Central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* har utgifter om 450,0 mnkr reserverats för planerings- och genomförandeprojekt avseende investeringar för exempelvis följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Klimatinvesteringar
- Giftfri förskola
- Investeringar i trygghetsskapande åtgärder
- Vattenförbättrande åtgärder
- Investeringar i ny innovativ teknik
- Hästa gård
- Sociala investeringar

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

28. Till **Central medelsreserv** reserveras följande belopp för år 2021 med fördelning enligt budgetförslaget i denna titel.

Finansförvaltningen

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2021, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2019, är uppräknad med en bedömning av utvecklingen under inkomståren 2020 och 2021. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Landstings bedömning den 1 oktober 2020. Skatteunderlaget beräknas öka med 1,9 procent år 2020 och 1,5 procent år 2021. För år 2021 föreslår Feministiskt initiativ en skattesats om 18 kr. Det är en ökning med 26 öre från styrets föreslagna skattesats för 2021. Skattesatsen är oförändrad jämfört med Feministiskt initiativs reservationsbudget för 2020.

Staden och världen står inför en av de värsta kriserna i modern tid. Särskilt välfärden är hårt drabbad där stadens verksamheter som äldreomsorg och barnomsorg har varit bärande för att ta medborgarna igenom dessa svåra tider. För att finansiera en stark välfärd behövs resurser och därför föreslår Feministiskt initiativ en skattesats som täcker de satsningar som nu måste göras. Mindre pengar till välfärden slår dessutom hårdast mot kvinnor som fortfarande tar störst ansvar för det obetalda omsorgsarbetet. Det är en global sanning och det gäller även här i Stockholm. Kvinnor drabbas på flera olika sätt av minskade resurser till kommunal verksamhet. Kvinnor är, än idag, särskilt beroende av välfärden för att med gott samvete kunna gå till jobbet i trygg förvisning om att barnen får den omsorg och pedagogiska verksamhet de behöver i förskolan och att äldre föräldrar och andra släktingar får mat, trygghet och tillförlitlig omsorg.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodoses staden på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgift utdebiteras år 2021 med 7,5 öre.

LSS-utjämning

LSS-utjämningen utjämnar för kostnadskillnader i kommunernas LSS-verksamhet Kostnadsutjämningsystem för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) infördes 2004. Gällande prognos för LSS utjämningen utgår från SCB:s prognos i oktober 2020.

Fastighetsavgift

Från och med år 2008 har den statliga fastighetsskatten ersatts av en kommunal avgift. Fastighetsavgiften baseras på ett taxeringsvärde med ett högsta tak som justeras årsvis. Detaljerade regler utfärdas av Skatteverket.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Ägarens krav på utdelning tas huvudsakligen ut i form av obeskattade koncernbidrag. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag. Budgeterad utdelning från koncernen Stockholms Stadshus AB uppgår till 1 100 mnkr. I tertialrapport 2 kan beslut fattas om justering av mellanhavanden mellan Stockholm stad och Stockholms Stadshus AB.

Kommunstyrelsen agerar genom stadsledningskontoret som kommunkoncernens samlade finansfunktion. Samtliga upplånings- och placeringsbehov sker genom stadsledningskontorets internbank. Finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad anger ramar för finansverksamheten i kommunkoncernen, det vill säga Stockholms stad, Stockholms Stadshus AB och dess majoritetsägda bolag samt stadens övriga helägda bolag. Finanspolicyn ska fastställas av kommunfullmäktige årligen och revideras vid behov. En riskkontrollfunktion övervakar att de finansiella riskerna håller sig inom de ramar och regler som finns angivna i finanspolicyn.

Enligt finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad ska staden och samtliga bolag erhålla upplåning och placering med villkor motsvarande kommunkoncernens externa finansieringskostnad med utrymme för en marknadsmässig kreditmarginal och eventuell omkostnadsersättning.

Övriga finansiella intäkter utgörs i första hand av ersättning som tas ut i samband med att staden går i borgen. Enligt gällande regler för stadens borgenshantering ska staden vara restriktiv avseende nya borgensåtaganden. Övriga finansiella kostnader utgörs i huvudsak av kostnader för rating, syndikerat låneavtal (betalningsberedskap) och marknadsprogram samt bankavgifter. Den del av pensionsskulden som är att betrakta som en finansiell kostnad inklusive löneskatt redovisas under finansiella kostnader.

Begravningsfond

Begravningsverksamheten finansieras genom en begravningsavgift. Överskott/underskott inom verksamheten avsätts centralt för balansering av resultat, som återförs till avgiftskollektivet.

Internränta

Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta i samband med budget. Staden eftersträvar en internränta som är relativt stabil och som reflekterar kommunkoncernens genomsnittliga finansieringskostnad de kommande åren. Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta för 2021 till 0,5 procent, (0,5 procent 2020). Räntan för bostadsrättsinnehav motsvarar internräntan.

Kommunfullmäktige fastställer därutöver kalkylräntan för enskilda projekt till 5,0 procent.

Räntan för markinnehav motsvarar avgäldsräntan för tomträtter, som uppgår till 3,00 procent (3,00 procent 2020).

Kapitalkostnadsberäkning

Vid beslut om ny-, om- och tillbyggnadsprojekt gällande lokaler och bostadslägenheter med kostnadsbaserad hyresberäkning, och med SISAB, Micasa och fastighetsnämnden som hyresvärd, baseras dessa på en mer långsiktig kapitalkostnadsberäkning. Den del som avser kostnaden för en kapitalskuld beräknas med en bestämd procentsats, en kalkylberäkningsprocent. Kalkylberäkningsprocenten ska gälla vid bedömning av ett projekt i samband med beslut och därefter vara fast för detta specifika projekt i samband med uppföljning under hela genomförandetiden. Hyresofferter från berörda bolag och fastighetsnämnden ska avseende kapitalskulden kompletteras med denna kalkylberäkningsprocent.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

29. Kommunal inkomstskatt utdebiteras år 2021 med 18 kronor per skattekrona.
30. Begravningsavgift utdebiteras år 2020 med 7,5 öre per skattekrona.
31. I övrigt godkänna detta förslag till budget 2021 för Finansförvaltningen.

Bolag inom Stockholms stadshus AB

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen ska under perioden prioritera investeringar som är nödvändiga för en snabbt växande stad. Takten i bostadsbyggandet ska vara fortsatt hög med nybyggda hyresrätter till rimliga hyror. De allmännyttiga bostadsbolagen ska 2021 påbörja 2 500-3000 bostäder. Bolagskoncernen har också en viktig roll i arbetet med att möta bostadsbehovet för grupper, där kommunen har ett särskilt ansvar.

Bolagskoncernen ska ha en aktiv fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden långsiktigt för att nå en bättre struktur när det gäller standard, geografiskt läge och åldersfördelning. Detta kan aktualisera försäljningar av fastigheter av mindre strategisk vikt, vid exempelvis bytesaffärer.

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus ABs uppgifter

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar merparten av Stockholms stads aktiebolag. Stockholms Stadshus AB är moderbolaget i koncernen som består av 16 aktiva dotterbolag eller underkoncerner, samt två intressebolag.

Styrelsen för Stockholms Stadshus AB, koncernstyrelsen, ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB ska kontinuerligt följa större investeringsprojekt med särskilt fokus på projekt med långsiktiga effekter för stadens tillväxt och ekonomi. Stockholms Stadshus AB ska bidra till en översyn av stadens fastighetsbestånd. Möjligheterna att tillsammans med fastighetsbolagen överföra fastigheter mellan bolag som ur ett nyttjandeperspektiv bör utvecklas för annat ändamål, exempelvis till bostäder prövas kontinuerligt.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för merparten av Stockholms stads aktiebolag. I kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, samt att utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag. Moderbolaget följer upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer och av kommunfullmäktige gemensamma direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, i samverkan med stadsledningskontoret.

Ägardirektiv för 2021-2023

- leda dotterbolagens arbete med bostadsförsörjning för prioriterade grupper
- tillse att de allmännyttiga bostadsbolagen ska 2020 påbörja 2 500-3000 bostäder per år
- följa dotterbolagens arbete med trygghetskapande insatser
- säkerställa effektiva processer för en hög takt i bostadsbyggandet samt att samhällsservice planeras i tidiga skeden
- svara för koncernens övergripande arbete med att skapa ett fossilbränslefritt Stockholm 2030
- utveckla kommunkoncernens organisation och strategiska planering och uppföljning för en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning
- leda och följa upp arbetet med en ökad energieffektivisering och återvinning inom koncernens fastighetsbolag
- följa upp arbetet med dotterbolagens avfallshantering
- säkerställa att dotterbolagen löpande ser över möjligheten att investera i solceller
- samordna koncernens csr-arbete
- följa dotterbolagens arbete med jämställdhet och antidiskriminering
- tillsammans med kommunstyrelsen aktivt arbeta med att flytta ut Stockholms stads förvaltningar och bolag från innerstaden till ytterstaden.
- säkerställa tillgången på skyddade boenden för våldsutsatta
- bidra till stadens mål om att förmedla försöks- och träningslägenheter, samt till stadens arbete med förturslägenheter
- stoppa avhysningar
- utvärdera och utveckla formerna för så kallade kompiskontrakt för både äldre och ungdomar samt utreda förutsättningarna för att göra kompiskontrakt för äldre till fasta kontrakt
- samverka med socialnämnden kring vräkningsförebyggande åtgärder
- ha ett tillmötesgående förhållningssätt och verka för goda och förutsägbara förutsättningar för samhällsverksamheter som förhyr lokaler inom bolagens bestånd
- skapa förutsättningar för bilpool och cykelpool i all nybyggnation
- tillhandahålla bostäder till prioriterade grupper där staden har ett åtagande i lag, beslut i kommunfullmäktige eller genom särskild överenskommelse
- verka för byggandet av fler kollektivhus, andra alternativa boendeformer och leda projekt med typbostäder och ”Stockholmshusen” som möjliggör bostadsprojekt med förenklad planeringsprocess, sänkta byggkostnader i nyproduktion och lägre hyra

- verka för att bygga hyresbostäder med hyror som även unga, studenter och andra grupper med svag ställning på bostadsmarknaden har råd att efterfråga
- inventera möjligheten att omvandla befintliga byggnader till grupp- och servicebostäder, samt underlätta byggandet av bostäder för personer med funktionsvariation i samråd med berörda nämnder
- arbeta för ökad tillgänglighet för äldre och personer med funktionsvariation vid nyproduktion och renoweringar
- bidra till att nå stadens mål om matavfallsinsamling
- planera för laddplatser till elfordon i anslutning till parkering i befintliga och nya fastigheter
- intensifiera sina ansträngningar i energieffektiviseringsåtgärder
- välja uppvärmningsmetod vid nyproduktion eller ombyggnad utifrån ett stadsövergripande perspektiv på kraftfrågor, eleffekt och klimat
- vid nybyggnation och renowering utgå från att tak ska nyttjas, antingen med solceller eller gröna tak
- identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sina bestånd, såsom effekter av skyfall och värmeböljor och ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder
- strategiskt arbeta med att öka andelen plusenergi-, och passivhus inom sina bestånd i syfte att på sikt uppnå en neutral eller negativ nettoanvändning av uppvärmnings-energi

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

32. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 för

Koncernen Stockholm Stadshus AB godkänns.

Bostadsbolagen

Gemensamt för de tre bolagen

Bolagens mål

De kommunala bostadsbolagens huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning. I sitt bestånd ska bolagen äga bostäder som kan efterfrågas av alla stockholmare. Bolagen har en viktig uppgift att fylla avseende positiv stads- och centrumutveckling. Detta ska ske både genom ett socialt ansvarstagande i enlighet med ägardirektiven samt genom fysiska åtgärder. I spåren av pandemin befaras att en redan hård bostadsmarknad förvärras. Därför ska bolagen aktivt arbeta mot vräkningar som effekt av en pressad ekonomisk situation med nolltolerans i de fall det finns barn i bostaden.

Miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiv ska alltid tillämpas i nyproduktion, vid upprustning av befintligt bestånd och i löpande förvaltning. Bolagen ska aktivt arbeta utifrån en strävan att minska segregationen i staden. Ett arbete med att ta fram bostäder med subventionerade hyror i områden där beståndet domineras av bostadsrätter och nyproduktion ska genomföras i syfte att uppnå en mer sammanhållen stad. För att uppfylla kommunfullmäktiges mål med nyproduktion krävs att bostadsbolagen har tillräckligt stora projektportföljer. Det är av yttersta vikt att bolagen fokuserar på nyproduktion medan ersättningsinvesteringar däremot ska minskas, både antalsmässigt och i absoluta tal.

Bolagens uppgift

Stockholms bostadskris utgör en begränsning för stadens potential. Den ombyggingsvåg som nu drabbat stockholmarna har fördjupat den redan svåra situationen. De människor som bor och verkar i staden har behov av fler hyresrätter med rimliga hyror med ett stort allmännyttigt bestånd. Bostadskön i Stockholm växer för varje år som staden misslyckas att nå målen i bostadsbygget. Prognoser indikerar att det behöver tillkomma cirka 8000 bostäder varje år och målet ska vara att mer än hälften av dessa blir hyresrätter. Pågående utförsäljningsvåg ska stoppas och nybyggnationstakten i stadens bolag öka kraftigt. För att nå byggmålen ska bolagen ha en högre aktivitet i sökningar av markanvisningar från exploateringsnämnden än vad målen om färdigställda bostäder kräver. Trots att konjunkturen spås att mattas av under kommande år ska Stockholms bostadsbolag hålla en hög och jämn byggtakt.

Bolagen ska bidra till att staden uppnår sina klimatmål genom att välja metoder och material för upprustning, nyproduktion och energiförsörjning på ett klimatsmart sätt. Det är särskilt angeläget att inslaget av solenergi i bostadsbolagens energiförsörjning ökar, vilket kan ske i samband med upprustning samt i nyproduktion. Då en betydande del av energiåtgången för en bostadsfastighet sker under produktion finns anledning för bostadsbolagen att öppna upp för alternativa materialval och tillverkningsprocesser. Exempelvis kan göras försök på nyproduktion i trä och öka återbruket av byggmaterial vid både ny och ombyggnation. En stor del av vår klimatpåverkan kommer från konsumtionsmönster. Därför ska bostadsbolagen möjliggöra olika former av delningsekonomiska initiativ i sina bostadsområden. Genom att låta hyresgäster dela på exempelvis sällanköpsvaror, lådcyklar och bilar bidrar bolagen tillsammans med de boende till en mer hållbar resursanvändning.

Bostadspolitiken måste utgå från att alla invånare ska ha en bostad, och inte minst att segregationen ska minska och tryggheten öka. Alla, oavsett inkomst ska ha råd att bo i en nybyggd hyreslägenhet i allmännyttan oavsett var i staden bostaden ligger. De som inte har kapital för att köpa en bostad i innerstad eller närförort har ofta inte heller råd att bo i en nybyggd hyreslägenhet i dessa områden på grund av allt för höga hyror för nybyggnation. För att bryta den socioekonomiska segregationen ska det införas social stadsplanering med målet att reglera hyror för en andel av de nybyggda hyresrätterna. Pensionärer, studenter, personer med låga inkomster, ensamstående föräldrar ska kunna dela trappuppgång med grannar som har högre inkomster. Barn från hem med olika ekonomiska förutsättningar ska få mötas på samma gård.

Situationen för våldsutsatta kvinnor och barn i Stockholm har förvärrats kraftigt de senaste åren och antalet förmedlade förturslägenheter har minskat. För den som lever i en våldsam relation är tillgången till bostad livsavgörande. Bostadsbolagen ska få i uppdrag att ta fram en plan för att möta det långsiktiga behovet av en trygg bostad för den som flyr från våld och förtryck. Ingen kvinna i Stockholm ska behöva återvända till den man som slår för att staden saknar en långsiktig lösning för boendesituationen.

En trygg och rättvis bostadsmarknad bygger på riktiga hyresförhållanden. När efterfrågan på bostäder är så stor som i dag är det extra viktigt att lägenheter kommer ut på marknaden på rätt sätt. Såväl hyresgäster som hyresvärdar har ett ansvar att bidra till en väl fungerande bostadsmarknad. Bostadsbolagen ska under perioden fortsätta arbetet med att skapa trygghet, bland annat genom att minimera oriktiga hyresförhållanden. Bostadsbolagen har en mycket viktig roll i att skapa förutsättningar för att minska hemlösheten i staden. Försöks- och träningslägenheter och genomgångsbostäder är nödvändiga verktyg för att människor ska kunna gå från en osäker till trygg boendesituation. Bolagen ska

också bistå i stadens åtagande att bereda boende för nyanlända, bland annat genom att tillhandahålla temporära bostäder. Med anledning av att staden på sikt bedöms få ett större behov av genomgångsbostäder ska bostadsbolagen i ökad utsträckning bidra till byggandet av lägenheter i permanenta hus till SHIS.

Bolagen ska:

- uppnå en nybyggnationstakt på 3000 bostäder per år
- leda och utveckla projektet Stockholmshusen
- påbörja arbetet med att ta fram bostäder med subventionerade hyror i större utvecklingsområden som sänker trösklarna för de som har svårt att ta sig in på bostadsmarknaden
- inte avyttra sitt bestånd genom ombildning eller försäljning
- ta fram en långsiktig upprustningsplan för att säkerställa att bostäder och lokaler som är i behov av upprustning och åtgärdas i tid
- bygga yteffektiva lägenheter med en varierad fördelning av lägenhetsstorlekar och vid förtätning beakta behovet av att komplettera den befintliga bebyggelsens lägenhetsstruktur
- bygga och verka för fler hyresbostäder som unga, studenter och andra grupper med svag ställning på bostadsmarknaden har råd att efterfråga
- ta fram en plan för att möta det långsiktiga behovet av en trygg bostad för den som flyr från våld och förtryck
- bidra till att fler barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden och våldsutsatta som bött på kvinnojourer och skyddat boende får tillgång till bostad
- tillhandahålla bostäder till prioriterade grupper där staden har ett åtagande i lag, beslut i kommunfullmäktige eller genom särskild överenskommelse
- bidra till stadens mål om att förmedla försöks- och träningslägenheter, samt stärka stadens arbete med förturslägenheter
- inventera möjligheten att omvandla befintliga byggnader till grupp- och servicebostäder, samt underlätta byggandet av bostäder för personer med funktionsnedsättningar i samråd med berörda nämnder
- stärka och skapa trygga områden där bolagen är närvarande genom utveckling av centrum
- uppmuntra rörlighet inom det egna beståndet genom information på flera språk om exempelvis lägenhetsbyte
- i samarbete med stadsdelsnämnderna, bostadsförmedlingen och socialnämnden ta fram en nollvision för avhysningar av barnfamiljer
- utveckla arbetet mot oriktiga hyresförhållanden

- erbjuda möjlighet till så kallade kompiskontrakt för både äldre och ungdomar samt utreda förutsättningarna för att göra kompiskontrakt för äldre till fasta kontrakt
- utifrån sina förutsättningar medverka till genomförande av Levande Stockholm
- arbeta för ett fossilbränslefritt Stockholm 2030 med särskilt fokus på energieffektivisering, förnybar energiproduktion och klimatsmarta bostäder
- bidra till att nå stadens mål om matavfallsinsamling
- planera för säkra cykelparkeringar i befintliga och nya fastigheter
- planera för laddstolpar till elbilar i anslutning till parkering i befintliga och nya fastigheter
- intensivifiera sina ansträngningar för att nå måluppfyllelsen gällande stadens energieffektiviseringsmål genom energieffektiviseringsåtgärder och andra utsläppsåtgärder
- välja uppvärmningsmetod vid nyproduktion eller ombyggnad utgående från ett stadsövergripande perspektiv på kraftfrågor och eleffekt
- identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sitt bestånd, som effekter av skyfall och värmeböljor och ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder
- uppnå en direktavkastning och totalavkastning som är jämförbar med liknande långsiktiga bostadsförvaltande aktörer
- samordna förvaltnings- och utvecklingsinsatser avseende teknisk infrastruktur för fiberinstallationer
- delta i det långsiktiga arbetet med företagsetableringar och nyföretagande
- stärka lokal närvaro och lokal utveckling tillsammans med andra kommunala aktörer i områden där bolagen har större bestånd
- säkerställa att fler ungdomar får feriejobb under sommaren
- aktivt jobba med områdesutveckling och nya former för hyresgästernas deltagande
- synliggöra stadens planer och initiativ i större utsträckning på offentliga platser såsom bibliotek och medborgarkontor
- tillgängliggöra lokalbeståndet för föreningslivet i bostadsområdena
- använda sysselsättningsfrämjande krav som verktyg för att skapa arbetstillfällen för arbetslösa och hyresgäster i bolagets områden
- garantera hyresgästerna information och inflytande i samband med renoveringsarbete och erbjuda hyresgästerna möjlighet att påverka grad av standardhöjning i samband med upprustning
- arbeta för att öka medarbetarnas och de boendes kunskap och kännedom om våld i nära relationer, ekonomisk utsatthet och dess konsekvenser.

AB Svenska Bostäder

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Dotterbolaget AB Stadsholmen äger och förvaltar fastigheter av stort kulturhistoriskt värde. Bolaget ska därför förena kulturarvet med ett socialt ansvarstagande och med en långsiktig affärsmässighet beräknad på företagsnivå.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

- bygga hyresbostäder med hyror som även unga, studenter och andra grupper med svag ställning på bostadsmarknaden har råd att efterfråga
- arbeta med att skapa Snabba hus, mobila hyresrätter med korta förmedlingstider riktade till unga och studenter
- arbeta för att bygga fler studentbostäder med rimlig hyra
- upprätthålla boendekvaliteter och de kulturhistoriska värdena i AB Stadsholmens bestånd

AB Familjebostäder

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar
- skapa permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi för prioriterade grupper
- verka för byggandet av fler kollektivhus och andra alternativa boendeformer
- delta i arbete med Fokus Hagsätra-Rågsved
- involvera boenden i demokratiska processer tillsammans med stadsdelsnämnderna.

AB Stockholmshem

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som anges i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar, vilket bland annat innebär byggande av modulbostäder
- skapa permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi för prioriterade grupper
- i samarbete med Kulturhuset Stadsteatern utveckla kulturhusverksamheten i Skärholmen.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

33. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **AB Svenska Bostäder**, **AB Familjebostäder** och **AB Stockholmshem** godkänns.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Micasa Fastigheter i Stockholm AB ansvarar för att tillhandahålla välskötta, trygga och tillgängliga bostäder med rimliga hyror till målgrupper som behöver särskilt boende. Bostäderna ska utgå från målgruppernas behov och förvaltas väl på lång och kort sikt. Det är angeläget att bolaget har en ledande roll i stadens äldreboendeplanering och försörjning. Plan för nybyggnad av seniorboenden anger inriktningen för det fortsatta arbetet med boendeformen.

Bolagets uppgifter

Micasa Fastigheter i Stockholm AB äger och förvaltar servicehus, vård- och omsorgsboenden, seniorbostäder, LSS-boenden samt temporära studentbostäder och bostäder för grupper med svag ställning på bostadsmarknaden. Bolaget ska skötas på ett allmännyttigt och affärsmässigt sätt som kommer stockholmarna till del.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

- skapa fler bostäder med fokus på trygghet och tillgänglighet för äldre, som målgruppen har råd att efterfråga, genom nyproduktion eller i bolagets befintliga fastigheter
- skapa möjligheter för ett aktivt inflytande över det egna boendet för hyresgästen
- bidra till att uppfylla stadens bostadsmål för personer över 85 år
- bidra och samverka i stadens arbete med att skapa fler boenden för prioriterade grupper, som nyanlända
- jämställdhetsintegrera bolagets verksamhet för att synliggöra effekter av beslut och resursfördelning
- arbeta för en hög kvalitet i löpande drift och underhåll liksom i felanmälan och övrig service gentemot hyresgästerna
- delta i stadens arbete med att ytterligare stärka och snabba på utbyggnaden av särskilda boenden för personer med funktionsnedsättningar
- verka för att bibehålla hyreskostnader vid upprustning för att tillhandahålla bostäder med hyresnivåer som målgrupperna har råd att efterfråga
- samverka med berörda nämnder för att på kort och lång sikt säkerställa behovet av äldreboendeplatser inom staden
- tillgodose behovet av profilboende för äldre med missbruksproblematik eller med psykisk funktionsnedsättningar samt för äldre hemlösa
- hyra ut lokaler och bostäder som temporärt är tomställda och som kan iordningställas med kort varsel

- verka för ökad tillgång till möteslokaler med rimliga avgifter för stadens pensionärs- och anhörigorganisationer
- delta i den regionala och den samlade planeringen för olika boenden inom bolagets målgrupp prioritera brandpreventivt arbete
- tillgodose behovet av korttidsboende och intressentboende med olika typer av språklig och/eller kulturell inriktning samt behovet av hbtq-boende
- arbeta aktivt med energieffektivisering och förnyelsebar energi
- arbeta för att nå stadens mål om matavfallsinsamling
- identifiera och förebygga klimatrelaterade sårbarheter i sitt bestånd, som effekter av skyfall och värmeböljor.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

34. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Micasa Fastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bostadsförmedlingen ska bidra till efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna, där det allmänna har ett ansvar för att säkra varje människas rätt till bostad. Även rätten till ett liv fritt från våld är nära sammanlänkat med rätten till bostad, då många våldsutsatta tvingas tillbaka till sin förövare om de inte har någonstans att ta vägen.

Bolaget ska förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid, med undantag för de grupper som är i störst behov, då förturssystemet ska träda i kraft. Bolaget ska vara ett aktivt verktyg i den sociala bostadspolitiken och bidra till att minska segregation och trångboddhet i staden.

Bolaget ska bidra till nollvisionen för hemlöshet inom fem år och särskilt beakta gruppen barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden samt våldsutsatta som bott på kvinnojourer och skyddat boende. Detta ska göras genom fler Bostad Först lägenheter samt förändringar i förtursreglerna för att fler barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden och våldsutsatta ska få förtur till bostad. Bland annat ska kravet om folkbokföring i Stockholm sedan två år slopas och ersättas med ett krav på att vara stadigvarande boende i staden.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB ska vara öppen för alla och sökande från hela länet står i kön. I de fall det finns intresse från fastighetsägare i kringliggande kommuner ska bostadsförmedlingen därför kunna förmedla bostäder även i Stockholms arbetsmarknadsregion. För att få tillgång till fler försöks- och träningslägenheter behöver privata fastighetsägare lämna fler lägenheter till bolaget för förmedling.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering och förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedling av kategoribostäder som student- och seniorboenden.

Ägardirektiv för 2021-2023

Bolaget ska:

- Bidra i arbetet med att underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden
- Öka antalet förturslägenheter samt genom en omarbetning av riktlinjer öka möjligheten till förtur för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden samt våldsutsatta som bott på kvinnojourer och skyddade boenden
- Marknadsföra möjligheten att lämna in studentlägenheter för privata fastighetsägare/förvaltare

- Öka antalet förturslägenheter samt genom en omarbetning av riktlinjer öka möjligheten till förtur för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden samt våldsutsatta som bost på kvinnojourer och skyddade boenden
- I samarbete med bostadsbolagen säkerställa tillgången till skyddade boenden och mellanboenden för våldsutsatta
- Öka antalet Bostad Först-lägenheter
- Bidra till stadens mål om att förmedla försöks- och träningslägenheter, samt till stadens arbete med förturslägenheter
- I samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens bostadsbolag utveckla samverkan kring oriktiga hyresförhållanden
- Fortsätta arbetet med att samordna och utveckla branschsamarbetet Stockholm Bygger och Stockholmsrummet i Kulturhuset
- Stärka samarbetet med socialnämnden i syfte att möta det bostadsbehov som uppkommer för personer som utsätts för våld i nära relationer
- Gå med i de befintliga och fungerande system som finns av utbyteslägenheter med andra kommuner i länet för kvinnor som på grund av hot inte kan bo kvar i sin hemkommun
- Stärka samarbetet med socialnämnden i syfte att möta det bostadsbehov som uppkommer för personer som utsätts för våld i nära relationer
- I samarbete med bostadsbolagen säkerställa tillgången till skyddade boenden och mellanboenden för våldsutsatta

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

35. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Bostadsförmedlingen i Stockholm AB** godkänns.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Bolaget ska ha en ledande roll i planeringsarbetet för fortsatt utbyggnad av trygga skolor och förskolor och särskilt ta ansvar för att söka lämpliga lokaler och markanvisningar för stadens kommande behov.

Bolaget ska också vara drivande för att utveckla skolfastigheter så att de tillgodoser tillgänglighet för alla elever sett ur ett brett tillgänglighetsperspektiv och vid upphandling samt då skolfastigheter tillhandahålls av externa aktörer se till att stadens krav på skollokaler uppfylls.

Bolagets uppgift

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet.

Ägardirektiv för 2021-2023

- söka efter fastigheter eller lokaler som kan omvandlas till förskole- och skollokaler. I detta arbete beakta målet att det ska finnas grund och gymnasieskolor i stadens alla områden. Budget för investeringar i förskolelokaler är prioriterat i stadens investeringsbudget
- utveckla och upprusta stadens skolgårdar och utemiljöer i samarbete med idrottsnämnden och utbildningsnämnden verka för att idrottshallar i största möjliga mån ska planeras vid skolor
- utveckla Stockholms skolgårdar så att de bättre främjar idrott och rörelseinriktad lek, i syfte att tillvarata lekytor på skolgårdar på bästa sätt
- arbeta för att nå stadens mål för hantering av matavfall
- arbeta för att byggmaterial i så hög utsträckning som möjligt återanvänds
- fortsätta samarbeta med utbildningsnämnden och idrottsnämnden för att tillgängliggöra skollokaler för föreningsliv och civilsamhälle i idrottsnämndens bokningssystem
- tillgängliggöra samtliga nybyggda fullstora skolidrottshallar för idrottslivet via idrottsnämndens bokningssystem
- vid nybyggnation och renovering alltid beakta möjlig installation av solceller
- delta i SAMS-arbetet, både för grundskola- och gymnasieskola
- vid nybyggnationsprojekt och vid ombyggnad ska ett vidgat tillgänglighetsbegrepp vara styrande och miljöhänsyn och möjlighet att tillaga mat på förskolan/skolan vara prioriterat. Vid byggande av grund- och gymnasieskolor ska det även prioriteras att skolan ska få en egen ansvar för paviljongetableringar för att säkra behovet av elevplatser.
- arbeta med energieffektivisering och förnybar energi i befintligt bestånd och vid nyproduktion

- vara ansvarig för att solceller monteras på stadens skolbyggnaders tak i så stor utsträckning som är möjligt och försvarbart ur effektivitetssynpunkt
- identifiera och förebygga klimatrelaterade sårbarheter i sitt bestånd, såsom effekter av skyfall och värmeböljor
- verka för en giftfri skolmiljö i samarbete med Kemikaliecentrum
- arbeta för att tillgodose en god inomhus- och utomhusmiljö avseende ljud, ljus och luftkvalitet
- vid nybyggnation projektera utifrån krav på att certifiera förskolor med motsvarande Miljöbyggnad, lägst med nivå silver
- arbeta för ökad extern medverkan i skol- och förskoleutbyggnad
- ansvara för inhyrningar gentemot externa aktörer av pedagogiska lokaler och i förekommande fall tillkommande idrottsfunktion
- bidra till en aktiv fastighetsförvaltning för att skapa utrymme för investeringar, varvid stadens fastighets- och lokalpolicy ska beaktas
- genomföra strategiska försäljningar som stärker bolagets soliditet, men som inte riskerar stadens fastighetsförsörjning

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

36. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2022 för **Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)** godkänns.

Stockholm vatten och avfall AB

Stockholm Vatten och Avfall AB ska med fortsatt tydlig miljöprofil säkerställa leverans av hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm och ombesörja avloppshantering av god kvalitet med så liten miljöpåverkan som möjligt. Bolaget ska arbeta för att kunna öka återvinningen av näringsämnen från avloppshanteringen utan att miljöbelastningen ökar.

Bolaget ska medverka till en effektiv och hållbar avfallshantering och återvinning i staden för att uppnå målet om resurseffektiva kretslopp. I det klimatnöd-läge som råder har bolaget också en viktig roll i att bevaka hur förändringarna i klimatet påverkar stadens dricksvattentillgång.

Avgifterna för allmänna vattentjänster ska sättas på en nivå som motsvarar och säkerställer en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten, det vill säga för säker dricksvatten- och avloppshantering och ökat underhåll av VA-nätet.

Bolagets uppgifter

Bolaget levererar dricksvatten och renar avloppsvatten i Stockholms stad och Huddinge kommun, samt ansvarar för avfallshanteringen i Stockholms stad. Bolagets ansvar omfattar också att äga och sköta ledningsnäten för vatten och avlopp, samt pumpstationer och vattenreservoarer i Stockholm och Huddinge. Bolaget ska även driva stadens miljöstationer och ansvara för Stockholms återvinningscentraler.

Ägardirektiv 2021-2023

Bolaget ska:

- delta i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar utifrån behov av teknisk infrastruktur
- tillsammans med exploateringsnämnden, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden utgå från riktlinjerna och åtgärds måttet vid planering och projektering av dagvattenhantering vid nybyggnad och större ombyggnationer
- tillsammans med andra myndigheter utveckla och intensifiera arbetet så att stadens mål om lokalt omhändertagande av dagvatten uppnås enligt dagvattenstrategin
- arbeta förebyggande med att klimatanpassa staden med fokus på att förhindra översvämningar vid häftiga skyfall
- i samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar
- samarbeta med Stockholm Exergi om hur produktionen av biokol kan skalas upp

- följa och stimulera utvecklingen av miljöanpassade och kostnadseffektiva åtgärder inom avfallsområdet, bland annat genom arbetsmiljö och miljöstyrande taxor
- fortsätta arbetet med en sorteringsanläggning för matavfallsinsamling och eftersortering av hushållsavfall i Högdalen
- verka för ökad biogasproduktion
- ansvara för övergripande samt riktad information och rådgivning i avfallsfrågor för att öka återvinningsgraden och uppmuntra återbruk
- fortsätta arbetet med mobila avfallslösningar
- underlätta möjligheten för ökad textilinsamling
- planera för och inrätta fler stadsnära återvinningscentraler med återbruk
- inleda arbetet med att inrätta återbruksgallerior, med ReTuna i Eskilstuna som exempel
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och kommunstyrelsen ta fram en plan för att starta återvinning och återbruk av byggnadsmaterial för byggbranschen
- ansvara för sopsugsanläggningar på stadens mark vid nyproduktion och vid renoveringar av stadens fastigheter
- intensifiera arbetet för att nå stadens energieffektiviseringsmål genom att genomföra energieffektiviseringsåtgärder och andra utsläppsåtgärder
- hålla ihop stadens kommunikation med insamlingssystemen och verka för ökad fastighetsnära insamling och insamling i offentlig miljö
- stärka stödet till nämnder och bolagsstyrelser i hanteringen av matavfallsinsamling och effektivisera avfallshanteringen
- arbeta med att säkra stadens långsiktiga dricksvattenförsörjning
- delta i arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för rent vatten för att uppnå god ekologisk och kemisk status
- utveckla kompetens inom sjörestaurering, speciellt övergödning, inför genomförande av lokala åtgärdsprogram för god vattenstatus
- utreda olika möjligheter för att med VA-taxan styra vattenförbrukningen mot en mer resurssnål användning
- verka för resurssnål vattenanvändning
- arbeta för att minska stadens sårbarhet på kort och lång sikt i ett klimat i förändring och bistå kommunstyrelsens arbete med klimatanpassning
- utbilda och sprida information för att alla stockholmare ska förstå och delta i arbetet för en bättre miljö och minskade klimatutsläpp
- ansvara för övergripande samt riktad information och rådgivning i avfallsfrågor för att öka återvinningsgraden och uppmuntra återbruk
- ansvara för driften av GlashusEtt som center för information om stadens miljö- och klimatarbete
- driva en avfallsrådgivning för fastighetsägare, bostadsrättsföreningar och företag
- bistå med mobila dricksvattenfontäner vid evenemang

(Fi):194

- delta i stadens digitaliseringsarbete och i samverkansavtalet med KTH
- bidra till stadens arbete med En smart och uppkopplad stad
- delta i arbetet med Digital Demo inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför
- arbeta med att utveckla kommunikation, service och tillgänglighet gentemot brukare och kund

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

37. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Stockholm vatten och avfall** godkänns.

Stockholms Hamn AB

Stockholms hamnar utgör ett viktigt gods- och logistiknav för Mälarenregionen. Stockholms Hamn AB har också en viktig roll när det gäller passagerar- och kryssningstrafiken i Östersjön. Verksamheten ska stimulera och vara ett föredöme för ett miljövänligt transportarbete. Särskild vikt ska läggas vid klimatsmarta transporter vid den nya hamnen i Norvik.

Stockholms Hamn AB ska medverka till att de reviderade målen för en fossilbränslefri stad 2030 uppnås och i övrigt prioritera åtgärder som rör klimatinläget. I det ingår att kraftigt minska utsläppen från fartyg som ligger i hamn i staden, och att i det fortsatta arbetet söka långsiktiga och klimat- och miljömässigt hållbara lösningar. Efter att oljehanteringen i Loudden har utvecklats ska området utvecklas till en stadsmiljö med bostäder, arbetsplatser och service.

Bolagets uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling och hållbara tillväxt samt där tillhörande landinfrastruktur för att nå största nytta i investeringarna.

Ägardirektiv 2021-2023

Bolaget ska:

- arbeta för en fossilbränslefri organisation 2025 genom att fasa ut användningen av fossil energi
- arbeta utifrån den framtagna strategin för fossilbränslefri sjöfart, med det nya mållåret 2030
- fortsätta arbetet med energieffektivisering
- utveckla den egna produktionen av energi genom förnyelsebara källor som sol och vind
- arbeta med och leda utveckling och upprustningen av stadens innerstadskajer med målet att dessa ska vara en del av den levande stadsmiljön
- medverka för att stadens mål om ett ökat bostadsbyggande uppfylls samtidigt som den rörliga sjötrafiken värnas
- arbeta för att Stockholms inre kajer ska kunna användas som tilläggsplatser och för rekreation, men samtidigt säkerställa sjöfartens behov
- säkerställa och utveckla goda förutsättningar för en klimatsmart och tillförlitlig varuförsörjning via sjöfarten till regionen

- fortsätta arbetet med de miljödifferenterade hamnavgifterna med en differentiering även för koldioxidutsläpp
- beakta effekter av ett förändrat klimat både i nuvarande verksamhet och i utveckling av verksamheten
- fortsatt arbeta aktivt för att samtliga färjor och kryssningsfartyg ska elansluta i hamn
- delta i arbetet med internationella miljööverenskommelser och standardiseringar
- samverka med Region Stockholms planering för utökat kollektivt resande på stadens vatten
- verka för ökade möjligheter för spårbundna transporter från och till hamnarna
- vårda de av bolagets byggnader som har kulturhistoriska värden.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

38. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Stockholms Hamn AB** godkänns.

AB Stokab

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt och säkert fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen.

Ägardirektiv 2021-2023

Bolaget ska:

- ansvara för utbyggnaden av fiberinfrastrukturen till strategiska områden, nyproduktion och i alla delar av staden för skapande av lika förutsättningar till digital delaktighet i hela staden
- genom ett utbyggt fibernät säkerställa förutsättningarna för stadens och näringslivets digitaliseringsarbete och därigenom möjliggöra klimatsmarta lösningar
- vara behjälpliga i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL, Stockholm Exergi och andra aktörer för att främja framkomligheten.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

39. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **AB Stokab** godkänns.

Stockholms Stads Parkerings AB

Stockholm Parkering ska driva parkeringsgarage för bil och cykel. Stadens mål är att biltrafiken ska minska i hela staden, vilket innebär att nya parkeringsgarage för bilar endast ska byggas i begränsad omfattning och för att flytta parkering från gatan i ytterstadsområden.

Bolagets verksamhet påverkas av det klimatnödläge staden befinner sig i och ska därför prioritera arbetet med omställning för hållbara transporter. Det sker bland annat genom att stimulera övergången från fossildrivna fordon till elfordon genom att laddningsmöjligheter installeras i alla bolagets anläggningar. Särskild fokus ska läggas på laddplatser för elcyklar och andra mindre eldrivna fordon.

Bolagets uppgift

Bolaget driver parkeringsanläggningar som verkar på den kommersiella marknaden samt bygger anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet.

Ägardirektiv för 2021-2023

Bolaget ska:

- fortsätta arbeta med att öka trygghet och trivsel för kunderna
- fortsätta arbeta med utgångspunkt i hållbar mobilitet
- skapa fler cykelparkeringsplatser samt laddplatser för elcyklar i bolagets parkeringsgarage
- ansvara för byggande och drift av cykelgarage i attraktiva lägen
- fortsätta utbyggnaden av laddningsmöjligheter i bolagets anläggningar samt se över möjligheterna att inrätta laddgator på nya ytor som arrenderas från trafiknämnden
- skapa fler parkeringsplatser för bilpoolstjänster
- avlasta gatunätet från söktrafik och parkerade fordon genom att bidra till hållbar mobilitet och ha en hög beläggning i de anläggningar bolaget förfogar över
- delta i stadens planarbete för att möjliggöra en minskning av antalet gatuparkeringar
- ta fram modell för differentierade parkeringsavgifter med lägre avgifter för el- och miljöbränsleddrivna bilar, samt utreda vilka eventuella effekter de skulle ha för den som inte har råd med el- och miljöbränsleddrivna bilar
- genomföra prisjusteringar när marknaden så medger.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

40. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Stockholms Stads Parkering AB** godkänns.

Kulturhuset Stadsteatern AB

Kulturhuset Stadsteatern ska vara en angelägenhet för alla stockholmare med yttrandefrihet och den konstnärliga friheten som grund. På grund av Covid-19-pandemin har stor del av Stockholm stadsteaters verksamhet fått ställa om, liksom övriga kulturbranschen. Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet ska bli angelägen för fler, med särskilt fokus på människor i de grupper som i dag sällan tar del av verksamheten. Genom att samspela med nya aktörer ska verksamheten nå ut till fler stockholmare och förstärka sin betydelse för alla stockholmare. Bolaget ansvarar också för stadens fristadsprogram som syftar till att stödja kulturutövare i världen som är förföljda, hotade eller fängslade för att de brukar sitt fria ord.

Under de senaste åren som Kulturhuset Stadsteatern vid Sergels torg renoveras har nya samarbeten inletts med aktörer och verksamheter runt om i staden, vilket har bidragit till att sprida konst och kultur till nya platser och därmed nå nya målgrupper. Detta är något som ska fortsätta och utvecklas.

Bolagets uppgifter

Kulturhuset Stadsteatern ska erbjuda verksamhet i form av teater, litteratur, dans, konst, design, film, musik, debatt och annan kulturell produktion.

Ägardirektiv för 2021-2023

Bolaget ska:

- fortsätta arbeta för att engagera barn och ungdom i bolagets verksamheter
- fortsätta arbeta för att tillgängliggöra produktionerna för personer med funktionsnedsättningar
- utveckla Kulturhusverksamheten i Skärholmen, Husby och Vällingby
- initiera uppstart av en Kulturverksamhet i östra söderort
- fortsätta att utveckla bolagets profilbibliotek som självklara arenor för läsfrämjande och läslust för alla åldrar
- fortsatt vidta åtgärder för att nå nya grupper
- fortsätta utveckla park- och kretsteatern
- utöka antalet fristadsförfattare och inkludera människorättsförfattare i samarbete med kommunstyrelsen
- utreda de förändrade förutsättningar som en hyreshöjning kan innebära för den framtida verksamheten och möjligheterna att erbjuda kostnadsfria kulturupplevelser
- främja och stärka förutsättningarna för Unga Klaras verksamhet

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

41. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Stockholms Stadsteater AB** godkänns.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Målet för verksamheten är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och aktivt bidra till utvecklingen av Stockholm som besöks- och evenemangsstad.

Bolagets uppgifter

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler och anläggningar för evenemangsverksamhet av högsta kvalitet.

Ägardirektiv för 2021-2023

- tillhandahålla och utveckla lokaler och anläggningar för bra evenemangsutbud bestående av bland annat konserter, sport, kultur- och familjeaktiviteter
- bolaget ska delta i arbetet med Globen områdets utveckling tillsammans med andra intressenter för att öka områdets attraktionskraft
- fortsätta att tillsammans med evenemangsbolaget Stockholm Live AB arbeta för ökad trygghet och säkerhet
- bolaget ska delta i utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden
- arbeta med energieffektivisering, förnyelsebar energi och minskade klimatutsläpp
- tillsammans med Stockholm Business Region stärka Stockholms attraktionskraft inom evenemang
- fortsätta arbeta med evenemang på arenorna utifrån ett jämställdhetsperspektiv

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

42. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Stockholm Globe Arena Fastigheter AB** godkänns.

Stockholm Business Region AB

Stockholmsregionen ska växa på ett hållbart sätt och ska främja att Stockholm ska vara en kreativ och öppen stad. Stockholm Business Region AB fyller en viktig funktion i att samordna och utveckla stadens verksamheters bemötande av näringslivets behov. Det lokala näringslivsarbetet ska stärkas i samarbete med stadsdelsnämnderna och särskilt gäller det arbetet med företagande och entreprenörskap bland kvinnor och personer med utländsk bakgrund. Bolaget ska särskilt följa stadens utveckling som nod för startup-företag. Inom utvecklingsområdena Järva och Söderort riktas insatser för att skapa förutsättningar för nya investeringar och etableringar.

Bolagets uppgift

Stockholm Business Region AB samordnar och utvecklar regionen gentemot näringslivet. En annan viktig uppgift är att stödja berörda nämnder i arbetet med att förbättra samarbetet med stadens företag kring stadens myndighetsutövning.

Ägardirektiv för 2021-2023

- främja Stockholm som en av Europas mest öppna och kreativa städer
- samarbeta med stadsdelsnämnderna och stödja dem i deras arbete med det lokala näringslivet
- i samarbete med kulturnämnden stärka förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utveckla dialogen i samverkan med näringslivet för att ta tillvara engagemang som finns för att bidra till en socialt hållbar utveckling och integration, särskilt genom besöksnäringen
- främja socialt företagande genom kunskapsspridning
- främja och stödja småföretagare som vill etablera sig i Stockholm
- bidra till stadens arbete med digitalisering
- stärka förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar, i samarbete med kulturnämnden
- vid stöd till evenemang arbeta med ett miljö- och klimatperspektiv
- stärka Stockholms ställning som klimatsmart konferensstad
- förbättra förutsättningarna för näringslivet i Stockholm
- bidra till regionens fortsatta sysselsättning
- marknadsföra Stockholm internationellt för att attrahera människor och investeringar till regionen

- i samarbete med berörda nämnder arbeta för utveckling av områden där stadens nämnder och bolagsstyrelser kan göra mest nytta och ge störst positiv effekt för företagandet i Stockholm
- främja utländska etableringar och investeringar i Stockholmsregionen
- tillhandahålla lots- och servicefunktion gentemot företag
- bidra till Stockholms internationella tillgänglighet genom b.la. Connect Sweden
- utveckla besöksdestinationen Stockholm tillsammans med näringslivet
- stärka samarbetet med de övriga kommunerna i länet kring besöksnäringens utveckling
- i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna kartlägga möjligheterna för ökad tillväxt inom respektive stadsdels geografiska område genom en lokal näringslivsanalys
- fortsätta samordna arbetet med etablering av serverhallar
- främja företagande av kvinnor med utländsk bakgrund
- vid stöd till evenemang arbeta med ett jämställdhetsperspektiv

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

43. Feministiskt initiativs förslag till mål och ågardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Stockholm Business Region AB (SBR)** godkänns.

S:t Erik Försäkrings AB

Bolaget ska svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag genom ökad konkurrensutsättning. Bolaget ska förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkrings AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Bolagets uppgift

Bolaget ska förmedla försäkringslösningar och minimera kommunkoncernens försäkringskostnader.

Ägardirektiv för 2021-2023

- stödja det olycks- och skadeförebyggande arbetet i kommunkoncernen med fokus på försäkringsbara risker samt risker som omfattas av lagen om skydd mot olyckor
- informera om sin verksamhet gentemot nämnder och bolagsstyrelser
- beakta effekter av ett klimat i förändring
- medverka och teckna samtliga sakförsäkringar som stadens nämnder och bolagsstyrelser har behov av. Bolaget ska optimera den försäkringsrisk som bolaget själv tar, i förhållande till fastslagen risknivå

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 **för S:t Erik Försäkrings AB** godkänns.

S:t Erik Livförsäkring AB

Bolaget har som mål att tillhandahålla kostnadseffektiva pensionslösningar och stödja stadens nämnder och bolagsstyrelser i pensionsfrågor.

Bolagets uppgift

Bolaget har till uppgift att samordna och strukturera hanteringen av pensioner i koncernen Stockholms Stadshus AB samt att minimera riskerna i denna pensionsskuld.

Ägardirektiv för 2021-2023

- fortlöpande försäkra nya åtaganden i dotterbolagen och förvalta pensionsmedel inom ramen för de försäkringsavtal som ingåtts med övriga dotterbolag
- sträva efter att långsiktigt trygga de framtida pensionsåtagandena reall

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

44. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **S:t Erik Livförsäkring AB** godkänns.

S:t Erik Markutveckling AB

Bolaget ska fortsätta löpande pröva förslag till förvärv av fastigheter i syfte att främja stadens långsiktiga bostadsförsörjning. Under perioden inriktas verksamheten på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser.

Ägardirektiv för 2021-2023

- i större utsträckning pröva förslag till fastighetsförvärv och försäljning i syfte att främja Stockholms utveckling
- i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen söka strategiska utvecklingsprojekt och förvärv för stadens framtida behov

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

45. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **S:t Erik Markutveckling AB** godkänns.

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB

Stockholm Exergi Holding AB

Verksamheten i Stockholm Exergi AB ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella och andra mål, inte minst klimatomål. Därutöver har staden som ägare ett intresse av att säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en stark miljö- och klimatprofil. Stockholm Exergi Holding AB ska möta kundernas och samhällets krav på en fortsatt omställning till hållbar och prisvärd värme. Stockholm Exergi har en viktig roll i arbetet för att hantera det klimatnödläge som staden har utlyst, och bolagets värme, kyl- och elproduktion ska skyndsamt ställas om till att vara fullt ut baserad på återvunna och förnybara insatsvaror år 2025.

Bolaget ska vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag för att främja framkomligheten.

Bolagets uppgifter

Bolaget har i uppdrag att bedriva verksamhet inom fjärrvärme, fjärrkyla och stadsgas i Sverige, samt annan därmed förenlig verksamhet. Stockholm Exergi Holding AB är holdingbolaget till Stockholm Exergi AB. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Ägardirektiv för 2021-2023

Bolaget ska:

- fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme
- arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm
- arbeta för att skyndsamt avsluta användningen av fossila bränslen till förmån för andra, förnybara bränslen senast till 2025
- fortsätta driva projektet Öppen fjärrvärme och etablera världens första öppna fjärrvärmenät, i syfte att återvinna energi i stor skala och bidra till en mer hållbar stad
- tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall skala upp produktionen av biokol
- fördjupa den egna utredningen om biogen koldioxidavskiljning och lagring med sikte på en pilotanläggning i drift senast år 2025.
- utreda potentialen för energiåtervinning tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall

- säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden
- arbeta för att sammanlänka produktions- och distributionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer, i syfte att optimera miljö-, energi- och ekonominyttan

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

46. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Stockholm Exergi Holding AB** godkänns.

Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets uppdrag är att utveckla, arrangera och genomföra mässor, kongresser, konferenser och evenemang och bidra till att göra Stockholm till en av norra Europas främsta mötesplatser. Stockholmsmässan ska upplevas som en naturlig mötesplats för näringslivet, civilsamhället och politiken. Stockholmsmässan AB ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagens produkter samt lämna rimlig utdelning till ägarna. Bolaget ska under året ta fram etiska riktlinjer för att säkerställa respekt för mänskliga rättigheter, social och miljömässig hållbarhet i de evenemang som äger rum på mässan.

Bolagets uppgift

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och genomföra mässor, kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Stockholmsmässan är uppdelad i två skilda bolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter, och Stockholmsmässan AB som är ett genomförande-bolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm AB. Stockholms Stadshus AB äger 50,4 procent av aktierna i Mässfastigheter i Stockholm AB och Stockholms Handelskammare äger 49,6 procent av aktierna.

Inriktning för stadens ägande

- verka för att bolagets verksamheter är socialt och miljömässigt hållbara, i vilket ingår att motverka arrangemang från företag som inte följer de internationella konventioner och avtal som Sverige har undertecknat, avseende mänskliga rättigheter, miljö/klimat, arbetsrätt, anti-korruption och inhumana vapen
- strategiskt och hållbart bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination i samarbete med Stockholm Business Region
- marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesplats
- fortsätta arbetet med en strategisk plan för verksamheten så att den är väl anpassad för genomförandet av marknadsledande mässor, internationella kongresser, konferenser, evenemang samt kringtjänster
- effektivisera verksamheten och därigenom öka bolagets lönsamhet

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

47. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Mässfastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Stockholms stads organisering i kommunalförbund

Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förbundet ska fullfölja medlemskommunernas uppgifter inom lagstiftningarna:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning och sotningsverksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen. Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattning som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordnå händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan- och bygglagen (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens.

SSBF är juridiskt sett ett eget kommunalförbund med egen organisation och uppföljning som leds av en förbundsledning. Ledningen består av elva ledamöter och elva ersättare från medlemskommunerna, varav Stockholms stad har två ordinarie ledamöter och två ersättare. Som stöd till förbundsledningen finns ett beredningsorgan samt samrådsgrupper med representation från medlemskommunerna. Beredningsorganet utgörs av kommundirektörer från respektive medlemskommun och ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Förbundets budget ska endast kunna beslutas av ledningen efter beredning av kommundirektörerna. Samrådsgrupperna är ekonomichefsforum och säkerhetschefsförbund.

Syftet med inrättandet av SSBF var att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet ger förutsättningar för flera samordningsfördelar såsom ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. En målsättning för förbundet är att skapa förutsättningar för samverkan med angränsande förbund för att på sikt kunna ingå i ett regionalt brandförsvar.

Medel för avgiften till Storstockholms brandförsvar finns inom Kommunstyrelsen m.m. anslag för ”Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar”.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

48. Feministiskt initiativs förslag till mål och ägardirektiv för år 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Stockholms brandförsvar (SSBF)** godkänns.

Stockholms stads kommunala stiftelser

SHIS Bostäder – Stiftelse hotellhem i Stockholm

SHIS Bostäder – Stiftelsen hotellhem i Stockholm SHIS grundades 1963 och verksamheten utgår ifrån den stadga som kommunfullmäktige fastställde år 1970 (Kfs. 1970:43). Efter en genomgripande utredning om SHIS verksamhet gav kommunfullmäktige 1996 SHIS sitt nuvarande uppdrag som lyder:

"Stiftelsen har till ändamål att i samarbete med Stockholms nämnder med socialtjänstansvar dels tillhandahålla genomgångsbostäder för personer som av sociala och/eller ekonomiska skäl är i behov av tillfällig bostad, dels erbjuda en mer varaktig bostad med visst boendestöd för personer med sociala problem samt bedriva annan därmed sammanhängande och förenlig verksamhet. För fullgörande av detta bostadssociala uppdrag förhyr och äger stiftelsen för verksamheten lämpliga fastigheter. Vid urval av hyresgästerna till ungdomsbostäder förutsättes att bostadssökande ungdom under 25 år prioriteras."

SHIS Bostäder är Stockholms stads bostadssociala resurs. SHIS Bostäder har kommunfullmäktiges uppdrag att tillhandahålla bostäder åt personer som, av olika skäl, inte har tillträde till den ordinarie bostadsmarknaden. Lägenheterna förmedlas som genomgångsbostad med korttidskontrakt, dels via stadens socialtjänst, dels via Bostadsförmedlingen i Stockholm. Samtliga kontrakt hos SHIS är utan besittningsskydd.

SHIS Bostäder har även stadens uppdrag att tillhandahålla tillfälliga bostäder åt anvisade nyanlända stockholmare. Dessa kontrakt tidsbegränsas initialt till två år men kan förnyas och maximalt gälla fem år. Boendetiden planeras efter individens möjlighet att få tillträde till den reguljära bostadsmarknaden med målet att individen, utifrån sina förutsättningar, så snabbt som möjligt ska ta sig vidare till egen bostad.

SHIS bostäder ska vara tillgängliga för dem som bäst behöver dem. Som medel för hög genomströmning genomför SHIS boskola och fördjupad bostadsvägledning. Staden ska ha ett effektivt och samlat mottagande av nyanlända som möjliggör en snabb etablering på arbetsmarknaden och i samhället. SHIS Bostäder ska samverka med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna för att öka andelen nyanlända som har arbete eller studerar efter etableringsuppdraget.

SHIS verksamheter ska vara effektiva med fokus på kärnuppdragen och organisationen ska anpassas för att vara kostnadseffektiv och leverera hög kvalitet. SHIS ska genom en kontinuerlig dialog med socialnämnden och stadsdelsnämnderna anpassa verksamheten utifrån aktuellt behov samt erbjuda en likvärdig standard på sitt arbete i hela staden.

SHIS angelägenheter handhas av en styrelse bestående av fem ledamöter och tre suppleanter. Styrelsen utses av kommunfullmäktige och har det yttersta ansvaret för SHIS verksamhet.

(Fi):216

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Feministiskt initiativs förslag till budget

NETTOKOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2021 KS	Förslag till budget 2021 (Fi)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 394,4	-1 347,5	46,9
Revisorskollegiet	-29,9	-29,9	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-6,6	-6,6	0,0
Stadsdelsnämnderna	-22 183,9	-22 502,3	-318,4
Arbetsmarknadsnämnden	-888,5	-900,0	-11,5
Exploateringsnämnden	2 723,2	2 721,0	-2,2
Fastighetsnämnden	831,5	830,5	-1,0
Idrottsnämnden	-746,6	-768,1	-21,5
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-988,9	-1 058,9	-70,0
stadsarkivet	-71,5	-72,5	-1,0
Kyrkogårdsnämnden	-148,7	-148,7	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-130,3	-136,5	-6,2
Socialnämnden	-1 259,2	-1 303,0	-43,8
Stadsbyggnadsnämnden	-152,7	-153,7	-1,0
Trafiknämnden	66,4	60,4	-6,0
Utbildningsnämnden	-20 296,5	-20 681,8	-385,3
Äldrenämnden	-218,2	-226,2	-8,0
Överförmyndarnämnden	-63,4	-64,2	-0,8
SUMMA	-44 958,2	-45 788,0	-829,8
Avskrivningar (-)	-1 724,8	-1 724,8	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-825,5	-768,2	57,3
Prestationsreserv	-788,9	-788,9	0,0
Pensionsavgifter (-)	-1 773,1	-1 773,1	0,0
TOTALT	-50 070,5	-50 843,0	-772,5

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Feministiskt initiativs förslag till budget

KOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2021 KS	Förslag till budget 2021 (Fi)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 442,0	-1 395,1	46,9
Revisorskollegiet	-32,5	-32,5	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-6,6	-6,6	0,0
Stadsdelsnämnderna	-22 918,4	-23 236,8	-318,4
Arbetsmarknadsnämnden	-1 082,1	-1 093,6	-11,5
Exploateringsnämnden	-125,8	-128,0	-2,2
Fastighetsnämnden	-587,2	-588,2	-1,0
Idrottsnämnden	-1 034,6	-1 056,1	-21,5
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-1 085,3	-1 155,3	-70,0
stadsarkivet	-104,7	-105,7	-1,0
Kyrkogårdsnämnden	-177,2	-177,2	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-226,4	-232,6	-6,2
Socialnämnden	-1 658,7	-1 702,5	-43,8
Stadsbyggnadsnämnden	-422,7	-423,7	-1,0
Trafiknämnden	-1 619,9	-1 625,9	-6,0
Utbildningsnämnden	-20 824,0	-21 209,3	-385,3
Äldrenämnden	-223,2	-231,2	-8,0
Överförmyndarnämnden	-63,4	-64,2	-0,8
SUMMA	-53 634,7	-54 464,5	-829,8

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Feministiskt initiativs förslag till budget

INTÄKTER

Mnkr	Förslag till budget 2021 KS	Förslag till budget 2021 (Fi)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	47,6	47,6	0,0
Revisorskollegiet	2,6	2,6	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	734,5	734,5	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	193,6	193,6	0,0
Exploateringsnämnden	2 849,0	2 849,0	0,0
Fastighetsnämnden	1 418,7	1 418,7	0,0
Idrottsnämnden	288,0	288,0	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	96,4	96,4	0,0
stadsarkivet	33,2	33,2	0,0
Kyrkogårdsnämnden	28,5	28,5	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	96,1	96,1	0,0
Socialnämnden	399,5	399,5	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	270,0	270,0	0,0
Trafiknämnden	1 686,3	1 686,3	0,0
Utbildningsnämnden	527,5	527,5	0,0
Äldrenämnden	5,0	5,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	8 676,5	8 676,5	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Feministiskt initiativs förslag till budget

INVESTERINGSUTGIFTER

Mnkr	Förslag till budget 2021 KS	Förslag till budget 2021 (Fi)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-2,0	-2,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	-1,0	-1,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-230,0	-230,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	-4,0	-4,0	0,0
Exploateringsnämnden	-3 750,0	-3 750,0	0,0
Fastighetsnämnden	-1 466,5	-1 466,5	0,0
Idrottsnämnden	-48,1	-48,1	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-11,3	-11,3	0,0
stadsarkivet	-1,0	-1,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	-132,0	-132,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-1,3	-1,3	0,0
Socialnämnden	-4,0	-4,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	-3,0	-3,0	0,0
Trafiknämnden	-1 081,0	-1 081,0	0,0
Utbildningsnämnden	-127,0	-127,0	0,0
Äldrenämnden	-3,7	-3,7	0,0
Överförmyndarnämnden	-0,1	-0,1	0,0
SUMMA	-6 866,0	-6 866,0	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Feministiskt initiativs förslag till budget

INVESTERINGSINKOMSTER

Mnkr	Förslag till budget 2021 KS	Förslag till budget 2021 (Fi)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	0,0	0,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Exploateringsnämnden	950,0	950,0	0,0
Fastighetsnämnden	0,0	0,0	0,0
Idrottsnämnden	0,0	0,0	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	0,0	0,0	0,0
stadsarkivet	0,0	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	0,0	0,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Trafiknämnden	70,0	70,0	0,0
Utbildningsnämnden	0,0	0,0	0,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	1 020,0	1 020,0	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Kommunstyrelsen

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 442,0	47,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Sänkta politikerlöner	16,0	
Neddragning konsultkostnader	51,6	
Utöka operativa trygghetsinsatser (ordningsvakter, trygghetskameror)	1,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkt arbete med jämställdhet, antidiskriminering och mänskliga rättigheter	-12,0	
Program mot rasism	-2,0	
Utveckling mikrojordbruk	-1,0	
Klimatkansli	-4,0	
Säkerhetsbidrag minoriteter	-1,0	
Föreningsbidrag nationella minoriteter	-1,0	
Påbörja romskt democraticenter	-0,2	
Samordning heltid som norm och tillsvidareanställningar	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-1 395,1	47,6

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Kommunstyrelsen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-2,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-2,0	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Revisorskollegiet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-32,5	2,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-32,5	2,6

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Servicenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	0,0	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	0,0	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Servicenämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-1,0	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Valnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-6,6	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-6,6	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Arbetsmarknadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-4,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-4,0	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Exploateringsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-125,8	2 849,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Återför generell effektivisering	-1,2	
Klimatsäkra byggprocesser	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-128,0	2 849,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Exploateringsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-3 750,0	950,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-3 750,0	950,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Fastighetsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-587,2	1 418,7
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Genomlysning av upprustningsbehov i ytterstaden	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-588,2	1 418,7

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Fastighetsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 466,5	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-1 466,5	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Idrottsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 034,6	288,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Återför generell effektivisering	-10,0	
Badbussar	-1,0	
Ökad simkunnighet	-5,0	
Föreningsstöd för förbättrad folkhälsa för kvinnor och flickor i ytterstaden	-2,0	
Trygghetsarbete mot sexuella trakasserier och diskriminering	-1,0	
Sommarlovslöftet	-2,0	
Uppsökande arbete nyanlända, hbtq-personer, tjejer	-0,5	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-1 056,1	288,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Idrottsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-48,1	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-48,1	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-11,3	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-11,3	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Kulturnämnden: stadsarkivet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Stadsarkivet		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-104,7	33,2
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Återför generell effektivisering	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-105,7	33,2

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Kulturnämnden: stadsarkivet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1,0	0,0
<i>Minskade utgifter för (-):</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-1,0	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Kyrkogårdsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-177,2	28,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-177,2	28,5

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Kyrkogårdsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-132,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-132,0	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-226,4	96,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Klimatomställning, ökat stöd till förvaltningar och bolag - fossilfria byggarbetsplatser och minskat avfall	4,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Återför generell effektivisering	-2,2	
Klimatomställning, insatser för klimatnödläge	-6,0	
Etablering av återbruksgalleria	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-232,6	96,1

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1,3	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-1,3	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Socialnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 658,7	399,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förstärkning arbete mot VINR, hedersrelaterat våld, prostitution inkl RVC stöd till barn	8,0	
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
Återför generell effektivisering	-16,8	
Förstärkt arbete mot VINR, hedersrelaterat våld, prostitution, RVC stöd till barn	-15,0	
Förstärkning Origo	-2,0	
Implementering av metoden Sluta skjut	-2,0	
Antivåldscenter	-4,0	
Uppsökande arbete mot tjejer i kriminell miljö, SIG	-3,0	
Anhörigstöd till den som drabbas av hot och trakasserier tredje part	-2,0	
Case managers pilotprojekt	-2,0	
Förstärkt stöd till kvinnojourer	-5,0	
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
 Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-1 702,5	399,5

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Socialnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-4,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-4,0	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Stadsbyggnadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-422,7	270,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Feministisk stadsplanering	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-423,7	270,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Stadsbyggnadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-3,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-3,0	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Trafiknämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 619,9	1 686,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förebyggande klotter	-3,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Införande av bilfria zoner	-1,0	
Säkerhetspaket för ökad cykling för barn	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-1 625,9	1 686,3

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Trafiknämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 081,0	70,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-1 081,0	70,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Utbildningsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-20 824,0	527,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Samtyckesprojekt	1	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Återför generell effektivisering	-201,9	
Höjd schablon, förskola (4%)	-46,9	
Socioekonomiskt tilläggsanslag fsk	-5,3	
Höjd schablon, grundskola (4%)	-55,5	
Höjd schablon, grundsärskola (4%)	-3	
Höjd schablon, fritidshem (3%)	-21,1	
Höjd schablon, fritidsklubb (3%)	-6	
Höjd schablon, gymnasieskola (3,3%)	-31,3	
Höjd schablon, gymnasiesärskola (3,3%)	-5,3	
Sexlyft	-5	
Motverka rasism i skolan	-4	
Mensskydd i skolan	-1	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-21 209,3	527,5

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Utbildningsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-127,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-127,0	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Äldrenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-223,2	5,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Återför generell effektivisering	-2,0	
Etablering av äldreboende med inriktning nationella minoriteter	-2,0	
Kompetenssatsning för äldre som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck	-1,0	
Ökad kultur- och socialnärvaro för äldre	-3,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-231,2	5,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Äldrenämnden

Drift och underhåll

Investeringar

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-3,7	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-3,7	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Överförmyndarnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-63,4	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Återför generell effektivisering	-0,8	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-64,2	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Överförmyndarnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-0,1	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-0,1	0,0

Stadsdelsnämnder

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Mkr	KS förslag 202		(Fi) förslag 2021		Avvikelse		Avvikelse
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto
Förskoleverksamhet	-5 687,0	375,2	-5 823,2	375,2	-136,2	0,0	-136,2
Verksamhet för barn, kultur och fritid	-412,1	0,0	-468,5	0,0	-56,4	0,0	-56,4
Äldreomsorg	-8 430,6	235,5	-8 445,6	235,5	-15,0	0,0	-15,0
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	-4 257,0	27,5	-4 258,0	27,5	-1,0	0,0	-1,0
Individ- och familjeomsorg (exkl. ekonomiskt bistånd)	-2 439,0	36,9	-2 507,5	36,9	-68,5	0,0	-68,5
Stadsmiljöverksamhet	-221,1	0,0	-231,2	0,0	-10,1	0,0	-10,1
Ekonomiskt bistånd	-1 252,8	32,0	-1 257,8	32,0	-5,0	0,0	-5,0
Arbetsmarknadsåtgärder	-218,8	27,4	-245,0	27,4	-26,2	0,0	-26,2
Summa stadsdelsnämnd	-22 918,4	734,5	-23 236,8	734,5	-318,4	0,0	-318,4

Mkr	KS förslag 202		(Fi) förslag 2021		Avvikelse		Avvikelse
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Netto
Investeringsplan							
Inventarier och maskiner	-30,0	0,0	-30,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljöverksamhet	-200,0	0,0	-200,0	0,0	0,0	0,0	0,0
totalt	-230,0	0,0	-230,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-5 687,0	375,2
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Återför generell effektivisering	-55,9	
Höjd schablon, förskola	-70,29	
Socioekonomiskt tilläggsanslag	-8,0	
Förskoleverksamhet nationella minoriteter	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-5 823,2	375,2

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Verksamhet för barn, fritid och kultur

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
-----	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021

-412,1	0,0
--------	-----

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för (-):

Återför generell effektivisering	-4,9
Föreningsbidrag lokala organisationer	-2,0
Produktionshus för ungas skapande	-5,0
Ungas organisering och rättigheter	-7,0
Fritidslotsar	-6,0
Jämställd fritid och mötesplatser för unga tjejer och hbtq-personer	-8,0
Kvinnoföreningshus	-2,0
Kvinnors organisering	-4,0
Lokalt kulturliv	-3,0
Sommarlovslöftet	-4,0
Förstärkning fritidsverksamhet	-6,5
Rum för barn i fler stadsdelar	-4,0

Ökade/minskade intäkter för:

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

-468,5	0,0
--------	-----

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-8 430,6	235,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Kulturcheck för äldre	-5,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Ökat intäktskrav	-10,0	
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-8 445,6	235,5

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-4 257,0	27,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Kunskapshöjande insatser mot hedersrelaterat våld för personer med funktionsnedsättning	-1,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-4 258,0	27,5

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-2 439,0	36,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Fler fältassistenter, flytt från barn, kultur och fritid	39,0	
 <i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Bolotsar för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden	-2,0	
Fler fältassistenter, flytt från barn, kultur och fritid	-49,0	
Förstärkning socialtjänst och fler socialsekreterare	-39,5	
Förstärkning av relationsvårdsteam	-10,0	
Stöd till ensamstående föräldrar	-7,0	
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
 Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-2 507,5	36,9

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-221,1	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ökade kostnader för (-):		
Återför generell effektivisering	-2,1	
Lekmiljöer i lokala centrum och tillskott parklekar	-8,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-231,2	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
-----	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021

-200,0	0,0
--------	-----

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för (-):

Ökade/minskade inkomster för:

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

-200,0	0,0
--------	-----

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Inventarier och maskiner

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
-----	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021

-30,0	0,0
-------	-----

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för (-):

Ökade/minskade inkomster för:

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

-30,0	0,0
-------	-----

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Ekonomiskt bistånd

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 252,8	32,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förstärkt arbete korrekta utbetalningar	7,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Förstärkning ekonomiskt bistånd och fler socialsekreterare	-12,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-1 257,8	32,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Arbetsmarknadsåtgärder

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-218,8	27,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förstärkt arbete för kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden, ex stadsdelsmammor	5,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Återför generell effektivisering	-2,2	
Satsning på kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden	-16,0	
Stadsdelsmammor	-5,0	
Uppsök och insatser för UVAS och enligt KAA med särskilt fokus på ytterstaden	-8,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-245,0	27,4

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Feministiskt initiativs förslag till budget

Resultatbudget

Mnkr	Förslag till budget 2021 KS	Förslag till budget 2021 (Fi)	Avvikelse mellan förslagen
Verksamhetens intäkter	8 676,5	8 676,5	0,0
Verksamhetens kostnader (-)	-53 634,7	-54 464,5	-829,8
Avskrivningar (-)	-1 724,8	-1 724,8	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-825,5	-768,2	57,3
Prestationsreserv	-788,9	-788,9	0,0
Pensionsavgifter (-)	-1 773,1	-1 773,1	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-50 070,5	-50 843,0	-772,5
Skatter	51 406,7	52 179,2	772,5
Begravningsavgift	189,6	218,3	28,7
Inkomstutjämning	-4 842,5	-4 842,5	0,0
Kostnadsutjämning	-680,8	-680,8	0,0
Regleringspost	2 924,3	2 924,3	0,0
Generellt statsbidrag	270,0	270,0	0,0
Införandebidrag	0,0	0,0	0,0
Fastighetsavgift	1 270,3	1 270,3	0,0
LSS-utjämning	-1 613,4	-1 613,4	0,0
Verksamhetens resultat	-1 146,3	-1 117,6	28,7
Finansiellt resultat (inkl. avgifter bank och pg)	58,8	58,8	0,0
Utdelning Stockholm Stadshus AB	1 100,0	1 100,0	0,0
Disposition/avsättning begravningsfond	-12,4	-41,1	-28,7
Resultat efter finansiella poster	0,1	0,1	0,0
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Feministiskt initiativs förslag till budget

Investeringsplan

Mnkr	Förslag till budget 2021 KS	Förslag till budget 2021 (Fi)	Avvikelse mellan förslagen
Utgifter (-)	-6 866,0	-6 866,0	0,0
Inkomster	1 020,0	1 020,0	0,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 450,0	- 450,0	0,0
Nettoinvesteringar (-)	-6 296,0	-6 296,0	0,0
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	0,0
Avskrivningar	1 724,8	1 724,8	0,0
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	0,0
upplåningsbehov	4 371,1	4 371,1	0,0
Summa finansiering investeringsplan	6 296,0	6 296,0	0,0
Netto	0,0	0,0	0,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Central medelsreserv

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Kostnader
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	Oförutsedda behov	Prestationsreserv
	-825,5	-788,9
	57,3	
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	-768,2	-788,9
		Utgifter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021		-450,0
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021		-450,0

Feministiskt initiativs förslag till budget 2021

Finansförvaltning: Skatter och övriga finansiella intäkter

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Netto
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021, skatter	51 406,7
Förändring av skattesats (17:74) :	
0,26 kr	772,5
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	
Skatter	52 179,2
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021, begravningsavgifter	189,6
Förändring av skattesats (0:065) :	
0,010 kr	28,7
(-) = ökade kostnader/minskade intäkter	
Skatter	218,3
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021, Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	58,8
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	58,8
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021, övriga finansiella intäkter (utdelning).	1 100,0
Feministiskt initiativs förslag till budget 2021	
Övr. finansiella intäkter	1 100,0